

TIGHT BINDING BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200010

UNIVERSAL
LIBRARY

ಶ್ರೀಶೇಷಾಚಲ ಶ್ರುತಿಸ್ತು-

ಶ್ರೀಶೇಷಾಚಲ ಪ್ರೆಸ್ಸುಗ್ರಂಥಮಾಲೆ,

ಪೊ. ಆನಂದವನ, ಜಿ. ಧಾರವಾಡ.

ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಪ್ರೆಸ್ಸು ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ,

ಪೊ. ಆನಂದವನ, ಜಿ. ಧಾರವಾಡ

SHRI SHESHACHAL PRESS & GRANTHAMALA,

POST, ANANDVAN, DIST. DHARWAR.

ಶೌರ್ಯಸಂಜೀವನ

ಅಥವಾ

ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟ್. ೧

[ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ]

ಲೇಖಕ:

ಕೆ. ಎ. ರಾ. ತ್ರ್ಯ. ಕರ್ಪೂರ.

ಪ್ರಕಾಶಕ:

ಬಿ. ಪ. ಕಾಳೆ,

ಪೊ. ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ,

ಆನಂದವನ.

(೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿ)

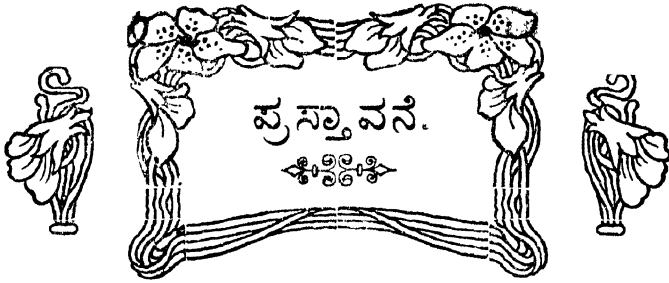
1933

ಬೆಲೆ ೧೪ ಆಣೆ

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು.

೧	ಅಲ್ಲಾ ಹೋ ಅಕಬರ	೧೨೮
೨	ಅಝಮುಟ್ಟು ಸಿಪಾಯಿ	೩೮
೩	ಅಮಾತ್ಯರಾಕ್ಷಸ	೪೮
೪	ಅಸಾವಾನ್ಯ ಯಾ ಪ್ರಾಸಿಯ ಕದನ	೩೮
೫	ಈಶಸಂಕಲ್ಪ	೧೨೮
೬	ಕಂಕಣಚೋರ	೧ ೮೦
೭	ಕನ್ನಡಿಗರ ಕಾರಸ್ಥಾನ	೧೦೮
೮	ಗುರುಗೋವಿಂದಸಿಂಹ	೧೨೮
೯	ಜಿಮುಣಾಜಿ ಅಪ್ಪಾ	೧೮೦ ೨೨
೧೦	ಜಕಣಾಚಾರ್ಯ	೧೪೮
೧೧	ತುಳಸೀದಾಸ	೧ ೮೦
೧೨	ತಾಯಿನಾಡು	೧೮೦
೧೩	ದೈವಸಂಕಲ್ಪ	೧೪೮
೧೪	ದೈವತಂತ್ರ	೪೮
೧೫	ನರವೀರ ಕಾಸೀಮ	೧ ೮೦
೧೬	ನೇತಾಜಿ	೧೦೮
೧೭	ಪತಿತೋದ್ಧರಣ	೪೮
೧೮	ಪರಾವರ್ತನ	೮೮
೧೯	ಪ್ರಾಣದಾನ	೩೮
೨೦	ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಪ್ರಹಾರ	೪೮
೨೧	ಫಿರಂಗಿಗಳ ಉತ್ಪಾತ	೧೮೦
೨೨	ಭಾಗ್ಯೋದಯ	೮೮
೨೩	ಮರಾಟರ ಅವನತಿ	೧೪೮
೨೪	ರಕ್ತಸಿಂಚನ	೨೮
೨೫	ರಾಜದಂಡ	೧೮೦
೨೬	ವಡಗಾಂವದ ವಿಜಯ	೧ ೮೦
೨೭	ವಿಮಲಾ	೧೮೦
೨೮	ವೀರಕಾಂತಾ	೧೦೮
೨೯	ಶಕ್ತಿಮಯಿ	೧೮೦
೩೦	ಸಂಕ್ರಮಣ	೮೮
೩೧	ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೆ	೧೨
೩೨	ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ	೧೮೦
೩೩	ಹಂಸಾ	೧ ೮೦
೩೪	ಹಿಂದೂ-ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಐಕ್ಯ	೪೮

ಬಿ. ಪ. ಕಾಳಿ, ಆನಂದವನ

ನನ್ನಿಗರ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಈ ಸರಸ ಕಾದಂಬರಿಯು
ವಾಚಕರ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತೆಂದು ಬರೆಯಲು
ಓಂಪಾ ಸಂತೋಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲ ಗುಣಗಳಿದ್ದ ಮಾನ
ಂದ ಅವನ ಗೌರವವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆಯೆಂಬದನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಸರಸ
ವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂವಡ ಸಮ್ರಾಟನು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ
ಯಾಗಿರುವದಕ್ಕೆ ಅವನಲ್ಲಿ ರತಕ್ಕೆ ನೀತಿ-ಧರ್ಮ-ಪ್ರೇಮಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾರಣ
ವಾದವೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರು ಇದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ವೈಭ
ವದಿಂದ ಪೊರೆಯಿತು. ಈ ವಂಶದ ಸಮ್ರಾಟರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ನಾಟಕವು
ಬಹು ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು
ನಡೆಯಿಸಿತು! ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗ್ಯೋದಯವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ
ರಾರು? ಮಿಗಿಲಾದ ಶೂರಪುರುಷರು ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಮಾತೆಯ ಪುಣ್ಯೋದರ
ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವರೆಂಬದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕನಾದ ಭೂವಡ
ಸಮ್ರಾಟನೇ ಉದಾಹರಣ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವನು. ಇರಲಿ. ಧರ್ಮ-ನೀತಿಗಳಿ
ದ್ದಲ್ಲಿ ಜಯವು ಸಿಗುತ್ತದೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಭೂವಡ ಸಮ್ರಾಟನು
ಮೇಲಾದ ಧರ್ಮ-ನೀತಿಗಳ ಬೆಂಬಲದಿಂದಲೇ ಗುರ್ಜರ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಪಾವಾ
ಕ್ರಾಂತವಾಗ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಈ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಶೌರ್ಯಸಂಜೀವನವೆಂಬ ಹೆಸ
ರಿನ್ನಿಟ್ಟಿದೆ. ಇದರ ವಾಚನದಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವು ಜಾಗ್ರತವಾದರೆ
ಲೇಖಕನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುವನು.

ಲೇಖಕ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಪುಟಂಕಿ	ವಿಷಯ.	ಪುಟ.
೧	ಈ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನು ಯಾವನಿರಬಹುದು?	೧
೨	ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಪೂರ್ವವೃತ್ತ.	೯
೩	ಕೃಷ್ಣೇಭಿಸಿದ ವಡವಾಗ್ನಿ.	೧೫
೪	ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಿನ ಪಡಿನೆಳಲು.	೨೪
೫	ದುರ್ಗವು ಕೈನೇರಿತು; ಮುಂದೇನು?	೩೧
೬	ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಕುಡಿಯಿಟ್ಟಿತು.	೩೭
೭	ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ನೋಟ!	೪೪
೮	ಮೂವರ ಹಾಳು ಕಲ್ಪನೆ	೫೪
೯	ದೈವ ದುರ್ವಿಲಾಸ.	೬೦
೧೦	ಮಹಂತರ ಆಜ್ಞೆಯೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು.	೬೬
೧೧	ವಿಲಕ್ಷಣ ಗುಪ್ತಹೇರ.	೭೫
೧೨	ಶುಭ ಚಿಹ್ನೆ.	೮೩
೧೩	ರಿಪುಕುಠಾರ.	೯೧
೧೪	ಹೇಜೇಬನ ಆಗಮನ.	೯೭
೧೫	ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತಪ್ರಭಾವ.	೧೦೫
೧೬	ವಿಮಲೆಯ ಚಿಂತೆ.	೧೧೩
೧೭	ಚಂಪೆಯ ಸರಳ ಹೃದಯ.	೧೨೦
೧೮	ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗ.	೧೨೮
೧೯	ಕಲ್ಪನಾಮಯ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಕೀರ್ತಿಹಿಂಪನು.	೧೩೫
೨೦	ಯುದ್ಧೋಪಕ್ರಮ.	೧೪೨
೨೧	ಶೌರ್ಯಸಂಜೀವನ.	೧೫೦
೨೨	ಕ್ರಿಯಾತಾರಿ-ಕ್ರಿಯಾಮಾರಿ.	೧೫೮
೨೩	ಉಪಸಂಹಾರ.	೧೬೫

ಶೌರ್ಯಸಂಜೀವನ

ಅಥವಾ

ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟ್.

೧ ಈ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನು ಯಾವನಿರಬಹುದು?

ರವಲೀ ಪರ್ವತದ ನಿಬಿಡವಾದ ಅರಣ್ಯವು; ಗಗನಚುಂಬಿತ ವೃಕ್ಷಗಳ ನೆರಳಿನಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಸ್ತ ಭೂಭಾಗವು ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿದೆ. ಎತ್ತರವಾದ ಶಿಖರಶ್ರೇಣಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಎಣಿಕೆ ಹಾಕುವಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಲಿವೆ. ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಹಿಂಸ್ರ ಪಶುಗಳು ಹಗಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಲಿವೆ. ಇಂಥ ಭೀಕರವಾದ ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿಖರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಗುಹೆಯಿರುವದು. ಆ ಗುಹೆಯು ಇಂಥ ನಿರ್ಜನವಾದ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಶಾಂತತೆಯು ಕಂಠು ಬರುತ್ತಿರುವದು ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಶಾಂತತೆಯಿಂದ ಅದೆೊಂದು ಸಜ್ಜನರ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಟ್ಟನೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವದು.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ಗುಹೆಯು ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳ ಆಶ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ತಪಃಪ್ರಭಾಪದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರ್ಭಯತೆಯು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜಟಾ-ಗಡ್ಡಗಳನ್ನು ತಳೆದ ಆ ಯೋಗಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಮೂರ್ತಿಯಂತ ಶಾಂತಿಯೇ ಮಾನುಷರೂಪಗೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವರ ಶಾಂತಿಮಯ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆ ಆಶ್ರಮದ ಎಡಬಲದ ಹಿಂಸ್ರಪಶುಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟು, ಸಾಧುಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು; ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಯೋಗಿಗಳ ಆಶ್ರಮವು ಅಮಾನುಷಸ್ಥಾನವೆಂದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿತ್ತು.

ಇಂದು ಆ ದಿವ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ತರುಣಿಯು ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಳಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬೀರುವ ಒಂದು ಸ್ಫಟಿಕಲಿಂಗವು ರತ್ನಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಸರಿತೋರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ನಳನಳಿಸುವ ಬಿಲ್ವ ಹಾಗೂ ಶುಭ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳು ಆ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಸುಂದರಿಯು ಅದೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಥಳಾಗಿರುವ

ಳೆಂದು ತರ್ಕಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಧ್ಯಾನವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ, ಅಂಜಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವ ಶುಭ್ರಾಕ್ಷ ತೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಕೈ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಅವನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ಅವಳು ಆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕರಂಡಕದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಒಂದು ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು, “ಮಗೂ, ರೂಪಸುಂದರೀ” ಎಂದು ಯಾರೋ ಒದರಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ:—“ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದಿರೇನು?” ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗಿಗಳು:— ‘ಹೌದು ಕರೆದೆನು. ಈ ದಿನ ನೀನು ಆಶ್ರಮ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಲ್ವ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಹೊರಬೀಳಬೇಡ; ನಾನು ಜಪಾಸಕ್ತನಾಗುವೆನು’ ಎಂದು ನುಡಿದು, ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸಿದರು. ರೂಪಸುಂದರಿಯು ‘ಅಪ್ಪಣೆ’ ಎಂದು ನುಡಿದು, ಅವರನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ಜಗುಲಿಗೆ ಬಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

ಈ ಮಾತಿಗೆ ಕೆಲವು ತಾಸು ಕ್ರಮಿಸಲು, ಆ ಆಶ್ರಮದ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು ಭಿಲ್ಲರು ಓಂದು ಡೋಲಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಆ ಡೋಲಿಯ ಮುಂದೆ ಮಧ್ಯಮ ವಯಸ್ಸಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿದ್ದನು. ಅವನು ಭಿಲ್ಲರಿಗೆ ಡೋಲಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಡ ಹೇಳಿ, ತಾನು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ, ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು:— “ಅಜಯಾ, ಹೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈಗೇಕೆ ಬಂದೆ? ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೇಮವಷ್ಟೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅಜಯನು ಬಾಯಿಂದ ಉತ್ತರವನ್ನೇನೂ ಕೊಡದೆ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಕೆಯ ಮುಂದಿಟ್ಟನು. ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಪತ್ರವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಓದತೊಡಗಿದಳು: “ಪ್ರಿಯ ಕುಮಾರೀ, ರೂಪಸುಂದರೀ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ಸತ್ಪುತ್ರಿಯ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡುವದು ಕೂಡಾ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರಬ್ಧದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಲು ಮಾಡಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವವು ವಿಘ್ನವನ್ನು ತರುತ್ತಿರುವದು. ಈಗ ನನ್ನ ದೇಹಾಲಸ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವದು. ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವೆನು.’

ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಪಿತಾ,

ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಸತ್ಯವನ್ನೋದಿ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಹೃದಯಾ ನಂದವು ಕುಗ್ಗಿತು. ಅವಳ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಖವು ಬಾಡಿತು. ಶಾಂತ ವಾದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಯಿತು. ಪ್ರಿಯತಂದೆಯನ್ನು ಕಾಣುವೆನೋ- ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಅವಳು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ; ಯೋಗಿಗಳು ಧ್ಯಾನತತ್ಪರರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಅವರು ಏಳುವ ವರೆಗೆ ನಿಂತರೆ, ತನ್ನ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಅವರು ಸಮ್ಮತಿಸುವರೋ-ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಬರಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ಬೇಗನೆ ಹೊರಡುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚ ಯಿಸಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಆಕೆಯು ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಆ ಬಳಿಕ ಭಿಲ್ಲರು ಡೋಲಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಪರ್ವತ-ಕಂದರಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದೇ ದಾಟುತ್ತ ನಡೆದರು. ಅಜಯನು ಶಸ್ತ್ರ ವಾಣಿಯಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸಾಗಿದನು.

ಸಂಜೆಯು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಡೋಲಿಯು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಾದ ಕಂದರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗುವ ವರೆಗೆ ಅದು ಹೀಗೆಯೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ಇಚ್ಛಿತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಂದರದೊಳಗಿಂದ ನಾಲ್ಕೈಂಟು ಜನ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳು ಆ ಡೋಲಿಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸರ ದಾರಿ ಠೀವಿಯು ವೋಷಾಕನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಬೇರೊಬ್ಬ ಪುರುಷನು 'ಹೊಡೆಯಿರಿ- ಬಡೆಯಿರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿರಿ' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ ಓಡುತ್ತ ಒಂದನು. ಆ ಪುರು ಷನು ಆ ಆಯುಧಧಾರಿಗಳ ನಾಯಕನಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರಿತು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಿಲ್ಲರಿಗೂ, ಆ ಆಗಂತುಕ ಜನರಿಗೂ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿತು; ಆದರೆ ನಿಶ್ಚಸ್ತ್ರರಾದ ಭಿಲ್ಲರು ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಿಗಳ ಮುಂದೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಧಾರಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪತನ ಹೊಂದಿದರು. ಅಜಯನು ಗಾಯ ಹೊಂದಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು!

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಡೋಲಿಯು ರಕ್ಷಕರು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಲು, ಆ ತುಂಬರ ನಾಯಕನು ಡೋಲಿಯು ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪರದೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ಹಣಕಿ ನೋಡಿ ದನು. ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ನಡೆದ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಿ, ರೂಪ ಸುಂದರಿಯು ತನ್ನ ಗತಿಯೇನಾಗುವದೋ! ಎಂದು ಹೌಹಾರಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆಗ ಆಕೆಗೆ ಸ್ಮೃತಿಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ಆ ನಾಯಕನು ತನ್ನ ಜನರಿಗೆ ಡೋಲಿಯನ್ನು ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವರು ಡೋಲಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಭರದಿಂದ ನಡೆದರು. ನಾಯಕನೂ ತನ್ನ ಡೋಲಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ

ಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಡೋಲಿಯು ಜೊತೆಗೆ ನಡೆದನು. ಎರಡೂ ಡೋಲಿಗಳು ಸಾಲುಗೊಂಡು ಗುಡ್ಡದ ವಾರಿಯ ಹಿಡಿದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉಡ್ಡಾಣ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ, ವಾಹಕರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸತೊಡಗಿದವು; ಆದರೆ ಆ ಡೋಲಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಉತ್ಕ್ರಮಣವು ಮಾತ್ರ ತೀರ ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂಭಾಗದ ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ವಜ್ರಾಘಾತವಾದಂತೆ ಹೃದಯವಿದಾರಣದಿಂದ ದೇಹದ ಸ್ಮೃತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಭಯದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಜಲನವಲನ ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯಳಾಗಿರಲು, ಹಿಂಭಾಗದ ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಯಕನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸೌಖ್ಯವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸೌಖ್ಯದ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಸೌಖ್ಯವು ಆ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯಲಾಗಂಭಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನೂ ರೂಪಸುಂದರಿಯಂತೆ ಬಾಹ್ಯವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟನು. ಭೇದವಿಷ್ಟೇ; ರೂಪಸುಂದರಿಯು ದುಃಖದಿಂದ ದೇಹಭಾನ ಮರೆತಿದ್ದರೆ, ಈತನು ಆನಂದದಿಂದ ದೇಹಭಾನ ಮರೆತನು! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸೌಖ್ಯದಲ್ಲಿ ರಮಿಸಿದುದು ಹೇಗಂದರೆ:—“ಸುದೈವದಿಂದ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ನನ್ನ ಹಸ್ತಗತಳಾದಳು. ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಆಕೆಯು ಸಲುವಾಗಿ ಪಟ್ಟ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲ ಇಂದಿಗೆ ಸಫಲವಾದವು. ಇನ್ನು ನಾನು ಇವಳೊಡನೆ ಯಥೇಷ್ಟ ಕಾಮಕೇಳಿಯನ್ನಾಡುವೆನು. ಯಾಕೆ ರೂಪಸುಂದರೀ, ನನ್ನೊಡನೆ ರವಿಸುವೆಯೋ-ಇಲ್ಲವೋ? ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಹೊರತು ನಿನಗೆ ಗತ್ಯಂತರವೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಬಳಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಲನಿಂದಲೂ ಆಗದು! ಇಷ್ಟು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಬಿಂಕವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲಾರದು. ಪ್ರಿಯೆ, ರೂಪಸುಂದರೀ, ನಿನ್ನ ಕೋಮಲ ಗಲ್ಲಗಳ ಪ್ರಥಮ ಚುಂಬನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತಾದಿಯು ನಾನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ನೀನು ನನ್ನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ ಯಾದರೆ ನಿನಗೇನು ಕೊರತೆಯಾಗುವದು? ನಿಮ್ಮಪ್ಪನು ದಡ್ಡನು; ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದನು ಅದರೂ ಕಡೆಗೆ ನೀನು ನನ್ನವಳೇ ಆದೆಯಲ್ಲವೇ? ಇಕೋ, ನಿನ್ನ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಚುಂಬಿಸುವೆನು!”

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಪನಾಮಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದ ಆ ತರುಣ ನಾಯಕನು ರೂಪಸುಂದರಿಯು ನಿಜವಾಗಿ ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಳೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿ ಚುಂಬಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಆ ಚುಂಬನದಿಂದ ಅವನ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಅಳಿದು ಹೋಗಿ, ತಾನು ಭ್ರಾ

ಯಿಂದ ಏನನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿದನೆಂಬ ಅನುಭವವು ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದು ಹೋಯಿತು. ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿ ದ್ದ ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯ ಖಡ್ಗದ ಮೊನೆಯು ಅವನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಆಗ ಆ ನಾಯಕನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಎಚ್ಚತ್ತು, ಧಾರೆಗಟ್ಟಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತವನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು, ಹೊರಗೆ ಮೋರೆ ಹಾಕಿ, ಈಗ ಡೋಲಿಯು ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಬಂದಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿದನು; ಮತ್ತು ವಾಹಕರಿಗೆ ಡೋಲಿಯನ್ನು ಇಳಿಸಿ, ವನಸ್ಪತಿಯನ್ನು ತರಲಿಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನು ನಾಯಕನ ಮುಖವು ಇಷ್ಟೇಕೆ ರಕ್ತಮಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಆ ಆಳುಗಳು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಓಡುತ್ತ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಗಿಡದ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹರಿದು ತಂದು, ಅದನ್ನು ಆತನ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದನು. ಆದರಿಂದ ರಕ್ತವ್ರಾವವು ನಿಂತು, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಆಳುಗಳು ಪುನಃ ಡೋಲಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕ್ರಮಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟವು ಹತ್ತಿತು. ಅದನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ನಿರಭ್ರವಾದ ಗಗನಮಂಡಲವು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಮೇಘ ದಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಸುರಿದ ಹಾಗೆ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಆಳುಗಳ ಅಂವೆ-ಅಂಚಡಿಗಳು ತೊಪ್ಪನೆ ತೊಯ್ದು ಹೋದವು. ಅಂಥ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಡುವದೂ ಅವರಿಗೆ ಕಠಿಣ ವೆನಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಕಾಲು ಜಾರಿ ಕಂದರದಲ್ಲಿ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದನು. ಆಗಂತೂ ಕೇಳುವದೇನು? ಆಳುಗಳ ಹಲ್ಲಣವೇ ಹಾರಿತು! ನಾಯಕನೂ ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಸ್ಥಳವು ದೂರ ಇದ್ದದರಿಂದ, ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣುವ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಚಿತ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಅವನು ಆ ಗುಹೆಯ ಕಡೆಗೆ ಡೋಲಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸಿದನು. ಆಳುಗಳು ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿ, ಆ ಗುಡ್ಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಗುಹೆಗೆ ಡೋಲಿಯನ್ನೊಯ್ದರು.

ಆ ಗುಹೆಯು ಪೂವ-ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರ ವಾಸಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದು, ಬಹು ವಿಶಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಕೋಣೆಗಳಿದ್ದು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಚೌಕು ಇತ್ತು. ಅದರ ಒಳಭಾಗವು ಗಚ್ಚಿನಿಂದ ಗಿಲಾಯಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಡೋಲಿಗಳು ಆ ಗುಹೆಯ ಒಳಗೆ ಬಂದಾಗ, ಅದರ ಜಾಗಿಲಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಒಡೆಯು ಅನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆಳುಗಳು ಡೋಲಿಯನ್ನಿಳಿಸಿ, ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದು, ಡೋಲಿಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಾಗಿಸಿದರು.

ಒಳಗೆ ಗಾಢಾಂಧಕಾರವು ಮುಸುಕು ಹಾಕಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವರಿಗೆ ಗುಹೆಯ ಸಂಚಯವಿದ್ದದರಿಂದ, ಮಧ್ಯದ ಚಾಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಡೋಲಿಗಳನ್ನಿಳಿಸಿ, ಒದ್ದೆಯಾದ ತಮ್ಮ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೆಚ್ಚಗಿದ್ದವುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು, ಮುಂಭಾಗದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾದರು. ಹಗಲೆಲ್ಲ ಅವರು ಡೋಲಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದಾರಿ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ, ಅವರಿಗಾದ ದಣುವನ್ನು ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ! ಅವರು ನೆಲಕ್ಕೆ ಮಗ್ಗಲು ಹೆಚ್ಚುವದೊಂದೇ ತಡ; ನಿद्रಾಂಗನೆಯು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಅಳುಗಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿ ಗೊರ್ರ ಗೊರ್ರಿಂಬ ಸಪ್ಪಳವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಹತ್ತಲು, ಅದೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾಯಕನ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿತು. ಅವನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಡೋಲಿಯಿಂದಿಳಿದು ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಡೋಲಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ತನ್ನ ಸೇವಕರು ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವನ್ನು ನಡಿಸಿದಾಗ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದ ಆಕೆಯು, ಮಳೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ತಂಗಾಳಿಗೆ ಈಗ ಜಾಗರೂಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಗುಹೆಯ ವರೆಗೆ ಎಚ್ಚರವೇ ಇರದ್ದರಿಂದ, ತಾನು ಎಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವೆನೆಂಬದು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ಸುತ್ತಲೂ ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳು ಕಾಣದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ತರ್ಕಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಇದು ಅಡವಿಯಲ್ಲವೆಂದೂ, ಕಣ್ಣುಕಪ್ಪಡಿಯ ಮಲದ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಇದು ಗುಹೆಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಗೊರಕೆಯ ಸಪ್ಪಳದಿಂದ ಯಾರೋ ನೀಚರು ತನ್ನ ಡೋಲಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿ ಮಲಗಿರುವರೆಂದೂ ತಿಳಿದಳು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಗುಹೆಯ ಮುಖವು ಎಲ್ಲಿದೆಯೆಂಬದು ಕೂಡತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಅವಳು ಘೋರ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಳಾಗಿ ಏಕಲಿಂಗೇಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಡೋಲಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಹೀಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು, ಆ ನರಾಧಮನಾದ ನಾಯಕನು ಆಕೆಯ ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿದನು. ಮೊದಲು ಅವನಿಗೆ ಅವಳ ಮೃದುವಾದ ತೊಡೆಗಳು ಹತ್ತಿದವು. ಅವುಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ = ಕಾಮಾಂಧನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಚಾರವಾದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಪುರುಷ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಬೆದರಿದಳು. ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ಆವೇಶಗೊಂಡು ಆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳುವು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಖಡ್ಗದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತಿವಿದಳು; ಆದರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಯುಷ್ಯವಿನ್ನೂ ಇದ್ದದರಿಂದ, ಆ ಖಡ್ಗವು ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಾಕದೆ, ಆತನ ಬಲಭುಜಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಗಾಯ ಮಾಡಿತು.

ಹೀಗೆ ಕತ್ತಿಯ ವೆಟ್ಟು ತಾಕಲು, ಅವನು ಸಂತಾಪಗೊಟ್ಟು ಚೀರಿದನು. ಆ ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ಅವನ ಆಳುಗಳು ಚಡಪಡಿಸಿಕೊಂಡೆದ್ದು ಅವನ ಒಳಗೆ ಒಂದರು; ಆದರೆ ಅವನಿಗೇನಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, “ಒಡೆಯರೇ, ಏನಾಯಿತು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಖಡ್ಗದ ಕಡತಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದೂರ ಸರಿದ ಆ ನಾಯಕನು, ಅವಳ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆ ಸಂತಾಪಗೊಂಡು:— “ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಕೈಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿರಿ. ಆಕೆಯು ಖಡ್ಗದಿಂದ ನನ್ನ ಬಲಭುಜವನ್ನು ಕಡಿದಿರುವಳು. ನನ್ನ ಗಾಯವನ್ನು ಮೊದಲು ಅರಿವೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿ, ಹಿಂದುಗಡೆ ಅವಳ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಒಡೆಯನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅವನ ಭುಜದ ಗಾಯವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ, ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಸೇವಕರು ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಡೋಲಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಟ್ಟು, ವಾರಿವಾಳದ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕುವಂತೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಒಳಗೆ ಕೈ ಚಾಚಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹವಣಿಸಿದರು. ರೂಪಸುಂದರಿಯು ವೀರ ತರುಣಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ನರಾಧಮರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದರಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಅಂಜಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಅವಳು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಖಡ್ಗಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು, ಆ ಕಡತವು ಇಬ್ಬರ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹಾ-ಹಾ! ಅನ್ನುತ್ತ ಕಾಲವತರಾದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ನಾಲ್ವರು ಆಕೆಯ ರಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವಳ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ, ಹೆಲ್ಲು ಮುರಿದ ನಾಗಿಣಿಯಂತೆ ಅವಳು ಮನದಲ್ಲೆಯೇ ಸಂತಾಪದಿಂದ ದಗ್ಧಳಾಗಹತ್ತಿದಳು. ಆಗ ಅವಳಲ್ಲಿ ಆವೇಶ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು; ಆದರೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆನು? ಹೇಳಿ-ಕೇಳಿ ಅಬಲೆಯು! ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ನಿಶ್ಯಸ್ತ್ರಳು! ಆ ಆಳುಗಳು ಆಕೆಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡು, ಆಕೆಯ ಸೆರಗಿನಿಂದಲೇ ಬಲವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅರುಣೋದಯವಾಗಿತ್ತು. ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನು ಆ ವೀರಕುಮಾರಿಯ ವಿಟಂಬನೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ, ತನ್ನ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಭರದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸತೊಡಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಕಿರಣಗಳ ಮಂದಪ್ರಕಾಶವು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಆಗ ಒಬ್ಬರ ಮುಖಗಳು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿದವು. ರೂಪಸುಂದರಿಯು, ಈಗಾದ ವಿಟಂಬನೆಯಿಂದ ಅವಸಾನಗೊಟ್ಟು, ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಾರದಂತೆ ಕೈಗಳು ಪರಾಧೀನವಾದ್ದರಿಂದ, ಇನ್ನು ಮುಂದೇನಾಗುವದೋ? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಅವಳ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ

ಆಶ್ರಯಗಳ ಮಹಾಪೂರವೇ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಆಗಿತ್ತು; ಆ ನೀರುಗಳೂ ಆಕೆಯ ಉನ್ನತ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಆಕೆಯು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಯಿಸಿ ಬಿಟ್ಟವು. ಹೀಗೆ ಆ ತರುಣಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿರಲು, 'ದಿಕ್ಕಿಗೆಲಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ!'ವೆಂಬಂತೆ, ನಿರ್ಲಜ್ಜನಾದ ಆ ತರುಣನು ಪುನಃ ಆಕೆಯ ಸವಿವೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ: "ಯಾಕೆ ರೂಪಸುಂದರೀ, ಖಡ್ಗದಿಂದ ಇರಿಯ ಬರುವಿಯಾ? ಈಗ ಇರಿಯಬಾರದೇ?" ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ, ಒದ್ದೆಯಾದ ಆಕೆಯ ಕುಪ್ಪಸದ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದನು. ಅವನ ಆ ಅಧಮತನವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ತರುಣಿಯು: - ಎಲಾ ನೀಚಾ, ಅನಾಧಕಾದ ಅಬಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪೌರುಷವನ್ನು ತೋರಿಸುವಿಯಾ? ಪರಸ್ತ್ರೀಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೇ? ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಕೈಗಳು ತೆರವಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಗಂಟಲು ಸೀಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಭಗವಾನ್ ಏಕಲಿಂಗಜೇ, ಈ ನೀಚನ ನೀಚತನವನ್ನು ಕಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವೆಯಾ? ಈತನಿಗೆ ಶಾಸನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಕೈಗಳು ಏಕವೇ? ಎಂದು ಗೋಳಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯ ದೈನ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ, ಆ ನರಾಧಮನ ವಿನೋದವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ಸುವರ್ಣದ ಕಲಶಗಳೋ ಅಥವಾ ಮನ್ಮಥನ ಆಟಿಗೆಯ ಸುವರ್ಣದ ಒಡವೆಗಳೋ? ಎಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಆಕೆಯ ಬಟ್ಟನ್ನ ಸ್ತನಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿನೋದಪಡುತ್ತ, ಆ ಸ್ತನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಇಂದಿಗೆ ತಾನೇ ಧನ್ಯನೆಂದು ಆನಂದಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಬರೆ ಬರುತ್ತ ಅವನ ಈ ಆನಂದವು ಕುಡಿಯಿಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ತೀರ ನಿರ್ಲಜ್ಜತನಕ್ಕೆ ಒಯ್ದಿತು. ತನ್ನ ಆಳುಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಆ ಕೋಮಲೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಚುಂಬಿಸಹೋದನು. ಅವನು ಆಕೆಯ ಗಲ್ಲಗಳ ವರೆಗೆ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಚಾಚುತ್ತಿರಲು, ಅವನ ಘಾಯವಾದ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಯಾರೋ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಹೊಡೆದರು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಚಿಟ್ಟನೆ ಜೀರಿ, ಬವಳಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಹೊಡೆದ ಪುರುಷನು, ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು. ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಸೆರಗನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಗವಿಯು ಹಡೆಯಿತೋ ಅಥವಾ ಪೃಥ್ವಿಯು ಇಬ್ಬಾಗವಾಗಿ ಮಾರ್ಗವಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿತೋ? ಎಂಬಂತೆ ಇಪ್ಪತ್ತು-ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನರು ಆ ಡೋಲಿಯ ಹತ್ತರ ಬಂದು 'ಈ ನೀಚರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಹರಿಗಡಿಯಿರಿ' ಎಂದು ಕೂಗಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆ ಹೊಸ ಜನರು ವೊದಲಿನ ಜನರನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಚಲ್ಲಿದರು! ಗವಿಯು ರಕ್ತಮಯ

ವಾಯಿತು. ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಸಾಧ್ಯಯ ಕೈಯುಚ್ಚಿ ಪುಣ್ಯ ಪಡೆದ ನರವೀರನು ಮುಂದೆ ಬಂದು— ದೇವೀ, ರಾಜಕುಮಾರೀ, ಇನ್ನು ಅಂಜಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮಾನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ಏಕಲಿಂಗಜಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರವಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ನೀನು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿರು, ಎಂದು ನುಡಿದು ಆಕೆಯು ಡೋಲಿಯನ್ನೂ, ಆ ನರಾಧಮನ ಡೋಲಿಯನ್ನೂ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಎತ್ತೋ ನಡೆದನು. ಪ್ರಿಯ ವಾಚಕರೇ, ಹೀಗೆ ಆ ಸಾಧ್ಯಯ ಮಾನಹಾಸಿಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ ಈ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನು ಯಾವನಿರಬಹುದು?

೨ ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಪೂರ್ವವೃತ್ತ.

ನಮ್ಮ ಕಥಾನಕವು ಜರುಗಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರ್ಜರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನಾಯಕತ್ಯವು ಬೆಳೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಸ್ವೀಚ್ಛೆಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಯವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತಾರಕವಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ನಿರ್ಭಯತೆಯು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅಧೋಗತಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ; ಯಾವ ಭಯವನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದ ಮನುಷ್ಯನು, ತಾನೇ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ಮನಬಂದಂತೆ ಅನನ್ಯಿತ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರು ನಿರ್ಲಜ್ಜರಾಗಿ ದೇವರ ಭಯ, ಧರ್ಮ ಭಯ, ಸಮಾಜ ಭಯ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಭಯಗಳಿಂದ ವರ್ಜಿತರಾಗಿ, ಕೇವಲ ಶಿಶೋದರ ಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದರು. ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರಪ್ರವರ್ತಕರು ಇಂಥ ದುರ್ಮಾರ್ಗ ರತರಾಗುವರೋ, ಅಂಥ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಖಸಂಪನ್ನವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ.

ಪಂಚಾಸರವೆಂಬದೊಂದು ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಯ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಗುರ್ಜರ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೇಸರಿಸಿಂಹನೆಂಬ ತರುಣನೊಬ್ಬನು ಆ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಶೂರನಿದ್ದನು ಮಾತ್ರ; ಆದರೆ ಶೂರರಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗಿ ದ್ದ ನೀತಿ ಬೌದ್ಧಾರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ಬೆಷಧಕ್ಕೆ ಬೇಕೆಂದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ದೌರ್ಜನ್ಯವು ಮಾತ್ರ ಅವನಲ್ಲಿ ಓತವೋತವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈತನು ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರಲ್ಲಿ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಶಿರೋಮಣಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುವದು. ಇವನು ತನ್ನ ಸಂಸ್ಥಾನದೊಳಗಿನ ಸುಂದರಿಯರಾದ ತರುಣಿಯರನ್ನು ಉಪಭೋಗಾರ್ಥವಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಣೀವಾಸದಲ್ಲಿ ನೇರಿಸಿದ್ದನು. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಪತಿವ್ರತೆಯರು

ಶಾಪವ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅದರ ಅಂತನೇ ಹತ್ತದು! ಇಷ್ಟಾದರೂ ಆ ದುರ್ಜನನ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯು ಉಪಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿರಲು, ಅಪ್ಪಾಸರದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನಾದ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ಮಗಳು ಉಪವರಳಾದ ಸಂಗತಿಯು ಆ ಕಾಮುಕನ ಕಿವಿಯವರೆಗೆ ಹೋಯಿತು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಹಲವರ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದನು. ಈ ಪ್ರೌಢದೇನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಆ ಚಲ್ವಿಕೆಯು ದ್ವಿಗುಣಿತವಾದ ದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಯಂತೂ ಅವನು ಆ ಲೋಕಸುಂದರಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದನು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ತನ್ನೊಬ್ಬ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಪ್ಪಾಸರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿದನು ಆ ರಾಯಭಾರಿಯು ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನ ಆಶಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಮುಪ್ಪಿನ ಮುದುಕನಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೇಸರೀಸಿಂಹನ ಈ ಉದ್ಭಟತನವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಅವನಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ಆ ಮುದುಕನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಗಾದವು; ತುಟಿಗಳು ನಡುಗಹತ್ತಿದವು; ವೋರೆಯು ಉಗ್ರವಾಯಿತು. ಆ ಮುದುವನು ಈಗಲೇ ಆ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಸೀಳಿ ಚೆಲ್ಲುವನೋ ಎನ್ನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ತೋರಿತು. ಆ ಸಿಟ್ಟು ಕೇಸರೀಸಿಂಹನ ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು, ಅದನ್ನು ಚೂರು ಚೂರು ಮಾಡಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿತು!

ತನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸುವ ಆ ಪತ್ರವು ಚೂರು ಚೂರಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಲು, ಆ ಮುದುಕನ ಸಿಟ್ಟು ತುಸ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಆ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ನುಡಿದನೇನಂದರೆ:—“ಮೂರ್ಖಾ, ಅಂಥ ಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೇ? ಕ್ಷುದ್ರನೂ, ದುರ್ಜನನೂ ಆದ ಕೇಸರೀಸಿಂಹನು ನನ್ನ ಅಳಿಯನಾಗಲಿಚ್ಛಿಸುವನೇ? ಆ ನೀಚನಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕಲಂಕವುಂಟಾಗಿರಲು, ಅಂಥ ಆ ಚಾಂಡಾಲನು ರಾಜಮನೆತನಗಳಿಗೆ ಕೃಪಾಕಬೀಕೆನ್ನುವನೇ? ಆ ದುರ್ಜನನ ಮುಖವ ಲೋಕನ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಂಥವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟಿಹೊರೆಯುವ ನಿನ್ನಂಥ ನರಾಧಮ ರಾಯಭಾರಿಯ ಮುಸುಡಿಯನ್ನೂ ನೋಡಬಾರದು!”

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಮುದುಕನು ಆವೇಶಗೊಂಡು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ಸಂತಾಪದಿಂದ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ, ಆ ರಾಯಭಾರಿಯ ಮುಸುಡಿಗೆ ತಿವಿಯಲು, ಆತನು ಕೂಡಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ದರ್ಬಾರದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಸಂತಾಪದ ಭರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಮುದುಕನು ಅವನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೇಸರೀಸಿಂಹನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ತನಗಾದ ಅವಮರ್ಯಾ

ದೆಯನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಮಾಡಿ ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಒಡೆಯನನ್ನು ರೇಗಿಗೆಬ್ಬಿಸುವ ಸಾಹಸ ನಡಿಸಿದನು. ದುರಭಿಮಾನಿಗಳನ್ನೂ, ಅಹಂಭಾವ ಪೀಡಿತರನ್ನೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸುವುದು ತಡವಲ್ಲ; ಒಂದೆರಡು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಕುಣಿಯುವರು. ಅದರಂತೆ ಕೇಸರೀಸಿಂಹನ ಗತಿಯೂ ಆಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ರಾಯಭಾರಿಯು ಹೇಳಿದ ಅವಮಾನಕಾರಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ವಿಷವನ್ನು ಕಾರುವ ಕಾಳಿಂಗಸರ್ಪದಂತೆ ಫೂತ್ಕಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು, ಅವನ ಮಗಳಾದ ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ತರಬೇಕೆಂದು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ತರುಣಿಯರನ್ನೂ ಮಧುರ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ವೋಹವುಂಟಾಗುವುದು ಸಹಜವು. ಕೇಸರೀಸಿಂಹನಂತೆ ಉಳಿದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರೂ ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೇಸರೀಸಿಂಹನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ತನ್ನ ದೋಸ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ತನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡದ್ದರಿಂದಂತ್ರೂ ಕೇಸರೀಸಿಂಹನ ಅಪಮಾನಾಗ್ನಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅವನು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಆ ಮುದುವನ ಪಾರುಪತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಆತನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿವಿೂರಿ ದಂಡು ಕೂಡಿಸಿದನು. ಯುದ್ಧದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬ ರಾಮಸಿಂಗನೆಂಬ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ದುರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೇಸರೀಸಿಂಹನಿಗೆ ಬಂದು ಕೂಡಿದನು. ಅನಂತರ ಆ ದುರಾತ್ಮರಿಬ್ಬರೂ ಅಪ್ಪಾಸರದ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಹೋದರು. ರಾಯಭಾರಿಯು ತಿರುಗಿ ಹೋದ ಬಳಿಕ ವೃದ್ಧಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನಿಗೆ ಕೇಸರೀಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಒರುವನೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮೈಮರೆತು ಕೂಡ್ರದೆ, ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ವೃದ್ಧಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿರಲು, ಶತ್ರುಗಳು ಕೋಟಿಗೆ ಬಲವಾದ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವರೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಹತ್ತಿತು. ಕೂಡಲೆ ಆ ಮುದುಕನು ಜವದಗ್ನಿಯಂತೆ ಕೋವೋದ್ಧೀಪಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹೊರಹೊರಟನು. ಆತನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೋಟಿಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಕೊತವಾಲನಿಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿ, ಕೋಟಿಯ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣುಟ್ಟ

ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಡತಕ್ಕಷ್ಟು ದಂಡು ಇಟ್ಟು, ಶತ್ರುಗಳು ಕೋಟಿಯ ಗೋಡೆಗಳ ಸನಿಯಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತೆ ಕಾಯುವದಕ್ಕೆ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಆರಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಅಪ್ಪಾಸರದ ಕೋಟಿಯು ಭದ್ರವಾದದ್ದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ ಒಳಗಿನ ಸೈನಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸಾಕಷ್ಟು ಇರದ್ದರಿಂದ ಕೋಟಿಯು ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ತಡೆಯುವದೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಯು ಹೇಗೆ ಉಳಿಯುವದೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಂತೂ ವಡವಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಅವನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ದುಸುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನವಾಯಿತು, ಎರಡು ದಿವಸಗಳಾದವು; ಹೀಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳು ಕ್ರಮಿಸಿದವು. ಶತ್ರುಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ದಂಡಾಳುಗಳು ಸಾಯುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ಸೈನ್ಯವು ಸಂಪುಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು; ಕೋಟಿಯೊಳಗಿನ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯೂ ತೀರುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ಕೋಟಿಯು ಶತ್ರುಗಳ ಕೈವಶವಾಗುವದೆಂದು ತೋರಹತ್ತಿತ್ತು. ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಕೈಕಾಲುಗೆಟ್ಟನು. ಆತನಿಗೆ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನ ಸಹಾಯ ಸಂಪತ್ತು ಆದಾವದೂ ಬರುವ ಹಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಳಗಿನ ಸೈನ್ಯದ ಕಥೆಯಂತೂ ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬರಲು, ಕೋಟಿಯು ಶತ್ರುಗಳ ಕೈವಶವಾಗುವದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಆ ಮುದುಕನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಂಬಿದನು. ಬಳಿಕ ಆತನು ಮಗಳನ್ನು ಯಾವದೊಂದು ಭದ್ರವಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮಗಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂಥ ವಿಶ್ವಾಸುಕ ಸ್ಥಾನವು ಆತನಿಗೆ ಯಾವದೂ ಸಿಗದಾಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ, ಗುಜರಾಥದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ನಂಬಿದವರ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವಂಥ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕರು ಹೆಚ್ಚಿದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆವಂತರು ಮಾನರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇರಲಿ. ಇಂಥ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನಿಗೆ ಒಂದು ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಳವು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು. ನಿರಂಕುಶವಾದ ಅಪಸ್ವಾರ್ಥವು ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ, ದೇವರು ಮಾನವಂತರನ್ನು ಕಾಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ರಜನರ ವೇಷದಿಂದ ಭೂತಲದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ವಾಸಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ ಬ ಮಾತು ಆತನಿಗೆ ಪಕ್ಕನೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗುರುಗಳೊಬ್ಬರು ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಘೋರಾರಣ್ಯದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಎಂಥ ನೀಚನನ್ನಾದರೂ ನಡುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನಿಟ್ಟರೆ, ಆಕೆಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ರಕ್ಷಣವಾಗುವ

ದೊಂದಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಅಂಥ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷವೆನಿಸಿತು.

ಬಳಿಕ ಆತನು ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ ರೂಪಸುಂದರಿಯೊಡನೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ಆಕೆಯು ಯಿಕ್ಕವಳಾಗಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಧೂರ್ತಳಿದ್ದಳು. ತಂದೆಯ ಯುಕ್ತಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಆತನು ವಿಶ್ವಾಸುಕರಾದ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಸೇವಕರನ್ನು ಕರೆದು, ಅವರಿಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿ, ರೂಪಸುಂದರಿಯೊಡನೆ ಆ ಸೇವಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗುಪ್ತಾಧಿಕಾರದ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಪ್ರಸಂಗ ಒಂದಾಗ ಕೋಟಿಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಟಿಯ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ನೆಲಮಾರ್ಗಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು; ಇಂಥದೊಂದು ಗುಪ್ತಮಾರ್ಗವು ಅಪ್ಪಾಸರದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲೂ ಇತ್ತು. ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ದಾಟಿಸಿದನು. ರೂಪಸುಂದರಿಯು ದೀವಟಿಗೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸೇವಕರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಆ ನೆಲಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೈಲುಗಳು ಕ್ರಮಿಸಿದವು. ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ರೂಪಸುಂದರಿಗೆ ಕಸವಿಸಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಯಾವಾಗ ಮೈಲು ಹವೆಯನ್ನು ಕಾಣುವೆನೋ, ಎಂದು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಗಳಿಗಾಯು ಬರಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಗುಹೆಯ ಮಾರ್ಗವು ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಒಂದಿತೆಂದು ಆಕೆಯು ತುಸದ್ವೈಯವ ತಂದುಕೊಂಡಳು. ಗುಹೆಯ ದಾರಿಯೂ ಮುಗಿಯಿತು; ಹೊರಗಿನ ಬೆಳಕೂ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಗುಹೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲ ಬಲವಾದ ದೊಂದು ಕಲ್ಲು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಸೇವಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಬಾಗಿಲ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಶಬ್ದವನ್ನು ಜ್ವರಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಯಾರೋ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದು, ಹೊರಗೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು!

ಬಳಿಕ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಆ ಖಂಡಿಯೊಳಗಿಂದ ಬಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು ಅಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಅಡವಿಯು ಬೆಳೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಹಗಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ರೂಪಸುಂದರಿಯು ವೀರಕುಮಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಜದೆ ಸುತ್ತಲೂ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ೩-೪ ಗುಡಸಲುಗಳು ಕಂಡು ಬಂದವು. ಆಗ ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಸೇವಕರನ್ನು ಕುರಿತು: —“ಅಜಯಾ, ಈ ಗುಡಸಲುಗಳು ಯಾರವು?” ಎನಲು,

ಅಜಯನು ಆಕೆಗೆ:—“ಇವು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರ ಸೇವಕರವು. ಈ ಗುಡೆ ಸಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗುಹೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರು ಇರುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯದೆ, ಒಬ್ಬ ಕಾವಲುಗಾರನನ್ನು ಕರೆದು, ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಆತನು ಜೇನು ಹಾಕಿದ ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಅಜಯನು ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ರೂಪ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ, ಬೇರೊಂದು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ತಾನು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ಎರಡು ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರು ಸೇವಕರು ಕುಳಿತರು. ಹೀಗೆ ಈ ನಾಲ್ವರು ಅಶ್ವಾರೂಢರಾಗಿ, ತಾವು ಹೊರಡತಕ್ಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವಿಲಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಹಿಡಿದರು. ಇತ್ತ ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸ ಬಂದ ಉಳಿದ ಸೇವಕರು ಕಾವಲುಗಾರನಿಗೆ ಗುಹೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ, ಪುನಃ ಗುಹೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ನಡೆದರು.

ಇತ್ತ ಅಜಯನು ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಬಹು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ಗುರುಗಳ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ರಾಜಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕರುಣಾಳುಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳು ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆಕೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರುವವಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಬಳಿಕ ಅಜಯನು ಯೋಗಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಸಂಗಡಿಗರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. ಆತನು ತಿರುಗಿ ಅಪ್ಪಾಸರಕ್ಕೆ ಒರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಯು ಶತ್ರುಗಳ ಕೈವಶವಾಗಿತ್ತು. ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಶೋಧಿಸಿದರೂ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದ್ದರಿಂದ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನು ಹುಚ್ಚನಾದನು. ಯಾವ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಸಲುವಾಗಿ ತಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದ್ದನೋ ಆ ರೂಪಸುಂದರಿಯೇ ಕೈವಶವಾಗದಿದ್ದ ಬಳಿಕ, ಆತನಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ತಾಪವಾಗಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಅವನು ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನನ್ನು ನೆರೆಹಿಡಿದು, ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಎಲ್ಲಿರುವಳು ಹೇಳು, ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮಗಳು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಾಳಿದ ಆ ಮುದುಕನು, ಕೇಸರಿಸಿಂಹನು ಕೊಡುವ ಪೀಡೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುದುಕನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಗೊಡಲಿಲ್ಲೆಂದು ಆ ನೀಚನಾದ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನು ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನನ್ನು ತನ್ನೆದುರಿಗೆ ತರಿಸಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಯಮಯಾತನೆಗಳನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಆ ಮುದಿ ಅರಸನ ಗೋಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು, ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾ-ಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು! ಕೇಸರಿಸಿಂಹನ ದಂಡಾಳುಗಳು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳು

ಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಓಡಿ ಬಂದು ಯಾರೋ ಶತ್ರುಗಳ ಸೈನ್ಯವು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಕೇಸರಿಸಿಂಹನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಆತನ ಹಲ್ಲಣವೇ ಹಾರಿದಂತಾಯಿತು! ಅವನು ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬರಲು, ಅಸಂಖ್ಯ ಸೇನೆಯು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅವನ ಸೈನಿಕರಂತೂ ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಈ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದೊಳಗಿಂದ ಹ್ಯಾಗೆ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನಿಗೇ ತೋಚದಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಅವನು ಓಡಿ ಹೋಗುವ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಡೆದನು. ಅವನಿಂದ ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇಂಥ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಅವನ ಪಾಪಸರ್ವತವು ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಅಂದು ಅವನು ಸಂರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ವೇಷವ ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಊರ ಹಾದೀ ಹಿಡಿದನು. ಅವನ ಸೈನ್ಯದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗವು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸಂಹೃತವಾಯಿತು. ಉಳಿದ ಭಾಗವು ಎತ್ತತ್ತೋ ಓಡಿ ಹೋಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತವಾಗ ಮಾಡಿದ ಈ ಹೊಸ ಸೈನ್ಯವು ಒಬ್ಬ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನದಾಗಿತ್ತು. ಈತನು ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ದೂರದ ಆಪ್ತನು, ಆತನು ಬೇರೊಂದು ಕಾರಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಹೊರಬೆರಲು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನಿಗೆ ಬಂದ ಆಪತ್ತು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅಪ್ಪಾಸರದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆತನ ಮುಕ್ತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಆ ಯೋಗಿರಾಜನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು.

೩ ಕ್ಲೋಭಿಸಿದ ವಡವಾಗ್ನಿ.

ಸ್ರಾಯಂಕಾಲದ ಆರು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ; ಭಗವಾನ್ ದಿವಾಕರನ ಪ್ರಚಂಡ ಕಿರಣಗಳ ತಾಪವಡಗಿ ಅವು ಹಿಮಕರನಂತೆ ಸೊಬಗನ್ನು ಬೀರಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಜನಗಳಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿದೆ. ಹಕ್ಕಿ-ಸಕ್ಕಿಗಳು ಸಹ ಮೋದಗೊಂಡು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉಡ್ಡಾಣ ಮಾಡುತ್ತಲಿವೆ. ಅಹಾ! ಆಗಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ಹೇಳಲೇನು? ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹೂಬಿಸಿಲು ಎತ್ತರವಾದ ಗಿಡಗಳ ತುದಿಗಳ ಮೇಲೂ ಸರ್ವತ ಶಿಖರಗಳ ಮೇಲೂ ಬಿದ್ದರಂದ ಅವು ವಿಲಕ್ಷಣ

ಸಾಂದರ್ಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಲಿವೆ. ಸುಖಕರವಾದ ತಂಗಾಳಿಯು ಬೀಸಹತ್ತಿದ್ದರೂ, ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಮಲ್ಲುಗೆ-ಸೇವಂತಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಸ್ವಗಂಧಿಕ ಪುಷ್ಪಗಳ ಪರಿಮಳವು ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿ ಶ್ರಾಂತಪ್ರಾಣಿಗಳ ದಣುವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸುತ್ತಲಿವೆ. ನೀಲವರ್ಣದ ಆಕಾಶವು ಸುಧ್ಯಾರಾಗವಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಅನುಪಮೆಯು ಸಾಂದರ್ಭ್ಯವು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಬೈಲಿಗಿಡುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಶಾಂತವೂ ಸುಖಮಯವೂ ಆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರಹಿಗಳ ನಿರಹತಾಸವು ಹೆಚ್ಚುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವೈಭವಸಂಪನ್ನರಾದ ನಿರಹಿಗಳ ನಿರಹಾಗ್ನಿಯು ಪ್ರಕೋಪಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯೇ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ! ಇರಲಿ.

ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಾವಗಡದ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಅಂತಃಪುರದ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ತರುಣಿಯು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಕಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ರೂಪದಿಂದ ರತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ನಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಚಿಕ್ಕದು; ಹದಿನೆಂಟರ ಒಳಹೊರಗೆ ಇರಬಹುದು. ಅವಳೊಂದು ಬಿಳಿಯ ರೇಶ್ಮಿಯ ಪತ್ತಲವನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದು, ಅಂಥದೇ ಒಂದು ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಆಭರಣಗಳಿರದೆ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದಾದ ಚಂದ್ರಹಾರವು ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಚಂದ್ರಹಾರದಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಆಕೆಯ ಮುಖಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿರಲು, ಅವಳ ಚಿಂತೆಯು ಆ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಆಕೆಯನ್ನು ತೇಜೋವಿಹೀನಳನ್ನಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಗಲ್ಭತೆಯಿಲ್ಲದಾಗ ಬಹಿರಂಗದ ಯಾವ ಉಪಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯು ಒರಲಾರದೆಂಬದು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯುವಂತಿತ್ತು. ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಗೆಬಗೆಯು ಧೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಅವಳ ಲಕ್ಷ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಉದ್ಯಾನದೊಳಗಿಂದ ಒರುವ ಸುಗಂಧ ಮಾರುತನನ್ನು ಅವಳು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಿಂಬಹುನಾ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಸುಖ ಸಾಧನಗಳೆಲ್ಲ ಅಶ್ರುಗಳಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆಗಿರಬಹುದು.

ತರುಣಿಯು ಚಿಂತೆಯು ಭಾರವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅದರ ಭಾರವು ಅವಳಿಗೆ ಸಹಿಸಲಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗಲವಳು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಖಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳೊಡನೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಂಭಾಷಣ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು:—

ತರುಣಿ:—ಸಖೀ, ಗನ್ನ ದೈವವು ಇಂಥದೇ ಇರಬಹುದೇನು?

ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಖಿ:—ಅವ್ವಯ್ಯಾ! ಹೀಗೇಕೆ ಅನ್ನುವೆ? ನಿನಗೇನು ಕಡಿಮೆ

ಯಾಗಿದೆ? ವಾವಗಡದ ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿಯ ರಾಣಿಯಾದ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಬಹುದೇ?

ತರುಣಿ (ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರು ತಂದು):— ಸಖೀ, ವೈಭವದಿಂದ ಸೌಖ್ಯವಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿಯೇನು? ಹಾಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಹೇಳು, ಮಾತಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಖಿ (ಮಾತಿನ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಿಸಿ):— ಮಹಾರಾಣಿಯವರೇ, ಹೀಗೆ ಅಳುವದೇಕೆ? ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗವೇನು ಬಂದಿರುವದು? ಈಗ ಶತ್ರುಗಳು ಕೋಟಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿರುವರಾದ್ದರಿಂದ ಮುಂದೇನಾಗುವದೆಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುವಿರೇನು? ಛೇ, ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರೇನು ಕಡಿಮೆಯವರಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ವೃದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ ಯುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಶೌರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೇವಲ ತರುಣರಾಗಿರುವರು. ಇಂಥ ಸೊಟ್ಟ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಅವರು ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕುವರೇ? ನೀವೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲ; ಮುತ್ತಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರು ರತಿಮಾತ್ರವಾದರೂ ಧೈರ್ಯಗುಂದಿಲ್ಲ!

ತರುಣಿ:—ಸಖೀ, ನನ್ನ ಚಿಂತೆಯ ಕಾರಣವು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು? ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಮಾತಾಡತಕ್ಕವಳೇ ಸರಿ.

ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಖಿ:— ರಾಣಿಯವರೇ, ನೀವು ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳದ ಹೊರತು ನಿಮ್ಮ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಒಗೆಹೇಗೆ? ನಾನೇನು ದೇವಾಂಶಳೇ?

ತರುಣಿ:—ಮಂದಿಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದರೆ ಆಗುವುದಾದರೂ ಏನು? ಹದಿನಾರು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದ ನನ್ನ ತಂದೆಗೇ ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕನಿಕರ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದ ಬಳಿಕ, ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾರೇನು ಮಾಡುವರು?

ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಖಿ:—ರಾಣಿಯವರೇ, ಹಾ! ತಿಳಿಯಿತು, ತಿಳಿಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ಚಿಂತೆಗೆ ವಿಷಯವಾವುದೆಂಬದು ನನ್ನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ನೀವು ಆಡುವದು ನಿಜವಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದ ಈಗಿನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಜ್ಞಾನವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ನೋಡುವರೇ ಹೊರತು ಮಕ್ಕಳ ಸುಖವನ್ನು ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಅಳಿಯನು ಶ್ರೀಮಂತನಿದ್ದರೆ ತಮಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಲಾಭವಾಗುವದೆಂಬದೊಂದೇ ವಿಷಯವು ಇವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಅಳಿಯನು ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಸಂಚುಗಾರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ; ಅವನಿಗೆ ನಿತ್ಯಂಕೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೋಮಲ ಬಾಲಿಕೆಯರನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡುವರು. ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ಏನು ವಿವಾಹ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದು! ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯೊಂದಿದ್ದರೆ ವಯಸ್ಸು ಜೈಲಿಗೆ

ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಮೂರ್ಖತನ-ಹುಚ್ಚು ತನ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಸಹ ಗಣನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ತರುಣಿ:— ಸಖೀ, ಯೋಗ್ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದೆ. ಪಿತೃಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಶೋಭಿಸುವಂಥವರೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾದರೆ, ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವೂ, ಸೌಖ್ಯವೂ ಇರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ನೀನೇ ನೋಡು.

ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಖಿ:— ಅವನವರೇ, ಇಂಥ ಅಸಂಬದ್ಧ ವಿವಾಹಗಳಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಹಳ ಅನರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಪ್ರೇಮವು ಯಾವ ದೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಆವಾಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದ ಹೊರತು ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ತರುಣಿ(ಸಂತೋಷದಿಂದ):— ಭಲಾ ಸಖಿ! ಯಥಾರ್ಥವಾದ ತತ್ವವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತಿಳಿದೆ? ನನ್ನ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಎರಡು ವರುಷಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಅಸಂಬದ್ಧ ವಿವಾಹದಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ಎೊಸಲ ವಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿದೆ; ಆದರೆ.....

ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಖಿ:— ಆದರೆ ಯಾಕೆ?

ತರುಣಿ(ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ):— ಸಖೀ, ನಾನು ಆದರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಖಿ:— ಗೆಳತೀ, ನಾಚಿಕೆ ಯಾವಾಗ? ಅನ್ಯರಿದ್ದಾಗ ಗಲ್ಲವೆ? ಈಗ ಅನ್ಯರು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಿರುವರು?

ತರುಣಿ:— ಅನ್ಯರಿದ್ದದ್ದು ನಿಜ; ಆದರೂ ಗುಪ್ತಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಜಡವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಆ ತರುಣಿಯು ಕಾಲ್ಪನಿಕಸಖಿಯೊಡನೆ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿ ರಲು, ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಭಾವವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಸರಗು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಒಳಗೆ ಬಂದನು. ಅವನ ಬರವನ್ನು ಕಂಡು, ತರುಣಿಯು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕೃತ್ರಿಮಸಂತೋಷವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ಆತನನ್ನು ಆದರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಗಲ್ಲವು ಜೆಜ್ಜು ಬಿದ್ದು ಗದ್ದವು ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ದಿರಲು, ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಳಸಿಕ್ಕು ಮುಖದ ಶೋಭೆಯು ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಲು, ಅವನು ತರುಣಿನಂತೆ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು:— ಜಾ ಪ್ರಿಯೇ, ಏಂದ ಎ ಆ ತರುಣಿಯನ್ನು ಹತ್ತರ ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಆತನ ಪೌರುಷದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಗಿರಿಸಿಂಹ: — ಪ್ರಿಯೇ, ನಾನು ಮುದುಕನೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾಡತಕ್ಕಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಈ ದಿನ ನಿನ್ನ ಮುಖಭಾವ-ಆದರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ದೂರಾಯಿತು.

ತರುಣಿ (ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯಪಡುತ್ತ): — ಸರಿ-ಸರಿ, ಇದೊಳ್ಳಿಯ ನಿಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು? ನೀವು ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲದೊಂದು ಸಂಶಯ ತಕ್ಕೊಂಡರೆ, ನಾನು ಯಾವ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು? ನೀವೇ ನನಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿರಲು, ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನಾದರಭಾವವನ್ನು ತಳೆಯಬಹುದೇ?

ಗಿರಿಸಿಂಹ:— ಪ್ರಿಯೇ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನೋಯಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುವೆನು. ಇರಲಿ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆನಂದದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನು ನಮ್ಮ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿರುವನಷ್ಟೆ; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪಾವಗಡದ ಕೋಟೆಯು ಅವನಪುನಿಗೂ ಹಣಿಯದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾದ ಅನ್ನಸಾಮಗ್ರಿಯಿದೆ; ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ; ಅವನು ವರುಷಗಟ್ಟಲೆ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತರೂ, ನಾವು ಅಂಜುವ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಂಥದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಧನಸಿಂಗನು ಒಳ್ಳೇ ಸಮಯ ನೋಡಿ, ಶತ್ರುಗಳ ಒಂದು ತುಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ನೋಲಿಸಿ, ಇಂದೇ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದಿವ್ದಾನೆ. ಚಾಲುಕ್ಯಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇದು ವರೆಗೆ ಅಸಂಖ್ಯಜನರ ಪ್ರಾಣ ಹಾನಿಯಾಗಿರುವದಲ್ಲದೆ, ಈ ದಿನವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮೂರು-ಮೂರು ಸಾರಿ ಕೋಟೆಯ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕಾವಲು ಗಾರರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಜನರು ಒಳ್ಳೇ ದಕ್ಕ ತೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ದರ್ಶಿಗೆ ಅಂಜಿ, ಯಾವ ಒಳಸಂಚುಗಾರನೂ ಕೋಟೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಕಡೆಯದೊಂದು ಇರುವೆಗೆ ಸಹ ನುಸುಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಸಿಗದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಈ ದಿನ ಆದ ಅವಮಾನದಿಂದ ಖಿನ್ನನಾಗಿ, ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನೆಂಬ ಸುವಾರ್ತೆಯು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಿಯೆ, ನೋಡು, ಹೇಗಿದೆ ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಯು! ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಬಹಾದ್ದರ ಗಿರಿಸಿಂಹನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಈ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲಿದ್ದರೆ, ಅಂಜಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಪೌರುಷವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು, ತರು

ಣಿಯು ಬೇಸತ್ತುಳು. ಆಕೆಗೆ ಆ ಮುದುಕನ ವಾಗಾಡಂಬರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವಳು ಭಿಡೆಕ್ಕಾಗಿ ಮೌನದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಆಕೆಗೆ ಈ ದಿವಸ ಆತನು ಹೇಳುವ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಹತ್ತಿತು. ಅವಳು ಒಂದು ಚಾಣಾಕ್ಷಳಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ಮುದುಕನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೋಭಾವವು ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ಆದಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯಭಾವವನ್ನು ತಾಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪೌರುಷ ಹೇಳುವ ಭರದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಆಕೆಯ ಅಸಮಾಧಾನದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಆ ಮುದುಕನು ಏನೇನೋ ಹರಟತಕ್ಕವನಿದ್ದನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದೂತನು ಬಂದು ದಾಸಿಯರ ಮುಖಾಂತರ ವರದಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆಗ ಗಿರಿಸಿಂಹನು: — “ಪ್ರಿಯೇ, ನಿನನ್ನೂ ಡನೆ ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಏನೋ ದದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದರೆ, ನನಗೆ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಕೂಡಾ ವಿರಾಮವಿಲ್ಲ ನೋಡು; ಈ ಹಾಳು ರಾಜ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾಕು-ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಶತ್ರುಗಳು ಮುತ್ತಿದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೂಡಬೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಹೆಂಡತಿಯ ಕೋಮಲ ಗಲ್ಲವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಚುಂಬಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಹೊರಟನು.

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಮೇಲಿನ ಸಂಭಾಷಣ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಆ ತರುಣಿಯು ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಗುಜರಾಥದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಶ್ರೇಷ್ಠಪ್ರತಿಯ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನಾಗಿದ್ದನು ಕೆಂಬಹುನಾ ಈತನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರೂ ಆಧೀನರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುವದು; ಆದರೆ ಕಾಲಮಾನದಿಂದ ಗಿರಿಸಿಂಹನು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದನೆಗೆ ಬರಲು, ಹಿಂದೆ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಗುಜರಾಥದ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರೂ ಅಪಸ್ವಾರ್ಥದ ಹರಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಆತನನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೂ ಆತನ ಅಂಜಿಕೆಯು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಪೌರುಷವಂತನು; ಮಹಾಶೂರನು; ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಲನು; ಯುಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಂತೂ ಮಿಗಿಲಾದವನು. ಇಂಥ ಅಗಾಧವಾದ ಬಲಶಾಲಿತ್ವ-ಅಪಾರವಾದ ವೈಭವಗಳಿದ್ದರೂ, ಆ ವೈಭವವನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ಸಂತತಿಯು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಿಲ್ಲ; ಆ ಕೊರತೆಗಾಗಿ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯು ಹುಟ್ಟಬಂದೆಯಾದಳು; ಉಳಿದ ಇಬ್ಬರು ಮಡದಿಯರ ಕೂಸುಗಳು ಬದುಕದಾದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ವರುಷದ ಮುದುಕನಾದರೂ ಪುತ್ರಮುಖವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹೋದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು, ಪದ್ಮರಾಜನಾಗ

ರದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನ ಮಗಳಾದ ವಿಮಲೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ವಿಮಲೆಯು ಗಿರಿಸಿಂಹನ ರಾಣಿಯಾಗಿ ಪದ್ಮರಾಜಸಾಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪಾವಗಡಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಆಗ ಆಕೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಯೌವನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ವೃದ್ಧನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿತ್ತು. ಪವಿತ್ರಪ್ರೇಮವು ಬೆಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಗುಣಧರ್ಮವು ಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಆ ವಿಮಲೆಯು ತಂದೆಯು ಅರಿತಿದ್ದರೂ, ಗಿರಿಸಿಂಹನಂಥ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನ ಬೆಂಬಲವು ತನಗೆ ದೊರೆಯುವದೆಂಬ ದುರಾಶೆಗೆ ಬಿದ್ದು, ಆ ಮದುವೆಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಪ್ರಾಯವು ಕಳೆದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ವಿವಾಹದ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗುವದು ತೀರ ದಸ್ತತನವೆಂಬದು ಗಿರಿಸಿಂಹನಿಗೆ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಆತನು ಮುದಿಹುಚ್ಚಿನಿಂದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಈರ್ಷ್ಯೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಆ ಮದುವೆಯ ಉರಲನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು! ವಿಮಲೆಯು ಮನೆಗೆ ಬಂದನಂತರ ತಾನು ಈ ಹೊಸ ರಾಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂಬದು ಅವನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಯಿತು; ಆದರೆ ಕಾರ್ಯವು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಆದದ್ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವೃದ್ಧವಿವಾಹಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವದು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯವಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ಯಾಪಿತೃಗಳು ದ್ರವ್ಯದ ಆಶೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಂಥ ಮುದುವರಿಗೆ ಕೊಡುವದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಥವಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ಅವರು ವಿಚಾರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅನೀತಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಪ್ಪದವು ಸಿಕ್ಕು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹಾಳಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ಅವರು ಲಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಅನೀತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ದೋಷಕ್ಕೆ ಕನ್ಯಾಪಿತನೂ ಕನ್ಯೆಯು ವೃದ್ಧಪತಿಯೂ ಭಾಗಿಗಳಾಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವೃದ್ಧವಿವಾಹವು ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷೇಧವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವದು. ಇಂಥ ಅವ್ಯಾಪಾರೇಷು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಮರಣಾಂತದವರೆಗೆ ದುಃಖಭೋಗಿಸುವದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಕಡೆಗೆ ಜನರು ಮತ್ತೂ ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸುವರೆಂಬದು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ ಇರಲಿ.

ವಿಮಲೆಯು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ತಳಮುಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ಒಳಗೆ ಬಂದರೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ; ಹೊರಗೆ ಹೋದರೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ; ಕೂತರೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ; ನಿಂತರೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ; ಮಲಗಿದರೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಈ ಅಖಂಡ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ತ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ಅವಳು ಪ್ರತಿ ದಿನದಲ್ಲೂ ಕಿಂಬಹುನಾ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ತಂದೆಯನ್ನೂ ಪತಿಯನ್ನೂ ಶಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು! ಆಕೆಯು ಪಾಪ

ಭೀರುನಿದ್ದ ದರಿಂದ ಅಡ್ಡ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯದೆ, ದಿನಾಲು ಕಣ್ಣೀರುದುರಿಸುವ ದೊಂದೇ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ನಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆತನು ವಿಮಲೆಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಒರಬೇಕಾದರೆ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಈ ರೀತಿ ಪರರ ಮನೋವೃಥೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವರ ಬಾಳು ವೆಗೆ ಧೀಕಾರವಿರಲಿ! ವಿಮಲೆಗೆ ವಿರಿಕೆಯ ಪ್ರಾಯವು; ದಿವಸಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ ದಂತೆ ಆಕೆಯ ಮನೋವೃಥೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆಯುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ಈಚೀಚೆ ಗಂತೂ ಅವಳು ಕೇವಲ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾವಾಗಲೂ ಏಕಾಂತ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ದಾಸಿಯರ ಸಂಗಡವೂ ವಿಶೇಷ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನವರು ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡುವರೆಂದು ಆ ದಾಸಿಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಅವರೂ ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕನಿಕರ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗಿರಲು, ಒಂದುದಿನ ವಿಮಲೆಯು ದಾಸಿಯರೊಡನೆ ಶತ್ರುಗಳು ಕೋಟಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ 'ಏಕಲಂಗಜೀ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬುರುಜಿನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಬುರುಜು ಗುರ್ಜರ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಕಿಲ್ಲೆಗಳ ಳ್ಲಿರುವ ಬುರುಜುಗಳಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಎತ್ತರ, ಭದ್ರತೆ, ಸೌಂದರ್ಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇನ್ನಾವ ಬುರುಜುಗಳೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಬುರುಜಿನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ, ಪಾವಗಡದುರ್ಗಪ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಮೂರು ಮೈಲುಗಳ ವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದುರ್ಗದ ಸಮೀಪದ ಪ್ರದೇಶವಂತೂ ಒಹಳ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಗಡಿಗರಾದ ದಾಸಿಯರು ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಇದು ಇಂಥದು, ಇವರು ಇಂಥವರು, ಈ ರಾಹುಟಿಯು ಅಂಥವರದು ಎಂದು ರಾಣಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲು, ತೇಜೋಮಯನಾದ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಕರೀಬಣ್ಣದೊಂದು ಬಿಟ್ಟ ದಂಥ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಒಂದು ರಾಹುಟಿಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು, ಬೈಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಆ ಕೂಡಲೆ ದಾಸಿಯರು ಆತನ ಕಡೆಗೆ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ:—ಅವನ ವರೇ, ಇಕೋ ನೋಡಿರಿ. ಈ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಭವ್ಯಪುರುಷನು ಈ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ ರಾಜನಂತೆ. ಈತನೇ ನಮ್ಮ ಪಾವಗಡದ ದುರ್ಗವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸುಟ್ಟು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟು ಸನ್ನಾಹದೊಡನೆ ಬಂದವನಂತೆ! ಇವನು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ರಾಜನಿ

ರುವನಂತೆ. ಆದರೂ ರಾಜ್ಯಗಳಿಸುವ ಹುಚ್ಚು ಬಿಡದೆ, ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜ ರೊಡನೆ ಕಾಲು ಕೆದರಿ ಜಗಳವನ್ನು ತೆಗೆದಿರುವನು. ನಮ್ಮ ಗಿರಿಸಿಂಹ ಮಹಾರಾಜರು ಈತನ ಗಂಟಲೂ ಸೀಳದೆ ಬಿಡರು! ಎಂದು ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ನೋಡ-ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಅಶ್ವಾರೂಢನಾದ ತೇಜಸ್ವೀ ಪುರುಷನು ತನ್ನ ವಿಶಾಲವಾದ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕಾಣದಂತಾದನು.

ಹೀಗೆ ತರುಣನು ಕಾಣದಾಗಲು ವಿಮಲೆಯು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಒಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು, ದಾಸಿಯರೊಡನೆ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದಳು. ಆಕೆಗೆ ಯಾವ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಆ ತರುಣನ ದರುಶನವಾಯಿತೋ, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳ ಚಿತ್ತವು ಆ ತರುಣನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಡೆಯಿತು. ಒಂದು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆ ತರುಣಿಯು ಪ್ರೇಮವು ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿ ಹರಿಬಿದ್ದಿತು ತರುಣಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅವಳು ಆ ತರುಣನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಡೆಕೆಡುಗಳಾದಳು!

ಈ ಮೇರೆಗೆ ವಿಮಲೆಯ ಮನಸ್ಸು ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನಲ್ಲಿ ನಡಲು, ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಈ ಪ್ರೇಮವು ಹೇಗೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವದೆಂಬದೇ ಅವಳ ಚಿಂತೆಯ ವಿಷಯವು. ಹೀಗೆ ಈ ನೂತನ ರಾಣಿಯು ವಡವಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ದ್ದುಕೊಂಡು, ಶತ್ರುವಿಗೆ ಕ್ಷೇಮಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಳೆಂಬದನ್ನು ಅರಿಯದ ಆ ಮುದಿ ಅರಸನು, ಈ ದಿನ ಆಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ಕೊಚ್ಚುವ ನೆವದಿಂದ ಶತ್ರುವಿನ ಅಪಕರ್ಷವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದನು; ಯಾವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವದರಿಂದ ತನ್ನ ಹೊಸ ರಾಣಿಯು ಸಂತಸ ಹೊಂದಿ, ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಳೆಂದು ಗಿರಿಸಿಂಹನು ತಿಳಿದಿದ್ದನೋ, ಆ ಸಂಗತಿಯ ಕಥನವೇ ತನಗೆ ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವದೆಂಬದನ್ನು ಪಾಪ! ಅವನೇನು ಬಲ್ಲನು? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನೊಂದು ಮಾಡಿದರೆ, ದೈವವು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಮಾಡುವದೆಂದು ಅನ್ನುವರು. ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಇಷ್ಟು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಷ್ಟೇ ತಡ; ವಿಮಲೆಗೆ ವೋಹ-ಸಂತಾಪಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವೋಹವೂ, ಗಿರಿಸಿಂಹನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಂತಾಪವೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭ್ರಮೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವು. ಆ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಗಿರಿಸಿಂಹನನ್ನು ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟಿದ ಹೊರತು ತನ್ನ ಪ್ರೇಮನಿಧಿಯು ತನಗೆ ದಕ್ಕಲಾರದೆಂಬ ಭಾವನೆಯಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಇದು ವರೆಗೆ ಯಾವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಬಂದಳೋ ಮತ್ತು ಯಾವ ಮೂರ್ತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಹೇಗಾದರೆ ದೊರಕುವದೆಂದು ಸರ್ವದಾ

ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಹಾಗೂ ಯಾವ ಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಆತುರವಡುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಆ ಮೂರ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಕೋಪಿಸಿದ ವಡವಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಆಯುಸ್ಸೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಹತ್ತಿದಳು!

೪ ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಿನ ಪಡಿನೆಳಲು.

ನಮ್ಮಾಟ ಭೂವಡನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಭಾಗವು ಅವನ ಆಳಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆತನು ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧ ಶೂರನಿದ್ದನು. ಪರಾಜಯವೆಂಬದು ಎಂಥದೆಂಬದನ್ನು ಅವನು ಇದು ವರೆಗೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ನ್ಯಾಯ ಪ್ರಿಯನಿದ್ದನು. ಅಪಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೂ ದುರ್ಮದಾಂಧರನ್ನೂ ಕಂಡರೆ ಅವನಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದನು. ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವೊಂದಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವನ್ನೂ ಪಾದಾಕ್ರಾಂತವಾಗ ಮಾಡಿ, ಏಕಭಕ್ತಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮೆರೆಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಾಳಿದ್ದನು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇಂಥ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಗೆ ಆತನು ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಆತನು ಏನಿಲ್ಲೆಂದರೂ ೨೭ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚ್ಯಾಲುಕೈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಏಸ್ತರಿಸಿದ್ದನು. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಆತನಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ, ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಜಯ ಬರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಎಲ್ಲ ರಾಜರಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಯಗಳಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಇರಲಿ.

ಇಂಥ ಪೌರುಷಶಾಲಿಯಾದ ಭೂವಡನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ, ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿಯ ಅರಸರುಗಳಿಂದ ಕಪ್ಪು-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಅಂದರೆ ಗುರ್ಜರ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದನು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗುಜರಾಥವು ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ-ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿಗಳ ಆತ್ಮಕಲಹಕ್ಕೆ ಇಂಬುಗೊಟ್ಟು ಸ್ವಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಕಳಕೊಂಡಿತ್ತು. ಗುಪ್ತಹೇರರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಆ ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಭೂವಡ ಸಮ್ಮಾಟನು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಪಾವಗಡಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನುಟ್ಟನು. ಪಾವಗಡವೊಂದು ಕೈವಶವಾದರೆ, ಇಡಿ ಗುರ್ಜರ ರಾಷ್ಟ್ರವೇ ಕೈ ಸೇರಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಪಾವಗಡದ ಮುದಿ

ಅರಸನು ಕಡಿಮೆಯವನ್ನಿಟ್ಟ. ಅವನ ದುರ್ಗವು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಭೇದ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅವನೂ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷನಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಕುಳಿತರೂ ದುರ್ಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬದು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಕಾಟವಂತೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಗುಪ್ತಚಾರರು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ದುರ್ಗದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅವರ ವೇಷಗಳು ಮಾತಿಗೆ ಬಾರದಾದವು; ಜಾಣತನವು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಒಂದಕ್ಕೂ ಆಸ್ಪದ ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ, ಈ ಕೋಟೆಯು ಹೇಗೆ ಕೈಸೇರಿಸತೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಕೈಹತ್ತಿದಾಗ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಲನು ಎದುರಾದರೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯು ಆತನಲ್ಲಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಹಾಗು ಸೈನ್ಯದ ಆಟವು ದುರ್ಗದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಸಮ್ರಾಟನ ಎಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳೂ ನಿಂತವು. ಸೈನಿಕರಲ್ಲನೇಕರು ಶತ್ರುಗಳ ಅಳವಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಮೃತ್ಯುಪಥವನ್ನು ಹಿಡಿಯ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬಹು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಯಣದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದದರಿಂದ, ದಂಡಾಳುಗಳ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಛಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಗೆಯ ರೋಗವೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಗಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಪಾದಾಕ್ರಾಂತರಾದ ರಾಜರು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಅನ್ನ-ನೀರು ಒದಗಿಸುತ್ತ ಒಂದದ್ದರಿಂದ, ಸಮ್ರಾಟನು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಪಾವಗಡವು ಕೈವಶವಾಗುವ ಲಕ್ಷಣವು ತೋರದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಹೀಗೆ ಅಗಾಢವಾದ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಜಿಜ್ಞೆಯಾಗಿ ಅವನು ಬೃಹನ್ನೇ ಏಕಾಂತವಾದದ್ದೊಂದು ರಾಹುಟೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು: 'ಚಾಲುಕ್ಯಸಮ್ರಾಟನಾದ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಇಂದು ಕಲಂಕ ಹತ್ತುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿತು. ಈ ದುರ್ಗವು ಇಷ್ಟು ದುರ್ಭೇದ್ಯವೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಗುಪ್ತಚಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ನೋಸ ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಕೋಟೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಬಳಿಕ, ಅದನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವದು ಅತ್ಯಂತ ಅಾಂಘನಾಸ್ಪದವಾದದ್ದು; ಇನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದಿವಸ ಹಿಡಿದರೂ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ತೀರಬೇಕೆಂದರೆ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಆಹಾರದ ಪೂರೈಕೆಯಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಆಹಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಹುದು; ಆದರೆ ಗಗನಚುಂಬಿತವಾದ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಏರಲಿಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಸುತ್ತಲೂ ಆಳವಾದ ಕಂದಕವು ಇರುವದರಿಂದ,

ಅಗಸೇ ಜಾಗಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು ಕೂಡಾ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ!”

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಭೂವಡನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು, ಒಬ್ಬ ಚರನು ಬಂದು ವೋಹರು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಚೀಲವನ್ನು ಆತನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟನು. ಆಗ ಸಮ್ರಾಟನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಇದನ್ನಾರು ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಕೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚರನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ತೆಗೆದಿದ್ದನು. ಬಳಿಕ ಆತನು ಚೀಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಕ್ಕೊಂಡು ಇದು ಯಾರವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಚೀಲದ ಮೇಲಿನ ಮುದ್ರೆಯು ರಾಜಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಯಾವ ರಾಜರ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯ ಅಕ್ಷರಗಳಾದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಆತನು ಚೀಲವನ್ನು ಒಡೆದು ಯಾರದೆಂಬದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಚೀಲವನ್ನು ಒಡೆದನು. ಆಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷೋಟಿಯು ಇತ್ತು. ಲಕ್ಷೋಟಿಯನ್ನು ಹರಿದು ನೋಡಲು, ಒಳಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರವಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿತ್ತು: — “ಚಾಲುಕ್ಯಸಮ್ರಾಟರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ — ವಿಜ್ಞಾಪನೆ, ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರವಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯಿದ್ದರೆ, ಅದರ ದರ್ಶಕವೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳಿಸಿ, ತನ್ನೊಲಕ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.”

‘ಪಾವಗಡದ ಸಂಸಾ ನಾಭೀಶ,

ಗಿರಿಸಿಂಹ.’

ಈ ಪ್ರಕಾರವಿರುವ ಪತ್ರವನ್ನೋದಿ ಸಮ್ರಾಟಭೂವಡನು ಚಕಿತನಾದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ವೋಸವಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ತಟ್ಟನೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ನಿಜವಾಗಿ ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಕಳುಹಿದರೆ ರಾಯಭಾರಿಯೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ರಾಯಭಾರಿಯು ಎಲ್ಲಿ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಪತ್ರವು ಗಿರಿಸಿಂಹನದೇ ಆಗಿದ್ದರೆ, ರಾಜಮುದ್ರೆಯು ಹೇಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು? ಇರಬಹುದು, ಇದು ಗಿರಿಸಿಂಹನದೇ ಪತ್ರವಿರಬಹುದು. ರಾಯಭಾರಿಯು ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ನಿಂತಿರಬಹುದು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಕಾವಲುಗಾರನು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಸಂಜೆ ಮಾಡಿದನು. ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಾವಲುಗಾರನು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು, ನೆಲಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು, “ಈ ಚೀಲವನ್ನು ತಂದ ಚರನಿ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಕಾವಲುಗಾರನು ತಡವರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಬೇಗನೆ ಅಕ್ಷರಗಳೇ ಹೊರಡದಾದವು. ಆತನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಮ್ರಾಟನು ಇದರ ವಿಚಾರವು ಈಗ ಬೇಡ

ವೆಂದು ಆ ಕಾವಲುಗಾರನನ್ನು ಅವನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಆತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ: “ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಈ ಪತ್ರದ ಮೇರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವನ್ನು ಈಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಕೆಲವು ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸೋಣ; ಅಂದರೆ ಮುಂದಿನ ಸೋಗು ತಾನೇ ತಿಳಿಯುವದು.”

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿ, ಸಮ್ರಾಟ್ ಭೂವಡನು ಆ ಕೂಡಲೆ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯದೆ ಆತನು ಸ್ವಲ್ಪ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮುಂದೆ ಯಾರ ಅಟವೂ ಸಾಗುವಂತೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ ಸೇನಾಪತಿಯು ಮಹಿಮೆ ಬಿಜಾರಕ್ಕೆ ಬೀಳದೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೋಗಿ, ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವನ್ನು ಸಮ್ರಾಟನು ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಗು ಹರಿಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಇದೇ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಬೆಳಗಿನ ತಂಗಾಳಿಗೆ ನಿಜವೆ ಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಅವನಿಗೊಂದು ಸ್ವಪ್ನವು ಬಿದ್ದಿತು: “ತಾನು ಪಾವಗಡದ ಕಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆಯೂ, ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಜಯ ಪ್ರತಾಕೆಯು ಏಕಲಿಂಗಜೀ ಬುರುಜಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ಥಾ ಪಿತವಾದಂತೆಯೂ, ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಶರಣು ಬಂದಂತೆಯೂ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯುಂಟಾಗಲು, ಅವನು ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡಿದನು. ರಾಹುಟಿಯ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಸ್ವಚ್ಛ ಪ್ರಕಾಶವು ಬಿದ್ದಿತ್ತು, ಒಳಿಕೆ ಅವನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಸ್ವಪ್ನದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತಂದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಾನಂದವಾಯಿತು. ತಾನು ಎಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಂದನ್ನು ಕೂಡಾ ಅವನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟನು! ಮನುಷ್ಯನು ಕಾರ್ಯವು ಹೇಗೆ ಕೈಗೂಡಿತೆಂದು ಘೋರಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೂಡುವ ಸೂಚನೆಗಳು ತೋರಹತ್ತಿದವೆಂದರೆ, ಅವನು ಅನಂದಪರವಶನಾಗುವದು ಸಹಜವು. ಅದರಂತೆ ಸಮ್ರಾಟ್ ಭೂವಡನಿಗೂ ಆಯಿತು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಈ ಕೌತುಕದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಒಳಿಕೆ ಭೂವಡನು ಅದೇ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಲುವಾರ್ಜನಾದಿ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ನಿನ್ನೆ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಮಾಡಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಗುವದೋ ಎಂದು ಎದುರು ನೋಡತೊಡಗಿದನು.

ಹೀಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಗಿರಿಸಿಂಹನಿಂದ ಏನಾದರೂ ಉತ್ತರ ಬರಬಹುದೇನೆಂದು ಅನ್ಯ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತಿರಲು, ಪಾವಗಡದಿಂದ ಒಬ್ಬ ರಾಯಭಾರಿಯು ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಕಾವಲುಗಾರನು ವರದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಆ ಅನ್ಯತದಂಥ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಕುಳಿತು, ಆತನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಡೆಂದು ಕಾವಲು

ಗಾರನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ರಾಯಭಾರಿಯ ವೇಷದಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಯುವಕನು ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಉಚಿತಾ ಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಪ್ರಾಂಗಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಯಭಾರಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಚಿತ್ತಹರಣವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ರಾಯಭಾರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದವನಿರಬಹುದು; ಆದರೂ ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕೋಮಲತೆಯು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಳಿಕ ರಾಯಭಾರಿಯು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಕುರಿತು: ಚಾಲುಕ್ಯಪ್ರಭುಗಳೇ, ನಿನ್ನಯ ದಿನ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುಗಳವರು ಕಳಿಸಿದ ಪತ್ರದ ಆಶಯದಂತೆ ತಾವು ಬೆಳಗಾಗುವದ ರೊಳಗೆ ನಿಮ್ಮ ದ್ವಜಸ್ತಂಭವನ್ನು ಸ್ಥಾಂತರಗೊಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮಂಥ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸೌಜ ನ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿ, ಹೀಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಬಹುದು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರ ಕೃತಜ್ಞತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿದೆ. ನೀವು ನಾಳೆಗೆ ಎರಡು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ನಿಯಮಿತ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವದು. ಆ ಬಳಿಕ ನಮ್ಮ ಗಿರಿಸಿಂಪ ಮಹಾರಾಜರು ನಿಮಗೆ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವರು, ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಭೂವಡನು ಆ ರಾಯಭಾರಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಹು ಶಾಂತವಾಗಿ ಕೇಳು ತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತೋ ಅಥವಾ ಆ ರಾಯಭಾರಿಯ ಸವಿ ಮಾತುಗಳು ಕೋಮಲ ಕಂಠದಿಂದ ಬರುವ ಮಂಜುಳ ವಾಕ್ಯಗಳಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನಾಕರ್ಷಿಸಿದ್ದವೋ ತಿಳಿ ಯದು; ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ರಾಯಭಾರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಹಳ ಆದರ ತಾಳಿ, ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಅವ ನಿಗೆ ಆ ಆಶೋಚನೆಯು ಬಗೆ ಬೀಳದ್ದರಿಂದ, ರಾಯಭಾರಿಗೆ ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರ ಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಬೇರೊಂದು ರಾಹುಟಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಅಂಗರಕ್ಷಕನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಯಭಾರಿಯು ಬೆದರಿದನು; ಆದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಆ ಪುಕ್ಕತನವು ಹೊರಬೀಳ ದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ತಾಳಿ, ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಕುರಿತು: ----“ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈಗಲೇ ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ; ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ನೀವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಯೋಚಿಸುವದು

ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಈಗಲೇ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವವಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆಗೆ ಕೊಡಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ಏನು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಪುನಃ ನಾನು ನಾಳೆಗೆ ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಹೊರಡುವದಕ್ಕೆ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು, ಸಮ್ರಾಟನು ಆಗ್ರಹದಿಂದ: ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಾಲ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೊಳ್ಳಿರಿ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನು ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿವರ್ಗವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಒಡೆಯನು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ, ಆತನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೂಡಿಸಿ ಹೋದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಒಗೆಯ ಆಗ್ರಹವ ನೋಡಿ ರಾಯಭಾರಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಆತನು ತನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿಯಬಾರದೆಂದು ದೂರ ಸರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ರಾಯಭಾರಿಯು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮೈ-ಕೈ ಮುಟ್ಟಿಗೊಡ ದ್ದರಿಂದ, ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಸಂಶಯವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ದೃಢವಾಯಿತು. ಆಗ ಆತನು ಯಾವ ಸಂಶಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾಲ ವಿಲಂಬ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಆ ಸಂಶಯವೇ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾದ ಬಳಿಕ, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಾಲಕಳೆದು ರಾಯ ಭಾರಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲೆಂದು ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ:—“ರಾಯಭಾರಿಗಳೇ. ನಾನು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿರೆಂದು ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಸಂಕೋಚವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆಗಲಿ. ನಿಮಗಾದರೂ ಅಷ್ಟು ಸಂಕೋಚಭಾವವನ್ನು ಏಕೆ ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕು? ನಿಮ್ಮ ಒಡೆಯರು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದುದು ನಮಗೆ ಸಮ್ಮತವಿದೆ; ನೀವು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ನಿಯಮಿತ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ದುರ್ಗದ ಹೆಜ್ಜಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಒರುವೆವು.”

ಬಳಿಕ ರಾಯಭಾರಿಯು ಸಮ್ರಾಟನ ನಿರೂಪಿತಕ್ಕೊಂಡು, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗಂಡಾಂತರದೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾದಂತೆ ಆನಂದಪಡುತ್ತ ಒಂದದಾರಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ನಡೆದನು. ಇತ್ತ ರಾಯಭಾರಿಯು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು: “ಇದರಲ್ಲೇನು ಗೂಢಪರಬಹುದು? ರಾಯಭಾರಿಯ ಮುಖಚರ್ಯೆ, ಸ್ವರ, ಮೈಕಟ್ಟು ವೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ತರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಗೊಡ ದ್ದರಿಂದ ಆತನು ವೇಷಧಾರಿ ಪುರುಷನಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೂ ವೊದಲು ಬಂದ ರಾಯಭಾರಿಯು ನನಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗದೆ, ಕಾವಲುಗಾರರ ಕೈಯಲ್ಲೇ ವೋಹರು ಮಾಡಿದ ಚೀಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು. ಈ ದಿನ ಬಂದ ರಾಯಭಾರಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನು ವೋಸವಿದೆಯೋ ತಿಳಿಯದು! ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಪುರುಷವೇಷವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ, ರಾಯಭಾರಿ

ಯೆಂದು ಕಳಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಉದ್ದೇಶವೇನಿರಬಹುದು? ಆತನು ಈ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ನೈತಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವನೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನು ಎಷ್ಟು ನೀತಿವಂತನಾಗಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಲಿ; ಪರನಾರೀ ನೋಡದರತ್ತವೂ ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತವೂ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ನಿರದುಗಳೆಂಬದನ್ನು ಅವನು ಜನ್ಮಾಗಿ ಅನುಭವ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿ. ಇದಂತಿರಲಿ. ಈಗ ನಾನು ಯಾವ ಯೋಜನೆ ಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ನಿಯಮಿತ ಪರಿವಾಗಣೋಡನೆ ಕೋಟಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುವೆನೆಂದ. ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ! ಈ ಮಾತಿನ ಗತಿಯೇನು? ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಗಿರಿಸಿಂಹನು ನನಗೆ ವೋಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ; ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು! ನಿಯಮಿತ ಜನರೊಡನೆ ನನ್ನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರವಾಡಿಕೊಂಡು ಮೋಸದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ, ಎಷ್ಟು ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುವದಲ್ಲ? ಛೇ! ಇದೇನು ಕುಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆನು! ಯಾರು, ಗಿರಿಸಿಂಹ ನಂಥ ಸಣ್ಣ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನೊಬ್ಬನು ನನಗೆ ವೋಸ ಮಾಡಿ ಬದುಕುವನೆ! ಈ ವಸ್ತಾದಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಮೈಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವವನು ಅದಾವ ಶೂರನಿರುವನು? ದುರ್ಗವು ಅತ್ಯಂತ ಭದ್ರವಾಗಿರುವದರಿಂದ ನನ್ನ ಆಟವು ಸಾಗದಂತಾಗಿದೆ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸ್ಪದ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಾಕು. ಪಾವಗಡಾಭೀಶನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಏಷ್ಟಿಬಿ ಎಂಬದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡುವೆನು.’

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನು ಯೋಚಿಸಿ, ದುರ್ಗದ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಕಪಟಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಆಗಲೊಲ್ಲದೇಕೆ; ಗಿರಿಸಿಂಹನು ನಮಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ನಾನು ಈ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವೆನೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಈ ಸಮಾಧಾನದಲ್ಲಿ ಆತನು, ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವನೋ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಪ್ರಿಯರಾದವರ ಆಚರಣೆಯು ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ರಾಜನೀತಿಯು ಪಾರಾಂಗನೆಯರಂತೆ ಪ್ರಸಂಗಾನುಸಾರ ರೂಪಾಂತರಿಸಲ್ಪಡುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನು ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಿನ ಪಡಿನೆಳಲಿನಂತೆ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೇ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದಲೇ ಅವನು ಈ ದಿನ ಗಿರಿಸಿಂಹನ ರಾಯಭಾರಿಗೆ ನಿರಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಸಮ್ಮತಿ ಕೊಟ್ಟನು.

೪ ದುರ್ಗವು ಕೈಸೇರಿತು, ಮುಂದೆನು?

ಗ್ರಾಂಡು ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು ಕಿಲ್ಲೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರೆಂದು ಚಾಲುಕ್ಯರ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಜಯೋತ್ಸವವು ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ; ಸೈನಿಕರು ಶತ್ರುಗಳ ಅಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಟ-ನೋಟ ವೇದಲಾದ ಏನೋದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ ಮನೆಯು ಅಸ್ತಂಗತನಾಗಿ ಬರಬರುತ್ತ ಕತ್ತಲು ಬೀಳತತ್ತಲು, ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಹೊತ್ತು ಸಮೀಪಿಸಿದಂತೆ ಭೂವಡನು ಆರಿಸಿದ ಕೆಲಜನ ಸರದಾರರನ್ನು ಸಂಗಡ ತಕ್ಕೊಂಡು ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದನು; ಆದರೆ ಆ ಧೂತನು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುವದೋ ಎಂಬುದರ ನಿಯಮವಿಲ್ಲದ್ದು ತಿಳಿದು, ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಲ್ಲಿ ವೋರಿಯೊಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡ್ರಬಾರದಂದು, ಸಾಕಷ್ಟು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಸಮ್ರಾಟನು ಸಾಂಕೇತಿಕ ವೆಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೋಟೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದನು. ಆತನು ಕಂದಕವನ್ನು ಮುಟ್ಟು-ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಝಣ-ಝಣ ಎಂಬ ಸವ್ವಳಜೊಂದಿಗೆ ಕಂದಕದ ಮೇಲೆ ಪೂಲು ಬಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲವು ತೆರೆಯಿತು. ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಪರಮ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೋಟೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು; ಆದರೆ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಉತ್ಸಾಹವೆಲ್ಲ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲು ಕಾಯುವ ಕಾವಲು ಗಾರರಲ್ಲ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವದ ಕ್ಕಾಗಿ ಗಿರಿಸಿಂಹನಾಗಲಿ, ಆತನ ಸಹನನಾಗಲಿ ಉತ್ಸವದೊಡನೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ; ಇದಲ್ಲದೆ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅಂಧಕಾರವು ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಕೃಷ್ಣಹೃದಯವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೋ ಎಂಬಂತೆ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಇದರ ಲ್ಲೇನೋ ಭಯಂಕರ ಮೋಸವಿದೆಯೆಂದು ಆತನು ತರ್ಕಿಸಿದನು; ಮುಂದೆ ಹೋಗಬೇಕೋ-ಹೋಗಬಾರದೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರತರಂಗಗಳು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಲಿದಾಡಿದವು. ಬಳಿಕ ಅವನು ಕಾದಿಟ್ಟ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬರಪಾಡಿಕೊಂಡು ಒಳನುಗ್ಗಿದನು.

ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಲು ಗಿರಿಸಿಂಹನ ದಂಡಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾ-ಹಾಕಾರ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು ಈ ಸೈತಾನರು ಯಾವ ಮಾರ್ಗ

ದಿಂದ ಬಂದರೆಂದು ಅವರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಸಾವರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿ ತುಮುಲು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸಮ್ರಾಟನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ ಕೋಟಿಯ ಆಯುಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕ್ರಮಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಗಿರಿಸಿಂಹನ ದಂಡಾಳುಗಳು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾಕರಿದ್ದ ದರಿಂದ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರು ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ ನಡೆದಿರಲು, ಬಾಲೇ ಕಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಯಾವ ವಾಪವನ್ನೂ ಅರಿಯದ ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಏನೇನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಸೈನಿಕರ ಆರ್ತಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಬರಲು, ಅವನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಬಾಣ ಹೊಡೆದಂತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಕಕ್ಕಾಪಕ್ಕಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಇದೇನು ಅದ್ಭುತವೆಂದು ಹೊರಗೆ ಬರಲು, ಭಯಂಕರ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದಂತೆ ತೋರಿತು. ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಸಂತಾಪಗೊಂಡು, ಕೈಯೊಳಗೆ ಖಡ್ಗವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳು ಅವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟರು.

ಸಮ್ರಾಟಭೂವಡನು ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ದುರ್ಗವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶತ್ರುಗಳ ಒಂದು ಪಿಳ್ಳೆಯು ಕೂಡ ಹೊರಗೆ ಉಳಿಯದಂತೆ ಮಾಡಿದನು; ಮತ್ತು ಆ ಕೂಡಲೆ ತನ್ನ ಸಮಗ್ರ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಕರೆಯಕಳುಹಿ, ದುರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಜಯಧ್ವಜವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಬೆಳಗಿನ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಾಯಿತು. ಭಯಂಕರ ಕೋಲಾಹಲವೆಲ್ಲ ಆಡಗಿ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಶಾಂತತೆಯು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತು. ಆಗ ಭೂವಡ ನಿಗಾದ ಆನಂದವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಂಲ್ಲ! ಕೋಟಿಯು ಕೈವಶವಾಗಿ ವಿಜಯವಾದದ್ದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಟಿಯು ಹತ್ತಿತು. ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಈ ವಿಪರೀತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಗಿರಿಸಿಂಹನು ತನಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲೆಂದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆದುಹೋಯಿತು; ಆದರೆ ರಾಜ ಮುದ್ರಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಸಾಹಸಿಗರು ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ದುರ್ಗವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬರೆತಕ್ಕ ಲಾಭವಾದರೂ ಯಾವದಿರಬಹುದು? ಎಂಬಿವೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಸಮ್ರಾಟನು ತಲ್ಲೀನನಾದನು. ಸೇನಾಪತಿ-ಮಂತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ದುರ್ಗದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಸಮ್ರಾಟನು ಯಾವ

ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಆ ಮಂದಿರವು ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಸ್ವಂತದ ದಿವಾಣಖಾನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ಆ ದಿವಾಣಖಾನೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲ ಯೋಗಾಯೋಗವು ಹೇಗೆ ಕೂಡಿ ಬಂತೆಂದು ವಿಚಾರಪರನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಗಿರಿಸಿಂಹ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಕೈವಶವಾಡಬಂದಿ, ಆತನು ನಿರ್ಭಯತೆಯಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಕಾಲಾಳುಗಳು ಅವನು ಕುಳಿತ ಮಂದಿರದ ಸುತ್ತಲೂ ಪಹರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ದಿವಾಣಖಾನೆಯ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಗೋಡೆಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಇಬ್ಭಾಗವಾದಂತೆ ತೋರಿತು. ಸಮ್ರಾಟನು ಮೆಟ್ಟಿ ಬಿದ್ದು, ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯು ಕಾಣಿಸಿತು. ಆಗ ಆತನು ಇದೇನು ನೋಜಿಗೆವೆಂದು ಟೊಂಕಡೊಳಗಿನ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಕೈ ನೀಡುತ್ತಿರಲು, ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಅವನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು: “ಯಾಕೆ, ಸಮ್ರಾಟರೇ, ಅಂಜಿಕೊಂಡಿರೇನು? ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಕೈ ನೀಡುವಿರಲ್ಲ!” ಎಂದು ಕೇಳಿತು. ಇದ್ದಿಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ದಂಗು ಬಡೆದುಹೋಯಿತು.

ಸಮ್ರಾಟನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ದಿವಾಣಖಾನೆಯ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಪಾಟಿನ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತೆರೆದು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಸ್ತ್ರೀಯು ಗುರುತು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಹತ್ತಿದಂತಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮಾತಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯ ಗೊಳ್ಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲು,

ಸ್ತ್ರೀಯು: — ಸಮ್ರಾಟರೇ, ನನ್ನ ಪರಿಚಯವು ನಿಮಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದರೂ ಹತ್ತಿರಬಹುದು.

ಸಮ್ರಾಟ: — ಎಲ್ಲಿಯೋ ನೋಡಿದಂತೆ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ; ಆದರೆ ಇಂಥ ಲ್ಲಯೇ ನೋಡಿರುವೆನೆಂದು ನೆನಸಾಗಲೊಲ್ಲದು.

ಸ್ತ್ರೀಯು: — ನಿಮಗೆ ನೆನಸಾಗದಿದ್ದರೂ ನಾನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಕೋಟಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಣವ ಕೊಡಲು ಒಬ್ಬ ರಾಯಭಾರಿಯು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನಷ್ಟೆ; ನಾನೇ ಆ ರಾಯಭಾರಿಯು.

ಸಮ್ರಾಟ(ಚಕಿತನಾಗಿ): — ಹಾ! ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಇದೇ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದೆನು. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ರಾಯಭಾರಿಯು ವೇಷದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರಾದ ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗಿರಿಸಿಂಹನೇ ಕಳಿಸಿದ್ದನಲ್ಲವೆ?

ಸ್ತ್ರೀ(ನಗುತ್ತ): ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನೀಗ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಅಭಯ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಸಮ್ರಾಟ: - ಹೇಳಿರಿ, ಮೊದಲು ಹೇಳಿರಿ; ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಹೊರತು ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ಸ್ತ್ರೀ: - ಸಮ್ರಾಟ ಪ್ರಭುಗಳೇ, ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಪುರುಷವೇಷದಿಂದ ಕಳಿಸಿದವರು ಗಿರಿಸಿಂಹ ದೊರೆಗಳಲ್ಲ; ಅವರ ರಾಣಿಯವರು.

ಸಮ್ರಾಟ(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ):— ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾರಣವನ್ನು ರಾಣಿಯವರೇ ಮಾಡಿರುವರೇನು? ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವೇನಿರುವದು?

ಸ್ತ್ರೀ:— ಹೌದು, ಅದೇ ಮನೆಯವರು; ಆದರೆ ಅವರ ಗುಪ್ತಳಾದ ಶವು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಆಗ ಮೊದಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಕುರಿತು: - ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳೇ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಾರಾಣಿಯವರೇ ದಯಮಾಡಿಸಿರುವರು. ಇನ್ನು ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ನುಡಿದು, ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ಡೆಗಿದ್ದಳು. ಬಳಿಕ ಹಿಂದೂಗಡೆ ಬಂದ ತರುಣಿಯು ಮೈಮೇಲಿನ ಬುರುಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದೊಗೆದು, ಸ್ನಿಗ್ಧವದನದಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಳು. ಕ್ಷಣಕೂಡಲೆ ವರೆಗೆ ಇಬ್ಬರ ಮುಖಗಳಿಂದಲೂ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಡದವು. ಆ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಮೋಹಗೊಂಡರೂ, ವಿಚಾರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು,

ಸಮ್ರಾಟ:— ಮಹಾರಾಣಿಯವರೇ, ಅಪರಿಚಿತನೂ ಶತ್ರುವೂ ಆದ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಏಕೆ ಬಂದಿರಿ?

ತರುಣಿ(ತುಸ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ):— ಪ್ರಭುಗಳಾದ ತಮ್ಮನ್ನು ಶತ್ರುಗಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಸಂಭವವಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ಸಮ್ರಾಟ:— ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ?

ತರುಣಿ: - ಹೀಗೆ ತಾವು ನನಗೆ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾತಾಡುವದರಿಂದ, ನನಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಹು ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮ್ರಾಟ: - ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಾದ ತಮಗೆ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡದೆ ಮಾತಾಡುವದು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಲ್ಲವೆ?

ತರುಣಿ(ವಿನಯದಿಂದ):— ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಪರಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗದು

ಸಮ್ರಾಟ(ಆಶ್ಚರ್ಯಕೂಲಕಸ್ವರದಿಂದ): — ಇದನ್ನೇನು ಮಾತಾಡುವಿರಿ! ಪರಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ಭಾವಿಸದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ?.....

ತರುಣಿ:— ಇದಕ್ಕೂ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವದಿನ್ನೇನು? ವೊದಲು ನನ್ನ ಸಂಗ ತಿಯನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಹೇಳೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೇಳುವೆನು.

ಸಮ್ರಾಟ: — ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ತರುಣಿ: — ನಾನು ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ದುರ್ಗಾಧಿಪತಿಗಳ ನಾಲ್ಕನೆಯ ರಾಣಿಯು; ಅವರು ತೀರ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದರು. ಪಿತನಿಗೆ ಸದೃಶನಾದವನು ಪತಿಯಾದರೆ ಹೇಗೆಂಬದನ್ನು ನಿಮ್ಮಂಥ ಸೂಜ್ಞರಿಗೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಗ್ನವಾಗಿ ಕನ್ಯಾ ವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಳಕೊಂಡಂತಾಗಿರುವದು; ಆದರೆ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳೇ, ಈ ವೃದ್ಧ ವಿವಾಹದಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ಇದುವರೆಗೂ ವಿಸರವಾಗಿ ಉಳಿದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಯಾವ ದಿವಸ ನಾನು ದುರ್ಗದ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಬಂದಿದ್ದೆನೋ, ಆ ದಿವಸ ನಿಮ್ಮ ಮನೋಹರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ನನ್ನ ಪಂಚ ಪ್ರಾಣವು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಅನುಸರಣ ಮಾಡಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮನೋಹರ ಮೂರ್ತಿಯು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವದು. ನಾನು ಮನಸಾ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ....ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಆದರೆ ಹೀಗೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮನಸಾ ಪ್ರೀತಿ ಸುತ್ತಿರಲು, ಒಂದು ದಿನ ದುರ್ಗಾಧಿಪತಿಗಳು ನನ್ನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಒಂದು, ನಿಮ್ಮ ಅಪಮಾನವಾಗುವಂಥ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಸುತಲಿದ್ದ ನನಗೆ ಅವರ ಮಾತಿಂದ ಬಹಳ ವಿಪಾದವಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ನನ್ನ ದಾಸಿಗೆ ಪುರುಷವೇಷವನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ರಾಜಧಾನಿಯ ಜೋರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದೆನು. ದುರ್ಗಾಧಿಪತಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ದ್ದರಿಂದ, ನನಗೆ ರಾಜಮುದ್ರೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದವು. ಈ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ನಿಮಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ದುರ್ಗದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ರಕ್ಷಕರಿಗೆ ತೀವ್ರ ಮಾದಕಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿಸಿ ಕುಡಿಸಿ ಸಿದ್ಧನು; ಮತ್ತು ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಿ ಕಡಾಸಿಯನ್ನು ನೀವು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಪೂಲನ್ನು ಕೆಡವಲಿಕ್ಕೂ, ದಾಗಿಲವನ್ನು ತೆರೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಕಾದುಕೊಂಡಿರೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿ ದ್ದೆನು. ನೀವು ಒಮ್ಮೆ ದುರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾಕ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದು ನಿಮಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದೆಂದು

ನಾನು ತರ್ಕಿಸಿದ್ದೆ ನು. ಅದರಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಕಾರ್ಯವು ಜರುಗಿರುವದು. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸವು.....

ಸಮ್ರಾಟ:— ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸವೇನು?

ತರುಣಿ:— ನಾನು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿಮಗೆ ದುರ್ಗವು ಕೈಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವೆನೋ, ಆ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದರಾಯಿತು.

ಸಮ್ರಾಟ(ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ): ಈ ಸ್ತ್ರೀಯು ಸಾಮಾನ್ಯಳರದೆ, ಅತ್ಯಂತ ಸಾಹಸಿಯಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂತೇ ಇವಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ಜನರಿಗೂ ಸುತ್ತಾಮ ಸುದ್ದಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ, ಇಂಥ ಭಯಂಕರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಳು; ಆದರೆ ಈಕೆಯು ಈಗೊಂದು ಮುಂದಿಗಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವಳಲ್ಲ! ಈಕೆಯ ವೋಹಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕರೆ, ನನ್ನ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಲಂಕಹತ್ತೀತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವದು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಇವಳು ಒಂದುವೇಳೆ ನನಗೆ ಕೇಡು ಬಗೆಯಬಹುದು. ನನ್ನಂಥ ಸಮ್ರಾಟನು ಇಂಥ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಅಂಜಿ, ನೀತಿಭ್ರಷ್ಟನಾಗಬಹುದೆ? (ಪ್ರಕಾಶ) ಮಹಾರಾಣಿಯವರೇ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವಿದ್ದದ್ದೇನೋ ನಿಜವಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವಿರಬೇಕಷ್ಟೆ? ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನೀವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಾಹಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದಿರಿ?

ತರುಣಿ(ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕ ಸ್ವರದಿಂದ):— ದುರ್ಗವು ಕೈವಶವಾಗದೆ ನೀವು ಹತಾಶರಾಗಿರುವಾಗ ನಾನು ಈ ಪರಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ನಿಮಗೆ ದುರ್ಗವನ್ನು ವಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವದರಿಂದ, ಕೃತಜ್ಞ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಸಮ್ರಾಟರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮವಾಡುವರೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯಿದ್ದದರಿಂದಲೇ ಈ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೆನು.

ಸಮ್ರಾಟ:— ಆ ನಿಮ್ಮ ನಂಬಿಗೆಯು ನಿರರ್ಥಕವಾದದ್ದು. ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಧಮನಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಹತಾಶನಾಗಿ ಎಂದೂ ಕೂಡುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮಂಥ ಪತಿದ್ವೇಷಿಣಿಯರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಷ್ಟು ವಿಷಯ ಲಂಪಟನಿರುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪತಿಯ ಹಿತವನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡದೆ, ಅಪರಿಚಿತನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೇವಲ ವಿಷಯಸುಖದ ಹಂಬಲದಿಂದ ಪಾಪಕರವಾದ ಪ್ರೇಮವನ್ನಿರಿಸಿದೆಯಾದುದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮಂಥವರು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಯೋಗ್ಯರಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಲೇಸು. ನಾಳೆಗೆ ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಗಿರಿಸಿಂಹನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಅವನು ನನಗೆ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಲೊಪ್ಪಿದರೆ, ಅವನನ್ನು ಪುನಃ ಈ ದುರ್ಗದ ಮೇಲೆ ನಿಯಮಿಸುವೆನು. ಆ ನಿಮ್ಮ ಪತಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವದೇ

ನಿಮಗೆ ಭೂಷಣವು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ತರುಣಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು, ಆಕೆಯು ಸಂತಾಪಗೊಂಡು ನುಡಿದಳೆಂದರೆ: .. “ನಾನು ದಕ್ಷಿಣದ ಸಾರ್ವಭೌಮನಿದ್ದು, ಈ ಕ್ಷುದ್ರ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದೇನಾದೀತೆಂದು ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಈ ದುರ್ಗವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡೆದಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಉಪಕೃತಕಾರ್ಡನು ಇರಲಿ. ನಿಮ್ಮಂಥ ಕೃತಘ್ನರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಯೇ ತೋರಿಸುವೆನು.” ಬಳಿಕ ತರುಣಿಯು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಮ್ಮ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದಳು. ಇತ್ತ ಸಮ್ರಾಟನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾರ ಸಾಧನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕಾತುಕಪಡುತ್ತ, ‘ದುರ್ಗವು ಕೈಸೇರಿತು. ಮುಂದೇನು?’ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

೬ ಮಹತ್ಪ್ರಾಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಕುಡಿಯಿಟ್ಟಿತು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಕೆಂಪುವರ್ಣದ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಪಾವಗಡದ ಕಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿದನು. ಗಡನಿವಾಸಿಗಳು ಬೆಳಗು ಹಲಯುವಕ್ಕಿಲ್ಲ ರತ್ನುಗಳು ತಮ್ಮ ದುರ್ಗವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಭಯಗೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಮತ್ತೆ ಜೀವಿತಗಳು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವವೋ ಎಂದು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕದವನ್ನು ಕೂಡಾ ತೆರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಡಂಗುರವು ಕೇಳಬರಲು, ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಕದಕ್ಕೆ ಕಿವಿಯಾನಿಸಿ, ಇದೇನೆಂದು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಕೇಳತೊಡಗಿದರು. “ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರೂ ಧರ್ಮಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಆದ ಭೂವಡ ಮಹಾ ಪ್ರಭುಗಳ ವಿಜಯಧ್ವಜವು ಈ ದುರ್ಗದ ಬುರುಜಿನ ಮೇಲೆ ಏರಾಜಿಸುವದನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಜೆಗಳು ಗಾಬರಿಯಾಗಬಾರದು. ಅವರ ಮತ್ತೆ ಜೀವಿತಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಬಾಧೆಯುಂಟಾಗಲಾರದು. ಒಂದುವೇಳೆ ಸೈನಿಕರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ, ಕೂಡಲೆ ಸಮ್ರಾಟರವರಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕು.”

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಹೊಯ್ದ ಡಂಗುರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತುಸ ಆನಂದ ವೆನಿಸಿತು ಅವರು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಕದ ತೆರೆದು ಹೊರಗೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಗಡನಿವಾಸಿಗಳು ಭಯವನ್ನು ಬಿಸುಟ್ಟುತಿರಲು, ಇತ್ತ ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವ

ಡನು ಗಿರಿಸಿಂಹನ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡವಾದದೊಂದು ದರ್ಬಾರವನ್ನು ನೆರೆಯಿಸಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸಚಿವರೂ, ಸೇನಾಪತಿಯೂ, ಇನ್ನುಳಿದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸರದಾರರೂ ಬಂದು, ತಂತಮ್ಮ ಗೌರವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಚಿತಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಮಂಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದವರು ಸರದಾರರ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲೊಂಡು ನಿಂತರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಸಭೆಗೆ ಬರಲು, ಸರ್ವರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತು ನೆಲಮುಟ್ಟಿ ಮುಜುರೆ ಮಾಡಿ, ಆತನು ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥನಾದ ಬಳಿಕ ತಾವೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ತಮ್ಮ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಪಾವಗಡದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ, ಗಿರಿಸಿಂಹನನ್ನೂ ದರ್ಬಾರಕ್ಕೆ ತರಿಸಿದನು. ಖಿನ್ನನಾದ ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಭೂವಡನು ಆತನಿಗೆ ಯಥೋಚಿತ ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ: “ಗಿರಿಸಿಂಹಜೀ, ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದಿರಿ?”

ಗಿರಿಸಿಂಹ(ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪದಿಂದ): — ನೀವು ನಮಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿರುವಿರೋ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಮಾಡಿರುವೆನೋ? ಭೇದೋಪಾಯದಿಂದ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ಛೇಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಬಹುದೇ?

ಸಮ್ರಾಟ:— ಛೇ, ಛೇ; ಗಿರಿಸಿಂಹಜಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಛೇಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲ. ಇಕೋ, ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ; ನಿಮ್ಮ ರಾಯಭಾರಿಗಳು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಪತ್ರಗಳನ್ನು! ಎಂದು ನುಡಿದು, ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು.

ಗಿರಿಸಿಂಹ (ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅಶ್ಚರ್ಯ-ಸಂತಾಪಗಳಿಂದ): ಇದೇನು? ನಮ್ಮ ರಾಜಮುದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಬಗೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಯಾರು ಬರೆದಿರುವರು? ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ಯಾವ ಚಾಂಡಾಲರು ಈ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿರಬಹುದು? ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಗೆ ಧಿಕಾರ! ಧಿಕಾರವು!! ಎಲಾ ಗಿರಿಸಿಂಹಾ, ನೀನು ಬಲು ಕಾರ್ಯದಕ್ಷನೆಂದು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ! ನೋಡು, ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡು. ನಿನ್ನ ದುರ್ಗವನ್ನೇ ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡುವಂಥ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳು ನಡೆದರೂ, ಅದರ ಸುತ್ತರಾಂ ಸುದ್ದಿಯು ಕೂಡ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಎಂದು ಉಸಿರ್ಗಳಿದು, ಅಥೋವದನನಾಗಿ ಕುಳಿತನು.

ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಗಿರಿಸಿಂಹನನ್ನು ಕುರಿತು:— ಗಿರಿಸಿಂಹಜೀ, ಪತ್ರವಾಚನದಿಂದ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯು ವಿದಿತವಾಯಿತಷ್ಟೇ; ಇದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೋಸವೇನೂ ಇಲ್ಲೆಂಬದು ತಿಳಿಯಿತಲ್ಲವೇ? ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನು ಮೋಸದಿಂದ

ದುರ್ಗವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡನು, ಎಂಬ ಅಪವಾದವನ್ನು ಹೊರಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ ದಂತಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಅಂಬೋಣವೇನೆಂಬದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಗಿರಿಸಿಂಹನು:—

ಗಿರಿಸಿಂಹ:—ಸಮ್ರಾಟರೇ, ನನಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಯೇ ಇಲ್ಲ ದಾಯಿತು ಈ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಯಾರು ಎಸಗಿರುವರೋ ಎಂಬದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. (ಉದಾಸೀನತೆಯಿಂದ) ತಿಳಿದಾದರೂ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವದು? ಆಗುವ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವೆಲ್ಲ ಆಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಿ.

ಸಮ್ರಾಟ:— ನೀವು ನಮ್ಮ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದರೆ, ನಿಮಗೇ ಈ ದುರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವೆವು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ಈಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಗಿರಿಸಿಂಹ (ಔದಾಸೀನ್ಯದಿಂದ):— ಬೇಡ, ನನಗೆ ಇನ್ನು ದುರ್ಗಾಧಿ ಪತ್ಯವು ಬೇಡ; ವೃದ್ಧನಾದ ನನಗೆ ಮಾಂಡಲಿಕತ್ವವೂ ಬೇಡ; ರಾಜ್ಯವೂ ಬೇಡ. ನನಗೆ ಹಿತ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಮನಬಂದತ್ತ ಹೋಗಗೊಡಿರಿ. ನಾನು ಯಾವದಾದರೊಂದು ವನವನ್ನು ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಏಕಲಿಂಗ ಜಿಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವೆನು.

ಸಮ್ರಾಟ:—ಗಿರಿಸಿಂಹಜೀ, ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಪ್ರತಿಬಂಧವನ್ನೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದರೆ ಮಾಂಡ ಲಿಕರಾಗಿ ದುರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಬೇಡವಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಜೀವ ಮಾನವಿರುವ ವರೆಗೆ ಈ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ವಾಸ ಮಾಡಬಹುದು; ಇಲ್ಲವೆ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಸುಂದರವನಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಬಹುದು.

ಗಿರಿಸಿಂಹ:—ಸಮ್ರಾಟರೇ, ನಿಮ್ಮ ಉದಾರಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ನೀವು ನನಗೆ ಶತ್ರುಗಳಾದರೂ ಈಗ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಅಡವಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬಿಳಿಯಿಸುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಈ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದ ರಾಯಭಾರಿಯು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ಗುತಿಸುವಿ ರೇನು? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸೆರೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ರಾಯಭಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಿಸಿರಿ. ಕೆಲಸವು ಕೈ ಮೊರೆ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿದರೆ, ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವದು.

ಸಮ್ರಾಟ:—ಗಿರಿಸಿಂಹಜಿ, ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಡಿರಿ. ಅದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರ ಶ್ರವಣದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು

ವ್ಯಥೆಯೂ ಸಂತಾಪವೂ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ವದು.

ಗಿರಿಸಿಂಹ: — ಸಮ್ರಾಟ, ಇನ್ನು ವ್ಯಥೆ ಸಂತಾಪಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವದೇನು? ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದೆನು; ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ.

ಸಮ್ರಾಟ: — ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ದೇನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ; ನಾನು ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತೇನೆ. ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ; ನಿಮಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವೆನು.

ಗಿರಿಸಿಂಹ: — ಅಷ್ಟೊಂದು ರಹಸ್ಯವಾಗಿಟ್ಟರೆ ನನಗೆ ಬರತಕ್ಕ ಐಶ್ವರ್ಯವಾದರೂ ಯಾನದು? ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿ ಬಿಡಿರಿ. ಸ್ಯಾಮುದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಅಂಧ ನೀಚರು ಸಾವಗಡದಲ್ಲಿ ಯಾರಿರುವರೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಗಲಿ.

ಸಮ್ರಾಟ(ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ):— ಈ ವೃದ್ಧನಿಗೆ ಹುಚ್ಚೂ ಮುಪ್ಪೂ ಕೂಡಿದೆ. ಈತನು ಹೇಳಿದ ಹೊರತು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಈ ತುಂಬಿದ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದು ಅಪ್ರಶಸ್ತವು; ಆದರೂ ಇದೆಲ್ಲ ಪರಿವಾರವು ನಮ್ಮದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೂ ಈ ವಿಷಯವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದದ್ದೇ. (ಪ್ರಕಾಶ)ಗಿರಿಸಿಂಹಜೀ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಎಂದು ನುಡಿದು, ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು; ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ— “ಸರದಾರರೇ ಹಾಗು ದಂಡಾಳುಗಳೇ, ಅನೀತಿಯ ಜನರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಥವಾಗುತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತದ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಡುವ ಹಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗಿರಿಸಿಂಹನ ತರುಣರಾಣಿಯು ದುರ್ಮಾರ್ಗ ಪ್ರವರ್ತಕಳಾಗಿ ಗದ್ದರೇ, ಈತನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಹೀಗೆ ಪರಾಧೀನನಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರಾಗಲಿ, ಪುರುಷರಾಗಲಿ ನೀತಿಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯು ಎಂದಿಗೂ ಆಗದು. ನಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ, ನಾವು ನೀತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯಲೇಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯವು ಚಾಗ್ರತವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ, ನಾವು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಪಾಪದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬಾರದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ನೆನಪು ಕೊಡುವದರ ಕಾರಣವನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಈ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ನಡಿಸದಂತೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರಬೇಕು.”

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಕ್ಕೂ ಸರದಾರ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಕೋಟಿಯು

ಕೈವಶವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಗಿರಿಸಿಂಹನ ತರಣ ರಾಣಿಯ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯ ಕಾರಸ್ಥಾನವೇ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂಬದು ಅವರಿಗೆ ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಭೂವಡ ಸಮ್ರಾಟನ ಪರಿವಾರವು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಸ್ತಂಭಿತವಾಗಿರಲು, ಗಿರಿಸಿಂಹನು ದುಃಖ-ಸಂತಾಪಗಳಿಂದ ನುಗ್ಗುನುಗ್ಗಾಗಿ ದನಿಯು ನಡುಗುತ್ತಿರಲು, ನುಡಿದನೇನಂದರೆ: “ಸಮ್ರಾಟನೇ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದೈವಶಾಲಿಯಿರುತ್ತೀ; ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದುರ್ವಿಚಾರಗಳು ಅವರಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ತೇಜೋಹೀನ ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ನಿನ್ನ ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ, ವಿಚಾರದಂತಿರುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದು, ನಾನು ದುರ್ಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ರುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ರುಷ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಗಲಾಡಿ, ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಂಗಲಾಶೀರ್ವಾದವ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ನನ್ನ ದುರ್ಯೋಧನದಿಂದ ದುರ್ಗವು ಕೈ ಬಿಡುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ರಾಣಿಯೇ ಕಾರಣವಾದಳೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನಗೆ ಅಸರಿಮಿತ ಸಂತಾಪವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ನಾನೇ ಹೊಂದಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿ ನಾನೇ ದಡ್ಡತನ ಮಾಡಿರುವೆನು. ಸಭಿಕರೇ, ನೋಡಿದಿರಾ, ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು! ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಏಪತ್ತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವದೇ ಸರಿ! ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ರಾದ ನಮ್ಮ ತಪ್ಪೇ ಹೊರತು, ಸ್ತ್ರೀಯರ ತಪ್ಪಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ನಾನು ಆ ವಿಮಲೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನರಕಭಾಷನನ್ನಾಗ ಮಾಡಿ ಮಹತ್ವಾಪವ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆನು. ನಾನೇ ಅವಳ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಇಂಥ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಳಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು? ಹಾಯ್-ಹಾಯ್! ಎಂಥ ಮೂರ್ಖತನ ಮಾಡಿದೆನಲ್ಲ? ಶಿವ-ಶಿವ! ಇನ್ನು ಮಿಡುಕಿ ಫಲವಿಲ್ಲ....”

ಈ ಮೇರೆಗೆ ವೃದ್ಧ ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅವನಿಗೆ ಅನಿವಾರವಾದ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಕಂಠವು ಬಿಗಿದು ಬರಲು, ಅವನು ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅಥೋವದನನಾಗಿ ಕುಳಿತನು. ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನನ್ನು ಸಂತ್ಯಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಬರಬಾಸ್ತುಗೊಳಿಸಿ, ಆತನೊಡನೆ ದಿವಾಣಖಾನೆಗೆ ನಡೆದನು ಆಗ ವಂದಿಗಳು ಸಮ್ರಾಟನ ಜಯ-ಜಯಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಬಳಿಕ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಅಂತಃಪುರದ ಜನರ ಯೋಗಕ್ಷೇವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿಯೇ ಅವರ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು; ಆದರೆ ವಿಮಲೆಯು ಮಾತ್ರ ಎತ್ತ ಹೋದ

ಕೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗಿರಿಸಿಂಹನೂ ಸಮ್ರಾಟನೂ ಸೇರಿ ರಾಣೀವಾಸ ವನ್ನೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಿ ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ವಿಮಲೆಯು ಮಹಾಸಾಹಸಿಯಿರುವಳೆಂಬ ಮಾತಿನ ಅನುಭವವು ಗಿರಿಸಿಂಹನಿಗೂ ಬಂದು ಹೋಯಿತು. ಅನಂತರ ಗಿರಿಸಿಂಹನನ್ನು ರಾಣೀವಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ವಿವಾಹಬಾಣೆಗೆ ಬಂದು, ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿ ಪಾವಗಡದ ಕಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ನಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ್ದರಿಂದ, ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಮುಂದೆ ಯಾವ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದೂ ಸಮ್ರಾಟನು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ಈಗಿನಂತೆ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷೆ ವೊದಲಾದ ಸಾಧನಗಳಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಇಂಥ ಕಿಲ್ಲೆಯು ಇಂಥಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದೆಂಬುದೂ, ಇಂತಿಷ್ಟೇ ಅಂತರದ ಮೇಲಿರುವದೆಂಬುದೂ ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಗುಪ್ತಚಾರರನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಚರಣೇ ನೇತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದರು; ಅವರೇ ಮಂತ್ರಾಲೋಚಕರಾಗಿದ್ದರು; ಚರರು ಸೂಚಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಮೋರ್ಚೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರುವದಕ್ಕೆ ಚರರಾದರೂ ಸಮರ್ಥರೂತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ರಾಜಕಾರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವಗತವಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಶತ್ರುಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು, ಜಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಿರಿಯಬೇಕೆಂಬ ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿಷ್ಣಾತರೂತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳ ಹೇಳುವದೇನು? ಅವರು ಚಿಕ್ಕ ಮುತ್ತದ್ದಿಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇರಲಿ. ಈ ದಿನ ಭೂವಡನು ಯೋಚಿಸಿ ಬೇಸತ್ತು, ಗುರ್ಜರ ದೊಶದಲ್ಲಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕೆ ಹೋದ ಚಾರರು ಇನ್ನೂ ಏಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು ಯಾಕೆಂದರೆ ಚಾರರಿಂದ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಹೊರತು, ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಹಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿರಲು, ದ್ವಾರಕಕ್ಕೆ ಕನು ಬಂದು ನೆಲಮುಟ್ಟಿ ಮುಜುರೆ ಮಾಡಿ: “ಸರಕಾರ! ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದ ಚಾರರಿಬ್ಬರು ಅವಸರ ಕೆಲಸವಿದೆಯೆಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ, ದರ್ಶನ ಸಮಯವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವರು” ಎಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿಕೊಂಡನು. ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಆ ಮಾತಿನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದವಾದದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆತನು ಆ ಕೂಡಲೆ ಆ ದ್ವಾರಕಕ್ಕೆ ಕನಿಗೆ ಚಾರರನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು.

ಪರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಚರರು ಒಳಗೆ ಬಂದು, ಸಮ್ರಾಟನ ಆನಂದವನ್ನು

ಹೆಚ್ಚಿ ಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಸವಿವಿವಕ್ಕೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡ ಭೂವಡನು ಯಾವ ಯಾವ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ-ಹೇಗೆ ರಾಜಕಾರಣವಿರುವದೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಚರನು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ: "ಸಾರ್ವಭೌಮನೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿಶೇಷ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಇಡಿ ಗುರ್ಜರ ರಾಷ್ಟ್ರವೇ ನಮ್ಮ ಕೈವಶವಾಗುವ ಹಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ನೀತಿಯಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ದುರ್ಗಾಧಿಪತಿಗಳ ಅನನ್ಯತೆ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಪತಿವ್ರತೆಯರು ಗೋಳಡುತ್ತಿರುವರು. ಅವರು ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ಶಾಪವ ಕೊಡುತ್ತಿರುವರು. ಅವರ ಶಾಪದಿಂದ ದಗ್ಧರಾದ ಆ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಹಾಗೂ ದುರ್ಗಾಧಿಪತಿಗಳು ನಿನ್ನೇಜರಾಗಿರುವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ವಜನ ಬಲವಿಲ್ಲ; ದೈವೀಬಲವಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಶತ್ರುವು ಗಂಟು ಬಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವರು. ಇದಂತಿರಲಿ. ಈಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳತಕ್ಕ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ: ಕಿರುಮಂಜೀ ಎಂಬ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಲಂಪಟನಾದ ಅಧಮ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನೊಬ್ಬನು ಒಬ್ಬ ತರುಣಿಯನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ರಿಸಿರುವನು. ಆ ತರುಣಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವದರಿಂದ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಸೆರೆಯಿರಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನ ಮೇಲೆ ವಿಷವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿರುವರು. ಇನ್ನೊಂದಿಗೂ ದಿವ್ಯದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರುಮಂಜೀಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾರೀಮಾಡಿ, ಆ ತರುಣಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರೂ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿರುವರೆಂದು ಕೇಳಿರುತ್ತೇನೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ತರುಣಿಯ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಿದರೂ, ಮುಂದೆ ಅವಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಕದನವೆಸಗುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ನಾವು ಕಿರುಮಂಜೀಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದರೆ, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಗುರ್ಜರಭೂಪತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಸ್ತಗತರಾಗುವದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೈಗೊಡುವದು. ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸನ್ನಿಹಿತರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ದಿವ್ಯಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತೋಚಿರಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸುವದಾಗಬೇಕು." ಎಂದು ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಅವರಿಂದ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟು, ಚರರು ಹೇಳಿದ ಅಂಶವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಯುಕ್ತಿಯು ತೋಚಿತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಹೊಳೆದ ಆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಆತನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಕೊಡಿಯಿಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲೆಯೇ ಅವನು ಒಳಹೊತ್ತು ಕಳೆದನು.

೨ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ನೋಟ!

ನಿರಭ್ರವಾದ ಆಕಾಶವು; ಚಂದ್ರನ ಪ್ರಕಾಶವು ಧರಿತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಲಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿ ಮದಿಕೆನ್ನ ತಂಗಳೆಯು ಬೀಸಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಶ್ರಾಂತಗೊಂಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸುಖಹೊಂದುತ್ತಲಿವೆ. ರಾತ್ರಿಯು ಒಹಳವಾದ್ದರಿಂದ, ಸರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಂತತೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅತಿಪ್ರಶಾಂತತೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಒಗೆಯ ರೌದ್ರತೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿತ್ತು; ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಂಗಳಾಸಾರದಲ್ಲಿಯ ರೌದ್ರತೆಯು ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ವಿೂರಿತ್ತು. ಆ ಸರೋವರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ದಟ್ಟವೃಕ್ಷ ಗಳು ಗಗನಚುಂಬಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಪಡಿನೆಳಲು ಸರೋವರದ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಕೂಡಾ ಈ ವೃಕ್ಷ ಸಮುದಾಯವು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವದೇನೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು; ಹಾಗೂ ದಂಡೆಗುಂಟ ಇರುವ ಆ ವೃಕ್ಷ ಗಳ ನೆಳಲಿನಿಂದ ಸರೋವರದ ಸುತ್ತಲೂ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಚಲ್ಲದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳು ಬಿದ್ದದರಿಂದ, ಮಿಂಚುವ ತೆರೆಗಳೂ ಸುತ್ತಲಿನ ಕಪ್ಪುಛಾಯೆಯೂ ನೋಡುವವರಲ್ಲಿ ಭಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ನಿಜನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂತ-ಪಿಶಾಚಿಗಳಿರುವವೆಂದು ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿದ್ದರಿಂದ, ಎಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಒಂದರೂ ಒಂದು ನರಪ್ರಾಣಿಯೂ ಅಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಬಹಳ ಹೇಳುವದೇನು? ಅಡವಿಯ ಕಾಡುದನಗಳ ಹಾಗೂ ವನ್ಯಕ್ರೂರ ಪಶುಗಳ ಹೊರತು, ಮಿಕ್ಕ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ವಿಶೇಷ ರೌದ್ರತೆಯನ್ನು ತಳೆದಿತ್ತು.

ಇಂಥ ರೌದ್ರತೆಯ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಸರೋವರದ ನೊಗಸಾದ ಪಾವಟಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂದ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತೀರ ನೀರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳು ನೀರಲ್ಲಿ ಇಳೆಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ತಾವರೆ ಹಾಗೂ ಕಮಲಗಳ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದದ್ದರಿಂದ, ಪಾವಟಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ, ಆ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡು, ಬಳಿಕ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅದೇ ಅರಳಿ ಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುವ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು

ಹರಿದೋಗೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾ-ಹಾ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಲ-ಪುಷ್ಪಗಳ ರಾಶಿಗೆ-ರಾಶಿಯೇ ಬಿದ್ದಿತು. ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹರಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ, ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹರಿದೋಗೆಯುವುದೂ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೆಲಸಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಲ್ಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಸರೋವರದ ಆ ಭೀಕರ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಲಿ, ಬೇರೆ ಯಾವ ಭೀತಿಯ ಕಾರಣಗಳಾಗಲಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆ ಕಾಲದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಈ ಸ್ವಚ್ಛಂದವೃತ್ತಿಯ ಕ್ರೀಡೆಯಂ ನೋಡುವವರಿಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ನೋಡನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದೆದ್ದು ನಿಂತು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ, ಪುನಃ ಪೂರ್ವವತ್ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತು. ಈಗ ಮಾತ್ರ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಮಲದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹರಿದೋಗೆಯುವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಒಂದು ನೊಗಸಾದ ಮೃಣಾಲತಂತುವಿನಿಂದ ಹರಿದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ಮಾಲೆಯೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದವಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಲೆಯು ಹೇಗಾಗಿರುವದೆಂದು ಚನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ, ಅದನ್ನೊಂದು ವಿಶಾಲವಾಗ ಕಮಲಪತ್ರದಲ್ಲರಿಸಿ, ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೀರಲ್ಲಿ ಸಾಗರ ಬಿದ್ದಿತು. ನೋಡನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು. ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳವರೆಗೆ ಮುಳುಗಿದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀರಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದ ತಪ್ಪಡಿಯಾದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೇದ್ದು, ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ವರೆಗೆ ಬಂದು, ವಿಶಾಲವಾದ ಒಂದು ಪರಸುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿತು; ಮತ್ತು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯ ನೀರು ಹಾಗೇ ಇಳಿಯುತ್ತಿರಲು, ಬೊಗ್ಗಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಒತ್ತರದಿಂದ ಪಾವಟಿಗೆಗಳನ್ನೇರಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆ ಸರೋವರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ದುರ್ಗಾಂವಿಕೆಯ ದೇವಾಲಯವಿತ್ತು. ಜನರು ಸುಳಿಯದ್ದರಿಂದಲೂ, ಪೂಜಾ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೂ, ಕಣ್ಣು ಕಪ್ಪಡಿಗಳ ಮಲದ ವಾಸನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಗುಡಿಯು ದುರ್ಗಂಧಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಗುಡಿಯು ಭವ್ಯವೂ ಸುಂದರವೂ ಆಗಿದ್ದು, ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ವೈಭವದ ಗುರುತನ್ನು ಬೈಲಿಗಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಬೈಲು ಪ್ರದೇಶವಿದ್ದು, ಈಗ ಕಿರಿಗಂಟಿಗಳು ಬೆಳೆದು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸರೋವರದಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ನೆಟ್ಟಗೆ ಆ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪವಿಲ್ಲ; ಧೂಪವಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲುಗವಿದಿತ್ತು. ಬಾಗಿಲಫಡಕುಗಳು ಮುರಿದು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವದಾ ಮುಕ್ತದ್ವಾರವಾಗಿತ್ತು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲು, ಒಳಗೆ ಯಾರೋ ಗುಣು-
ಗುಣು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಕೂಡಲೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದು,
ಸುತ್ತಲೂ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿತು. ಬಳಿಕ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದು
ಕೊಂಡು: “ಯಾರವರು ಒಳಗೆ? ಇಂಥ ಕಟ್ಟಡವಿಯ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ, ಅದರ
ಲ್ಲಿಯೂ ಇಷ್ಟು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವೇನು?” ಎಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ
ಸುಡಿಯಲು, ವೊದವೊದಲು ಒಳಗಿನವರು ಅಂಜಿದರು; ಆದರೂ ಧ್ವನಿಯು
ಮಂಜುಳವಾಗಿ ಇದ್ದದರಿಂದಲೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ದನಿಯ ಗುರುತು ಚನ್ನಾಗಿ ಹತ್ತಿದ್ದ
ರಿಂದಲೂ ಅವರು ಭೀತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದು:—
“ಯಾರು? ವಿಮಲೆ, ಇಷ್ಟು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೀನೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ?” ಎನಲು, ವಿಮ
ಲೆಯು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಆ ಗಾಢಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ವೋರೆಯು
ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು ಹೆಸರು
ಗೊಂಡು ಕರೆದ ಇವರು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಅವಳು ಬಹಳ ಯೋಚಿಸಿ
ನೋಡಿದಳು. ಆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಅದರ ಅಂತವು ಹತ್ತದಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು
ವಿಸ್ಮಯಸೂಚಕ ಸ್ವರದಿಂದ ಸುಡಿದಳೇನಂದರೆ: — “ಕೇವಲ ದನಿಯ ಗುರುತಿ
ನಿಂದಲೇ ನೀವು ನನ್ನ ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಕರೆದಿರಿ; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಗುರುತು ಮಾತ್ರ
ನನಗೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸುವ ನೀವಾರು?”

ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಿಮಲೆಯು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲು ಒಬ್ಬನು ಚಕಮಕಿಯನ್ನು
ಕಟಿದು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳಕನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು.
ಆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಮಲೆಯ ಮೈಮೇಲಿನ ಸೀರೆಕುಪ್ಪಸಗಳು ತೊಯ್ದು ತಪ್ಪಡಿಯಾಗಿ,
ಅವುಗಳಿಂದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನೀರಿಳಿಯುತ್ತಿರುವುದೆಂದು ಕಂಡು ಬರಲು, ಅವರು
ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ: ‘ವಿಮಲಾ, ಪ್ರಿಯ ವಿಮಲಾ, ಗಾಢರಯಾಗುವಿ
ಯೇನು? ನಮ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನ್ಯಥಾ ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಪರಿಚಯ
ವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನಿನಗಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ
ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದೇನೆಂದರೆ: ನಾವು ನಿನ್ನ ಆಪ್ತಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರಿರುತ್ತೇವೆ.
ನಮ್ಮಿಂದ ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲವೇ ಹೊರತು ಪ್ರತಿಕೂಲವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಿನ್ನ ವಿಷಯ
ವಾಗಿ ನಮಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ನೀನು ಗಿರಿಸಿಂಹನ ಪ್ರಿಯಮಡದಿಯಾಗಿ
ಪಾವಗಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಯಷ್ಟೇ; ಹೀಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ನಿನ್ನ ಆಗಮನವಾಯಿತು?
ಮತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನೀನು ಅನಾಥಿಯೂ ಬೈರಾಗಿನಿಯೂ ಆದಂತೆ
ತೋರುವಿ; ಯಾಕೆ, ಆ ವೃದ್ಧನ ಕೂಡ ಸಂಸಾರವ ಮಾಡಲಾರದೆ, ಹೀಗೆ ಮನೆ
ಬಿಟ್ಟು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವಿಯೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ವಿಮಲೆಯು ಕ್ರೌಢ್ಯಳಾದಳು. ಅವಳ ತುಟಿಗಳು ನಡುಗಹತ್ತಿದವು. ಅವಳು ನೀರಿಳಿಯುತ್ತಿರುವಂಥ ಒನ್ನೆಯನ್ನು ಟ್ಟಿದ್ದ ರೂ ಅವಳ ಮೈ ಕಾದು ತಪ್ಪವಾಯಿತು. ಅವಳ ಮೂಗಿನಿಂದ ಬಿಸಿಯಾದ ಉಸಿರು ಒಳ್ಳೇ ಒತ್ತರದಿಂದ ಹೊರಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅವಳು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಬಲೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವಳು ಕಾಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮಹಾವಾರಿಯಂತೆ ಉಗ್ರಳಾಗಿ ತೋರಹತ್ತಿದಳು. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅವಳು ಕೆರಳಿದ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿಣಿಯಂತೆ ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿರಲು, ಆಕೆಯನ್ನು ಕೆಣಕಿದ ಆಗಂತುಕನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನೇನಂದರೆ:—“ವಿಮಲಾದೇವೀ, ನಾವು ತಿಳಿಯದೆ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಅಗೌರವವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ನಾವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ಆಯಿತೇ? ’

ವಿಮಲೆಯು ಪಿಟ್ಟೆಂದು ಮಾತಾಡದೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ತನ್ನ ಎರಿಕೆಯ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು, ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬಿಳಿದು ಅನರ್ಥವಾದೀತೆಂದು ತಿಳಿದು, ಗರ್ಭಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಅಂಧಕಾರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಪಸರಿಸಿತ್ತೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕಿಲ್ಲ; ವಿಮಲೆಯು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲರುವ ಚಕಮಕಿಯ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದು, ಅದರಿಂದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಪಣತಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಳು. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೀಳಲು, ನಮ್ಮ ಆಗಂತುಕರು ಆತ್ತ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ನೋಡಲಾರಂಭಿದರು. ಗುಡಿಯು ದೇವಿಯದಾಗಿದ್ದು, ಸಿಂಹಾರೂಢದೇವಿಯ ಭವ್ಯಮೂರ್ತಿಯು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ದೇವಿಯು ಮೈಮೇಲೆ ಅಲಂಕಾರಗಳಾಗಲಿ, ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಾಗಲಿ ಯಾವವೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಣಗಿದ ಹೂ ಮಾಲೆಗಳ ಸರಗಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಮಲೆಯು ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದೊಂದೇ ತಡ; ತಾನು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ತಂದಿದ್ದ ಮಾಲೆಯನ್ನು ದೇವಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಫರಸುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ದಂಡವತ್ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಬಳಿಕ ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಎದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಹೊರಟಳು. ಆಕೆಯು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಳೆಂಬದನ್ನು ಆ ಆಗಂತುಕರು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಗುಡಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ದೊಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಅವರು ತರ್ಕಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ವಿಮಲೆಯು ಭಟ್ಟಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಆ ಆಗಂತುಕರಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಕೌತುಕವಾಗಿ, ಅವರು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಲೋಚನೆ

ಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದರು. ಅವರು ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಹೀಗೆ ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು; “ಇವಳು ಇತ್ತ ಹೀಗೇಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು? ನಾವು ಇವಳ ಎದುರಿಗೆ ಅಂದಂತೆಯೇ ಆತಿರಬಹುದೇನು? ಛೇ; ಹಾಗಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಕಾರಣವುಂಟಾಗಿರಬಹುದು. ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟರ ಸುಂಟರಗಾಳಿಯು ಪಾವಗಡಕ್ಕೆ ಉಚ್ಚಾಟಣೆ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದೇನು? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇವಳೊಬ್ಬಳೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ಬರುವಳು?”

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಎಷ್ಟು ವಿಧವಾಗಿ ತರ್ಕಿಸಿದರೂ ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ತರ್ಕವು ನಿಜವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗದೆ ಹೋಯಿತು. ಬಳಿಕ ಅವರು ವಿಮಲೆಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅವಳಿಂದಲೇ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು; ಆದರೆ ವಿಮಲೆಯ ಬಳಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಹೋಗಬೇಕು, ಹೋದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕು, ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿ, ಹೀಗೆ-ಹೀಗೇ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡರು. ದೀಪಧೂಪವಿಲ್ಲದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅಂಧಕಾರದೊಳಗೆ ವಿಮಲೆಯನ್ನು ಕಾಣುವದು ಅಶಕ್ಯವಾದುದರಿಂದ, ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವದು ಸಯುಕ್ತಿಕವೆಂದು ಅವರು ನೆನೆಸಿದರು.

ವಿಮಲೆಯ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಾಗಿನಿಂದ ಆಗಂತುಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲದಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವನು ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದರೆ ವಿಮಲೆಯ ಲಗ್ನವಾಗುವ ವೊದಲೇ ಆಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಲುಬ್ಧನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಗುಜರಾಠದೊಳಗಿನ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯೂ ಶೂರನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಾಂಕರ್ಯದೋಷವು ಅವನ ಪೂರ್ವಜರಿಗೆ ತಗಲಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಜಾತಿದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಗುಜರಾಠಗಳಿದ್ದಷ್ಟು ಗೌರವವಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಾರಣದ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಮಲೆಯ ತಂದೆಯು ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೂ ವಿಮಲೆಯ ರೂಪಾತಿಶಯದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಆ ಮಾಲೋಚಿಸಿಂಗನ ಮನಸ್ಸು ಅವಳಿಂದ ಪರಾಜ್ಞುಖವಾಗಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ವಿಷಯತ್ಯಪ್ತಿಗೆ ವಿಮಲೆಯ ಹೊರತು ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವಂಥ ಸುಂದರಿಯರು ಅವನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲನೇಕ ಜನರಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಒಮ್ಮೆ ಯಾವದೊಂದು ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿತೆಂದರೆ, ಆ ಸಂಗತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಆದ ಹೊರತು ಅದು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಮಾಲೋಚಿಸಿಂಗನ ಅವಸ್ಥೆಯೂ

ఆగిತ್ತು. విమలయు లగ్నవారి గండన మనేగి యోదరణ అవన మనస్సు నల్లదై ప్రేమవు కడిమయ్యాగిచ్చి. అవరిప్పర సంబంధవు ఈ రీతియాగి రలు ఈ దిన అకస్మాత్తాగి తన్న ప్రేమపాత్రవు దరుశన కేటట్టదైరింద, అవన ఆ ప్రేమవు ప్రజ్వలించిరల్లి ఆత్మయ్యెల్ల.

ఇత్త దేవియ గుడియల్లి మాల్యోజీయు హిగి ఆకేయ విషయ వాగి యోజిసుత్తిరలు, అత్త గుఱయల్లి విమలయు ఈ ప్రకార యోజి సుత్తిదైలు: —“ఈ దిన గుడియల్లి నన్న గురుతు హిడిదు మాతాడిసిద ఆ పురుషరు యారాగిరబడుదు? ననగి అవరు ‘ప్రియ విమలా’ ఎందు సంబోధిసిదరల్లా! ఇదర అర్థవేను? నన్న ఇరవు యారిగణ తిళియ బారదేందు ఇంధ కట్టడవియల్లి నానిరుత్తిరలు, నన్న దుద్యేవవు నన్న పరిజితరన్న ఇల్లిగణ కరేదుకేండు బరబేకే? ఆదరణ చింతెయిల్లి; ఇన్న ముందె వనాగువదోణ నోడోణ; ఇంధ అమానుష స్థళకే బరబేకాదరే నన్నంతె అవరణ దుద్యేవిగళాగియే బందిరబేకు. కణ్ణు కప్పడిగళ మలద వాసనెయన్న తక్కుళ్ళుత్త అవరు ఆ అంధకారదల్లి బిద్దుకేండదన్న నోడిదరే, అవరు నిజవాగియణ విపద్గస్తరు!”

హిగి ణుభయతరణ యోజనెయల్లి ముళుగిరలు, బిళగి బిళగా యితు. రాత్రియల్లి ధరిత్రియన్న ముసుకు హాకిద్ద కగ్గత్తలెయి ఎత్తోణ మాయవాయెతు. కణ్ణు కప్పడిగళు ములెయన్న సేరిదవు; పక్షిగళు కిలిబిలి తబ్బగ్యెయిత్త సృష్టియ సజేతనతెయన్న వ్యక్తగోళిసలారంభిసి దవు. అష్టరల్లి భగవాన్ సూర్యును క్షితిజద మోలె ఒందు, ధరిత్రి యన్న నిర్ధయవాగ మాడిదను. గుడియల్లి యోజనెయన్న మాడుత్త ములగికేండిద్ద మాల్యోజిసింగనణ అవన సంగడిగనణ కాల్పనిక సృష్టి యన్న లయగోళిసి, జట్టనె ఎదు కుళితరు. మాల్యోజీయ కణ్ణిగి విమ లియ సౌందర్యవు కట్టిదంతాద్దరింద, అవను గుఱగి యోగి ఆకేయ విషయవాగి ఎల్ల సంగతిగళన్న తిళిదుకేండే బిడబేకేండు ఆతుర పట్టను. సంగడిగనణ అదకే సమ్మతిసలు అతను గుఱగి నడదను.

విమలగణ ఇదే యోజనెయ ములకవాగి బిళతనక నిడెయిద్ది ల్లాద్దరింద, అవళిగి బిళగు ముంజావిన జంపుకత్తితు. మాల్యోజీయ గుఱయ బళిగి యోగి నోడలు, అదర ముఖకేండు సాధారణవాద బండగల్లు ఆనిసల్పట్టిత్త. అదన్నవను యుక్తియింద మెల్లిగి బదిగి సరిసి

ಒಳಗೆ ನುಸುಳಿದನು. ಅವನ ಸಂಗಡಿಗನೂ ಒಳಹೊಕ್ಕನು. ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಚೌಕುಗಳಿದ್ದು, ಒಂದೊಂದು ಚೌಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಲಾ ನಾಲ್ಕು ಕೋಣೆಗಳಿದ್ದವು. ಮಾಲೋಜಿಯು ಆ ಮೂರೂ ಚೌಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು; ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಮಲೆಯು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹತಾಶನಾಗಿ ಅವಳು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ಆ ಎಲ್ಲ ಕೋಣೆಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿದನು. ಅದರಿಂದಲೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದೆ ಹೋಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಆತನು ಅವಳು ಇಲ್ಲಿರುವಲ್ಲಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹುಡುಕಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನು. ಅವನ ಸಂಗಡಿಗನೂ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಗುಹೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಆನಿಸಿದ ಕಲ್ಲು ಒಳಗೆ ನಿಂದಲೇ ಆನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಒಳಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಮಾಲೋಜಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತು ಆತನಿಗೆ ನಿಜವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಮತ್ತೆ ಅವರು ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಸಾರೆ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ನಿರಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಆಶೆಯಂಕುರಿಸಿತು. ಮೂರನೆಯ ಚೌಕಿನ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವಾಡವು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಕುಳಿತರೆ ತಲೆಗೆ ಬಡಿಯುವಷ್ಟು ಅದು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿತ್ತು. ಮಾಲೋಜಿಯು ಆ ವಾಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಒಳಗೆ ನೋಡಲು, ಅದರಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕ ಸುಳಿಗಳಾಯಿ ಮೇಲಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಣೆಯಿರಬಹುದೆಂದು ಅನುಮಾನವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಸಂಗಡಿಗನ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ವಾಡದೊಳಗೆ ಕಾಲು ಸರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡೇ ನಾಲ್ಕಾರು ವೇಳೆ ಹೋದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆಯು ಬಂದಿತು. ದಾರಿಯು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಾಯಿತೆಂದು ಆತನು ಆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತಲೂ ಕೈಯಾಡಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ದಾರಿ ಇದ್ದದ್ದು ಕಂಡು ಬಾರದಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಅವನು ಮೇಲೆ ನೋಡಲು ಒಂದು ಕಿಂಡಿಯು ಕಾಣಿಸಿತು; ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಎದ್ದು ನಿಂತನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಕೋಣೆಯೊಂದು ಕಂಡುಬಂದಿತು; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ಕೋಣೆಯೊಳಗೇ ಸುಂದರಿಯಾದ ವಿಮಲೆಯು ನಿದ್ರಾವಶಳಾಗಿರುವಳೆಂಬುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು ಎದೆಯ ವರೆಗೆ ಎತ್ತರವಿರುವ ಆ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದನು. ವಿಮಲೆಯು ಹುಲ್ಲುಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸೀರೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದು ಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಕೇತಕಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನು ನಾಚಿಸುವ ಅವಳ ಮೈಕಾಂತಿಯು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಲಿತ್ತು. ಮಾಲೋಜಿಯು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗನಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ಚೌಕಿನಲ್ಲಿರ ಹೇಳಿ

ದನು. ಒಂದು ತಾಸಾಯಿತು, ಎರಡು ತಾಸಾಯಿತು, ಮೂರೆಯು ನಿಜೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೂತು-ಕೂತು ಮಾಲೋಜಿಗೆ ಬೇಸರವಿಟ್ಟಿತು. ಒದರಿ ಎಚ್ಚಿ ಸಬೇಕೆಂಬ ಹವಣಿಕೆಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅವನು ಒದರ ಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಮಲೆಯೇ ಎಚ್ಚತ್ತಳು. ಅವಳು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೊರೆಸುತ್ತ ಚಾಸೆಯ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಮಾಲೋಜಿಯು ಆಕೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ: “ಏನು, ಎಮಲಾರಾಣಿಯವರೇ, ನನ್ನ ಪರಿಚಯವು ತಮಗೆ ಹತ್ತುವದೋ?” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆಗ ಅವಳು ಹೊರಳಿ ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಅವನ ಗುರುತು ಆಕೆಗೆ ಹತ್ತಿತು. ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮುಖವು ತುಸು ಲಜ್ಜಾಯುಕ್ತವಾಯಿತು; ಆದರೂ ಅವಳು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ:— ನೀವು ಜಂಬುಖೇಡದ ಸಂಸಾರ್ಥಿಗಳೇ? ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಮಾಲೋಜಿರಾಯ ರೆಂವಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಹೇಳುವದೇನು? ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದೀರಿ; ಒಂದೆರಡು ಸಾರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನೂ ನೋಡಿರುವೆನು. ಬ್ರಹ್ಮಸಂಕಲ್ಪ ಎಲ್ಲದರಿಂದ, ನನ್ನ-ನಿಮ್ಮ ವಿವಾಹವಾಗುವ ಯೋಗವು ಒದಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡವರು ನೀವೇ ಏನು? ಹೀಗೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ನಿಮ್ಮ ಈಗಿನ ಇರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆವುದೋ ಒಂದು ಏಸತ್ತು ಆವರಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಎಂದಂದಳು.

ಎಮಲೆಯು ಈ ಸರಳ ಹಾಗೂ ತರ್ಕಯುಕ್ತವಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಲೋಜಿಯು ಚಕಿತನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ದಿಟ್ಟತನ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸರಳ ವೃತ್ತಿ, ಮಾತಾಡುವಾಗ್ಗೆ ತೋರಿಸಿದ ವಾಕ್‌ಚಪಲತೆ, ಮಂಜುಳ ಸ್ವರ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ:—“ಎಮಲಾದೇವೀ, ನೀನು ನನ್ನ ಗುರುತನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತೀ; ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವಿರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆವುದೋ ಒಂದು ಗೂಢ ಸಂಶಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣದ ಸುಯೋಗವನ್ನು ನನಗೆ ತಂದು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ಎದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ನೀನು ಪರಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ; ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರ ಯತ್ನವೂ ಇಲ್ಲ. ಇರಲಿ; ನನ್ನಂತೆ ಈಗ ನೀನೂ ಒಂದು ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತೀ. ಅದು ಯಾವ ಸಂಕಟವು? ನೀನು ನನ್ನ ವಳಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ಹಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಸ್ಮೃತಿಕಾರರ ವಚನವಿರುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ನೀತಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಲು ನೀನು ಅರ್ಹಳರುತ್ತೀ; ನಾನಾದರೂ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವೆನೆಂಬದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೂ ನನ್ನ ಪೌರುಷವು ನನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನವಿರುವದರಿಂದ, ಎಂಥ ಹೊತ್ತು ಬಂದರೂ ಆದಕ್ಕೆ ಈ ಮಾಲೋಜಿಯು ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕುವವನಲ್ಲ.”

ಮಾಲೋಜಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಮಲೆಯು: - ಮಾಲೋಜಿ ರಾಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಹೇಗೆ ವಿಪತ್ತಿಗೆ ಅಂಜದೆ ತಲೆ ಕೊಡುವಿರೋ, ಹಾಗೆ ನಾನೂ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳರುತ್ತೇನೆ.

ಮಾಲೋಜಿ:—ನೀವು ಇಂಥ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವದನ್ನೂ, ಸರಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಧೈರ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಂಶಯ ಬರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಂಕಟವೇನೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳುವ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ಹೇಳಬಹುದು.

ವಿಮಲೆ:—ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅಂದೇಶವೂ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ—

ಮಾಲೋಜಿ:—‘ಆದರೆ’ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವೇಕೆ?

ವಿಮಲೆ:—ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ-ಬೇಡವೋ? ಎಂಬದೇ ನನ್ನ ‘ಆದರೆ’ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು.

ಮಾಲೋಜಿ: ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನವಿದ್ದರೆ ನನ್ನದೇನೂ ಆಗ್ರಹವಿಲ್ಲ.

ವಿಮಲೆ:—ನಿಮ್ಮ ಆಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಹೇಳುವೆನು; ಇಲ್ಲವಿದ್ದರೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿ?

ಮಾಲೋಜಿ:—ನಿಮ್ಮ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಆಗ್ರಹವುಂಟು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಆಗ್ರಹವಿಲ್ಲ.

ವಿಮಲೆ:—ನಾನು ಯಾರೆಂಬದಂತೂ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವದಷ್ಟೇ; ಪಾವಗಡದಲ್ಲಿ ನಾನಿರುವಾಗ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನು ಮೋಸದಿಂದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ವೃದ್ಧಪತಿಯನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದನು. ಆಗ ನಾನು ಆ ನೀಚರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಗದೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಜೋರಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ ದಿವಸ ಆ ನೀಚನಾದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನು ಮೋಸದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೋ, ಆ ದಿವಸವೇ ನಾನು ಅವನ ಪಾರುಪತ್ಯ ಮಾಡದೆ ಬಿಡೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಮಾಡಿದ ನಾನು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಹೊರಟೆರಲು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಚತುರದಾಸಿಯೊಬ್ಬಳು ಕ್ರೂರವ್ಯುಗಗಳ ಬಾಧೆಗೀಡಾದಳು. ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಈ ಕಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗುಡಿಯು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಗುಜರಾಥದ ಮೊಸೆಹೊತ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಸೊಕ್ಕಿದ ಆ ದಕ್ಷಿಣೇಸಮ್ರಾಟನ ಮದವನ್ನು ಇಳಿಸುವರೋ ಅಥವಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಳಿಯಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಅವನ ಪಾದಸೇವಕರಾಗುವರೋ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ!.....ಇಷ್ಟು ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿರಲು, ವಿಮಲೆಯ ಸಿಟ್ಟು ಅನಿವಾರವಾಯಿತು. ಅವಳ ಮುಖವು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಆಗ ಮಾಲೋಜಿಯು ನಡುವೇ ಬಾಯಿಹಾಕಿ:

ಮಾಲೋಜಿ:—ದೇವೀ, ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನು ಇಷ್ಟೊಂದು ನೀಚನಿರುವನೇನು? ಅವನು ಮೇಲಾದ ರಾಜನೀತಿಯ ಪುರುಷನಿರುವನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ ನಲ್ಲ?

ವಿಮಲೆ:—ಸುಟ್ಟಿತು, ಆತನ ರಾಜನೀತಿಯು! ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಸಂಧಾನ ನಡಿಸಿ, ನಡುವೇ ಮೋಸ ಮಾಡುವದು ಎಂಥ ರಾಜನೀತಿಯದು? ಇದಲ್ಲದೆ ಅವನ ಸೈನಿಕರೂ ಅತ್ಯಂತ ನೀಚರಿರುವರು. ಗುಜರಾಥದ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಆಟಿಗೆಯ ಒಡವೆಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೋಸದಿಂದ ದುರ್ಗಗಳನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೂ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪತಿವ್ರತೆಯರಾದ ಸುಂದರಿಯರ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡುವದೂ ಅವರ ಪವಿತ್ರಕರ್ತವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಮಾಲೋಜಿ (ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ): - ಇದೇನು ವಿಪರೀತ ಪ್ರಸಂಗವು? ನಾನು ಕೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗೂ ಇವಳು ಹೇಳುವದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮಗಳಷ್ಟು ಅಂತರವಿರುವದು. ನಾನು ಆತನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಿರುವೆನಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ? ಈಕೆಯ ಮುಂದೆ ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಇವಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಭೂವಡನು ಅಧಮನಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಒಳಗೆ ನಮ್ಮಂಥವರು ಹೋಗುವದು ಲಾಂಛನಾಸ್ವದವೇ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಇಂಥ ಹೆಂಗಸರಿಗೇ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಿಟ್ಟು ಇದ್ದ ಬಳಿಕ, ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಇರಬಾರದೆಂದರೆ ಲಾಂಛನವು! (ಪ್ರಕಾಶ): ವಿಮಲಾ, ಆ ಚಾಂಡಾಲನ ಪಾರುಪತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೂ ವೀಳ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ನೀನು ಅವನ ಪಾರುಪತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಏನೇನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿರುವೆ?

ವಿಮಲೆ:—ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಹೇಳಿದಳು.

ಆಕೆಯ ಆ ಗುಪ್ತಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಾಲೋಜಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ

ಹುರುಪುಬಂದಿತು. ಅವನು ಆಕೆಯನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ವಚನ ಕೊಟ್ಟನು. ತಾನು ಅಬಲೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಮ್ರಾಟನೊಡನೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿನಿಯಾಗ ಹವಣಿಸುವ ವಿಮಲೆಯು, ತನಗೆ ಹೀಗೆ ಈ ಸಹಾಯಸಂಪತ್ತು ದೊರಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಒಹು ಆನಂದಪಟ್ಟಳು. ಅವರಿಬ್ಬರು ಪರಸ್ಪರ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯಗೊಡದಂತೆ, ದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ಆಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಮಲೆಯು ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನಿತ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ದೇವಿಯ ಗುಡಿಗೆ ಬರಲು, ಅಲ್ಲಿಯೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿಯು ವರ್ತಿಸಿತ್ತು. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ವಾದದೊಂದು ಕಕ್ಕಡವು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದು, ದೇವಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಐದು ನರರುಂಡಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾಲೆಯು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು; ನಿರ್ಜನಪ್ರದೇಶದ ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರನೋಟವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲು, ವಿಮಲೆಯು ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ನಿಂತಳು.

ಆ ಮೂವರ ಹಾಳು ಕಲ್ಪನೆ.

ಮಾಲೋಜಿಯು ಜಂಬುಖೇಡ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಪತಿಯೆಂಬದನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಓದಿ ತಿಳಿದಿರುವರಷ್ಟೇ? ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಷಯಾಂಧ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ಓರ್ವ ಸುಂದರತರುಣಿಯನ್ನು ಸೆರೆಯರಿಸಿದ್ದನೋ, ಆ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನ ಪಾರುಪತ್ಯ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವವರಲ್ಲಿ ಈ ಮಾಲೋಜಿಯೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು. ಕಿಂಬಹುನಾ, ಇವನೇ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ವಿಷಯಾಂಧ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ಮಾಲೋಜಿಯ ಮೇಲೆ ವಿಷವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ಹೀಗಿರಲು ಮಾಲೋಜಿಯು ಸೈನ್ಯಭರತಿಗಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲು, ಅವನ ಶತ್ರುಗಳು ಜಂಬುಖೇಡವನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲದೆ, ಕರ್ಮ-ಧರ್ಮ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಮಾಲೋಜಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಹೋದರು. ಈ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಮಾಲೋಜಿಯ ಚಿಕ್ಕ ದಂಡು ಧಾರಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪತನ ಹೊಂದಿತು. ವಿಶ್ವಾಸುಕನಾದ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನೊಂದಿಗೆ ಮಾಲೋಜಿಯು ಪಲಾಯನಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಡಿಸಿದನು!

ಈ ಮೇರೆಗೆ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಮಾಲೋಜಿಯು ತನ್ನ ದೋಸ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರಲ್ಲಿ ತಾಳವಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದೆಂದು ತಿಳಿದು,

ಅನಿವಾರ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳ ಪಾರುಪತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು, ಗುರ್ಜರ ಅನ್ಯಾಯೋ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನು ದಂಡಿಸ ಬಂದ ಧರ್ಮದೇವತೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಗುರ್ಜರ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶತ್ರು ವಾಗಿದ್ದರೂ ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿಯು ಉತ್ತಮವಾದದ್ದೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಆಗಮನವು ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಸಮ್ರಾಟನ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ನೊಲ್ಲು ಅಡಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಸಮ್ರಾಟನು ಎಲ್ಲಿರುವನೆಂಬನ್ನು ಗೊತ್ತುಹಚ್ಚುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ತನಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅಪಾಯವೂ ತಟ್ಟಬಾರದೆಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಪಯಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಡವಿಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಸಾಗಿಸಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಸಾಗಿರುವಾಗ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ದೇವಿಯು ಗುಡಿಯು ಹತ್ತಲು ಆದರಲ್ಲಿ ಅವನು ವಸ್ತ್ರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಈ ವಸತಿಯೇ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಮಲೆಯ ಭೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಇರಲಿ.

ಮಾಲೋಜಿಯು ಕೈಗೆ ಸಿಗದೆ ಓಡಿಹೋಗಲು, ಅವನ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಬಹು ವಿಷಾದವಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅವನ ಶೋಧದ ಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮಾಲೋಜಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನೂರು ಜನರದೊಂದು ಪಥಕವು ಹೊರಟಿತು. ಆ ದಂಡಾಳುಗಳು ಗುಡ್ಡ-ಗಂಪ್ಯರಗಳನ್ನು ತಿರುಗುತ್ತ ಯಾವ ದೇವಿಯು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ ಆ ಅಡವಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಲೋಜಿಯು ಪಕ್ಕದ ಐವರು ಅಶ್ವಾರೂಢರು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಆ ಅಶ್ವಾರೂಢರು ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಹುಡುಕುವದಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನನ್ನು ಕಾಣುವದರ ಬದಲು, ತಾವೇ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಕೊರಳು ಕೊಟ್ಟು, ಭೂಲೋಕದ ಯುದ್ಧಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಿಳಿ ಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅನ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಮಾಲೋಜಿಯ ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾದ ಶತ್ರುಗಳು ಆ ಐವರ ಚಂಡುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಭಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ವಿನೋದದಿಂದ ಸಾಗಿರಲು, ಅವರಿಗೆ ದೇವಿಯು ಗುಡಿಯು ಹತ್ತಿತು. ವಿಜಯ ದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಆ ಮೂರ್ಖರು, ಧರ್ಮಭೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿದು, ದೇವಲಂಡ ರಾಗಿ ಆ ರುಂಡಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ದೇವಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿ ನಡೆದರು. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅವರು ಹೀಗೆ ಅನಾಹೂತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಚಾಂಡಾಲತನವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು!

ಹೀಗೆ ಮಾಲೋಜಿಯ ಶತ್ರುಗಳು ಹಾಕಿದ ರುಂಡಮಾಲೆಯನ್ನೇ ನೋಡಿ, ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ವಿಮಲೆಯು ಬೆಪ್ಪಳಾಗಿ ನಿಂತಳು. ಅವಳ ಕೆಚ್ಚೆ ದೆಯು ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯು ಆ ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ನಡುಗದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಹೇಳುವದೇನು? ಅವಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸಹ ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಗುಹೆಯ ವರೆಗೆ ಓಡುತ್ತ ಹೋದಳು. ಅವಳು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಎರಡನೆಯ ಚಾಕಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅವಳು ಜಳಿ ಬಂದವರಂತೆ ನಡಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾತಾಡ ಬೇಕೆಂದರೆ ಬಾಯಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳೇ ಹೊರಡದವು. ಆಕೆಯು ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿರಲು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೂಪದ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಮಲಗಿದ ಮಾಲೋಜಿಯು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಎಚ್ಚತ್ತನು. ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಾ ಕೃತಿಯು ಕಂಡು ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ನಿಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ವಿಮಲೆಯೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಬಳಿಕ ಅವನು:—ವಿಮಲಾದೇವೀ, ಎಂದು ಮಾತಾಡಿಸಿದನು. ವಿಮಲೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬಾರದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು 'ಕೃ-ಕೃ' ಎಂದು ಮಾಡುತ್ತ, ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಳು. ಇದೇನು ಸೋಜಿಗವೆಂದು ಮಾಲೋಜಿಯು ಎದ್ದು ಬಂದು ನೋಡಲು, ವಿಮಲೆಯು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅವಳ ಮುಖಲಕ್ಷಣವು ಹೆದರಿಕೆಯ ಚಿಹ್ನೆವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅವಳು ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆತುರಪಡುತ್ತಿದ್ದು, ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಜ್ವರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಡೆಯಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಇವಳು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೆದರಿರುವಳೆಂದು ಮಾಲೋಜಿಯು ತರ್ಕಿಸಿ, ಅವಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಧೈಯೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ವಿಮಲೆಯ ಹೆದರಿಕೆಯು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದಳು. ಈ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಅಂಜದೆ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಿದ ವಿಮಲೆಗೆ ಈ ದಿನ ಇಷ್ಟು ಭಯವುಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ, ನಡೆದ ಪ್ರಸಂಗವು ಅತಿ ಭಯಂಕರ ಎರಬೇಕೆಂಬುದು ಮಾಲೋಜಿಗೆ ಹೊಳೆಯದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅಜ್ಞಾತ ಅಡವಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಮನುಷ್ಯರ ಸುಳಿದಾಟವಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವನು ವಿಸ್ಮಯಪಟ್ಟನು; ಆದರೆ ಇಂಥ ಘೋರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂಬ ಯೋಚನೆಯು ಅವನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಆಗ ಅವನು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವದು ಅಸಂಭವವೆಂದು ಅವನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದ

ದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಸೇವಕನನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗುಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ವಿಮಲೆಯು ಒಬ್ಬಳೇ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಇರಲಾರದೆ, ಸಂಗಡಿಗರಿದ್ದರಿಂದ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ತಾನೂ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಡೆದಳು.

ಮಾಲೋಜಿಯು ಗುಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ದೇವಿಯ ಮುಂದಿನ ಕಕ್ಕಡವು ಶಾಂತವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದರ ಮಂದಪ್ರಕಾಶವು ಗುಡಿಯ ತುಂಬ ಪಸರಿಸಿತ್ತು; ದೇವಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಆ ದೃಶ್ಯವು ಅಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ವಿಮಲೆಯು ಹೆದರುತ್ತ-ಹೆದರುತ್ತ ಗರ್ಭಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಂದಿದ್ದ ಕಪ್ಪುರದ ಒಡೆಗಳನ್ನು ಆ ಕಕ್ಕಡದೊಳಗೆ ಹಾಕಿದಳು. ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ಜ್ಯೋತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿ ದೇವಿಯ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ರುಂಡಮಾಲೆಯು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿತು. ಮಾಲೋಜಿಯೂ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗನೂ ಅಂಜದೆ ತೀರ ದೇವಿಯ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರು. ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ-ನೋಡಿದಂತೆ ಅವರ ದುಃಖ ಸಂತಾಪಗಳು ಹೆಚ್ಚು ತೊಡಗಿದವು. ಆಗ ಮಾಲೋಜಿಯು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗನನ್ನು ಕುರಿತು:— ಖೇಮಾಜೀ, ಏನು ಅನರ್ಥವಿದು? ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಸರದಾರನಾದ ಹರಿಸಿಂಗನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಡನೆ ಇಂಥ ಅನಾಹೂತಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದನೆ? ಹಾಯ್ ಹಾಯ್! ಈತನ ಈ ರುಂಡವನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ನೋಡಲಿ? ಖೇಮಾಜೀ, ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ಗೇಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು? ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇವರ ರುಂಡಗಳು ಕಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಇವರ ದೇಹಗಳು ಇರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಮೌಲಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸುವವರಾರು? ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಖೇಮಾಜಿಯು ಬಹು ಧೂರ್ತನಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೂಡಲೆ ತರ್ಕದಿಂದ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ: “ಮಹಾರಾಜ, ಈ ನಮ್ಮ ಸರದಾರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು ಶತ್ರುಗಳ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಶತ್ರುಗಳು ನಮ್ಮ ಶೋಧಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವರೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಆಗಮನವು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಅವರೇ ಈ ರುಂಡಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವರು. ಸುದೈವದಿಂದ ನಾವಿರತಕ್ಕ ಗುಹೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ಗುಹೆಯು ಬೈಲಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರು ಒಳನೇರದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.”

ಖೇಮಾಜಿಯು ಈ ತರ್ಕವು ಮಾಲೋಜಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ತೋರಿತು.

ಬಳಿಕ ಆತನು ಖೇಮಜಿಯೊಡನೆ ದೇವಿಯ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳ ಮಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರು ಅನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರು ಸರೋವರದೊಳಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ತಾವರೆಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದ ನೀರು ಕಾಣದೆ ಇದ್ದ ದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ತೊಳೆದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಅವರು ದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ಕಪ್ಪುರದ ಒಡೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು, ತಿರುಗಿ ಗುಹೆಗೆ ಬಂದರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಏಳು ಮುಗಿಯುವದರೊಳಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಚ್ಛಪ್ರಕಾಶವು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಗುಡಿಯ ಮುಂದಿನ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಮೂಡಿದ್ದಿರಂದಲೂ, ಕುದುರೆಗಳ ಖುರಗಳು ಮಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು ದಿವ್ಯದಲೂ ಖೇಮಜಿಯ ತರ್ಕವು ನಿಜವೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು.

ಮಾಲೋಜಿಗೆ ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಹು ಸಂತಾಪವಾಗಿತ್ತು. ಗುರ್ಜರಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಧ ಯೋಗ್ಯರಾದವರು ತನಗೆ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವರೆಂಬದು ಅವನಿಗೆ ತೋಚದಾಯಿತು. ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ನಂಬಿ ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ನಡುವೇ ವಿಮಲೆಯು ಗಂಟುಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ, ಅವಳ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಆ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನು ಧಡವನ್ನು ಕಾಣದೆ ತಿರುಗುವ ನೌಕೆಯಂತೆ ಬಹಳ ಗಾಸಿಯಾಗತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಎರಡು ಬಗೆಯ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿತ್ತು ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ಪೂರ್ಣ ಪರಾಭವವಾಗುವದು ಅವನ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ವೇದಲನೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ವಿಮಲೆಯ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಂವಾದಿಸುವದು ಅವನ ಎರಡನೆಯ ಸೌಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಎರಡೂ ಸೌಖ್ಯಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಅವನು ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ವಿಮಲೆಯ ಪ್ರೇಮವು ತಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು.

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಾಮೋಹವು ಮೂಲಶಕ್ಯವಾದ ಬಂಧನವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಎಂಥ ಉಚ್ಚ ಧೈರ್ಯವಿದ್ದರೂ ಮರೆತು ಬಿಡುವನು; ಮತ್ತು ಎಂಥ ಸುಖವನ್ನಾದರೂ ತುಚ್ಛೀಕರಿಸುವನು. ಇತಿಹಾಸವನ್ನಾಗಲಿ ಪುರಾಣವನ್ನಾಗಲಿ ನೀರಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಯಾಂಧಪಾತ್ರಗಳು ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಧರ್ಮ-ವೈಭವ-ಕೀರ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬಿಸುಟಿ ಬಿಟ್ಟದ್ದು ಕಂಡು ಬರುವದು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇ

ನಂದರೆ: -- ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಾಪೋಹವೆಂಬದು ಅತ್ಯಂತ ಮಾದಕವಿರುವದು. ಅದರ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಸದೃಶವೆ ಕವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುವದು.

ಮಾಲೋಜಿಯು ವಿಮಲೆಯ ವೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕದ್ದರಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯ ಮೂಢನಾದನು. ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯುವ ಅವನ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯು, ವಿಮಲೆಯ ಪ್ರೇಮವು ತಪ್ಪುವದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಕುಗ್ಗಿಹೋಯಿತು. ವಿಮಲೆಯು ನಿಕಟ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ದೊರೆತ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನು, ಆಕೆಯು ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಳಾಗುವಳೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಮಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಜಾತ್ಯಾ ಪಾಪಭೀರುವಿದ್ದ ರೂ. ವಿಮಲೆಯ ಅಮೋಘವಾದ ರೂಪಲಾವಣ್ಯವು ಅವನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ, ಪಾಪಯೋಚನೆಯಲ್ಲ ತೊಡಗಿಸಿತು. ಈ ಯೋಚನೆಯು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವ್ಯಾಸಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅನುಕೂಲ ಕಾಲ ಒರುವವರೆಗೆ, ಅಂದರೆ ವೈಭವದಿಂದ ವಿಮಲೆಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗುವ ವರೆಗೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದೆಂದು ಅವನು ಸಂಕಲ್ಪವ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ವಿಮಲೆಯು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸುಖೋಪಭೋಗವನ್ನು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊಂದುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಮಾಲೋಜಿಯು ಶತ್ರುಗಳ ಉಪಟಳವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡರೂ, ಅವನು ತಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ಅರಿತರೂ ಅವರ ಪ್ರತೀಕಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ, ಯಾವನಿಷ್ಟ ಮೂರ್ಖನಂತೆ ವಿಮಲೆಯ ಕಾಲ್ಪನಿಕಸುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧನಾಗಿರಲು, ಅತ್ತ ವಿಮಲೆಯು ತಾನು ಅಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಳಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು, ಒಮ್ಮೆ ಆ ಕೃತಘ್ನನ ಸೇಡುತೀರಿಸಿ, ಈ ಶರೀರವನ್ನು ನೀಗಲಾಡಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು; ಮತ್ತು ಸಮ್ರಾಟನ ಪಾರುಪತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಲೋಜೀವೀರನು ನೀಳ್ಕವನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂಭ್ರಮಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ನಾಮುಂದೆ-ನಾಮುಂದೆ ಎಂದು ಮೇಲಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಖೇಮಜಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ನೆಲೆಗೊಂಡು ಹೋಗಿತ್ತು. "ತಾನು ಈ ರೀತಿ ತನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದರಿಂದ ದೇವರ ದಯದಿಂದ ಸುದಿನಗಳು ಒಂದಾಗ ತಾನೇ ಜಂಬುಖೇಡದ ಸಜಿನ ನಾಗುವೆನೆ" ಎಂದು ಅವನು ಹವನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಭಾರೀ ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. ತಾನೂ-ತನ್ನ ಒಡೆಯನೂ ಪರದೇಶಿಗಳಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವನಿಗೆ ಅಂದಿನ ಆ ಕಲ್ಪನೆಯು ಬಹು ರಮ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಇನ್ನು

ಮುಂದೆ ಮಾಲೋಜಿರಾಯರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು, ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು, ವಿಮಲೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಈ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಘನತೆಗೇರುವೆನು. ಯಾಕೆ? ಇಷ್ಟು ಕೆಲಸವು ನನ್ನಿಂದ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಮೂವರು ಹಾಳು ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ನಿದ್ರಾಪರವಶರಾದರು.

೯ ದೈವ ದುರ್ವಿಲಾಸ.

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಹಾಳು ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಆ ತ್ರಿವರ್ಗರನ್ನು ಆ ಗವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಗತಿಯೇ ನಾಗಿದೆಯೆಂಬದನ್ನು ನೋಡುವಾ.

ಹಿಂದೆ ಒಂದನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನು ಕೇಸರಿಸಿಂಹನ ಕಾಮಾಗ್ನಿಗೆ ಅಹುತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಆಕೆಯನ್ನೂ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನನ್ನೂ ಸಂಗಡ ಹೊರಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎತ್ತೋ ಹೊರಟುಹೋದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ; ಅವನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗದೆ, ನೆಟ್ಟಗೆ ಅಪ್ಪಾಸರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಾಸರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು; ಆದರೆ ರೂಪಸುಂದರಿಯ ದುದೈವದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನ ಸುದೈವದಿಂದಲೋ ಆ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನ ಸೇವಕರು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಪ್ಪಿದರು. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ಹೀಗೆ ಈ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಆ ಅಡವಿಯು ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದದ್ದಿತ್ತು. ಯಾವ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ದೊರೆತಳೋ, ಆ ಗುಹೆಯಿಂದ ಆ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನ ವಾಸಸ್ಥಳವಾದ ರಾಧಾನಗರವು ನಾಲ್ಕು ಮೈಲು ದೂರವಿತ್ತು.

ರಾಧಾನಗರಿಯು ವೃದ್ಧಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಜಹಾಗಿರಿಯ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದು, ಅಜಿತಸಿಂಹನೆಂಬೊಬ್ಬ ಸರದಾರನು ಅದಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಸೂರ್ವಜರು ವೃದ್ಧಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಬಲು ನಂಬಿಗಸ್ಥರು; ಮತ್ತು ಅವರು ನಾಮಾಂಕಿತ ಶೂರರಿದ್ದರಿಂದ, ಅಪ್ಪಾಸರದ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಗೌರವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಸೂರ್ವಜರಿಗೆ ರಾಧಾನಗರಿಯೂ ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶವೂ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ಸೂರ್ವಜರಿಂದ ಜಹಾಗೀರಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅಜಿತಸಿಂಹನಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಿದ್ದದರಿಂದ, ತನ್ನ ಜಹಾಗೀರನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು, ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ಮಂತ್ರಾಲೋಚಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು.

ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತನಾದ ಈ ಅಜಿತಸಿಂಹನನ್ನು ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೊಂದು ಆಪತ್ತು ಬಂದಾಗ ಅವನು ಅಜಿತಸಿಂಹನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಅವನ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಾಗ, ಈ ಅಜಿತಸಿಂಹನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನಿಗೆ ಸಂಧಿಯು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಂಗವು ಗತಿಸಿದ ಮೇಲೆಯಾದರೂ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಿಂದಲೂ ಮಗಳ ವಿಯೋಗದಿಂದಲೂ ಹತಬುದ್ಧನಾದ ಆತನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸರದಾರನಿಗೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಗಾಳಿಯಂತೆ ಪಸರಿಸಿ, ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಕಿವಿಯ ವರೆಗೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಆತನು ಬಹಳ ಕಂಪಗೊಂಡು, ಅಪ್ಪಾಸರದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮಾನರಕ್ಕೆ ಳೆಗಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೇವಲ ವಿಶ್ವಾಸುಕನೇವಕರನ್ನಷ್ಟು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬರುವ ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೊರಟನು.

ತಾನು ಅಪ್ಪಾಸರಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವದು ಶತ್ರುಗಳ ಗುಪ್ತಹೇರರು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರೆ, ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದೋ ಅಥವಾ ಮತ್ತಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ, ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಜೋರಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. ಆ ಜೋರಮಾರ್ಗದ ಒಂದು ಮುಖವು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವು ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಯಾವ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನು ಕೇಸರಿಸಿಂಹನ ಅತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನೋ ಆ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನೇ ಅಜಿತಸಿಂಹನೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಚಾಣಾಕ್ಷವಾಚಕರ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಿರಬಹುದು. ಅವನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ನಾಲ್ಕು ಮೈಲು ಅಂತರವಿರುವ ಆ ನೆಲಮಾರ್ಗವನ್ನು

ಕ್ರಮಿಸಿ, ನಸಕು ಹರಿಯುವದರೊಳಗೆ ಆ ನೆಲಮಾರ್ಗದ ಮುಖವಿದ್ದ ಗುಹೆಗೆ ಬರಲು, ಕರ್ಮ-ಧರ್ಮಸಂಯೋಗರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಅತ್ಯಾಚಾರವು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಹಾಯ್-ಹಾಯ್! ಆ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತನ ಸಂತಾಪಾಗ್ನಿಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿದ್ದ ರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ತಡವಾಡದೆ, ಆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆಸಿದ ವರನ್ನು ದಂಡಿಸಿ, ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಮಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಿದನೆಂಬದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಈ ಮೊದಲೇ ಓದಿ ತಿಳಿದಿರುವರು; ಆದರೆ ಎಪದ್ಧ್ರಸ್ತಳಾದ ರೂಪ ಸುಂದರಿಯು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದಳು.

ಈ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಮನಸ್ಸು ಮೊದಮೊದಲು ಉದ್ವಿಗ್ನವಾದರೂ ಶತ್ರುಗಳು ಕೈವಶರಾಗಿ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಮಾನಭಂಗ ವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಸಂಶುದ್ಧಳಾಗಿ ಉಳಿಯಲು, ಅವನ ಉದ್ವಿಗ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ, ಎಲಕ್ಷಣ ಕಲ್ಪನಾತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಯಿತು. ರೂಪಸುಂದ ರಿಯು ಭಯಂಕರವಾದ ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದಾಗ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸತೀತ್ವರಕ್ಷಣೆಯ ಪುಣ್ಯಬರುವದಲ್ಲದೆ, ಈ ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ಪ್ರೀತಿಯು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಗಬಹುದೆಂದು ಅವನು ತರ್ಕಿಸಿದನು. ಆತನು ರೂಪಸುಂದರಿಯೊಡನೆ ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಟಾಗ ಅವನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಆನಂದದ ಅಹರಿಗಳು ಏಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸೇವಕರು ಹೋದತ್ತ ನಡೆದನು. ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ದಂಗುಬಡಿದ ಅವನ ಸೇವಕರೂ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು? ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದರು. ದಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಯಾರ ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವರೆಗೆ ದಾರೀ ನಡೆದು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಅಪ್ಪಾಸರವು ಇನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ವೆಂಬದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬರಲು, ಅಜಿತಸಿಂಹನು ಸಕ್ಕನೆ ಎಚ್ಚತ್ತನು. ಅಂತರ್ಮುಖವಾದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಒಹಿರ್ಮುಖವಾಗಲು, ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಬಂದೆ ವೆಂಬದು ಕೂಡಾ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಒಮ್ಮೆ ಗದ್ದರಿಸಿ, ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿರುವ ಸೇವಕರನ್ನು ತರುವಿದನು. ಸೇವಕರೂ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ನಿಂತರು. ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ದಡ್ಡ ತನಕ್ಕೆ ಹಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಜಿತಸಿಂಹನು ಸಿಟ್ಟುಬಿಂಕಿಯಾಗಿ ಸೇವಕರನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈಯ್ದನು; ಆದರೆ ಗತಿಸಿದ

ಮಾತಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆನು? ಸೇವಕರು ಅಡವಿಯ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು: ಓಹೋ ದನಿಯರೇ, ಅಪ್ಪಾಸರವು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಬಹು ದೂರ ಉಳಿಯಿತು. ನಾವು ನೆಟ್ಟಗೆ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಿರುಮಂಡಿ ಅಡವಿಗೆ ಒಂದೆವು, ಎಂದು ನುಡಿದು, ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಪುನಃ ಅಪ್ಪಾಸರದ ಕಡೆಗೆ ವೋರ್ಚೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದರು.

ಅಜಿತಸಿಂಹನೂ ಅವನ ಸೇವಕರೂ ದಣಿದು ಹೋಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮೈಸೊ ಕೈನಿಂದ ಹಿಗ್ಗಾಡ್ಲರಿಂದ ಅಪ್ಪಾಸರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡುವದೆಂಬ ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಅಜಿತಸಿಂಹನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಸೇವಕರಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪರಿವೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೇಗದಿಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮನುಷ್ಯನು ಒಂದು ಮಾಡಹೋದರೆ ದೈವವು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದೆಂಬ ವ್ಯಸರ ವಾಕ್ಯವು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವಿರುವದು. ಅಜಿತಸಿಂಹನೂ ಅವನ ಸೇವಕರೂ ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರಲು, ಕುದುರೆಗಳ ಖುರವುಟಗಳ ಸಪ್ಪಳವು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಬಂದಿತು. ಸಂಗಡ ತರುಣಿಯಾದ ರೂಪಸುಂದರಿಯಿದ್ದ ದರಿಂದ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದನು ಅವನು ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಗೆ ಖಡ್ಗಪಾಣಿಗಳಿಗಲಿಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿರಲು, ಸಪ್ಪಳವು ತೀರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಓಡಿಹೋಗಲು ಆಕೃದ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಜಿತಸಿಂಹನು ಪೇಚಾಡುತ್ತಿರಲು, ಐವತ್ತು ಜನ ಕುದುರೆಯ ಸವಾರರ ದೊಂದು ಪಥಕವು ಅವರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು.

ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಸೇವಕರು ಬಹಳ ಜನರಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಹದಿನೈದೇ ಜನರಿದ್ದರು. ಅಜಿತಸಿಂಹನೊಬ್ಬನನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ಹದಿನಾರು ಜನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುದುರೆಯ ಸವಾರರು ಐವತ್ತು ಜನರಿದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಮೂರು ಮಂದಿಯಂತೆ ಲೆಖ್ಖು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ಒಳ್ಳೇ ಆವೇಶದಿಂದ ಆ ರಾಹುತರ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋದನು. ಹಾ-ಹಾ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಖಡ್ಗದ ಹೊಡತಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಕುದುರೆಗಳು ಮುಂಗಾಲುಗಳನ್ನು ಕಳಕೊಂಡು ಮುಗ್ಗರಿಸಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವು. ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ಜನ ರಾಹುತರು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಒಡೆಯನ ಈ ಖುಂಬೀರತನವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಸೇವಕರೂ ಡೋಲಿಯನ್ನಿಳಿಸಿ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದರು. ಉಭಯಪಕ್ಷಗಳ ಜನರೂ ಜೀವದ ಹಂಗುಡೊರೆದರು. ಹೀಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರಿಗೂ ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಕಾಳಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಕೇಸರಿಸಿಂಹನು ಹೊರಗೆ ಹಣಕಿ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಡೋಲಿಯ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಬುರುಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನ

ಆ ಹವಣಿಕೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿದಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಬಾರದಂತೆ ಕೈ-ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಆಟವೆನೂ ಸಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಡೆದ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮತ್ತೆ ಯಾರ ಸೆರೆಯೊಳಗೆ ಬೀಳಬೇಕಾಗುವದೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ದುಷ್ಕರ್ಮವನ್ನು ಹಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನು ಹೀಗೆ ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತನಾಗಿರಲು, ಹೊರಗೆ ಕಡೆದ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಸಕ್ಷವು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲಾರಂಭಿಸಿತು. ರಾಹುತರು ಬತ್ತಿಗೊಂಡು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಸೇವಕರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಜನರು ಸತನ ಹೊಂದಿದರು. ಉಳಿದವರು ಗಾಯಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕಡಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಡಿಸಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಕಾಲಿಗೆ ಕಡತೆ ಬಿದ್ದು ಅವನು ನೆಲಕ್ಕುಳಿದನು. ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಸುತ್ತುಮುತ್ತ ಮುಗಿಬಿದ್ದರು. ಗಾಯಹೊಂದಿದ ಆತನ ಸೇವಕರು ಅವರ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕರು. ಅಜಿತ ಸಿಂಹನನ್ನೂ ಸೆರೆಹಿಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಅವರು ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದೆ ಅನಾಥವಾಗಿ ಉಳಿದ ಅವೆರಡು ಡೋಲಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದರು. ಅವರು ಒಂದನೆಯ ಡೋಲಿಯ ಬುರುಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದೊಗೆದರು. ಕೂಡಲೆ ಎದ್ದುತ್ತಿನಂತೆ ಹೊಳವುಳ್ಳ ರೂಪ ಸುಂದರಿಯು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಳು. ಇಂಥ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವು ಅಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದರಿಂದ, ಆ ರಾಹುತರ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಅವರು ಇನ್ನೊಂದು ಡೋಲಿಯ ಮೇಲಿನ ಬುರುಕಿ ತೆರೆಯಲು ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ತರುಣಿಯು ಕಾಣುವದರ ಬದಲು, ಕೈ-ಕಾಲುಗಳು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ಚಕಿತರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆನಂದವೂ ಆಯಿತು. ಹೀಗೆ ರಾಹುತರು ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲಲು, ಕೇಸರಿಸಿಂಹನೂ ಚಕಿತನಾಗಿ: “ಅಹಾ! ನಾನೆಷ್ಟು ಸುದೈವಿಯು! ನಾನೀಗ ನೋಡುವದು ಸ್ವಪ್ನವಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ನನ್ನನ್ನು ತತ್ಪುಗಳು ಹಿಡಿದೊಯ್ಯುತ್ತಿರಲು, ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ದಂಡಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆ? ಶಾಬಾಸ್! ಸೈನಿಕರೇ, ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಉಪ್ಪು ಉಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು.” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ರಾಹುತರು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಅವನ ಕೈ-ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರು. ಅವನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಖಡ್ಗದ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದು ಬಲವಾದ ಗಾಯವಾದ್ದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ವನಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಅರೆದು ಹಚ್ಚಿದರು. ಬಳಿಕ ಅವರು ವಿನಯದಿಂದ: — “ಮಹಾರಾಜರೇ, ಇಂದಿನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಈ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವನ್ನು ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿರುವೆವು” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ರಾಹುತರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕು: - ಪ್ರಿಯ ನೈನಿಕರಾ, ನಾವು ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಕಾರಣಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಕಿರುಮಂಜೀ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟೆರಲು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸುಂದರಿಯು ಡೋಲಿಯು ನಮಗೆ ಕೊಡಿತು. ಈಕೆಯು ತಂದೆಯು ಇವಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಈ ತರುಣಿಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೆನು. ಹೀಗಿರಲು ಕರ್ಮ-ಧರ್ಮ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಇವಳು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಲು, ರಾತ್ರಿಯಾದ ಮೂಲಕ ನಾನು ಈಕೆಯೊಡನೆ ಒಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದೆನು; ಆದರೆ ನನ್ನ ದುದೈವವು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಪರಾ ಧೀನ ಮಾಡಿತು; ಆದರೆ ಈ ತರುಣಿಯೊಡನೆ ನನ್ನ ಲಗ್ನವಾಗುವದು ದೇವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಪುನಃ ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನವಾಗಿ ನನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದುದಲ್ಲದೆ, ಈ ತರುಣಿಯೂ ನನಗೆ ಲಭಿಸಿದಳು. ಇನ್ನು ಈಕೆಯನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಕಿರುಮಂಜೀ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಭೇದ್ಯವಿರುವದು. ನಾನು ಈ ತರುಣಿಯನ್ನು ಪಾಣೆಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ಇವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆತನು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಹುತರು ವಿಸ್ಮಯವಟ್ಟರು; ಮತ್ತು ನುಡಿದರೇನೆಂದರೆ: - ಸರಕಾರ, ನಾವು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ನೀವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ನೆರೆಮನೆಯ ಸೋಬತಿಗಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ. ನಮ್ಮ ವೈರಿಗಳಾರಾದರೂ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಗುವರೆನೆಂದು ನಾವು ಸಹಜವಾಗಿ ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರಲು, ನಾವು ಆ ಗುಡ್ಡದ ತುದಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಡೋಲಿಗಳು ಕಂಡವು. ಕೂಡಲೆ ನಾವು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೊಡಿಸುತ್ತ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆವು. ಬಂದದ್ದೂ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೆಲಸವು ಘಾತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು!

ಕಿರುಮಂಜೀ ದುರ್ಗವು ಕೇಸರೀಸಿಂಹನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದು. ಆ ದುರ್ಗವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಕರುಣಿಸಿಂಹನೆಂಬೊಬ್ಬ ಸರದಾರನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಕರುಣಿಸಿಂಹನು ಕೇಸರೀಸಿಂಹನಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಆಸ್ತನಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎನಾದರೂ ಗುಪ್ತಾಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಿದ್ದರೆ ಅವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಕರುಣಿಸಿಂಹನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಇರಲಿ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ರಾಹುತರೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣವಾದ ಬಳಿಕ ಕೇಸರೀಸಿಂಹನು ಯಾವ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ತನ್ನನ್ನು ಮುಸುಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದನೋ, ಆ ಅಜಿತಸಿಂಹನನ್ನು

ತನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಹಗ್ಗದಿಂದಲೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಅಳಿಮನದಿಂದ ನೋಡಿ, ಗಾಯವಾಗಿ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕ ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಸೇವಕರನ್ನು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಕರೆತರಲು ಕೆಲ ಜನ ರಾಹುತರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದವರಿಗೆ ತನ್ನ ದೋಲಿಯನ್ನೂ ರೂಪಸುಂದರಿಯ ದೋಲಿಯನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ರೂಪಸುಂದರಿಯು ತನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟವನ್ನು ಒಂದೇಸವನೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕೋಮಲವಾದ ಮುಖವು ಬಾಡಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಸರ್ಗನು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತವಾಗಿದ್ದವು. ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳ ಮಾತು ವಿೂರ ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಮಿತಿವಿೂರ ಪಕ್ವಾತ್ಪಪವಾಯಿತು! ಆದರೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಳೇನು? ಪಾಲಿಗೆ ಒಂದದ್ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಆ ದಿನ ಆರು ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಕ್ರಮಿಸಿಹೋಗಿದ್ದರೂ ಆಕೆಗೆ ಹಸಿವೆ-ನೀರಡಿಕೆಗಳು ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕಿಂಬ ಹುನಾ ಆಕೆಗೆ ದೇಹದ ವಿಸ್ಮರಣೆಯೇ ಆಗಿತ್ತೆಂದರೂ ಒಪ್ಪುವದು. ಅನಿವಾರ ವಾದ ದುಃಖಕ್ಕೀಡಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆ ಆಗತಕ್ಕದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಾಗಿದೆ.

ಮುಂದೆ ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವೆರಡೂ ದೋಲಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಾಗಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಗಾಯ ಹೊಂದಿದ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ಗಾಯಹೊಂದಿದ ಸೇವಕರೊಡನೆ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಅವನು ಮನೆಯಿಂದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದನೋ ಮತ್ತು ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಬಿರುಪಿತನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಂದಿರ ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅವೆಲ್ಲ ಬಯಲಾಗಿ, ಈಗ ತಾನೇ ಶತ್ರುಗಳ ಸೆರೆಯಾ ಳಾಗಬೇ ಗಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ರೂಪಸುಂದರಿಯ ದೈವ ದುರ್ವಲಾಸವನ್ನು ಹಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

೧೦ ಮಹಂತರ ಅಜ್ಜಿಯೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು.

ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗದ ಭವ್ಯವಾದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಖೋಟಾಜನರ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ನರಾಧಮನಾದ ಆ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಲವಾದ ಗಾಯವಾಗಿ ಹೈರಾಣಾಗದಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ತಾಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ದೈವಸಂಕಲ್ಪವು ಬೇರೆಯದು ದುರಂದಲೋ-ಏನೋ ತಿಳಿಯದು; ಆತನು ತನಗೆ ಗುಣವಾಗುವ

ವರೆಗೆ ಅವಳ ವಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಆ ದುರಾತ್ಮನು ದಿನಾಲು ಆಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟ ಗುಜರಾಠೀ ರಕ್ತದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪಶು ಸಮಾನನಾದ ಆತನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಸಂತಾಪ ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ತಾನು ಬಂದಾಗೆಲ್ಲ ಅವಳು ಸಂತಾಪಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹುಚ್ಚು ಆ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿ ದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಏನೇನೋ ಪೌರುಷವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಚ್ಚಿ ವನು; ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದರ್ಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಬೆದರಿಸಿ ನೋಡುವನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಂಗಲಾಚಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಅವ ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಆಗ ಆ ಕಾಮುಕ ಸ್ವಭಾವದ ಕೇಸರೀ ಸಿಂಹನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು: — ಸುಂದರೀ, ನಿನ್ನ ಈ ಬಿಂಕವು ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಡೆಯುವದು? ಒಮ್ಮೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ನನ್ನ ವಿವಾಹವಾಯಿತೆಂದರೆ ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವಿ? ಆ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ನಾನೇ ಇಂದ್ರ-ಚಂದ್ರನಾಗುವೆನಲ್ಲವೆ? ಇಷ್ಟೊ ತ್ತಿಗೇ ನೀನು ನನ್ನ ವಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ; ಆದರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಆ ನೀಚ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ನನ್ನನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ, ಇಂಥ ಅವಸರದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವ ನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದನು, ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಚಿಂತಾ ಕ್ರಾಂತಕಾದಳು. ಯಾವ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪ್ರಿಯ ಸರ ಸರನೋ ಮತ್ತು ಯಾವನು ಅಪ್ಪಾಸರದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಗೌರವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪುರ ಸ್ಕರವಾಗಿ ಹೆಣಗುತ್ತಿರುವನೋ, ಅಂಥ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಸಂಕಟ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ದೈವವತಾತ್ ಬದಗಿದ್ದರೂ, ಉಪಯೋಗವಾಗದೆ ತಿರುಗಿ ಅವನೂ ಶತ್ರು ಗಳ ಕೈಸೆರೆಯಾಗಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ! ಎಂದು ಅವಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಮಿಡುಕಿದಳು. ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ಕಡೆಗಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಅವನಿಂದ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಮುಕ್ತತೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾರ್ಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಅವಳು ಉದಾಸೀನಳಾದಳು. ಹತ್ತರ ಜೀವಕ್ಕೆ ಜೀವ ಕೊಡುವ ವಿಶ್ವಾಸುಕರಲ್ಲದ ಬಳಿಕ, ತನ್ನ ವೃದ್ಧ ತಂದೆಯು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡುವನು? ಎಂದು ಅವಳು ದುಃಖಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲೆಂದೇ ಆ ತರನೆಯು ಭಾವಿಸಿದಳು. ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ಈ ನರಾಧಮನೊಡನೆಯೇ ಲಗ್ನ ವಾಗುವ ಹೊತ್ತು ಒಂದರೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಅವಳು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಕೇಸರೀಸಿಂಹನ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು, ದಿನಾಲು ಬಗೆಬಗೆಯ ದುಃಖಮಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಏಳುತ್ತಿರಲು, ಈ

ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿಯು ಕಾಡಿನ ಬೇಗೆಯಂತೆ ಹಬ್ಬುತ್ತ, ಅಪ್ಪಾಸರದ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದಾಸನ ಕಿವಿಯು ವರೆಗೂ ಹೋಯಿತು. ಈ ಸುದ್ದಿಯ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಆ ಮುದುಕನ ಮೈಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸರ್ವತವು ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಅದರ ಆಘಾತದಿಂದ ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳೇ ಹೊರಡ ಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖ-ಸಂತಾಪಗಳು ನಾ ಮುಂದೆ-ನಾ ಮುಂದೆ ಎಂದು ಅವನ ಹೃದಯ ದಲ್ಲಿ ಘನಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮವೆಸಗಿದವು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯು ಜೀವ ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯವಿರುವದು. ಅದಕ್ಕೆ ಭಂಗವಂಟಾದಾಗ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮರಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗುವದು; ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರ ವಿಪರೀತ ಸ್ಥಿತಿಯು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವದು. ಮೂಗು ಹೋದರೆ, ಮೂಗಿನ ಹೊರಳಿ ಗಳೇನಾದರೂ ಹೋದವೇನೆಂದು ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಾನಶೂನ್ಯ ಮಾನವರನ್ನು ಈಗ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕಿಂಬಹುನಾ ಆ ಘನತರ ವಾದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ದಾರ್ಢ್ಯವೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕಥಾ ನಕವು ನಡೆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಉಚ್ಚ ಪ್ರತಿಯ ಸ್ಥಾನವು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಅಂತೇ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಶತ್ರುಗಳು ಮಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ದರೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಉರಿಯತೊಡಗಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಕುಳಿತರೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ; ನಿಂತರೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಸರ್ವದಾ ಅಸಮಾಧಾನ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವು; ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅನಾ ರೋಗ್ಯವು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಮಾನಹಾನಿಯು ಸಂಕಟವೊದಗಿದ್ದ ರಿಂದ, ಆ ಮುದುಕನ ದೈನ್ಯಾವಸ್ಥೆಗೆ ಸೀಮೆಯೇ ಉಳಿಯದಾಯಿತು! ಅವನು ಒಮ್ಮೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳ ಬಳಿಯಿಂದ ಯಾಕೆ ಕರೆಕಳುಹಿಸಿದೆಂದು ಹಳಹಳಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯ ಸರದಾರನಾದ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅವನ ಮುಂದೆ ಒಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಮುದುಕನಿಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ತಾನು ಯಾರನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆಂಬದು ಅವ ನಿಗೆ ತೋಚದಾಯಿತು. ಇದು ಏನು ಕನಸು ಬಿದ್ದಿರುವದೋ ಅಥವಾ ನಿಜ ವಾಗಿಯೂ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ಆ ನೀಚನ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದಿರುವನೋ? ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಕುವರಿಯೆಲ್ಲಿ? ಛೇ! ಇದು ಸ್ವಪ್ನವಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಜಿತಸಿಂಹನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವನು. (ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೆದ್ದು ಕುಳಿತು): ಅಜಿತಸಿಂಹಜೀ, ಏನು ಅದ್ಭುತವಿದು? ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಆ ನೀಚನು

ಅಪಹರಿಸಿದನೇ-ಅಪಹರಿಸಲಿ! ಅಪ್ಪಾಸರದ ಈ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಈ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡನು, ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅಜಿತಸಿಂಹನು ಆ ಮುದುಕನ ಕಷ್ಟಮಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕಳವಳಗೊಂಡು:—“ಮಹಾರಾಜ, ದುರದೃಷ್ಟವು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿನ್ನಟ್ಟಿರುವದು. ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಹಿಡಿದು, ಪುನಃ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತುಸ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಡಿದು ಹೇಗೆ ಪಿಡಿಸುತ್ತಿರುವದೋ, ಹಾಗೆ ದುರದೃಷ್ಟವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪಿಡಿಸುತ್ತಿರುವದು” ಎಂದು ನುಡಿದು, ತಾನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟಾಗಿನಿಂದ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ವರೆಗೆ ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು. ಅವನ್ನು ಕೇಳಿ-ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಆ ಮುದುಕನ ಸಂತಾಪವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಸಂತಾಪವನ್ನು ತಡೆದು:—“ಅಜಿತಸಿಂಹಜೇ, ನೀನು ಆ ನೀಚನ ಸೆರೆಯೊಳಗಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅಜಿತ ಸಿಂಹನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು:

“ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ಯಾವಾಗ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ಆ ನರಾಧಮನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕೇನೋ, ಆಗ ನಾನು ಪೂರಾ ಹತಾಶನಾದೆನು. ಆ ನೀಚನು ನಮ್ಮನ್ನು ತನ್ನ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ನನ್ನ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸೇವಕರ ಇಹಲೋಕದ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ರೂಪಸುಂದರಿದೇವಿಯವರ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವನೆಂದು ತಿಳಿದೆನು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರವೇ ವರ್ತಿಸಿತು. ಗವಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಡಿದ ಕಡತವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ನರಾಧಮ-ಕೇಸರಿಸಿಂಹ-ನು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ದೇವಿಯವರ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸನಿಯಕ್ಕೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮ-ಧರ್ಮಸಂಯೋಗದಿಂದ ನಮ್ಮೊಬ್ಬ ಗುಪ್ತಹೇರನು ಆ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದನು. ಅವನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಶುಂಬಾ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು; ಹಾಗೂ ಒಂದುದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಕಾವಲುಗಾರರ ವೇಷದಿಂದ ಆ ದುರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದೆನು. ರೂಪಸುಂದರಿದೇವಿಯವರನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿರುವದೇನೋ? ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆಣಗಿದೆನು; ಆದರೆ ಆ ನೀಚನು ದೇವಿಯವರನ್ನು ಬಹು ಭದ್ರವಾಗಿಟ್ಟಿರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದೆನು. ಮಹಾರಾಜರೇ, ಕಿರುಮಂಜಿ ದುರ್ಗವನ್ನು ಇದು ವರೆಗೂ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದು ಬಹು ಭದ್ರವಾಗಿರುವದು. ಅದರ ಎತ್ತರವಾದ ಗೋಡೆಗಳು ಬಹು ಭದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ದುರ್ಗವು ಅತಿ ಎತ್ತರವಾದ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿರುವದರಿಂದ, ಆ ದುರ್ಗವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದುರ್ಗಮವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಕೋಟಿಯು

ಬಲವಿದ್ದು ದರಿಂದಲೇ ಆ ದುಷ್ಟನು ಈ ರೀತಿ ಪುಂಡಾಟಿಕೆ ನಡಿಸಿರುವನು. ಇರಲಿ. ಆ ಬಳಿಕ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲ್ಲದೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ತಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದೆನು; ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ದೇವಿಯವರನ್ನು ಆ ಕಾಮಾಂಧನ ವಶದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಬದುಕಿ ಬಂದರೂ ವೃಥಾವಾದಂತಾಗಿದೆ.”

ಅಜಿತಸಿಂಹನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಸ್ವರದಿಂದ: —“ತಮ್ಮಾ, ಇನ್ನೂ ಆ ನೀಚನು ನಮ್ಮ ಕಂದಮ್ಮನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ; ಆತನು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಿವಸಗಳ ಅವಕಾಶವಿರಬಹುದೆಂದು, ಆ ನಿನ್ನ ಗುಪ್ತಹೇರನ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ವಿಶ್ವಸನೀಯ ಸಂಗತಿಯು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಜಿತಸಿಂಹನು: — ಮಹಾರಾಜರೆ, ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯು ವಿಶ್ವಸನೀಯವಾದದ್ದೇ ಸರಿ! ಆದರೆ ಇಂತಿಷ್ಟೇ ದಿವಸಗಳಿಗೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂಬ ವಿಷಯದ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಆ ನೀಚನಿನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿಲ್ಲ. ಅವನ ಗಾಯವು ಮಾಯ್ದು ಅವನು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತನಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಬೇಕಾಗಬಹುದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಗುಪ್ತಹೇರನು ಅಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ, ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಸುದ್ದಿಗಳು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿವೆ; ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜರೇ, ಆ ನೀಚನ ಪಾರುಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದೇನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ?

ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ(ಸಂತಾಪದಿಂದ): —ಅಜಿತಸಿಂಹ, ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಉರಿಯುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಬಲವು ಆ ನೀಚನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದೀತೆ?

ಅಜಿತಸಿಂಹ: — ಅದೇ ಯೋಚನೆಯು ನನ್ನನ್ನೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಕೇಸರಿಸಿಂಹನು ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಶಕ್ತಿ ವಿೂಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವನು; ಅವನಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣವಾದರೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡದಿರುವದು. ಮೇಲಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಕೆಲವು ನೀಚಬುದ್ಧಿಯ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಬೆಂಬಲವಿರುವದು ದುರ್ಭೇದ್ಯವಾದ ದುರ್ಗ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಸೈನ್ಯ, ವಿಪುಲ ಯುದ್ಧಸಾಮಗ್ರಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನುಕೂಲತೆಯಿದ್ದ ಬಳಿಕ, ಆತನು ನಮಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹಣೆಯಬಹುದೇ?

ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ:— ಅಜಿತಸಿಂಹಾ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ನಿಜವಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದು ನಮ್ಮಿಂದ ಅಶಕ್ಯವೇ ಸರಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ನಾನು ವೃದ್ಧನು; ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವಾದರೂ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದದ್ದು. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಎದುರಾಗುವದೇ ಭಯಂಕರ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಕಂದಮ್ಮನನ್ನಂತೂ ಬಿಡಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು; ಆದರೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾದರೋ ಇಲ್ಲ. ಅಜಿತಸಿಂಹಾ, ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ನೀನಾದರೂ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ದೇಳಬಾರದೇ? (ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರು ತಂದನು.)

ಅಜಿತಸಿಂಹನು(ಕಳವಳಗೊಂಡು): — ಮಹಾರಾಜರೇ, ತೋಕಿಸಬೇಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲು ಸ್ವಾಮಿ ಏಕಲಿಂಗಜಿಯು ಸಮರ್ಥನಿರುವನು. ಆತನ ಹೆಸರು ತಕ್ಕೊಂಡು ನಾನು ನನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಸೈನ್ಯ ಸಹಿತ ಆ ನರಾಧವನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗುವೆನು. ಈ ಅಪ್ಪಾಸರದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರೂ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡದೆ ಇರಲಾರರು.

ವೃದ್ಧಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ:—“ತನ್ನಾ, ನಮ್ಮ ಸರದಾರರಾದರೂ ಯಾರಿರುವರು? ಇದ್ದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ವೃದ್ಧರಿರುವರು. ಮಿಕ್ಕವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು-ನಾಲ್ವರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವರು. ಉಳಿದವರೆಂದರೆ ನೀನೊಬ್ಬನು; ಗೋಜಿಯ ವಿಶಾಲದೇವನೊಬ್ಬನು. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಅಪ್ಪ ದಂಡಿನಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಖಾಸ ದಂಡಿನಿಂದಲೂ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ನಮಗೇ ಘಾತುಕವಿರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ತರುಣರೂ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳೂ ಆದ ನಿಮ್ಮಂಥವರು ಆ ದುಷ್ಟನ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಹೋದಿರೆಂದರೆ, ಮುಂದೆ ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು ಹ್ಯಾಗೆ? ಸಮಬಲವಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೆ ನೀನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿಹೋಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ಬೇರೆಯಿರುವುದು. ಅವನ ಬಲಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಒಲಕ್ಕೂ ಅಜಗಜಾಂತರವಿರುವುದು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ, ಮೂರ್ಖತನದ ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ. ಇರಲಿ. ಅಜಿತ ಸಿಂಹಾ, ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನನಗೊಂದು ಹಂಚಿಕೆಯು ತೋರಿರುವುದು; ಅದರಂತೆ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವುದು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿದೆ.

ಅಜಿತಸಿಂಹ:— ಮಹಾರಾಜರೇ, ಅಂಥ ಸುಗಮವಾದ ಯುಕ್ತಿಯು ಯಾವುದು? ಒಂದುವೇಳೆ ಅವರಿಂದ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧಿಸಿದರೆ, ಬಹಳ ಒಳಿತಾಯಿತು. ಕುರುಡನು ಏನು ಬೇಡುವನು, ಎರಡು ಕಣ್ಣೇ ಅಲ್ಲವೇ?

ವೃದ್ಧಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ:— ಆ ಯುಕ್ತಿಯು ಸಯುಕ್ತಿಕವಿದ್ದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಚಿತವಾದದ್ದಾಗಿದೆ, ನಮ್ಮಂಥವರು ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸುವದೆಂದರೆ, ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಆಸದ್ಧರ್ಮವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಜಿತಸಿಂಹ (ಉತ್ಕಂಠಿತನಾಗಿ):— ಅದು ಯಾವುದೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಿ

ಯಾದರೂ ಹೇಳಿರಿ. ನೀವು ಗುಪ್ತವಿಸಿ ವರ್ಣಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ಇಚ್ಛೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ವೃದ್ಧ ಕ್ಷ್ಮಲಣದಾಸ: - ಅಜಿತಸಿಂಹಾ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸವೇ ಆಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಛೇ! ಮರೆತೆನು. ವಿಚಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಗ ನನಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಆ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕದಿದ್ದದ್ದು ನಿಜವು; ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನಿಷ್ಟು ದುಃಖವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದೆ. ಈಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಯೋಚನೆಯೇನಂದರೆ: "ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಸಹಾಯಕರು ನಮ್ಮ ಗುರ್ಜರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವದು ದುರ್ಲಭವೇ ಸರಿ. ಯಾಕಂದರೆ, ಈಗಿನ ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ; ನೀನದನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಇರುತ್ತೀ; ಬಹು ಜನ ಸಂಸ್ಥಾನಿ ಕರು ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ತಮಗೆ ಕೊಡದ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಷ ಕಾರುತ್ತಿರುವರು. ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಕುಲೀನ ಹಾಗೂ ಗೌರವಶಾಲಿಯಾದ ಸಂಸ್ಥಾನಿನಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಮನಸಾ ಸಂಕಲ್ಪವ ಮಾಡಿರುವೆನು; ಆದರೆ ಇಂಥ ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಳವು ಸಿಕ್ಕುವದು ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು 'ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟ'ನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆತನು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಅವನು ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು-ಮುಂದೆ ನೋಡಲಾರನು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?"

ಅಜಿತಸಿಂಹ:— ಮಹಾರಾಜರೇ, ಇದು ವಿಚಾರಿಸತಕ್ಕ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಯಾಕಂದರೆ, ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನು ಹೇಳಿ-ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುವಾಗಿ ಬಂದಿರುವನು. ಅವನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಹಲ ಕೆಲವು ದುರ್ಗಗಳನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಗುರ್ಜರ ಭೂಪುತ್ರರನ್ನು ಪರಾಜಯಗೊಳಿಸಿರುವನು. ಇದೀ ಗುರ್ಜರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾದಾಕ್ರಾಂತವಾಗ ಮಾಡುವ ಹವ್ಯಾಸವು ಅವನಿಗುಂಟಾಗಿದೆಯಂತೆ! ಅಂದಮೇಲೆ ತೂಕಡಿಸುವವರಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಮ್ಮ ಆಮಂತ್ರಣವು ಅವನಿಗೆ ಪಥ್ಯಕರವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸುವದು; ಆದರೆ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಹೀಗೆ ನಿಮಂತ್ರಣ ಕೊಡುವದು ವಿಹಿತವಾಗಬಹುದೇ?

ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ:— ಅಜಿತಸಿಂಹಾ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿಗಗೆ ನಿಜವೆಂದು ತೋರಬಹುತು; ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಈ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ

ದೋಷವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಗುರ್ಜರಭೂಪುತ್ರರು ಧರ್ಮವಂತರೂ ಒಲಿಷ್ಠರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಸಮ್ರಾಟ ಚಾಲುಕ್ಯನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಏಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು? ಸಮ್ರಾಟನ ನ್ಯಾಯ-ನೀತಿಗಳು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಆತನು ಪಾಪಭೀರುನಿದ್ದು, ನೀತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಂದೂ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು, ಆಯುಸ್ಸು, ಶ್ರೀ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಲಭಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಲಭಿಸಿದ ಆಯುಷ್ಯಕೀರ್ತಿಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬೇಕಾದಲ್ಲಿ, ಅವನ ನೀತಿಮತ್ತೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಕೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ-ನೀತಿಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಿರುವವೆಂಬದು ನನಗೆ ಕಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಗೌರವೀ ಪುರುಷನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಾರೂ ಮತ್ತರ ತಾಳಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ಮತವಿರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವನಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣವೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅಜಿತಸಿಂಹ(ಯೋಚಿಸಿ):— ಮಹಾರಾಜ, ನಮ್ಮ ದುರ್ಗಗಳು ನಮ್ಮ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ, ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣವಾದಂತಾಯಿತೆಂಬದೇ ನಿಮ್ಮ ಮತವೇನು?

ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ:— ಅಜಿತಸಿಂಹಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದು ಬರುವದು. ಇದು ವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ದೂಷಿತವಾದಂತೆ ತೋರುವದು. ಈ ದೂಷಿತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕೊಡವಿ ಆ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡು.

ಅಜಿತಸಿಂಹ:— ನನಗೆ ಯಾಕೋ ಈ ವಿಷಯವು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರುವದಿಲ್ಲ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಭಾಷಣವು ನಡೆದಿರಲು ಜಯ! ಏಕಲಿಂಗಜೀ! ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರು. ಆಗ ಅವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಓರ್ವ ಜಟಾಧಾರಿಯು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಆ ಜಟಾಧಾರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಯಿದ್ದನು. ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಂಗಣ್ಣುಗಳೂ, ಕೃಶವಾದ ಅವಯವಗಳೂ ಅವನ ತಪಸ್ವಿತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಯಾವ ಬಗೆಯ ಆಡಂಬರವೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜಟಾಧಾರಿಯು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ದಿವಾಣಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ನೇತ್ರಮಾಂದ್ಯತೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆ ಜಟಾಧಾರಿಯು ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಜಟಾಧಾರಿಯು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಏಕಲಿಂಗಜಿಯ ಜಯಘೋಷವ ಮಾಡಲು,

ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನಿಗೆ ದನಿಯ ಗುರುತು ಹತ್ತಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಪೀಠದಿಂದಿದ್ದು, ಜಟಾಧಾರಿಯ ಚರಣಕಮಲಗಳಿಗೆರಗಿ:—“ಭಗವನ್, ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರಮಾದವಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನೇತ್ರಮಾಂದ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಾವು ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅಜಿತಸಿಂಹನೂ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಯೋಗಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ರಾಜಾ, ನಮಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನ ಹಿತವನ್ನೇ ಒಯಿಸುವ ನಮ್ಮಿಂದ ನಿನಗೆ ಅಹಿತವಾಗುವಂಥ ಕಾರ್ಯವು ಎಂದೂ ಸಂಭವಿಸದು.”

ಹೀಗೆ ಯೋಗಿಗಳು ಮಾತನಾಡಲು ರಾಜನು ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಯೋಗಿಗಳು ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ರಾಜಾ, ನಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಬಳಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೋ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಡುವದಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತವಾದರೂ ಏನು?”

ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ (ಕಂಪಿತ ಸ್ಮರದಿಂದ):— ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ಅಧಮನು. ನನ್ನಿಂದ ಮಹದಪರಾಧವಾಯಿತು. ನಾನು ತಮಗೆ ತಿಳಿಸದಂತೆ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದವನಲ್ಲ; ಆದರೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಿಂದ ಜರ್ಜರಿತನಾದ ನಾನು, ವೋಹದಿಂದ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಕಳುಹಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ.....

ಮುದುಕನ ಕಂಠವು ಬಿಗಿದು ಬಂದಿತು. ಅವನಿಂದ ಮುಂದೆ ಅಕ್ಷರಗಳೇ ಹೊರಡದಾದವು. ಅವನು ಮೂಕಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ ಅಧೋವದನನಾಗಲು ರೂಪಸುಂದರಿಯ ಭವಿತವ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದವರಾದ ಆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಯೋಗಿಗಳು ಮುಗುಳು ನಗೆ ನಕ್ಕು:—

“ರಾಜನೇ, ಯಾಕೆ ಶೋಕಿಸುವೆ? ಮುಂದೇನಾಯಿತು ಹೇಳು.”

ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ:— ಭಗವನ್, ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ತಾವು ತಿಳಿದೇ ಇರುವಿರಿ. ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳುವಿರಿ.

ಯೋಗಿಗಳು:— ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಮಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾನು ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಅವಳು ವಿವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ, ಮುಂದೆ ಅವಳಿಗೂ ನಿನಗೂ ತುಭವುಂಟಾಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನುಮಾನ

ಮಾಡದೆ ಈಗ ನೀನು ಯೋಚಿಸಿರುವಂತೆ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಮಾತಾಡಿ ಯೋಗಿಗಳು ಅದೃಶ್ಯರಾದರು. ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಇಂಥ ಮಹಂತರ ಆಜ್ಞೆಯೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿದನು.

೧೧ ವಿಲಕ್ಷಣ ಗುಪ್ತಹೇರ.

ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನು ಪಾವಗಡದ ದಿವಾಣಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ವೃದ್ಧ ಗಿರಿಸಿಂಹನು ಸಮ್ರಾಟನ ಸಹಾಯದಿಂದ ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದನು. ಆತನ ರಾಣೀವಾಸವೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಬಹು ದಕ್ಷರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಗಿರಿಸಿಂಹನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ಆದದ್ದರಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ತಾಳಿ, ತಾನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಯುಕ್ತಿಯು ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮವಾಗುವದೋ-ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—“ನಾನು ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮುಹೂರ್ತವು ಯಶಸ್ಕರವಿರುವದು. ಇದು ವರೆಗೆ ನಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಜಯಕ್ಕಿಂತ ಈ ಪಾವಗಡದ ವಿಜಯವು ಅಪೂರ್ವವಿರುವದು. ಇದು ಕೇವಲ ದೈವಯೋಗದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇರಲಿ. ನಮ್ಮ ದೂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಿರುಮಂಜೀ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಹೇಗಾಗಬಹುದು? ಆ ನೀಚ ದುರ್ಗಾಧಿಪತಿಯು ಯಾವ ಸಾಧ್ಯಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿರುವನೋ ತಿಳಿಯದು. ಯಾವಳೇ ಇರಲಿ, ನಾನು ಆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಆ ಸಾಧ್ಯಿಯು ಬಿಡುಗಡೆಯು ಸಹಜವಾಗಿ ಆಗುವದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವೀರರಾದವರಿಗೆ ಅನಾಥರನ್ನೂ ನಿರ್ಬಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮವಾಗಿರುವದು. ಯಾವ ನರಾಧಮನು ನಿರ್ಬಲರ ಮೇಲೆ ಪೌರುಷವನ್ನು ತೋರಿಸಹೋಗುವನೋ, ಅವನು ದುಃಖಭೋಗಿಯಾಗುವನು. ಅವನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕಲಂಕಿತವಾಗುವವು ಅಥವಾ ಮೃತಪ್ರಾಯವಾಗುವವೆಂದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಿರ್ಬಲರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದೂ ಕುಗ್ಗಲಾರವು. ಅವು ಅನಾಥರಕ್ಷಣೆಯ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷದಿಂದ ಸಂಜೀವನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರಖರವಾಗುವವು. ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರಸಂ

ಗವು ಇಂಥ ಸುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವದು. ಪ್ರಸಂಗವೇನೋ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ; ಆದರೆ ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗಿದೆ? ಎಂಬದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೂತರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಳಿ ಬರಬಹುದಾಗಿತ್ತು! ಈಗ ಹೇಗೆ ಮಾಡೋಣ? ದೂತನು ಒರುವ ವರೆಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂದರೆ, ದಿವಸಗಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗುವವು ಅಷ್ಟರಲ್ಲ ಆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ವಾತೀವ್ರತ್ಯವು ಹರಣವಾಗಿ ಹೋದರೆ, ಹಿಂದುಗಡೆ ಪ್ರಯತ್ನವು ಮಾಡಿದ್ದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವದು." ಎಂಬ ಹಲವು ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಪ್ಪಿನನಾಗಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರಲು, ಒಬ್ಬ ದೂತನು ಬಂದು ಮುಚುರೆನಾಡಿ: "ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಸರದ ವಕೀಲನೊಬ್ಬನು ಸಮಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವನು." ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ದೂತನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ:—ಆ ವಕೀಲನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡು, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು.

ಅನಂತರ ಒಬ್ಬ ವುರುಷನು ಒಳಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಆ ಕಾಲದ ದರ್ಬಾರೀ ಲೀವಿಗನುಸರಿಸಿದ ಸುಂದರವಾದ ಪೋಷಾಕಿನಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಬಿಗುವಿನ ಮೈಕಟ್ಟು ಮುಖಗಾಂಭೀರ್ಯವೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದವು; ಅವನು ತೀಘ್ರಗತಿಯಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಬಹು ಆದರದಿಂದ ಮುಚುರೆ ಮಾಡಲು, ಸಾಮ್ರಾಟನು ಅವನನ್ನು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ಉಚಿತಾನಂದದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಒಳಕೆ ಆ ವಕೀಲನು ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಟನ ವಂದಿಟ್ಟು ಅವನ ಉತ್ತರದ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಪತ್ರವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ತಿರುತಿರುವಿ ನೋಡಿ, ಮೂಕಭಾವದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಟಿಯನ್ನು ಹರಿದು, ಒಳಗಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಪತ್ರವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಓದಿಕೊಂಡು, ಆ ವಕೀಲನ ವೋರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪತ್ರವನ್ನೋದಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ: .. ರಾಯಭಾರಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಅರಸರು ಪುತ್ತೇನನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು?

ರಾಯಭಾರಿ — ಮಹಾರಾಜರೇ, ಪತ್ರವಾಚನದಿಂದ ನಾನು ಬಂದ ಕಾರಣವು ತಮಗೆ ವಿಧಿತವಾಯಿತಷ್ಟೇ; ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ಸಹಾಯವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವರು. ಈ ಗುರ್ಜರಭೂಮಿಯ ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಒಲು ಎಲಕ್ಷಣ

ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಾಜಪುರುಷರಲ್ಲಿ ವಿಷಯಮದವು ಹೆಚ್ಚಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರ ಸುಕುಮಾರಿಯೋರ್ವಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನೆಂಬೊಬ್ಬ ನರಾಧಮನು ಆಕೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತನ್ನ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಕಿರುಮಂಜಿಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಿಸಿರುವನು. ಅವನ ಈ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಶಾಸನ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಕೀರ್ತಿ ಸಿಂಹನು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರಿಗಿಂತ ಬಲಿಷ್ಠನಿರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮಂಥ ಉದಾರ ಕ್ಷಾತ್ರ ಸಮ್ರಾಟರ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಇಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು; ಮತ್ತರಾದ ಗುರ್ಜರ ಛೋಪತಿಗಳ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಅಡಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧಕಂಕಣರಾದ ತಾವು, ಈ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡದಿರಲಾರರೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಸಮ್ರಾಟ—ವಕೀಲರೇ, ಕಿರುಮಂಜಿಯು ಇಲ್ಲಿಂದ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಾಗಿರುವುದು? ನಿಮ್ಮ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಇದುವರೆಗೆ ಸೆರೆಯೊಳಗೆ ಯಾಕೆ ಇರಿಸಿರುವನು? ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹವ್ಯಾಸವುಳ್ಳ ಅವನು ಹೀಗೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು ಶಕ್ಯವೇ?

ರಾಯಭಾರಿ—ಮಹಾರಾಜರೇ, ಕೀರ್ತಿ ಸಿಂಹನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರ ಕಾರಣವು ಬೇರೆಯಿರುವುದು. ನಿಮ್ಮ ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು.

ಸಮ್ರಾಟ—ನಿಜ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿದ ಹೊರತು ನಿಮಗೆ ವಚನವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಹೇಗೆ?

ರಾಯಭಾರಿ — ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಈಗ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯು ಸಾಕಾಗದೇನು? ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಇಷ್ಟೇ ಇರುವುದು. ಇನ್ನು ನಾನು ಹೇಳತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ರಹಸ್ಯವು; ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ನಮ್ಮ ವರೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವೆನು.

ಸಮ್ರಾಟ—ಆಪ್ತರ ಹೊರತು ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಾರದೆಂಬದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ನೀವು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಆಪದ್ ಬಂಧುವೆಂದು ಬಂದಿರೋ ಅಥವಾ ಶತ್ರುವೆಂದು ಬಂದಿರೋ?

ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ವಕೀಲನು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಅವನು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ತಾನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ರಹಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಂದಸ್ಥಿತನಾದ ಸಮ್ರಾಟನು—

“ವಕೀಲರೇ, ಇಂಥ ಪುಣ್ಯಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು ಅನುಚಿತವು. ಅಂಥ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯವು ಈ ಸಮ್ರಾಟನಿಂದ ಎಂದೂ ಆಗದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡದಿರಲು ತಿಳಿಸಿರಿ. ನಾನು ಹ್ಯಾಗೂ ದಂಡಯಾತ್ರೆಗೇ ಹೊರಟವನಿರುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಆಮಂತ್ರಣವು ಒರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ನಾನು ಕಿರುಮಂಜಿಗೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಸೆರೆಯಿಟ್ಟ ಸಾಧ್ಯಮನೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಗುಪ್ತಹೇರರು ಬೇಗನೆ ಬಾರದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗ ನೀವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ನನಗೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಕೃತಜ್ಞನಿರುತ್ತೇನೆ.

ರಾಯಭಾರಿ (ಸಂತೋಷದಿಂದ): — ಸಮ್ರಾಟರೇ, ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ನನಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ತಾವು ಯಾವಾಗ ಗುರ್ಜರಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರೋ, ಆಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶತ್ರುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆವು. ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿವರ್ಯರು ನಮ್ಮ ಆ ಶತ್ರುಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದರು. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳ ಮಾತು ಸತ್ಯವೆಂದೂ ನೀವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಹಿತಕಾರಿಗಳಿರುವರೆಂದೂ ನನಗೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದುಹೋಯಿತು.

ಸಮ್ರಾಟ — ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳೆಂದರೆ ಯಾರು? ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಆ ಶತ್ರುಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?

ರಾಯಭಾರಿ: ನಿರಂಜನಯೋಗಿಗಳೆಂದರೆ, ಅವರೆಲ್ಲವರು ಮಹಂತಪುರುಷರು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಬೇಕು. (ಎಂದು ಹೇಳಿ ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನು ಅವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಿರುಮಂಜಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸೆರೆಯೊಳಗೆ ಬೀಳುವ ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದನು.)

ಸಮ್ರಾಟ—ಸರಿ! ಸರಿ! ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರು ಪುಣ್ಯಪುರುಷರಿರುವರು. ನಿಮ್ಮ ರಾಜಪುತ್ರಿಯೂ ಸತ್ಯಸ್ಥಳಿರುವಳು. ಅಂತೇ ಅವಳಿಗೆ ಬಂದ ವಿಪತ್ತುಗಳು ದೂರಾಗುತ್ತಲಿವೆ. ಇಂಥವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಸವಿತ್ರ ಕೆಲಸವೇ ಸರಿ! ಆ ಪುಣ್ಯತಮಳ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವವೇ ನಮಗೆ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುವದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣವು ನಡೆದ ಬಳಿಕ ರಾಯಭಾ

ರಿಯು ಅಂದು ಸಮ್ರಾಟನಿಂದ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅತನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು, ಅಪ್ಪಾಸರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಮತ್ತೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದನು. ತಾನು ಗುರ್ಜರ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗಿನಿಂದ ತನಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಶುಭಶಕುನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗಹತ್ತಿತು. ಗುರ್ಜರ ದೇಶವು ಈ ರೀತಿ ಅತಿಶಯ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೈಸೇರುವದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಇದುವರೆಗೂ ಅವನ ಕನಸು-ಮನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಭೂಪತಿಗಳು ಅಪಸ್ವಾಧಿಗಳಾಗಿ, ನೀಚವಾದ ವೈಷೇಯಿಕ ವೋಹದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವರೋ, ಆ ದೇಶವು ವರರಾಜರಿಂದ ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಡುವದು. ಸತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಬಿಂಡು ಕಣ್ಣಿಗೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ಅದರ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ತಿಳಿದು ಹೋಗುವಂತೆ, ಸತ್ಯಹೀನ ರಾದವರು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿ ತೋರಿದರೂ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಗುರಾಗಿಯೇ ತೋರುವರು. ಅದರಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಗುರ್ಜರ ಭೂಪತಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದದರಿಂದ, ಈ ದೇಶವನ್ನು ಪಾದಾಕ್ರಾಂತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ತಡವಿಲ್ಲೆಂದು ಆ ಸತ್ಯಶಾಲಿ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆ ಕೂಡಲೆ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರೊಡನೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಹಸ್ಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕಿರುಮಂಜಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ವದುಯುಕ್ತವೆಂದು ಸಮಸ್ತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಲು, ಸಮ್ರಾಟನು ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಚಾಲುಕ್ಯಸೇನಾಸಮುದ್ರವು, ಭರತಿಯ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಭೋರ್ಗರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಸಮ್ರಾಟನು ದಂಡಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಡಕಟ್ಟಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ಅನಾಥವಾಗುವ ಪಾವಗಡ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯು ಅವನಿಗುಂಟಾದದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ಯಾಕಂದರೆ ಇಂಥ ದುರ್ಜಯ ಕೋಟಿಗಳು ಸಿಕ್ಕುವದೇ ದುರ್ಲಭವು; ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ಬಹು ದೂರದ ವರೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ತನ್ನ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಮುಖಂಡನಾದ ದಂಡನಾಯಕನೆಂಬವನನ್ನು ಪಾವಗಡದ ಕಿಲ್ಲೇದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಕಿಲ್ಲೇದಾರಿಯ ವಸ್ತ್ರವು ಅವನಿಗೆ ಬಹು ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮ್ರಾಟನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು; ಮತ್ತು ಅವನ ವತದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗದ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಪಜಾತಿಯು ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಮೆರುದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಜಯ ಪತಾಕೆಯು ಪಾವಗಡದಿಂದ ಒಂದು ಮೈಲಿನ ಅಂತರದ ಮೇಲಿರುವ 'ನಂದ'

ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ದಿನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು! ಆ ದಿನ್ನೆಯ ಸುತ್ತುವರೆದು ಅಪಾರಸೇನೆಯು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಪ್ರಚಂಡ ಸೇನೆಯಿಂದ ಪರಿವೃತ್ತವಾದ ಆ ಚಾಲುಕ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಕೆತಾಗೆ ಎಂದೂ ಅವಜಯವು ಇಲ್ಲೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ನೋಡುವವರಲ್ಲಿ ತಟ್ಟನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಾವಗಡದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಈ ಚಂದವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಜಯ-ಜಯಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಧರ್ಮದ ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಸ್ವರೂಪನಾದ ರಾಜನು ಸರ್ವದಾ ವಿಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಲೆಂದು ಅನ್ನಹತ್ತಿದರು.

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಪ್ರೇಮವೆಂಬದಕ್ಕೆ ಸ್ವಕೀಯ-ಪರಕೀಯ ಎಂಬ ಭಾವನೆಗಳೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪುತ್ರಾಚರಣೆ ಹಿತಬುದ್ಧಿ-ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳು ಅಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳಿದ್ದವನು ಯಾವನಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಜನರ ಪ್ರೇಮವು ಸಹಜವಾಗಿ ಕೂಡುವುದು. ಭೂವಡ ಸಮ್ರಾಟನು ಇಂಥ ಅಕೃತ್ರಿಮ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಪ್ರಜಾವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಅಪ್ರತಿಮವಾಗಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ದರ್ಪವು ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಅನ್ಯಾಯಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವನು ನಿರಾಲಸನೂ ಸ್ವಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನೂ ಇದ್ದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಅವನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವನ ಈ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಬಹು ಬೇಗ ನ್ಯಾಯವು ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಈ ಪ್ರಜಾವಾತ್ಸಲ್ಯತೆಯ ಅನುಭವವು ಪಾವಗಡದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಹೋಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಹತ್ತಿದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದಿನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಜಯಧ್ವಜವು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆ ಧ್ವಜದ ಸುತ್ತುವರೆದು ಸೇನಾಸಾಗರವು ಛೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರಲು, ಬಿಟ್ಟದಂಥ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿದ ಭೂವಡ ಸಮ್ರಾಟನು ಚತುರಂಗದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಚತುರನಾದ ಸೇನಾಪತಿಯು ಮುಂದೊರೆದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಥಕದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಸೈನಿಕರ ಒಗರನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮ್ರಾಟನು ಪುಷ್ಪವಾದ ಮತ್ತೆಗಳಗಳ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಸಂಖ್ಯ ಅನೆಗಳ ಕಿರುಗಂಟಿಗಳ ಸಪ್ಪಳದಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ನಿನಾದಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಗಜಪತಿಗಳು, ಹಯಪತಿಗಳು ಆತನಿಗೆ ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಯುದ್ಧೋತ್ಸುಕತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸೇನಾಪತಿಯೊಡನೆ ಸಾಗಿರಲು, ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಚಮೂಪತಿಯೋರ್ವನು ಎಲಕ್ಷಣವೇಷದ ಒಬ್ಬ

ಮನುಷ್ಯನೊಡನೆ ಬಂದನು. ಆ ವಿಲಕ್ಷಣ ವೇಷದ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಥಿತಿಯು ವರ್ಣಿಸುವ ಹಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಮೈಮೇಲಿರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಒಂದು ದುಡ್ಡು ಕಟ್ಟುವಷ್ಟು ಸಹ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವೂ ದುರ್ಗಂಧಮಯ; ತಲೆಗೂದಲುಗಳು ಬೆಳೆದು ಮುಖವು ಹುಚ್ಚು ತನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಗಲಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ಹರಕ ಜೋಳಿ ಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ತುಂಬಿದ್ದನು. ಅವನು ಎದುರಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದವರನ್ನು ಕುರಿತು: 'ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಿದಿ'ಂಬ ಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಕೈಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಚಾಚುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಚನ್ನಾಗಿ ಮಾತನಾಡದಿದ್ದರೂ ಏರೂಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನಾಕರ್ಷಿಸುವ ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಗುರ್ಜರಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸರಸವಾಗಿ ಆಲಾಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಮ್ರಾಟನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಪದವನ್ನು ಅನ್ನತೊಡಗಿದನು. ಪದವು ಬಹು ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಿದ್ದುದರಿಂದ, ಸಮ್ರಾಟನು ತಟಸ್ಥನಾಗಿ ಕೇಳತೊಡಗಿದನು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪದವು ಮುಗಿಯಲು, ಆತನು ಕೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೇನಾದರೂ ಕೊಡಿದರೆಂದು ಯಾಚಿಸಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನನ್ನು ಕರೆತಂದ ಚಮೂಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ತಿರುಮಲರಾವ, ಇವನನ್ನೇಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದಿರಿ?”

ತಿರುಮಲರಾವ:— ಮಹಾರಾಜ, ಈತನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಇವನು ನಿಜವಾದ ಹುಚ್ಚನಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿದ್ದರಿಂದ, ಇವನನ್ನು ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹಿಡಿತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇವನಾರೆಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು.

ಸಮ್ರಾಟ(ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ):—ಹ, ಏನೆಂದಿರಿ? ಇವನು ಹುಚ್ಚನಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಾದರೆ ಇವನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ?

ತಿರುಮಲರಾವ:— ಇವನು ಶತ್ರುಪಕ್ಷದ ಗುಪ್ತಹೇರನಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯವು ನನಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ತಿರುದುಣ್ಣುವ ಹುಚ್ಚನಾಗಿದ್ದರೆ, ಪಾಳಯದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು? ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಸಾಂಸಾರಿಕರಿಂದ, ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ತುಣುಕು ರೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸಮ್ರಾಟ:— ಒಳ್ಳೆದು, ಇವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮತ್ತೆನು ತೋರಿಸಬೇಕಾದೀತು?

ತಿರುಮಲರಾವ:— ಈಗ ನಮ್ಮ ಪಧಕವು ಪ್ರಯಾಣಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಹೆಚ್ಚು ಚಿಕ್ಕಿತ್ತಿಗೆ

ನನಗೆ ಸಮಯವು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಈತನು ನಮ್ಮ ಪಥಕದಲ್ಲಿ ಈಗ ಹಾಡಿದಂತೆ ಹಾಡುತ್ತ ಶಿಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತ ಬರಲು, ನಮ್ಮ ಶಿಪಾಯಿಗಳು ಇವನನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದರು. ನಾನು ಇವನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಇವನು ವೇಷಧಾರಿಯೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕರೆತಂದಿರುವೆನು. ಮಹಾರಾಜರು ತಾವೇ ಇವನ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈತನು ಗುಪ್ತ ಹೇರನೆಂಬದು ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಮುಂದೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಮ್ರಾಟ: —ತಿರುಮಲರಾವ, ನಿಮ್ಮ ತರ್ಕದಂತೆ ಇವನು ಗುಪ್ತ ಹೇರನಿರಬಹುದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಏನಾದರೂ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡುವದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಮುಕ್ಕಾಲುನಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಆ ಮಾನವು ಸಿಗುವದು. ಈತನನ್ನು ನಾವು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಮಾತನಾಡಲು, ತಿರುಮಲರಾಯನು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ಮಹಾರಾಜರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಚಮೂ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೋದನು. ತಿರುಮಲರಾಯನು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಆ ಹುಚ್ಚನನ್ನು ಕುರಿತು: —“ತಮ್ಮಾ, ನೀನು ಯಾರು? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂದೆ? ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಸ್ಥಳವೇ ಇದು? ನೀನು ನಿಜವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಯಂಕರ ದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವಿ.” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಹುಚ್ಚನು ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರ ಶೂನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೆಪಿಸಿದನು. ಅವನು ದತ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ನಡನಡುವೆ ಪಿಸಿ ಪಿಸಿ ನಗತೊಡಗಿದನು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಎಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿಸಿದರೂ ಅವನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ. ಒರಿಯ ಪಪ, ಚಚ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳ ಹೊರತು ಹುಚ್ಚನ ಬಾಯಿಂದ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಈ ಎಲ್ಲ ಜೇಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮ್ರಾಟನು ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹುಚ್ಚನಾದರೂ ಬಹು ಧೂರ್ತನಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯ ಸುಳುವು ಇವರಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ಬಹು ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೂ ತೀಕ್ಷ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಅವನ ಮರ್ಮವು ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು: —“ಈ ನೀಚನು ಶತ್ರುಗಳ ಗುಪ್ತ ಹೇರನಿರುವದು ನಿಜ. ಇವನಿಗೆ ಅನ್ನ-ನೀರುಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ, ನಮ್ಮ ದಂಡು ಬೀಡು ಬಿಡುವವರೆಗೆ ಇವನನ್ನು ಬಹು ಜೋಕೆಯಿಂದ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯಿರಿ. ಅಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ದಂಡನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಇವನ ಈ ಛಿದ್ರ ವೇಷವನ್ನು ಬೈಲಿಗಳೆಡೀಗಿ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ

ಮಾಡಲು, ಸೇನಾಪತಿಯು ಅವನನ್ನು ಸೈನಿಕರಿಂದ ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿ, ಒಲವಾದ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ ರಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಹೂರ್ತವು ಒದಗಲು, ಪ್ರಯಾಣಸೂಚಕವಾದ ತುತೂರಿಯು ತನ್ನ ಕರ್ಕಶಸ್ವರದಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಗಡಚಿಕ್ಕಿಸಿತು. ಕೂಡಲೆ ಸಮುದ್ರವು ಮೇರದಪ್ಪಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಆ ಸೇನೆಯು ಮುಂದಗತಿಯಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿತು. ಆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಗುಪ್ತಹೇರನೂ ಭವಿತವ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ಸಾಗಿದನು.

೧೨ ಶುಭ ಚಿಹ್ನೆ.

ವ್ರಾಜಕ ಮಹಾಶಯರೇ, ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನಂತೆ ನೀವಾದರೂ ಆ ಗುಪ್ತಹೇರನು ಯಾರೆಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಸಮ್ರಾಟನು ದಂಡಿನ ತಳವೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವವನಾದ್ದರಿಂದ ನಾವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಾ ನಡೆಯಿರಿ.

ಪಾವಗಡದಿಂದ ಹೊರಟ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವರೆಗೆ ದಾರೀನಡೆದು, ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಜಲಾಶಯವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿತು. ಆಗ ಬೇಸಿಗೆಯ ದಿವಸವಿದ್ದದರಿಂದ, ಕಿಚ್ಚುಸುರಿದ ಹಾಗೆ ಬಿಸಿಲು ಕಾಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಆ ದಿನವಂತೂ ಬಿಸಿಲಿನ ಪ್ರಖರತೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಗುರ್ಜರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಪ್ರಯಾಣವು ನಡೆದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷಗಳು ಅಸರೂಪಕ್ಕಿದ್ದವಾದ್ದರಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನ ಕವ್ಯಾಳುಗಳಾದ ಸೈನಿಕರು ಸಹ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಒಂದೇಸವನೆ ದಾಹವಾಗಹತ್ತಿತ್ತು; ಅದ್ದರಿಂದ ಬಿಸಿಲಿನ ಪ್ರಖರತೆಯು ತೆಗ್ಗುವ ವರೆಗೆ ಆ ಜಲಾಶಯದ ಒಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಆಮ್ರವೃಕ್ಷಗಳ ಭಾಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಳವೂರಬೇಕೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನು ಇಚ್ಛಿಸಿದನು. ಸೈನಿಕರಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಜಲಾಶಯದ ಸುತ್ತವರೆದು ಪಾಳಯವು ಇಳಿದುಕೊಂಡಿತು. ಪುನಃ ಸೈನ್ಯವು ತಳ ಕೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಾಸುಗಳ ಅವಕಾಶವು ಇದ್ದದರಿಂದ, ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಗುಪ್ತಹೇರನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನು ಸೇನಾನಾಯಕನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಕೂಡಲೆ ದೂತರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ಆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಮನುಷ್ಯನು ಸಮ್ರಾಟನ ಮುಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದರೂ ಆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವ ಹುಚ್ಚ ಕಳೆಯ ಹೊರತು ಭಯದ ಚಿಹ್ನವಾಗಲಿ ಬೇರೆ

ಭಾವವಾಗಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಭೇದಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು; ಆದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭದ್ರವೇಷವೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ವಿಸ್ಮಯ ಪಟ್ಟನು. ನಿರಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಇವನನ್ನು ಯಾಕೆ ಪೀಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಹ ಸಮ್ರಾಟನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಯಿತು; ಆದರೆ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಅವನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧ ಮಾಡಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಸಹಜವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೇವಕರಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಲು, ಸೇವಕರು ಅವನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕ ಹೋದರು; ಆದರೆ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ವ್ಯವಹಾರ ಶೂನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹುಚ್ಚನು, ರಾಜಸೇವಕರು ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿದ ಕೂಡಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೆರಳಿ, ಅವರ ಕೈಗಳನ್ನು ಕೊಸಲಿ ಒಗೆದನು. ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ಹುಚ್ಚನ ಹುಳುಕು ಹೊರಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಈತನು ಹುಚ್ಚನಾಗಿರದೆ ಗುಪ್ತ ಹೇರನೇ ಇರುವನೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ನಂಬಿಗೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ಸಮ್ರಾಟನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ನಾಲ್ವರು ರಾಜಸೇವಕರು ಅವನ ಎರಡೂ ಜೋಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಧ ಮಹತ್ವದ ವಸ್ತುಗಳೇನಿವೆಯೆಂಬದನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸೇವಕರು ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದೇ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಇಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮೊದಮೊದಲು ಹರಕ ಬಟ್ಟೆಗಳೂ ಕೆಲವು ಅಶುಚಿಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಹೊರಟವು. ಬಳಿಕ ನಾಲ್ಕೈದು ತರದ ಬಣ್ಣದ ಉಂಡೆಗಳು ದೊರೆತವು. ಹಾವುಗಾರ ಆಟದ ನಾವಾನುಗಳೂ ಇದ್ದವು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹರಕ ಅರಿವೆಯಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ಹೊಲಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ದಪ್ಪನ್ನ ಚೀಲವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಚೀಲವನ್ನು ಜಾಡಿಸಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಡಿಚಿ ಮುದ್ದೆಯಾದ ಕಾಗದಗಳಿದ್ದವು. ಸಮ್ರಾಟನು ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡನು. ಎರಡನೆಯ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹರಕ ಅರಿವೆಯ ಚೂರುಗಳ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವೆರಡೂ ಜೋಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶೋಧ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಸೇವಕರಿಗೆ ಹುಚ್ಚನನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ರಾಹುಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತು ಮುದ್ದೆಯಾಗಿರುವ ಆ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಓದಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಅವೆರಡೂ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಓದಿದರೂ ಅವನ್ನು ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಬರೆದರೆಂಬದು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. “ನೀನು ಕೈಕೊಂಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿ

ಯಾಗ ಮಾಡು" ಎಂದು ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿತ್ತು; ಇನ್ನೊಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ "ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವು ಆಗತಕ್ಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ" ಎಂದಿತ್ತು. ಇವೆರಡೂ ಪತ್ರಗಳ ವಾಚನದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾರೋ ಭಯಂಕರ ಕಾರಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಡಿಸಿರುವರೆಂದು ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬರತಕ್ಕ ಆಪತ್ತುಗಳು ಸಣ್ಣವಿರಲಿ- ದೊಡ್ಡವಿರಲಿ, ಅವು ಒಮ್ಮೆ ಜೈಲಿಗೆ ಬಂದ ಒಳಕ ಅಷ್ಟೊಂದು ಭಯವುಳ್ಳವನಾದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಪ್ರತೀಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದರಿಂದ, ಅವನು ಒಂದು ಒಗೆಯಿಂದ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಆ ಸಂಕಟಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ಅವು ಬರುವವೆಂಬ ದಿಷ್ಟೇ ಸಂಗತಿಯು ಶ್ರವಣದಿಂದ ಅವನ ಚಿಂತೆಯು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕಂದರೆ, ಆ ಆಗಂತುಕ ಸಂಕಟವು ಯಾವದು? ಯಾರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವದು? ಯಾವಾಗ ಬರುವದು? ಅದಕ್ಕೆ ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪ್ರತೀಕಾರೋಪಾಯವು ಯಾವದು? ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳಾವವೂ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಮೌಢ್ಯನಂತೆ ಆ ಸಂಕಟ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯರಂತೂ ಅಂಜಿ ಎದೆಯೊಡೆದುಕೊಂಡು, ಭಾವೀ ಸಂಕಟಗಳ ಭಯಂಕರ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದಲೇ ಹೃದ್ರೋಗ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಇಹಲೋಕಕ್ಕೆ ರಾಮ-ರಾಮ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಧೀರರಾದವರು ತಮಗೆ ಶತ್ರುಗಳು ಯಾರು-ಯಾರು ಇರುವರು; ಯಾರಿಂದ ಯಾವ ಸಂಕಟಗಳು ಉದಯಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದೆಂಬದರ ಶೋಧ ಹೆಚ್ಚಿ, ಭಾವೀಸಂಕಟಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶಕ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಶ್ವಸನೀಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಇರಲಿ.

ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಅವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ್ದರಿಂದ, ಧೀರಪುರುಷನಾದ ಆತನು ಹತಾಶನಾಗದೆ, ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳಾರೆಂಬದನ್ನು ಎಣಿಕೆ ಹಾಕಲಾರಂಭಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳಿಗೇನು ಕಡಿಮೆ? ಅವನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ರೋಮಗಳಿದ್ದಷ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗದು! ಅವನು ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನೋ ಮತ್ತು ಯಾವ ಯಾವ ಗಿರಿ-ದುರ್ಗಗಳನ್ನು ಪಹರಿಸಿದ್ದನೋ, ಅವುಗಳ ನಾಯಕರು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಹಗೆಗಳೆಂಬದನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಆತನು ಗುರ್ಜರ ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದ

ರಿಂದ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಶೀಲರಾದ ಗುರ್ಜರ ಭೂವುತ್ರರು ಆತನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಸರಿ! ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಆತನ ಉಚ್ಚ್ರಂಖಲ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ವೃತ್ತಿಗೆ ಭರತಖಂಡದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿ ದ್ದರೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಅಸಂಖ್ಯ ಶತ್ರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಭೂವಡ ಸಾಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ಎಣಿಕೆ ಹತ್ತದೆ ಕುಂತಿ ತನಾದನು. ಆದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ಎಣಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಎಣಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅವನಿಗೆ ಪಕ್ಕನೆ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ಆ ಸಂಗತಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆ ಹುಚ್ಚನು ಪುನಃ ಸಮ್ರಾಟನ ಎದುರಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಸಮ್ರಾಟನು ನೇವಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವರು ಅದರಂತೆ ಮಾಡಲು, ಆಗ ಸಮ್ರಾಟನು ಆ ಹುಚ್ಚನನ್ನು ಕುರಿತು: “ತಮ್ಮಾ, ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಡ; ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಗುಪ್ತ ಹೇರನಿರುತ್ತೀ; ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಕಳಿಸಿರುವರೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರಬೇಕೆಂದಿ. ಪಾವಗಡದ ವೃದ್ಧ ಗಿರಿಸಿಂಹನ ತರಣ ರಾಣಿಯಾದ ವಿಮಲೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿರುವಳಷ್ಟೆ? ಆ ನೀಚ ಸ್ತ್ರೀಯು ಈ ಬಗೆಯ ಗುಪ್ತಕಾರಸ್ಥಾನದಿಂದ ಆಗುವದೇನು? ಈಗ ನೀನು ಹುಚ್ಚನ ವೇಷ ಧರಿಸಿರುತ್ತೀಯಷ್ಟೆ? ಸ್ತ್ರೀ ಒಳಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹುಚ್ಚನಿರುತ್ತೀ! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಈ ಹುಚ್ಚತನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಡು; ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಹುಚ್ಚನು ಕಡೆತನಕ ಹುಚ್ಚನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಲಾರನು. ಅವನ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ತಕ್ಕ ಔಷಧವು ಸಮ್ರಾಟನಲ್ಲಿರುವುದು. ಯಾಕೆ, ಮಾತಾಡಲೊಲ್ಲ? ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಹೇಳು; ಸಮ್ರಾಟನು ದಯಕಾಲಿಯಾದರೂ ಕೃತಘ್ನರಾದ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ದಯೆದೋರುವಷ್ಟು ಸಾಧುವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಉಚ್ಚತಮ ಕ್ಷಾತ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅವನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಹೀಗೆಯೇ ಮಾನವನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಆನೆಯ ಕಾಲಲ್ಲಿ ತುಳಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದೀತು. ಬಹು ಜೋಕೆ!” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಮಾತನಾಡಲು, ಹುಚ್ಚನು ವಿಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾದನು. ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ: — “ನಾನು ವಿಮಲಾರಾಣಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಗುಪ್ತಹೇರನೆಂಬುದು ಈತನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದು? ನನ್ನ ಜೋಕೆಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪತ್ರಗಳೆಲ್ಲಂತೂ ಅದರ ಸುತ್ತಾಮ ಸುದ್ದಿಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಇರಲಿ. ವಿಮಲಾರಾಣಿಗೆ ಈತನು ನೀಚಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದನಲ್ಲ! ಇದ

ರಿಂದ ಇವನಾದರೂ ಉದ್ಧಾ ಮನಿರಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೆ ವಿಮಲೆಯಾದರೂ ಈತನ ವಿಶೇಷಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವಳಿರಬೇಕು. ವಿಮಲೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಾನು ೧೫-೨೦ ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಇದ್ದು ನೋಡಿರುವೆನು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ನೀಚ ಮನೋವಿಕಾರವು ಇದ್ದದ್ದು ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ. ಈಗ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಏನು? ಆದದ್ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕು,” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಯಾವ ವಿಕಾರಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸದೆ, ತನ್ನ ಅವ್ಯವಹಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ನಟಿಸಿದನು.

ಸಮ್ರಾಟನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಬಳಿಕ, ಹುಚ್ಚನ ಕಡೆಗೆ ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ಹುಚ್ಚನು ವಿಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಅವನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, ಹುಚ್ಚನಿಂದ ಏನೂ ಉತ್ತರ ಬಾರದ್ದರಿಂದ, ಸಂತಾಪಗೊಂಡು ಗುಡುಗಿನಂಥ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ: — “ಮೂರ್ಖಾ, ಇನ್ನೂ ನೀನಿಗೆ ವಿಚಾರ ಬರಲಿಲ್ಲದೇ? ನಿನ್ನಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮೂರ್ಖನು ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವನು; ಅವನಿಂದ ನಿನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣವೂ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಮುಕ್ಯಾಮಿನಲ್ಲಿ ನೀನಿಗೆ ಕಡುತರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವೆನು.”

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗದ್ದರಿಸಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನನ್ನು ದೂತರ ವಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಳಿಹೊತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸೇನಾಪತಿಯು ಎಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಡಿಸಿದನು. ಬಿಸಿಲಿನ ಕಾಟವು ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಪುರುಷಗೊಂಡ ಸೈನಿಕರು, ತಂತಮ್ಮ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದರು. ಹೀಗೆ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಹುಚ್ಚನು ಮಾತ್ರ ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸತೊಡಗಿದ್ದೇನೆಂದರೆ: — “ಸಮ್ರಾಟನು ಆದಿದಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗುಪ್ತಹೇರನು ಯಾವನು ಸಿಕ್ಕಿರುವನು? ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮ ಹರಿಸಿಂಗನಾಗಿರಬಹುದು. ಅವನು ಪಾವಗಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬಂದನೋ ತಿಳಿಯದು! ಆತನು ಹುಟ್ಟು ಮಂದಸ್ವಭಾವದವನು; ಈ ದಕ್ಷಿಣೀ ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಾನು ವೇಷದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ನಿಪುಣನಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಫೈರ್ಯವುಳ್ಳವನಿದ್ದರೂ ನಾನು ಆಡಾಡುತ್ತ ಇವರ ಕೈಗೆ ಸಿಗಿಬಿದ್ದೆನು. ಅಂದಬಳಿಕ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಹರಿಸಿಂಗನ

ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ಅವನು ಶತ್ರುಗಳ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕರೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲನೇಕೆ, ನಮ್ಮ ಗುಪ್ತ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದನೋ ತಿಳಿಯದು. ಹಾಯ್-ಹಾಯ್! ಪ್ರಸಂಗವು ಕಠಿಣವಾಯಿತು. ಅತ್ತ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವೂ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವದು. ಇತ್ತ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವೂ ಉಳಿಯಲಾರದು. ವಿಮಲಾರಾಣಿಯು ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಮಾತ್ರ, ಅಲ್ಲ ಹರಿಸಿಂಗನಿಂದ ಆಕೆಯ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ಮುಳುಗು ನೀರು ಬಂದಿತು. ಎಲಾ, ದುಷ್ಟಾ, ಹರಿಸಿಂಗಾ, ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಘಾತ ಮಾಡಿದೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಈ ನೀಚತನದಿಂದ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮನೋರಥಗಳು ಒಟ್ಟು ಬೈಲಾಗಿ ಹೋದವಲ್ಲ! ಸಮ್ರಾಟನು ಹೇಳಿದ ಈ ಸಂಗತಿಯು ನಿಜವಾಗಿರಬಹುದೇನು? ನಾನು ಹುಚ್ಚನು; ಭ್ರಾಂತನು; ನನ್ನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಧೂರ್ತ ಸಮ್ರಾಟನು ಮುಂಗಾಲುವುಟಿಗಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿರಬಹುದು. ಛೇ; ಹೀಗೆ ಇರುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಹರಿಸಿಂಗನು ಒಳಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ವಿಮಲಾರಾಣಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಗುಪ್ತಹೇರನೆಂಬದು ಈತನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆಯಾವದು? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹರಿಸಿಂಗನು ನಮಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಹೆದರಿಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ವೈಭವದ ಆಶೆಗಾಗಲಿ ಇಂಥ ಕೀಳುತನ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಜನರ ಹಣೇ ಬರಹವು ಇಷ್ಟೇ ಸರಿ! ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕಾರಸ್ಥಾನವೂ ಬೈಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಳಿಕ ನಾನು ಬದುಕಿ ಉಳಿದಾದರೂ ಮಾಡುವದೇನು? ಅಧಮನಾದ ನನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ದಮನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ವಿಮಲೆಯೊಡನೆ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯ ವಿಮಲೆ! ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯ ಮಾಲೋಜಿ!! ಶಿವ-ಶಿವ!!!

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಯೋಚಿಸುವಾಗ ಹುಚ್ಚನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಶ್ರುಗಳಾಡಿದವು. ಅವನ ಮುಖವು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ಚಾಣಾಕ್ಷರಾದ ಕಾವಲುಗಾರರು ಅವನ ಈ ದೈನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿದರು. ಅವರು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು:— ಹುಚ್ಚಾ, ಯಾಕೆ ಅಳುವೆ? ನಾಳೆಗೆ ಆನೆಯ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಸಾಯಬೇಕಾಗುವದೆಂದು ಅಳುವಿಯೇನು? ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಉದಾರನಿರದ ನೀನು, ಗುಪ್ತಹೇರನೆಂಥ ಕಠಿಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇಕೆ ಕೈಕೊಂಡೆ? ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನಗೆ ಜೀವದಾಶೆಯಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರೆದುರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳು. ಸುಮ್ಮನೆ ಅತ್ತ ರಾಗುವದೇನು? ಎಂದು ನುಡಿದರು. ತನ್ನ ದಡ್ಡತನವು ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ಕೂಡ ತಿಳಿಯಿತೆಂದು ಹುಚ್ಚನು

ನಾಚಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೊರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು.

ಸಮ್ರಾಟನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದಂತೆ ಮೊದಲನೆಯ ವಸತಿಯ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು. ಬಾಚಾರಬುಣಗಿನವರು ಮೊದಲೇ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ನಗರವೇ ಆದಂತೆ ತೋರಿತು. ಬೀಡು ಬಿಡುವ ಅವರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ರಾಹುಟಿಯು ಇದ್ದು, ಅದರ ಸುತ್ತವರೆದು ಸರದಾರರ ರಾಹುಟಿಗಳಿದ್ದವು. ಆ ಸರದಾರರ ರಾಹುಟಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲಾಳುಗಳು, ಕಾಲಾಳುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವರ್ತಕ ಸರಿವಾರವು, ಅವರಿಂದಾಚೆಗೆ ಅಶ್ವಾಧಿಪತಿಗಳು, ಅವರನ್ನು ಬಳಸಿ ಗಜಪತಿಗಳು, ಗಜಪತಿಗಳಿಂದಾಚೆಗೆ ಇನ್ನುಳಿದ ಒಂಟಿ ಮೊದಲಾದ ವಾಹನಗಳೂ ಬಾಚಾರಬುಣಗೂ ಕ್ರಮಗೊಂಡಿದ್ದವು. ವಿಶಾಲವಾದ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರ ಶ್ರಮ ಸುಹಾರದ ಸಾಧನಗಳಾದ ಆಟ-ತಮಾಸೆ-ವಿನೋದ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂಥ ತಮಾಸೆಗಾರರನ್ನು ರಾಜರು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಳ್ಳುವ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ತಮಾಸೆಗಾರರು ದಂಡಿನ ಬೀಡು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಬಂದು, ರೊಕ್ಕ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡು ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿರಲು, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ತಮಾಸೆಗಾರರು ಅವರ ವಾಳಯವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ವಿನೋದಪ್ರಿಯರಾದ ಸೈನಿಕರು ಇಂಥ ತಮಾಸೆಗಾರರಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಈ ಆಗಂತುಕ ತಮಾಸೆಗಾರರು ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ವರದಿಯು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಅತನು ದೂತರನ್ನು ಕರೆದು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹುಚ್ಚನನ್ನು ಆಗಂತುಕ ತಮಾಸೆಗಾರರ ಆಟವು ನಡೆದಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಅದರಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ತಮಾಸೆಗಾರರೂ ಹುಚ್ಚನೂ ಪರಸ್ಪರರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ನೋಡಿದರು. ರಾಜದೂತರ ಪಹರಿಯಲ್ಲಿ ದ್ದ ಹುಚ್ಚನನ್ನು ನೋಡಿ, ತಮಾಸೆಗಾರರಿಗೆ ವಿಪಾದವಾಯಿತು; ಅದರೆ ಹುಚ್ಚನಿಗೆ ತಮಾಸೆಗಾರರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಪರಸ್ಪರ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ಪರಸ್ಪರ ಮನೋಭಾವವು ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಮ್ರಾಟನು ಈ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದನು. ಯಾವ ಹರಿಸಿಂಗನು ಸಮ್ರಾಟನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವನೆಂದು ಹುಚ್ಚನು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದನೋ, ಆ ಹರಿಸಿಂಗನು

ತಮಾಷೆಗಾರನ ವೇಷವಿಂದ ಒಂದಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಹುಚ್ಚನಿಗೆ ಹೇಳಕೂಡದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗಿ, ಇದು ವರೆಗೆ ತಾನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು ಭ್ರಾಮಕವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಪಾಪ! ಮುಂದಿನ ಎಡೆಯು ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು? ರಾಜದೂತರು ಪರಸ್ಪರ ಭೆಟ್ಟಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ಸಮ್ರಾಟನು ಆ ತಮಾಷೆಗಾರರನ್ನು ಹಿಡಿತರಿಸಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಆತನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ದು, ವಿಲಕ್ಷಣ ರೀತಿಯಿಂದ ಹಿಂಸೆಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಕರ್ಮಧರ್ಮ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಮೊದಲು ಹರಿಸಿಂಗನೇ ಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಯಾದನು. ಕಾದು ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಇರಿಸಲು, ಹರಿಸಿಂಗನು ಎಲಿವಲಿಯಾಗಿ, ತಾನು ಯಾರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒಡನುಡಿದು ಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೂ ಆತನು ವಿವಲೆಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟನು; ಆದರೆ ರಾಜದೂತರು ಇದಕ್ಕೂ ಕಠಿಣತರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಹರಿಸಿಂಗನು ಯಾವನೊಬ್ಬ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವನ ಗುಪ್ತಚಾರನಾಗಿ ಒಂದಿರುವೆನೆಂದು ನುಡಿದು ಬಂದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಹುಚ್ಚನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಹೇಳದಾದನು. ಕೊನೆಗೆ ರಾಜದೂತರು ಸ್ವಲ್ಪ ದಯಾವಂತರಾಗಿ ಅವನ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಹರಿಯಿಂಪಿರಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ಮೂವರು ತಮಾಷೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೇ ಕರೆದು ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯಂತೆ ದೇಹಯಾತನೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು, ಮೂವರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಮೂವರೂ ಸುಳ್ಳು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಳ ಬೀಳುವದು ಕೇವಲ ಅಶಕ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ರಾಜದೂತರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕೂಡದಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಅವರು ತಮಾಷೆಗಾರರಲ್ಲೊಬ್ಬನಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಅವನು ರಹಸ್ಯಮೋಟನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು! ಆಗ ಆತನು ನಡಿದದ್ದೇನಂದರೆ: "ರಾಜಸೇವಕರೇ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ವಿಮಲಾರಾಣಿಯವರ ಗುಪ್ತಹೇರರು. ನಿಮ್ಮ ಸಮ್ರಾಟನ ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಣಿಯವರು ಭಯಂಕರ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿರುವರು. ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಬೀವ ಹೋಗುವ ವರೆಗೆ ಹಿಂಸಿಸಿದರೂ, ನಾವು ಆ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆವು."

ತಮಾಷೆಗಾರನಿಂದ ಈ ಮಹತ್ವದ ಸುದ್ದಿಯು ತಿಳಿಯಲು ರಾಜದೂತರಿಗೆ ಪಶಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವರು ತಮಾಷೆಗಾರರನ್ನು ಭದ್ರವಾದ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ

ರಿಸಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು; ಮತ್ತು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಆತನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರು. ವಿಮಲೆಯು ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಮ್ರಾಟನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಬಂದಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ದೂತನ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗದೆ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ತನ್ನ ತರ್ಕವು ನಿಜವಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಸಂಕಟಗಳ ರಹಸ್ಯವು ತಿಳಿಯುವದು ಉದ್ದಿಷ್ಟಕಾರ್ಯದ ಸಾಧನೆಗೆ ಶುಭಚಿಹ್ನವೆಂದೇ ಆತನು ಭಾವಿಸಿದನು.

೧೩ ರಿಪುಕುಠಾರ.

ವಿಮಲಾ ರಾಣಿಯು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಜೊಕ್ಕೆಜೋರಲು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಸಾವಗಡದಿಂದ ಹೊರಟವಳು, ದೇವಿಯಗುಡಿಯ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಬಲ್ಲರಷ್ಟೇ; ಮತ್ತು ಅದರಂತೆ ಆಕೆಗೆ ಮಾಲೋಜಿಯೆಂಬ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನ ಬೆಂಬಲವು ದೊರೆತದ್ದನ್ನಾದರೂ ಬಲ್ಲರು; ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಕಾರಸ್ಥಾನವು ಕೈಗೂಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಮಾಡತೊಡಗಿದಳೆಂಬದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಾ.

ಅಗ್ನಿಯಕಣವು ಸಣ್ಣದೆಂದು ಉದಾಸೀನಮಾಡಿದರೆ, ಅದು ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸುತ್ತಲಿನ ಜ್ಯಾಲಾಗ್ರಾಹಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಭಕ್ಷ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಹಿಸಲಶಕ್ಯವಾಗುವದೋ, ಹಾಗೆ ಶತ್ರುವಾದರೂ ಕ್ಷುದ್ರನೆಂದು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿದರೆ, ಮುಂದೆ ಆತನೇ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿ ಕೂಡುವನು. ಅದರಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೂ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು; ವಿಮಲೆಯು ಸಾಹಸಿಯಿದ್ದಳೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ? ಅವಳು ಮಾಲೋಜಿಯ ನೆರವು ದೊರೆತ ಬಳಿಕ ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿವಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಲೋಜಿಗೆ ಆಕೆಯು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹುಚ್ಚು ಹೊಕ್ಕಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯು ಕರೆದಲ್ಲಿಗೆ ಆತನು ಬರಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದನು. ವಿಮಲೆಯು ಅವನೊಡನೆ ಮೊದಲು ತಮಗೆ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಉದ್ದಿಷ್ಟಹೇತುವು ಸಾಧಿಸುವಂತೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಈ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಅವಳು 'ಭಂಡಾರಿ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಭಂಡಾರಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ಕಡುಗಲಿಯಿದ್ದನು; ಆತನ ದುರ್ಗವಾದರೂ ಭದ್ರವತ್ತು; ಆದರೆ ಅವನು ಗುರ್ಜರಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಅಧಮವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗಿ ಔದಾಸೀನ್ಯವನ್ನು

ತಾಳಿದ್ದನು; ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನೆಂಬ ವಸ್ತಾದಿಯು ತನ್ನ ಅತುಲಸರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಗುರ್ಜರಸಂಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನು ಪಾದಾಕ್ರಾಂತವಾಗ ಮಾಡುವನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ, ಅವನಿಗೆ ಸಂತಾಪವು ಹುಟ್ಟಿದಾಗತ್ತು; ಒಮ್ಮೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವದೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಔದಾಸೀನ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿತಂದರೆ, ಮುಂದೆ ಅದು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹುರುಪುಗೊಳ್ಳುವದು ಜಡವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಭಂಡಾರೀಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದ್ದನು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ವಿಮಲೆಯು ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಮಾಲೋಜಿಯೂ ವಿಮಲೆಯೂ ಸಮ್ರಾಟನಿಂದಾಗುವ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ಆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಆತನು ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡದಾದನು. ವಿಮಲೆಯು ಬೇಸತ್ತಳು, ಮಾಲೋಜಿಯೂ ಬೇಸತ್ತನು; ಅವರು ಹತಾಶರಾದರು. ಯಾಕಂದರೆ, ತಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಮುಖನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಕಡುಗಲಿಯೂ ಭದ್ರವಾದ ದುರ್ಗವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಭಂಡಾರೀರಾಜನು ಒಪ್ಪಿದರೆ, ನಮ್ಮ ಅರ್ಥ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ಲೆಕ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಪ್ರಥಮಗ್ರಾಸೇ ಮುಕ್ತಿ ಕಾಪಾತಕ ಎಂಬಂತೆ ಮೊದಲಿಗೇ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ದರಿಯು ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು, ಅವರು ಹತಾಶರಾದದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಸರಿ; ಆದರೂ ವಿಮಲೆಯು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಯುಕ್ತಿ ಪ್ರಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಹತ್ತಿದಳು; ಮಾಲೋಜಿಯು ಮಾತ್ರ ತೀರ ನಿರಾಶನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವದಕ್ಕೆ ವಿಮಲೆಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮುಂದೆ ಎರಡು ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದವು. ಭಂಡಾರೀರಾಜನು ಅರಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಏನೇನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಸೊಗಸಾದ ಆ ಉದ್ಯಾನದ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಮನೋಹರವಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಚಂಪಕ ಮೊದಲಾದ ಸೌಗಂಧಿಕವುಷ್ಪಗಳು ಅದೇ ಅರಳಿ, ತಮ್ಮ ಸುಖಮಯ ಪರಾಗವನ್ನು ಗಂಧವಹನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಂಧವಹನಾದರೂ ಪುಷ್ಪಗಳು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಆ ಸೌಗಂಧಿಕ ಪರಾಗವನ್ನು ತನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೋಸ್ಕರವೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬೀಳದೆ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹಂಚ ಹೊರಟಿರುವನೋ, ಎಂಬಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಿಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿಯ ಗಂಧವಹನು ತಂದು ಬೀರಿದ ಸುಖಮಯ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ, ತಣಿವುಗೊಂಡ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಸ್ವರ್ಗಸೌಖ್ಯವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪುಷ್ಪ

ಗಳ ಚಂದವನ್ನಂತೂ ಬಣ್ಣಿಸಲಸದಳವು; ಅವು ಎಳೆಯ ಚಿಗುರುಗಳು, ಮೊಗ್ಗುಗಳು, ಹೂಗಳು, ಹೀಚು-ಕಾಯಿಗಳು ಇವುಗಳಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತ, ಸೃಷ್ಟಿದೇವನು ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ನಿಸರ್ಗಸಿದ್ಧವಾದ ರಮಣೀಯತೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಲಿದ್ದವು! ಈ ನಿಸರ್ಗಸಿದ್ಧವಾದ ರಮಣೀಯತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಾಲೆಗೆದಿರುವರೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ರಾಜಸುಂದರಿಯರು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ರಮಣೀಯವೂ ನಿರ್ಜನವೂ ಆದ ಆ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಂಡಾರಿರಾಜನು ಹೆಜ್ಜೆಯಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿ ಕ್ಕುತ್ತ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಲತಾಮಂಟಪವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮುಖವು ಉದಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಆ ಲತಾಮಂಟಪದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ರಾಜನು ಹೀಗೆ ಆ ಲತಾಮಂಟಪವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿಯುತ್ತಿರಲು, ಎಷ್ಟೋ ನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆದವು. ಆಗ ಅವನು ಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಆ ಲತಾಮಂಟಪದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಜಕಿತನಾದನು! ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಅವನ ಕೌತುಕವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಲತಾಮಂಟಪದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಸುಂದರಿಯು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ಒಳ್ಳೆ ತಾರುಣ್ಯವಿದ್ದು, ಸ್ವಗೀರ್ವಯ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನಾಚಿಸುವ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅವಳ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಮೋಹಕವಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಅಲಂಕಾರಗಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತ್ರಗಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ರವಣ್ವಾದರೂ ಕುಂದುಕವುಂಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಂಡಾರೀರಾಜನು ಮೊದಮೊದಲು ಅವಳ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬೆರಗಾಗಿ ನಿಂತನು; ಆದರೆ ಇಂಥ ಈ ಸುರಸುಂದರಿಯು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಳು? ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಲು, ಅವನ ಆ ಕೌತುಕವು ದ್ವಿಗುಣಿತವಾಯಿತು.

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಅಪರಿಚಿತ ಆ ರಾಜಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆ ಸುಂದರಿಯು ಯಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ತರ್ಕಾಂತರ್ಕಗಳು ನಡೆದಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಭಂಡಾರೀರಾಜನಿಗೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಅಪರಿಚಿತಳೆಂದಂತೆ ನಿಮಗೆ ಅಪರಿಚಿತಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವಿಮಲಾರಾಣಿಯು ಭಂಡಾರೀರಾಜನ ಸಹಾಯ ಕೇಳುವದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಲೋಜಿಯೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದಳೋ, ಅವಳೇ ಇವಳು; ಆದರೆ ಭಂಡಾರೀರಾಜನ ಭಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಆಚ್ಛಾದಿಸಿ, ಪುರುಷವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ವಿಮಲೆಯು ಗುರುತು ಹತ್ತುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಇರಲಿ. ಕೌತುಕದಕ್ಕಿಣ್ಣು ಗತಿಸಿದ ಬಳಿಕ ರಾಜನು ಲತಾಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:—“ತಂಗೀ, ನೀನಾರು? ಇಂಥ ಏಕಾಂತವಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಯಾಕೆ ಬಂದೆ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಆತನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದೊಂದೇ ತಡ; ದಿಟ್ಟ ವಿಮಲೆಯು ತಟ್ಟನೆ ನುಡಿದಳೇನಂದರೆ:—“ಗುರ್ಜರದೇಶದ ಮರ್ಯಾದಾದೇವತೆಯು ನಾನು; ಇಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ರಾಜಪುರುಷರು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಿ ಇಟ್ಟ ಬಳಿಕ, ನಾನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನೇ ತೊಲಗಬೇಕಾಗಿರುವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕತಕ್ಕದ್ದೆದ್ದದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಒರಬೇಕಾಯಿತು. ಆಯಿತು! ನನ್ನ ಕೆಲಸವಾಯಿತು!! ಇನ್ನು ನಾನು ಹೊರಡುವೆನು.”

ಸ್ತ್ರೀಯು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ತಟಸ್ಥನಾದನು. ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಹೀಗೇಕೆ ನುಡಿಯುವಳು? ಇವಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಾರಾಗಿರಬಹುದು? ಎಂದು ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:—

ರಾಜ:—ದೇವೀ, ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಸ್ತ್ರೀ:—ನೀವೊಬ್ಬರು ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಿದ್ದದರಿಂದ!
ರಾಜ:—ಅದಿರಲಿ, ನೀವು ಯಾರೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲೊಲ್ಲದು.

ಸ್ತ್ರೀ:—ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹಾರೈಸಿ, ಯಾರು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವರೋ ಅವರಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳು.

ರಾಜ:—(ಚಕಿತನಾಗಿ) ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದವರಿಬ್ಬರೂ ಪುರುಷರಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀಯರಾದ ನೀವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ?

ಸ್ತ್ರೀ:—(ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಾಗ್ರಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.)

ರಾಜನು ವಿಮಲೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳವಳಗೊಂಡನು. ಗುರ್ಜರ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಚಾಲುಕ್ಯಸಮ್ರಾಟನು ಅನ್ಯಾಯಿ ಪುರುಷನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಅವನ ಮುಖಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣ ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ವಿಚಾರಮಗ್ನವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸಂಧಿಯನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಮಲೆಯು ಒಳ್ಳೆ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ನುಡಿದಳೇನಂದರೆ:—ನೋದರರೇ, ನಿಮ್ಮಂಥ ಬಲಸಂಪನ್ನರು ಕೈಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು, ಸರಕೀಯರು ನಿಮ್ಮ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರ ಮಾನ ಕಳೆವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದೇ? ಕಳ್ಳನು ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಧನವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಹಾಗೂ ಮಾನಿನಿಯರನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ಇದಾವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ

ಮನೆಯ ರಕ್ಷಕರಾದ ಪುರುಷರು ನಿಂದೆ ಮಾಡಬಹುದೇ? ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ಗಂಡಸರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಭಗಿನಿಯರ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದ ಇದ್ದಂಥ ಗಂಡಸರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಧೀಕಾರವು!”

ವಿಮಲೆಯು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಆಕೆಯ ಮುಖಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ರಾಜನಿಗೆ ಒಂದು ತರದ ಕನಿಕರಭಾವವುಂಟಾಯಿತು. ಆಕೆಯು ತನ್ನ ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಈ ಮೊದಲೇ ರಾಜನ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಉದ್ವಿಷ್ಟಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಗುಮಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜಕರಣದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನನಾದ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳುಂಟಾಗಿದ್ದವು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ವಿಮಲೆಯು ಮಾತಾಡಿದ ಬಳಿಕಂತೂ ಆತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಾಚಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಗುರ್ಜರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾವಾಂಕಿತರೆನಿಸುವ ತಾವಿಷ್ಟ ಜನ ಸಂಸ್ಥಾ ನಿಕರರುತ್ತಿರಲು, ಪರಚಕ್ರವು ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಒಳನುಗ್ಗುವದು ಎಷ್ಟು ಅಪಮಾನಕರವೆಂಬದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶತ್ರುಗಳು ಗುರ್ಜರ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡಿಸಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಯಂತು ಅವನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿತು. ಆಗ ಅವನ ಮುಖವು ಅತ್ಯುಗ್ರವಾಯಿತು; ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಾದವು. ತುಟಿಯು ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು; ಅವನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಮಲೆಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸದೆ ತನ್ನ ಗಂಭೀರಭಾವವನ್ನು ವೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಹೀಗೆ ಗಂಭೀರ ಭಾವವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ರಾಜನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ:—“ತಂಗೀ, ವಿಮಲಾದೇವಿ, ನಿನ್ನಂಥ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪೌರುಷವಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಪುರುಷರಾದ ನಾವು ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡುವದು ಅತ್ಯಂತ ಲಾಂಛನಾಸ್ಪದವಿರುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯಾಯವು ನನಗೆ ತಿಲಮಾತ್ರವಾದರೂ ಸೇರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾವನು ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವನೋ, ಆಗಲೇ ಅವನ ಶಾಸನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸುಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕಂಭುಗಳು ಕ್ಷುದ್ರವಿಚಾರಪರರಾದ್ದರಿಂದ, ನನಗೆ ಇವರ ಶಾಸನವು ಆಗಲೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದದರಿಂದ, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಆದ ಚಾಲುಕ್ಯಸಮ್ರಾಟನ ಆಗಮನದಿಂದ ನಾನು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದೆನು; ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಅವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ಆದನೆ ಆತನು ಅನ್ಯಾಯಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನಷ್ಟೇ ದಂಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡನೆ, ರಾಜ್ಯಗಳ

ಸುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದಲ್ಲದೆ, ರಾಜಸುಂದರಿಯರ ಮಾನಹರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದು ಕೇವಲ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ತಂಗೀ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸತೀತ್ವದ ಸಂರಕ್ಷಣವು ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವದಿಲ್ಲವೋ, ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಕರವರ್ಣದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವದು. ಇದರಿಂದ ಪಿಂಡೋತ್ಪತ್ತಿಯು ದೂಷಿತವಾಗುವದು ಆದ್ದರಿಂದ ಹಲವು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾಚೀನರ ಮತವಿರುತ್ತದೆ. ಇರಲಿ; ಗುರ್ಜರ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಂದರೆ ಆಟಿಗೆಯ ಒಡವೆಗಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಗುರ್ಜರ ಭೂಪತಿಗಳ ಒಗರು ಎಷ್ಟಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ತೋರಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ; ದೇವೀ, ನೀನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ; ನನಗೆ ಯಾರೂ ಸಹಾಯಕರಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ; ನಾನು ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ; ಹಾಗೂ ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ದಂಡನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ದಂಡಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಸಮ್ರಾಟನ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಮಾಲೋಜಿರಾಯನು ಎಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದನು? ಅವನ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಋಣಾನುಬಂಧವು ಬೆಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತವೇನು?

ವಿಮಲೆ:— ಸೋದರನೇ, ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಋಣಾನುಬಂಧವು ಬೆಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕಾರಣವಿರುವದೋ, ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಮಾಲೋಜಿಗೂ ನನಗೂ ಋಣಾನುಬಂಧವು ಬೆಳೆದಿರುವದು. (ಎಂದು ನುಡಿದು, ಮಾಲೋಜಿಗೂ ತನಗೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಮಗ್ರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.)

ರಾಜ: - ವಿಮಲೇ, ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರವು ಸಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಭಾಷಣವು ನಡೆದಿರಲು ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನು ಪಶ್ಚಿಮಕಡಲನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಸುಮನೋಹರವಾದ ಸಂಧ್ಯಾರಾಗವು ಒಪ್ಪತೊಡಗಿತು. ಬರಬರುತ್ತ ಅದು ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದತೊಡಗಿತು. ಆಗ ರಾಜನು ವಿಮಲೆಯೊಡನೆ ಅರಮನೆಗೆ ನಡೆದನು. ವಿಮಲೆಯು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಮಾಲೋಜಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಮಾಲೋಜಿಯು ವಿಮಲೆಯ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ, ರಾಜನಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದನು. ವಿಮಲೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪವಿತ್ರತೆಯಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದು ಮಾಲೋಜಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ವಿಮಲೆಗೆ ಈಗ ಯಾವ ವಿಕಾರಗಳೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವ ಹಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳು

ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನಿಗೆ ಮನನೋತು ಭಗ್ನಮನೋರಥಳಾಗಿದ್ದಳಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ಭೂವಡನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೋ, ಅದೇ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಈಗ ಆಕಾಶ-ಪಾತಾಳಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಸರ್ವದಾ ಭೂವಡನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಮನೋವಿಕಾರಗಳು ತೋರದಿರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಮಾಲೋಜಿಯು ವಿಮಲೆಯನ್ನು ಭೂಲೋಕದ ದೇವತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಆಕೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಹಾದಿಗೆ ಒಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಯಂತೂ ಆತನಿಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿಮಾನ ಪುರಸ್ಕರವಾದ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮಾಲೋಜಿಯು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷದುತ್ತಿರಲು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಕೆಯು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಒಂದು ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಲು ಮಾಲೋಜಿಯು ಅರಿಯದವನೆಂತೆ ನಟಿಸಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಮನಃಸೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರೀರಾಜನಿಂದ ಪ್ರೇಷಿತನಾದ ದೂತನು ಬರಲು, ವಿಮಲೆಯೂ ಮಾಲೋಜಿಯೂ ಆತನೆಡೆಗೆ ನಡೆದರು. ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ದಿವಾಣಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆ ಮೂವರೂ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಆ ಮೂವರ ವಿಚಾರದ ಸಾರನೆಂದು ಒಂದು ಕಸಬತಂತ್ರವು ಹೊರಹೊರಟಿತು. ಈ ತಂತ್ರವೇ ಸಮ್ರಾಟನ ನಾಶಕ್ಕೆ "ರಿಪುಕುತಾರ" ವೆಂಬ ಔಷಧವೆಂದು ವಿಮಲೆಯು ಹಿರಿ ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದಳು.

೧೪ ಹೇಜೀಬನ ಆಗಮನ.

ಅಖಿಲಸರ್ವತದ ಭಯಂಕರ ಪ್ರದೇಶವು. ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ತಿಖರಗಳು ಧರಿತ್ರಿಯ ದೂರನ್ನು ವರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಹೊರಟ ಪ್ರತಿಭಿಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯು; ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯು; ಕೇಳುವದೇನು? ಕತ್ತಲೆಗೆ ಕುಶಲ ಕಾರಾಗರನಿಂದ ಒಪ್ಪ ಹಾಕಿಸಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಂತಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ; ನಡುನಡುವೆ ಶ್ವಾಪದಗಳ ಗುಡುಗಿನಿಂದಲೂ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೂಗಿನಿಂದಲೂ ಮಾತ್ರ ಆ ಶಾಂತತೆಗೆ ಭಂಗವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಆ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಹೆಯ ಮುಂದೆ ನಾಲ್ವರು ಏನನ್ನೋ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆ ನಾಲ್ವರೂ ಮುಲ್ಲುಕ್ಕಣದಿಂದ ವೀರರಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಕೋಮಲ ಕಳೆಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನಾಲ್ವರೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ

ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಮೈಮೇಲೆ ಉಕ್ಕಿನಂಗಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಅವರ ಆಗಿನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ಯಾವದೋ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆ ವನಾಂಕರವನ್ನು ಸೇರಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಮುಂದೆ ಅದೇ ಆರಿದ ಗೋರವೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳ ತುಂಡುಗಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಹೊಗೆಯು ಸುತ್ತಲೂ ಇಡುಗಿತ್ತು. ಆಗ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಕುರಿತು: "ರಾಮಸಿಂಗ, ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಆರಿದವು; ಇಕೋ, ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬೆಂಕಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವದು. ಬೇಗನೆ ಇದನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಉರಿ ಮಾಡು. ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಕೆಲಸಗಳು ಬಹಳ ಇರುವವು" ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಕೂಡಲೆ ರಾಮಸಿಂಗನು ಆರುತ್ತಿರುವ ಆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಗಾಳಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಬೀಸಿ ಉರಿಮಾಡಿದನು. ಅದು ಧಾಳಾಗಿ ಉರಿಯತೊಡಗಲು, ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮೂರು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿದನು. ಆ ನಾಲ್ಕು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳು ದೀಪದಂತೆ ಉರಿಯ ತೊಡಗಿದವು. ಅವುಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಅವರು ಕುಳಿತ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಆ ಗವಿಯ ಮುಖವೂ ಪ್ರಶಸ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿತು.

ರಾಮಸಿಂಗನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಉರಿಯುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಾನೂ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವನು ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ: ---"ಮಾಲೋಜಿರಾಯರೇ, ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಕೆ ಹೊತ್ತುಗಳಿ ಯುವದು? ಈಗ ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯು ಕ್ರಮಿಸಿ ಹೋಗಿರುವದು. ಏನಾಗುವದೂ ಇನ್ನುಳಿದ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಒಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ" "

ರಾಮಸಿಂಗನು ಈ ಅವಸರವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಲೋಜಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಹೋಗಿ: "ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ನಡಿಸಲಿಕ್ಕೇ ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿರುವರೇನು? ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವು ನಾವು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಕೇಳುವದಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ರಹಸ್ಯವು ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು?" ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಸಿಟ್ಟಿನ ಸ್ವಭಾವದ ರಾಮಸಿಂಗನಿಗೆ ಮಾಲೋಜಿಯ ಈ ಅಪಮಾನವು ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕ್ಷುದ್ರ ಜನರ ತಲೆಯು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಸಂಗತಿಯಿಂದಲೂ ಕಾಯ್ದು ತಪ್ಪವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಜನರ ಕೂಡ ಹೇಗೆ ನಡಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯವು ನಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವದು. ಅದರಂತೆ ರಾಮಸಿಂಗ ಮಾಲೋಜಿಯ ನಡುವೆ ಉಂಟಾದ ಕ್ಷುದ್ರ ಪ್ರಂಗವೇ ಬಿಳಿದು, ಏಕೋ ಸಕ್ಕೆ

ಹೋಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೆಲಸವು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದು ಇದೇನು ಹೋಸ ಗೊಂದಲವುಂಟಾಯಿತೆಂದು ಉಳಿದಿಬ್ಬರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮಾಲೋಜಿಗೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ರಾಮಸಿಂಗನಿಗೂ ತಿಳಿಹೇಳಿ, ಅವರಿಬ್ಬರ ಜಗಳವನ್ನು ನಂದಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಬೆಳಕಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗವಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ರಾಮಸಿಂಗನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂದೆ ಇದ್ದದರಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಗಂಡಾಂತರವು ಬಂದಿತು. ಜನರ ಸುಳಿದಾಟಿ ವಿಲ್ಲದ ಆ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಳಿಸುತ್ತ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿಯು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದು ಜನರ ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ಭಯಗೊಂಡು, ರಾಮಸಿಂಗನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿತು. ರಾಮಸಿಂಗನಾದರೂ ಶೂರನಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಒದಗಿದ ಆ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಅವನು ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಹುಲಿಯು ಅವನ ಸಮಾಚಾರ ತಕ್ಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡದೆಂಬ ಡೌಲು ತೋರಿತು; ಆದರೆ ಮಾಲೋಜಿಯು ಪ್ರಸಂಗಾವಧಾನದಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಬಿಡದೆ ವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಒಂದೇ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರಚಂಡ ಹುಲಿಯನ್ನು ಎರಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿದನು. ಮಾಲೋಜಿಯ ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಮಸಿಂಗನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟು ಆತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದನು. ಈ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅವರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೀಗಲಾದಿದ್ದರಿಂದ ರಾಮಸಿಂಗನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಮಾಲೋಜಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿಚಿತ್ರಸ್ವಭಾವದ ಜನರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ!

ಈ ಹುಲಿಯು ಪ್ರಸಂಗವು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಒದಗಿ ರಾಮಸಿಂಗನು ಮಾಲೋಜಿಯಿಂದ ಉಪಕೃತನಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೋಮಲ ಕಳೆಯುಳ್ಳ ಪುರುಷನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ರಾಮಸಿಂಗನಲ್ಲಿ ಮಾಲೋಜಿಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮತ್ಸರಭಾವವುಂಟಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಾನಿಯೊದಗುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು. ಇರಲಿ. ಪ್ರಸಂಗವು ಸಕ್ಕರೆಯಂತಾಗಲು, ರಾಮಸಿಂಗನು ಅಂಜುತ್ತಂಜುತ್ತ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕನು. ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಒಳಹೊಕ್ಕರು. ಗವಿಯು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಜನರು ಸಹಜವಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನಡುವೆ ಚೌಕುಗಳಾಗಲಿ, ಕೋಣೆಗಳಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ ಗುಹೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಮಾಲೋಜಿಯೂ ಆ ಕೋಮಲ ಕಳೆಯು ಪುರುಷನೂ ಬೆರಗಾಗಿ ಹೋದರು. ಶೂರಪಾಲನೆಂಬುವನು ಮಾತಾಡ

ತೊಡಗಿದನು. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ:—“ಮಾಲೋಜಿರಾಯರೇ ಹಾಗು ವಿಮಲಾದೇವಿಯವರೇ, ಈ ಗುಹೆಯು ಒಂದು ಪುರಾತನದ್ದಿರುವದು. ಇಂಥ ವಿಶಾಲವಾದ ಈ ಗುಹೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ. ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಮೇಲಾಗಿ ಇದು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗುಹೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಅರಮನೆಯ ವರೆಗೆ ಜೋರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ರಾಜರ ಪೂರ್ವಜರು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ ಏನು ತಿಳಿಯತೋ ಆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವರು. ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಆ ಜೋರ ನೆಲಮಾರ್ಗವು ಈ ಗುಹೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವದು. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಮಾಡಿದ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಜೋರಮಾರ್ಗವು ಪಾರಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದರ ಯೋಗವು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದ್ದದರಿಂದ, ಆಗ ಅದರ ಸೂರ್ತತಯಾಗದೆ ಉಳಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.”

ತೂರಪಾಲನ ಭಾಷಣವು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಗುಹೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಡ್ಡಾಡಿ ನೋಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಕಾರಸ್ಥಾನವು ಕೈಗೂಡುವದೆಂಬ ಭರವಸೆಯು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿತು. ಒಳಿಕೆ ಅವರು ಆ ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು, ಗೊರವಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ನೇರಿದರು.

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ವಿಮಲಾರಾಣಿಯೂ ಮಾಲೋಜಿಯೂ ಆ ಗುಹೆಯನ್ನು ಯಾಕೆ ನೋಡಿದರೆಂಬ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ತರ್ಕ-ವಿತರ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗ್ನವಾಗಿರಬಹುದು. ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದಾನವ ತಾಳಿರಿ. ಎಲ್ಲ ಸಂಗ ತಿಯೂ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುವದು.

ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಲೋಜಿ ಹಾಗು ವಿಮಲೆ ಮತ್ತು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜ ಈ ಮೂವರೂ ಸೇರಿ, ಚಾಲುಕ್ಯಸಮ್ರಾಟನ ನಾಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಪಟ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದರಷ್ಟೇ; ಅವರ ಆ ಕಪಟಯುಕ್ತಿಯು ಆ ಗುಹೆಯ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ನೆರವೇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಆ ಗುಹೆಯ ವರೆಗಿರುವ ಜೋರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂರ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಜೋರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಣಹಾರಕವಾದ ಮದ್ದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಗುಹೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಬೈಲನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನೊಡನೆ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸ್ನೇಹಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಅವನೊಡನೆ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ನಡಿಸಿ

ಜೀಕು. ಅವನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ, ಅವನನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಕರೆತರುವ ಸೋಗು ಹಾಕಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಕರೆತರುವಾಗ ಆ ಗುಹೆಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಶಸ್ತ ದಾರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ತರಬೇಕು. ಅವನು ಸಮರವಾರವಾಗಿ ಗುಹೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು, ಆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಬೈಲಲ್ಲಿಯೇ ವಸತಿಗೊನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಈ ಕಠಿಣಾಸುಯೆ ಯೋಗವ ಕೂಡಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ, ರಾಜಧಾನಿಯ ಜೋರವಾಗಳಿಂದ ಏಮಲೆಯು ಗುಹೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಒಳಗಿನ ಮಂದಿನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂಬ ಆ ತ್ರಿವಿಧವಾಗಿ ಕಪಟಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದರು. ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಜೋರವಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮದ್ದನ್ನಿಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಏಮಲೆಯು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ದತ್ತುವ ಹಣವನ್ನೂ, ಅಳುಗಳನ್ನೂ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಮಗಲೋಚಿಯು ಭಂಡಾರೀರಾಜನಲ್ಲಿಯ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ನಿರಾಸಿ ಕರೊಚನೆ ಗುಪ್ತಪೇರರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರು ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡನ್ನು ಸೇರಿ, ಅವರ ಚಲನವಲನವನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜರಿಗೂ ಏಮಲೆಗೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು, ಎಂಬ ಸಂಕೇತಗಳು ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದವು. ಸಮ್ರಾಟನು ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾರೀ ಮಾಡುವನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಸುಳುವು ಮಾಲೋಚಿಗೂ ಏಮಲೆಗೂ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವರು ತಕ್ಕು ಈ ಕಾರಣಾನವನ್ನು ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲರು ಈ ದಿವಸ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರೀರಾಜನ ಏಶ್ವಾಸುಕರಾದ ಇಬ್ಬರನ್ನು ನೆರವಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗುಹೆಯನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರೂ ರಾತ್ರಿಯು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಗುಪ್ತಚಾರರಿಗೆ ಅದರ ಸುಳುವು ಗೊತ್ತಾದರೆ, ಅವರ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜಕಾರಣದಲಿ ಗೌಪ್ಯವನ್ನು ಕಾಡಲು ಕೊಳ್ಳುವದೇ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸವುಂಟು. ಗೌಪ್ಯಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವಾದರೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದಿದ್ದರೂ, ಎಷ್ಟು ಬಲವಾದದ್ದೂ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದೂ ಇದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಕವಡಿಯ ಬೆಲೆಯು ಬರುವೆಲ್ಲ. ಈ ಜೋರವಾಗಳದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರೀರಾಜನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೊಡಗಿರುವದಕ್ಕೂ ಈ ಗುಪ್ತಚಾರರ ಅಂಜಿಕೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಧೂರ್ತನಾದ ಸಮ್ರಾಟನು ಯಾರ ಯಾರ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ ಗುಪ್ತಪೇರರನ್ನಿರಿಸಿರುವನೆಂಬುದು

ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತಹೇರರ ಸುಳಿದಾಟವೇ ಹಾಗಿತ್ತು. ಒಡ್ಡೊಬ್ಬ ರಾಜನಿಗೆ ಅವನ ವಿಶ್ವಾಸುಕರಾದ ಗುಪ್ತಹೇರರು ಅಸಂಖ್ಯಾಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಬಹಳ ಗೌಪ್ಯವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಗೊತ್ತಾದ ಮೇರೆಗೆ ನಿಮಲೆಯು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಜೋರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದಳು. ಮಾಲೋಜಿಯು ಸಂಗಡಿಗರೊಡನೆ ಗುಪ್ತಹೇರನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಅವನೆಡೆಗೆ ರಾಯಭಾರಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು, ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದನು. ಹೀಗೆ ಮೂವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಇತ್ತ ಮಾಲೋಜಿಯು ಗುಪ್ತಹೇರನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸಮ್ರಾಟನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರ ಸ್ಮರಣದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡು. ನಿಮಲೆಯು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಭರದಿಂದ ನಡೆಸಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಜಾತ್ಯಾಕಾರಸ್ಥಾನೀ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಪೌರುಷಪ್ರಿಯತೆಯು ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಈಗಂತೂ ಅವಳ ಮನೋರಥವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿತೆಂಬ ಸಂತೋಷವೊಂದು ಬೆರೆತದ್ದರಿಂದ, ಆಕೆಯು ಕಾರ್ಯಾವೇಶಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯೇ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಿಮಲೆ-ಮಾಲೋಜಿಯರನ್ನು ಅವರವರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನೊಬ್ಬ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತ್ರೇಷವಿದ್ದದರಿಂದ, ಪತ್ರದ ವಿಷಯವು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಸಾಧಿಸದಂತಾಯಿತು. ಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕವಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವು ಒಳು ಬೇಗ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಬಹು ಚಡಹೋಗುತ್ತದೆ. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಎರಡು-ಮೂರು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹರಿದೊಗೆದನು. ಕಡೆಗೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದನು. ಅದು ಚನ್ನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿತು. ಆಗ ಅವನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಸುಂದರವಾದ ಸೋನೇರಿಯ ಸುಳುವುಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಬಳಿಕ ಒಂದು ಲಕ್ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅರಗಿನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ. ಆ ಲಕ್ಕೋಟಿಯನ್ನು ಪತ್ರಕಳಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿರುವ ಧೈಲಿಯಲ್ಲಿ

ಹಾಕಿ, ತನ್ನ ಕೈಮುಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೂ ಅರಗಿನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವನು ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡಿ, ಕುಶಲ ನಾದ್ಯುಪ್ಪ ಹೇಜೇಬನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಪತ್ರವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನ ಮುಕ್ತಾಮಿದ್ಲಲ್ಲಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹೇಜೇಬನು ಒಂಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿ ನಡೆದನು.

ಹೇಜೇಬನು ಅತ್ತ ಹೋಗಲು, ಇತ್ತ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಗೆಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದವು. ಆಗ ಅವನು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ:—“ಇದೇನು ಚಮತ್ಕಾರವು? ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಭೂವಡನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಔದಾಸೀನ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿ ನಾನು, ವಿಮಲೆಯ ಮಾತಿನ ಮೇಲಿಂದ ಇಷ್ಟೊಂದು ತ್ರೇಷ ತಾಳಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ! ಒಂದುವೇಳೆ ತ್ರೇಷ ತಾಳಿದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ; ಪ್ರಸಿದ್ಧರೇತಿಯಿಂದ ತಾಳಿದ್ದರೆ ಅದೊಂದು ಕ್ಷಾತ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಭೂಷಣವೇ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕೂಟವಿಷವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವ ಅಧಮವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಾನು ತಂದುಕೊಂಡ ಹಾಗಾಯಿತು. ಇಂಥ ಅಧಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಾದರೂ ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು? ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಕುಲ-ಶೀಲಗಳಿಗೆ ಕಲಂಕವುಂಟಾಗುವದೋ, ಅಂಥ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಬಹುದೇ? ವಿಮಲೆಯ ಮಧುರ ಮಾತಿಗೆ ನಾನು ಮರುಳಾದೆನು. ಸ್ತ್ರೀಯು ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಮಾಯಾಸ್ವರೂಪನೆಂಬದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಅವಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಹೀನರೇ ಆಗುವರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಪುರುಷನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀಗೆ ನಾವು ಒಂದಿಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅಧೀನರಾಗಿ ನಡೆಯುವದೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ದಡ್ಡತನವೇ ಸರಿ! ನಾನು ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ವಿಮಲೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವದು ನನಗೆ ಅಶಕ್ಯವೇ ಆಯಿತು. ನನ್ನಂಥವನ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗಾದ ಬಳಿಕ, ವಿಷಯಲಂಪಟಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು? ವಿಮಲೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ, ಸಮ್ರಾಟನೊಡನೆ ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹೋರಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು.” ಎಂಬ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಬರಹತ್ತಿದವು. ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಹೈರಾಣವಾಗಹತ್ತಿತು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲಕೆಲವು ಜನರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಯಾವದೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕೈ ಹಾಕುವರು. ಕೆಲಸವು ಕೈ ಎಂದಿದ ಬಳಿಕ ಸತ್ತಾತ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವರು.

ಭಂಡಾರೀರಾಜನು ಹೇಜೀಬನನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕರೆಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದನು. ವಿಮಲೆಯು ಕೈಕೊಂಡಿರುವ ನೂಪೂರ್ಗದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದನು; ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವದೂ ನಿರ್ಧಾರವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಬಂದೂ ವಿಚಾರಗಳೂ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲದಾದವು. ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ವಿಮಲೆಯ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ವಿಮಲೆಯ ವಿಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡತೊಡಗಿತು. ವಿಮಲೆಯ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಮುಂದೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಬರಲು, ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಭಂಡಾರೀರಾಜನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಿಮಲೆಯ ಚರಿತ್ರದ ಶೋಧಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯ ಗುಪ್ತಹೇರರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿರಲು, ಇತ್ತ ಅವನಿಂದ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟ ಹೇಜೀಬನು ಪಯಣದ ಮೇಲೆ ಪಯಣ ಮಾಡುತ್ತ ಸಮ್ರಾಟನ ಪಾಳಯವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಹೇಜೀಬನು ಬಂದಾಗ ಭೂವಡನು ಪಯಣದ ಮೇಲಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಂದು ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಪೀಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದನು; ಗುರ್ಜರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನಾಸುಕತ್ವದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಇದುವರೆಗೂ ಅಂಥ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧೆಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುವು ಗಂಟುಬೀಳದ್ದರಿಂದ, ಸೈನಿಕರ ತೋಳ ತಿಂಡಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ತಮಗೆ ಯಾರೂ ಎದುರಿಸುವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಆ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ವಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವಿರಬೇಕೋ ಆ ಕೆಲಸವಿರದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ವಾಮಮಾರ್ಗ ಪ್ರವರ್ತಕವಾಗುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದರಂತೆ ಯುದ್ಧದ ಗೊಂದಲವಿಲ್ಲದ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿನೋದವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮ್ರಾಟನು ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠ ರಸೆಂಬದನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಪ್ರಸಂಗವಶಾತ್ ತಮ್ಮ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮೊರೆಗೆಡವುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನದೀತೀರ ಹಿಡಿದು ವಿನೋದಾರ್ಥ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹೇಜೀಬನು ಅವನಿಗೆ ಛಿಟ್ಟಿಯಾದನು. ಹೇಜೀಬನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಸೈನಿಕರು ಅವನನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಅವನ ಥೈಲಿಯನ್ನು ಕಸಕೊಂಡರು; ಹಾಗೂ ಒಂಟಿಯನ್ನು ಹುಡ್ಡುಬ್ಬಿಸಿ ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಹೇಜೀಬನು ತಾನು ಭೂವಡ ಸಮ್ರಾಟರ ಒಳಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕವನಿರುವೆನೆಂದು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ಆ ಹುಂಬ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಾರದಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಹೇಜೀಬನನ್ನು ಅವನು

ನುಷವಾಗಿ ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿ, ಅವನು ತಂದಿದ್ದ ಧೈಲಿಯನ್ನು ಒಡೆದರು. ಒಳಗಿನ ಸುಂದರವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಿರು ಮೇಲೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಒಕ್ಕಣಿಕೆಯಿತ್ತು. ಆ ಒಕ್ಕಣಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತೆರೆದವು. ಅವರ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಪನವುಂಟಾಯಿತು. ತಮ್ಮಿಂದ ಏಂಥ ಅಪರಾಧವು ಸಂಭವಿಸಿ ತಲ್ಲ! ಎಂದು ಅವರು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಹೇಜೀಬನ ಕೈ ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದರು. ಹೇಜೀಬನು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದನು. ಒಳಕೆ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಪಾಳಯಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು, ಅವನನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ, ರಾಜಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಹೇಜೀಬನು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಕಂಡು ಆತನಿಗೆ ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಧೈಲಿಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದ ಈ ಹೇಜೀಬನು ಯಾರೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ರಾಜನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧೈಲಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡನು.

೧೫ ಏಕಪತ್ನೀ ವ್ರತಪ್ರಭಾವ.

ಸಮ್ರಾಟನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಧೈಲಿಯನ್ನೊಡೆಯದೆ ಹೇಜೀಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದನು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಧೈಲಿಯ ಮೇಲಿನ ವೋಹರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಜನ ಹೆಸರೂ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಅಸ್ವಪ್ಪ ಅಕ್ಷರಗಳು ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದವು. ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಲು ಆ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಹೇಜೀಬನಿಗೆ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೊಳೆಯುವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಗಂಭೀರ ಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ವೋಹರಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಂತಯ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನನ್ನು ಏನಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದೆಂದು ಆ ಧೂರ್ತನು ತಿಳಿದನು; ಆದರೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಆಗ ಅದರ ಗೊಡವೆಗೆ ಮೋಗದೆ, ಹೇಜೀಬನನ್ನು ನಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿ, ಧೈಲಿಯನ್ನು ಒಡೆದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಚೀಲವಿತ್ತು; ಅದರ ಮೇಲಿನ ನೋಹರು ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಡೆದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಳಕೆ ಆತನು ಚೀಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪತ್ರವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡನು. ಆ ಪತ್ರವಾಚನದಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ಆದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಜೀಬನು ಧೈಲಿಯನ್ನು ಒಡೆದು ನೋಡಿರುವನೆಂಬ ಸಂತಯವು ಅವನನ್ನು ಬಾಧಿಸತೊಡಗಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಹೇಜೀಬನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹೇಜೀಬನು ಬಂದು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅನೇಕವೃ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನ ಮುಖವು ಕ್ಷಣದ ಮೇಲಿಂದ ಇವನಿಂದ ಈ ಕೆಲ

ಸವು ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಈತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಹೇಳುವದಿರುತ್ತದೆ, ಎಂದು ತರ್ಕಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನೇನಂದರೆ:—“ನೀವು ತಂದ ಚೀಲದ ಮೇಲಿನ ಮೊಹರು ಒಡೆದ ಕಾರಣವೇನು?”

ಸಮಾಟನು ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದೊಂದೇ ತಡ; ಹೇಜೀಬನು ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿನ್, ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಹೇಳುವೆನು, ಎಂದನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬಳಿಕ ಹೇಜೀಬನು ತನಗೆ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕೊಟ್ಟ ಹಿಂಸೆಯನ್ನೂ, ಅವರು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಒಡೆದು ಸಮ್ರಾಟರ ಒಕ್ಕಣಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ, ತನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನೂ ಒಂದೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಅವರ ಮಾತು ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಮುಖವು ಉಗ್ರವಾಯಿತು. ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲೆಯ ಹೊರತು ಉಳಿದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪರರಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಕೊಡುವುದು ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮವಲ್ಲೆಂದು ಆತನ ನಿಶ್ಚಿತ ಮತವಿತ್ತು. ಈ ಮತದಂತೆ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಆತನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಗೂ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ ಸೈನಿಕರು ಈ ರೀತಿಗೊಂದಲ ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಮ್ರಾಟನ ಪಿತ್ತವು ತಲೆಗೆರಿದಿತು. ಅವನು ಹೇಜೀಬನನ್ನು ಕುರಿತು: “ಯಾವ ಭಾಗದ ಸೈನಿಕರು? ಅವರ ರಾಹುಟಿಗಳು ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿಗಿರುವವು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು; ಆದರೆ ಆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಪಾಳಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ದಿಕ್ಕಿಗೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಲಕ್ಕೆ ಆಗದ್ದರಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನೊಡನೆ ಕೆಲವು ಜನ ಸಿಸಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಹೇಜೀಬನು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದ ಸೈನಿಕರ ರಾಹುಟಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು; ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಸಾಯಿಗಳು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ದರ್ಬಾರಕ್ಕೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟರು. ಸಮ್ರಾಟನು ಅವರ ಅಪರಾಧವು ನಿಜವೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದ ಬಳಿಕ, ಅವರಿಗೆ ಕಡುತರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಜೀಬನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಹೇಜೀಬನೊಡನೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಬಹು ಧೂರ್ತನಿದ್ದರಿಂದ ಯಾರ ನಂಬಿಗೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕಿತ್ತಕೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಅವನ ಹುಟ್ಟಗುಣವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಅವನು ಹೇಜೀಬನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ದೋಷವೇನಾದರೂ ಹೊರಬೀಳುವದೇನೆಂದು ನೋಡಿದನು; ಆದರೆ ಹೇಜೀಬನಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯವನಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಹೇಳದೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ

ಪಾರಾದನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಪ್ರಕೃತೋಚಿತವಾದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಹೇಜೇಬನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟನು.

ಹೇಜೇಬನು ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಪತ್ರವನ್ನು ಪುನಃ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಓದತೊಡಗಿದನು. ಪತ್ರವನ್ನು ಓದುತ್ತ:—“ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯು ನನಗಿರುತ್ತದೆ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ ವರೆಗೆ ಬಂದನು. ಆ ಮಾತು ಅವನಿಗೆ ಉಪಚಾರವೆಂದು ತೋರಹತ್ತಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ತಾನು ಇಡಿ ಗುರ್ಜರ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರಲು, ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನಂಥ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಾರದೆ ಹೋಗುವುದು ಅಸಂಭವವೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಈ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಮೋಸವಿರಬೇಕೆಂದು ಅವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಅವನು ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠನಿದ್ದ ದರಿಂದ ಯಾರ ಮೋಸಗಾರಿಕೆಗೂ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಆ ವಿಷಯದ ಕಡೆಗೆ ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿ, ಪಾಳಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಕರೆ ಕಳುಹಿದನು.

ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸೇನಾಪತಿಯು ಬರಲು ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನಿಗೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಪತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಶತ್ರುಗಳು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಉಪಾಯ ದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ನಾವು ಹೀಗೆ ಸುಖಶೋಭಾವರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಪ್ಪಿತವಲ್ಲ. ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನಿಗೆ ವಚನಕೊಟ್ಟಂತೆ, ನಾವು ಕಿರುಮಂಜೇ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬೇಗನೆ ಮುಟ್ಟುವುದು ಅವಶ್ಯವಿರುವುದು. ನಮ್ಮ ಚಾರರು ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ವಷ್ಟೇ; ಆದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ನಾಳೆಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಪಾಳಯವನ್ನು ಕಿರು ಮಂಜೆಗೆ ಹೊರಡಿಸಬೇಕು; ಇದರಂತೆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಡಂಗುರವನ್ನು ಸಾರಿಸಿರಿ, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಸೇನಾಪತಿಯು ಮಹದಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅದರಂತೆ ಪಾಳಯದಲ್ಲಿ ಡಂಗುರವನ್ನು ಹೊಡೆಯಿಸಿದನು.

ಗೊತ್ತಾದ ಮೇರೆಗೆ ಪಾಳಯವು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಾಗುತ್ತ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಆ ಅರಣ್ಯವು ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ನಿಬಿಡವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಗುಡ್ಡಗಳೂ ಕಂದರಗಳೂ ಭಯಾನಕವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಶ್ವಾಪದಗಳಿಗಂತೂ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಸಮ್ರಾಟನ ನೈನಿಕರು ಆ ಭಯಾನಕ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಕೌತುಕದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಬಾಚಾರ ಬುಣುಗಿನವರು ಮಾಡಿದ ದಾರಿಯನ್ನು ಓಡಿದು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ

ಆರ್ತಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಸಿತು. ಸ್ವರವು ಸ್ತ್ರೀಕಂಠದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಿದ್ದರಬೇಕೆಂದು ತರ್ಕಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳೇ ಬೇಡಾಗಿದ್ದವು; ಆವರೆ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಸ್ವರವು ಕೇಳಬರುತ್ತದೆಂದೆಂದನ್ನು ಸಮ್ರಾಟನು ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದನು ಆ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೇನಾನಾಯಕನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಸೇನಾಪತಿಯು ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಪಥಕವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಸ್ವರವು ಕೇಳಬರುವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಾಗಿದನು. ಆತನ ಸೈನಿಕರೂ ವೇಗಶಾಲಿಗಳಾದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇರಿ ಒಂದು ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಇಳಿದರು. ಆಗ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ನೋಟವು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಗುಡ್ಡದ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಬೈಲು ಪ್ರದೇಶವಿತ್ತು; ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಡೋಲಿಯು ಇದ್ದು, ಅದರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು-ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಅದೇ ಧಾರಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪತನ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಇಹಲೋಕದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲು, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲು ಇಟ್ಟು ನರಳುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನೀರು-ನೀರು ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕೈತ್ತು ಜನರು ಸತ ಸ್ಮವಾಗಿ ಡೋಲಿಯು ಸುತ್ತುವರೆದು ನಿಂತು, ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರವನ್ನು ನಡಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಆ ರಾಕ್ಷಸೀ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಭೀತಳಾದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮೊರೆ ಇಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೋ-ಎನೋ ಎಂಬಂತೆ ಒಂದೇಸವನೆ ಬೇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಸ್ತ್ರೀಯು ಚೀರಾಟವೇ ಸಮ್ರಾಟನ ಕಿವಿಯ ವರೆಗೆ ಬಂದಿತ್ತು.

ಈ ಮೇರೆಗಿರುವ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೇನಾನಾಯಕನಿಗೆ ಎದ್ಯಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ತಟ್ಟನೆ ಕೊಳೆಯಿತು. ಯಾವಳೋ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮನೆತನದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ತನ್ನ ಅನುಚರರೊಡನೆ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟಿರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಜನ ವಿಷಯಲಂಪಟಿಗಳು ಅವಳ ಡೋಲಿಯನ್ನು ತರುವಿ ಈ ಅನರ್ಥವನ್ನು ನಡಿಸಿರಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದವು ಅವನು ಲಗುನಗೆಯಿಂದ ಡೋಲಿಯು ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಈ ಆಗಂತುಕನು ಬರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಡೋಲಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದ್ದ ಆ ವಿಷಯಾಂಧರು ಕಾಲೆಗೆದರು. ಇದೇನು ನೋಡೆಗವೆಂದು ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಬೊಗ್ಗಿ ನೋಡಿದಳು. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡಿಸಿದ ಚಾಂಡಾಲರು ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡುತ್ತಿರಲು, ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸೈನಿಕರ ಗುಂಪು ಬರುವದೆಂದು ತಿಳಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅವಳು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆ ಇಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅಷ್ಟ

ರಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೇನಾಪತಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಡೋಲಿಯ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡಿಸಿದ ನೀಚರನ್ನು ಬಿನ್ನಟ್ಟಿ ಹಿಡಿತರಲು ಈ ಮೊದಲೇ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಆ ಚಾಂಡಾಲರನ್ನು ಹಿಡತಂದರು.

ಸೇನಾಪತಿಯು ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಸ್ತ್ರೀಯು ಅತ್ಯಂತ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ವಯಸ್ಸು ಇಪ್ಪತ್ತರ ಒಳಹೊರಗಿರಬಹುದು. ಅವಳ ಅಂಗಕಾಂತಿಯು ಸುಮನೋಹರವಾದ ಕೇತಗೀ ವರ್ಣದಿಂದ ನೋಟಕರಲ್ಲಿ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಅವಯವಗಳ ಸೌಷ್ಟವವು ವರ್ಣಿಸಲಶಕ್ಯವಾಗಿತ್ತು; ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಅವಳ ವಿಶಾಲ ನೇತ್ರಗಳೂ, ಸರಳವಾದ ನಾಶಿಕವೂ, ತಿದ್ದಿ ಮಾಡಿದಂತಿರುವ ಕುಡಿಹುಬ್ಬುಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬೈಲಿಗಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮಾಸವೀ ಪ್ರಾಣಿಗಿರತಕ್ಕ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಮೀರಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಆ ಅಪ್ರತಿಮ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೇನಾಪತಿಯು ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಸ್ತಂಭಿತನಾದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಉಸಿರನ್ನು ಸಸ ಆಡಿಸಲಿಲ್ಲ; ಕಣ್ಣುಗಳ ರೆಪ್ಪೆಗಳನ್ನೂ ಬಡಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಬಳಿಕ ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಚಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಶುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ತಾನು ಭ್ರಾಂತನಂತೆ ನೋಡುವಾಗ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ರಕವಳಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಅತ್ಯಂತ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿದನು; ಮತ್ತು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನೇನಂದರೆ: — 'ಭಗವೀ, ನಿನ್ನ ಸುಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ನಿರ್ಲಜ್ಜತನದಿಂದ ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯು ತಿಲಮಾತ್ರವಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ತಂಗಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಗುರುತು ನಿನಗಿಲ್ಲ-ನಿನ್ನ ಗುರುತು ನನಗಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ದೈವಯೋಗವು ವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದು. ಈ ದಿವಸ ನಿನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವು ದೈವಯೋಗದಿಂದಲೇ ನನಗುಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಅದೈಯಗೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಾನು ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೇನಾನಾಯಕನಿರುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ದಂಡು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪವಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ನಿನ್ನ ಆರ್ತಧ್ವನಿಯು ನಮಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಕೊಡಲೆ ನಮ್ಮ ಸಮ್ರಾಟರು ನಮ್ಮನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಸಂಕಟಕ್ಕೀಡಾದವರನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ

ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮ್ರಾಟರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯು ಒಪ್ಪಳುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಲೇನು? ನಿನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಪ್ರಭಾವವು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವದೆಂತಲೇ ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಹಾ ರಾಜರ ದಯೆಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿರುತ್ತೀ; ನೀನು ಯಾರೊಬ್ಬನನ್ನೂ ಹೇಳು."

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸೇನಾಪತಿಯು ಮಾತನಾಡಲು, ದೋಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯವು ಬಂತು. ಸಮ್ರಾಟನ ಹೆಸರನ್ನು ಅವಳು ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಏನೇ ಆಗಲಿ, ದುಷ್ಟರ ಹಾವಳಿಯು ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು:

"ಸೋದರರೇ, ಕಟುಕರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಬಡ ಆಕಳದಂತೆ ನಾನು ಸಂಕಟಕ್ಕೀಡಾಗಿರುವಾಗ, ನೀವು ಬಂದದ್ದು ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವೆಂತಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಗುರ್ಜರ ದೇಶವು ಈಗ ಪಾಪಮಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಪಾಪ-ವುಣ್ಣು ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳ ವಿಚಾರವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ; ನಾನು ಭದ್ರ ಗಡದ ರಾಜನ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿಯು; ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ತಂಗಿಯು; ಭದ್ರಗಡವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಹು ದೂರ ಇರುವದು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದೆ ವಿಷಯಲಂಪಟಿ ಯಾದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನೆಂಬೊಬ್ಬ ನೀಚ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಆತ್ಯಂತ ನೀಚನೂ ಕ್ರೂರನೂ ಇದ್ದ ದರಿಂದ, ನನ್ನ ಪತಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಚೋರ ಮಾರ್ಗ ದಿಂದ ನನ್ನ ತವರು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಅದರಂತೆ ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಸುರಕ್ಷಿತ ವಾಗಿ ಬಂದೆನು; ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಯಾರೋ ದುಷ್ಟರು ದ್ರವ್ಯಲೋಭ ದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನರನ್ನು ಮುತ್ತಿ-ಕಾಡಾಡಿದರು. ಆ ಜನರ ಒಂಚೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಇದ್ದದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಈಡಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು-ಮೂರು ತಾಸುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರು. ಪಾಪ! ನನ್ನ ಸುಖವಾಗಿ ಆ ನಮ್ಮ ಸೇವಕರು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಎರವಾದರು! ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರು ತಂದಳು.

ಸ್ತ್ರೀಯು ಮಾತು ಕೇಳಿ ಗುರ್ಜರ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ನಕ್ಷೆಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸೇನಾಪತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕನಿಕರಪಟ್ಟು: ತಂಗೀ, ಇನ್ನು ಹೆದರಬೇಡ; ನಡೆ ನಮ್ಮ ಸಮ್ರಾಟನ ಕಡೆಗೆ; ಆ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಸಮ್ರಾಟನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು, ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ತವರು ಮನೆಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸುವೆನು, ಎಂದನು, ಸೇನಾಪತಿಯು ಈ ಮಾತಿನಂತೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಅವನೊಡನೆ ಹೊರಡುವದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ

ಅನುಮಾನ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಸೇನಾಪತಿಯು ಸಮ್ರಾಟನ ಪಾಪಭೀರುತನವು ಎಷ್ಟೆಂಬದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಸ್ತ್ರೀಯು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸಮ್ರಾಟನೆಡೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಟ್ಟಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯು ಕೆಲವು ಜನ ಸಿಪಾಯರು ಗಾಯವಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಕೆಲ ಜನ ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಉಪಚಾರವನ್ನು ನಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ. ಕೆಲಕೆಲವರು ಶುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಉಳಿದವರು ಇಹ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಬಳಿಕ ಸೇನಾಪತಿಯು ಶವಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಶುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಸಿಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಆ ತರುಣಿಯನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡು ಪಾಳಯದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದನು. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಬರತೊಡಗಿದವು. “ನಾನು ಈ ತರುಣಿಯನ್ನಂತೂ ಸಮ್ರಾಟನೆಡೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೊರಬೆನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಪರನಾರೀ ಸೋದರನೂ ಪಾಪಭೀರುವೂ ಚಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಇರುವುದು ನಿಜ; ಆದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಬರುವವಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಲೋಕೋತ್ತರ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯಾಸಕ್ತವಾದರೆ ಆಗಬಾರದೇಕೆ? ಅಹಾ! ಎಂಥ ವಿವ್ಯಕ್ತ ಸೌಂದರ್ಯವಿದು! ಮುಖವೆಷ್ಟು ಮನೋಹರ! ಅಂಗಕಾಂತಿಯು ನೊಬಗನ್ನಂತೂ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗಂತೂ ಇವಳ ಲಾವಣ್ಯವನ್ನು ಸೂರೆ ಗೊಳ್ಳುವವನೇ ಧನ್ಯನೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮ್ರಾಟನ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಈಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಬಹುದು! ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತದೋ ನೋಡುವಾ”

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸೇನಾಪತಿಯು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ನಡೆದಿರಲು ಪಾಳಯವು ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಆದರೆ ಪ್ರಚಂಡ ಸಪ್ತಳವನ್ನು ದೂರನಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ವಿಸ್ಮಿತಳಾದಳು. ಸೇನಾಪತಿಯು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತರದಿಂದಿಡೋಡಿಸುತ್ತ ಪಾಳಯವನ್ನು ಸೇರಿ ಸಮ್ರಾಟನೆಡೆಗೆ ಹೋದನು. ಬಳಿಕ ಅವನು ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಮತ್ತು ಸಂಗಡ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಆ ತರುಣಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಗಾಯಹೊಂದಿದ ಜನರನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಆ ತರುಣಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಳವಳಗೊಂಡು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು: —“ತಂಗೀ, ದುಃಖಪಡಬೇಡ; ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ನಿನಗೆ ಅಣ್ಣನೆಂದ ಬಳಿಕ ನನ್ನನ್ನೂ ಅಣ್ಣನೆಂದು ತಿಳಿಯಾಕಂದರೆ ಆತನು ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಬಯಸಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿ

ರುವನು, ಇರಲಿ; ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ನಾವೂ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು; ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಪಾಳಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬಹುದು. ನಿನಗೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ತೊಂದರೆಯಾಗಲಾರದು. ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಇರಲು ಇಚ್ಛಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ತವರು ಮನೆಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವೆನು, ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಉಪಾಹ ಹೃದಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವಳು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದಳೇನೆಂದರೆ:—“ಸಮ್ರಾಟನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ನನ್ನನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ತವರುಮನೆಗೆ ಹೋಗಗೊಡು; ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿ ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿರುವೆ. ಅದರಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ತವರುಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗು.”

ಸಮ್ರಾಟನು ಪಾಪಭೀರುವೂ ನೀತಿವಂತನೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಹತ್ತರ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಕೂಡಲೆ ಆಕೆಯನ್ನು ತವರುಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಎತ್ತುಗಡೆ ಮಾಡಿದನು. ಆತನು ತನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರಂತೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಅವಳ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉಡುಗರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಸರಳಹೃದಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ತರುಣಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಆತನು ತನ್ನ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಒಂದು ಪಥಕವನ್ನು ಆಕೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಗೋಸುಗ ನೇಮಿಸಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಆಕೆಯ ತವರು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ವರ್ತನವನ್ನು ನೋಡಿ ಆತನ ಪರಿವಾರವು ಬೊಟ್ಟು ಕಚ್ಚಿತು! ಸೇನಾಪತಿಯಂತೂ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದನು. ತರುಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಚಂಚಲವಾಗುವದೋ ಎಂದು ಶಂಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಪವಿತ್ರ ಹೃದಯವನ್ನು ನೋಡಿ ದಂಗುಬಡಿದು ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ರಾಜನ ನೀತಿಯು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಅವನ ಈ ಅಖಂಡ ವಿಜಯಕ್ಕೂ ಇಂಥ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸು ಕರಗದೆ ಇರುವದಕ್ಕೂ ಅವನ ಏಕಪತ್ನೀ ವ್ರತಪ್ರಭಾವವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಮನಗಂಡರು.

೧೬ ವಿಮಲೆಯ ಚಿಂತೆ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನು ಪರಸ್ಪರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಹೃದಯವನ್ನು ಬೈಲಿಗಿಡಲು, ಅವನ ಸೇನಾನಾಯಕರೇ ವೊದಲಾದವರು ನಡುಗಿದರು. ಅವರು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ವೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತನ ಈ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ದಂಡಿನವರ ತೀಲವು ಬೆಳೆಯಿತು. ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಸಮ್ರಾಟನ ನೀತಿಮತ್ತತೆಯು ಸರ್ವರನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಆತನ ಸೈನ್ಯವು ಎಲ್ಲ ಹೋದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡರೂ ಜನರಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯು ತಟ್ಟದಾಯಿತು. ಇಂಥ ಪ್ರಚಂಡ ಸೇನೆಯು ಭೂವಡ ಸಮ್ರಾಟನದಾಗದೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನದಾಗಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಗುರ್ಜರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾ-ಹಾಕಾರವೆದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಊರು-ಕೇರಿಗಳು ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣನ ಭಕ್ತಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಪತಿವ್ರತೆಯರು ಶಾಪವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು! ಆದರೆ ಈ ಯಾವ ಅನರ್ಥಗಳೂ ಒದಗದೆ ಸೈನ್ಯವು ತನ್ನ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಗುರ್ಜರ ನಿವಾಸಿಗಳು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಒಹು ವಿಧವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡುವರಲ್ಲದೆ, ತಾವಾಗಿಯೇ ಆತನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ಅಮೌಲ್ಯವಾದ ತೀಲದಿಂದ ಅಸರಿಚಿತವಾದ ಗುರ್ಜರ ಭೂಮಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದಿರಲು, ಇತ್ತ ಅವನ ಶತ್ರುಗಳು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಭರದಿಂದ ನಡಿಸಿದ್ದರು.

ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಶತ್ರುಗಳೆಂದರೆ ವಿಮಲೆಯೂ ಆಕೆಯ ಹಸ್ತಕರೂ ಆಗಿದ್ದರೆಂಬದು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವದು. ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಆಶ್ರಯದಾತ್ರವು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನ ಗೌರವವು ಗುರ್ಜರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಆ ಕಾರಸ್ಥಾನಿಯಾದ ವಿಮಲೆಯು ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬರು-ಮೂವರು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿವಳು. ಅವಳ ದೀರ್ಘ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಗೂ ಗುಹೆಗೂ ಹೋರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಳು; ಮತ್ತು ಒಹು ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮದ್ದಿನ ಚೀಲಗಳನ್ನಿರಿಸಿದಳು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುಹೆಯು ಮೇಲ್ಭಾಗವೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಯಿತು. ಸಂದಚಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಸಣ್ಣದೊಡ್ಡ ವೃಕ್ಷಗಳು ಸಮೂಲವಾಗಿ ಅಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ಸಮಪಾತಳಿಯ ಗುಹೆಯು ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಒಂದು ಏಕಾಲವಾದ ಬೈಲಿನಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ

ತೋರಹತ್ತಿತು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವು ಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಬಲ್ಲ ವಿಮಲೆಯು ಅಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಕೆಲಸವು ಹೀಗೆ ಸಮಿಸಕ್ಕೆ ಬರಹತ್ತಲು, ಅವಳು ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತಹೇರರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಡೆಯಪರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಗುಪ್ತಹೇರರನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಆ ಗುಪ್ತಹೇರರೆಲ್ಲರೂ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತರಾಗಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ, ವಿಮಲೆಗೆ ಅದರ ಸುದ್ದಿಯು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ತಾನು ಇಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರೂ ತನ್ನ ಗುಪ್ತಹೇರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದೂ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ; ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣವಿದ್ದಿತು? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಬರಬಗುತ್ತ ದಿವಸಗಳು ಹಚ್ಚಾದಂತೆ ಆಕೆಯ ಚಿಂತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹುಟ್ಟತೊಡಗಿದವು. ಮಾಲೋ ಜಿಯು ಫಿತೂರನಾಗಿರಬಹುದೇನು? ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಇದು ವರೆಗೆ ನನಗೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಯಾಕೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಉಳಿದ ಗುಪ್ತಹೇರರಾದರೂ ಯಾಕೆ ತಿರುಗಿ ಬರಬಾರದು? ಏನು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ದುಷ್ಟ ಸಮ್ರಾಟನ ಹದ್ದಿನಂಥ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದೇನು? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಮ್ರಾಟನು ಅವರನ್ನು ಸೆರೆಯಿರಿಸಿರಬಹುದೇ? ಹಾಯ್! ಹಾಯ್!! ನನ್ನ ಕೆಲಸವು ಹೇಗೆ ಕೈಗೂಡಿತು? ಆ ಸಮ್ರಾಟನು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಯಾವಾಗ ದಗ್ಧನಾಗಿ ಹೋಗುವನು? ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಆಕೆಯನ್ನು ನುಗ್ಗು ಮಾಡತೊಡಗಿದವು; ಆಗ ಆಕೆಗೆ ಎಲಕ್ಕಣವಾದ ಗಾಹವು ಆಗತೊಡಗಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಅವಳು ಗಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದಳು. ನೋಡುವವರಿಗೆ ಯಾವಳೊಬ್ಬ ಯೋಗಿನಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಆಕೆಯು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಹವಣಿಸುವ ಕಾಲಸರ್ಪಿಯೆಂಬದು ಅನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು!

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅವಳು ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ, ಬಹು ಚಾಣಾಕ್ಷನಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗುಪ್ತಹೇರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಆತನು ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡನ್ನು ಸೇರಿ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಬಂದ ಗುಪ್ತಹೇರರೆಲ್ಲರೂ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದನು; ಮತ್ತು ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಭಂಡಾರೀರಾಜನ ತಂಗಿಯು ಅವನಿಂದ ಗೌರವ ಹೊಂದಿ ತವರು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟಳು. ಇದೆಲ್ಲ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಗುಪ್ತಹೇರನು ದಂಗುಬಡಿದು ಹೋದನು! ಮತ್ತು ಅವನು ಕೂಡಲೆ ಆ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ನುಸುಳಿ ವಿಮಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು. ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಸಮಸ್ತ

ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಮಲೆಯು ಸೊಂಡೆಯೊಣಗಿತು. ಅವಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕಂಪನವುಂಟಾಯಿತು. ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಗುಪ್ತಹೇರರೂ ಸಮ್ರಾಟನ ಸರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಕಥೆಯೇ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಉದಾರನಾದ ಸಮ್ರಾಟನು ಏಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಮೇಲೆ ಉಪಕಾರದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿದನು. ಅಂದಬಳಿಕ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನ ಪ್ರಾಣಹರಣಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುವದು ಅಶಕ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕರ್ಣಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ವಿಮಲೆಯ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಕಮರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟವು! ಆಕೆಗೆ ಮುಂದೆ ಏನೂ ತೋಚದಾಯಿತು. ಶತ್ರುಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆಯಲು, ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆ ಆಗುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಿರುವದು. ಹೀಗೆ ವಿಮಲೆಯು ಭಯಂಕರ ಚಿಂತೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರಲು, ಅತ್ತ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನೂ ಚಿಂತೆಗೆ ಗುರಿಯಾದನು.

ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ವಿಮಲೆಗೆ ಅಭಿವಚನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನಷ್ಟೆ; ಮತ್ತು ಅವನು ಆಕೆಯ ವರ್ತನವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಜನ ಗುಪ್ತಹೇರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದನು. ವಿಮಲೆಯ ಆಚರಣೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶುದ್ಧವಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಗುಪ್ತಹೇರರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಆಕೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಆದರಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ, ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಮೂರಿ ಆಕೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದನು. ಆಕೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ, ಗುರ್ಜರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡುವದೇ ಎಂದು ಅವನು ನಂಬಿದ್ದನು. ವಿಮಲೆಯು ತೆಗೆದ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನ ಅಂತವಾಗಿ ಹೋದರೆ, ಗುರ್ಜರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪರಶಕ್ರವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲವಾಗುವದೆಂದು ಅವನು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ್ದನು. ಬಲಿಷ್ಠ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಬೇಕಾದರೆ, ರಾಜನೀತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಪಟೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರೆ, ದೋಷವಿಲ್ಲೆಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆತನು ಸಮ್ರಾಟನ ಶತ್ರುವಾಗಿ ಅವನ ನಾಶಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸನಿಯಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮಾರ್ಗಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯೊಂದನ್ನೇ ಅವನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಹೇಜೇಒನು ಬಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಲು, ರಾಜನು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು, ಸಮ್ರಾಟನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಆತಿಥ್ಯ

ವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವನೆಂದು ತಿಳಿದನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಂಡನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಸಮ್ರಾಟನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟು ಕುಶಲ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಗುಪ್ತ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿರಲು, ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಮ್ರಾಟ ನಿಂದ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನ ತಂಗಿಯು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿದಳು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ಆಕೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿತು. ಹೀಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ತಂಗಿಯು ಒರಲು, ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಯೋಚನೆಗೊಳಗಾದನು; ಆದರೆ ಚಂಪಾದೇವಿಯು ಒಳ್ಳೇ ಧೂರ್ತಳೂ ಚಾಣಾಕ್ಷಳೂ ಇದ್ದದರಿಂದ, ಕೂಡಲೆ ಅಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಾನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳಲು ಸಂಭವಿಸಿದ ಸಂಕಟವನ್ನೂ, ದಾರಿಯಿಲ್ಲುಂಟಾದ ಸಂಕಟವನ್ನೂ, ಸಮ್ರಾಟನಿಂದ ಅದು ನಿವಾರಣವಾದ ಬಗೆಯನ್ನೂ, ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಮಹದುಪಕಾರವನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ತಂಗಿಯು ಹೇಳುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೆಪ್ಪನಾಗಿ ಕುಳಿತನು! ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಅಧಮತನವೂ, ಸಮ್ರಾಟನ ಉದಾರತನವೂ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದವು. ಮೊದಲೇ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕಲುಷಿತವಾಗಿತ್ತು; ಅದರಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತಂಗಿಯ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ಅನಿಷ್ಟಪ್ರಸಂಗ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕೊಡವಿತು. ವಿಮಲೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಆತನು ಯಾವ ಸಮ್ರಾಟನು ಪರಮ ದುಷ್ಟನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದನೋ, ಆ ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾದ್ದರಿಂದ, ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ವಿಚಾರಶೂನ್ಯನಾದನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಂಗತಿಯು ಕೇಳಿಕೆಯ ಮಾತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಸನೀಯವಾದದ್ದಷ್ಟೇ; ಆತನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ವಿಮಲೆಳು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅವನಂಬಿಗೆಯನ್ನು ತಾಳಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಒಳು ಚಲುವೆಯಾದ ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೋಡದೆ, ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡದಿಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, ಆಕೆಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಆತನು ಅತ್ಯಂತ ಪಾಪಭೀರುವೂ ವಿಚಾರವಂತನೂ ಇರುವನೆಂಬದು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಇಂಥ ಸದ್ಗುಣವಂತನಾದ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವದರಿಂದ, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಗೆ-ಹೇಗೆಯೂ ಅನಿಸಹತ್ತಿತು. ಇತ್ತ ವಿಮಲೆಗೆ ವಚನ ಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಹಾಗೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ವಚನಭಂಗ ದೋಷಕ್ಕೂ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕ

ತನಕ್ಕೂ ಅವನು ಒಹಳವಾಗಿ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿಮಲೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ಸಮ್ರಾಟನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವು ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸಜ್ಜ ರಿತ್ರವನ್ನೂ ಆತನು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೋ ಅಥವಾ ವಿಮಲೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಬೇಕೋ? ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ತಾಕಲಾಡಹತ್ತಿದವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹುಡುಕುವದೇ ಆಶಕ್ಯವಾಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲ ಕುಳಿತು ಒಹು ವಿಧವಾಗಿಯೋಚಿಸಿದನು. ಈ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಯುಕ್ತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಬಗೆಹರಿಯದಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂಗಿಯಾದ ಚಂಪೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅಣ್ಣನ ಚಿಂತೆಯ ಕಾರಣವು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು; ಆದರೂ ಅವಳು ಅಣ್ಣನಿಂದಲೇ ಚಿಂತೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ತಂಗಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಂಪೆಯಾದರೂ ಅವನೊಡನೆ ಬಹಳ ಸಥಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಂಗಿಯು ಚಿಂತೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರಲು, ಅದನ್ನು ಆಕೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಡುವದು ಅವನಿಂದಾಗದಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಆಕೆಯ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಚಿಂತೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವಳು ಮೊದಲೇ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿಟ್ಟ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು ಆಕೆಯ ಆ ಉಪಾಯವು ಭಂಡಾರೀರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಬಳಿಕ ಅವನು ತಂಗಿಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿ, ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿದನು.

ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯು ಬರಲು ಭಂಡಾರೀರಾಜನು ಅವನೊಡನೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ, ನಗರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅರ್ಧಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದ ಅರ್ಧಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಭದ್ರಗಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. ಹೋಗುವಾಗ ಭದ್ರಗಡಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಗಳು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಆತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ವಿಮಲೆಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿಘ್ನವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ವಿಮಲೆಗೆ ಆತನ ಈ ನಗರತ್ಯಾಗವು ಸಭ್ಯಕರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಅವಳು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಷಾದವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಹು ಆನಂದಪಟ್ಟಳು; ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಚಿಂತೆಯು ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿತು.

“ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ನಗರ ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯಕಡೆಗೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ, ಸಮ್ರಾ

ಟನು ಇಲ್ಲಿ ಗೇತಕ್ಕೆ ಬರುವನು? ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುವವರಾರು? ಆತನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?’ ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಅವಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೆ ಹೈರಾಣವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಅಸಾಧ್ಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೆ ನೆಂಬ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವೂ ಆಕೆಗೆ ಆಗಹತ್ತಿತು. ಆದರೂ ಅವಳು ಧೈರ್ಯಗುಂದ ಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ, ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಆವೇಶಗೊಂಡಳು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನಗಳು ಬರಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೆ ಕೈಕಾಲುಗೆಟ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು; ಕೆಲವರು ವಿಘ್ನಸರಂಸರೆಯು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಹಾಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹುರುಪುಗೊಳ್ಳುವರು. ಈ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಮಲೆಯ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತೇ ಅವಳ ಉತ್ಸಾಹವು ಕುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ.

ವಿಮಲೆಯು ಕೂಡಲೆ ಹೊಸ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿದಳು. ಆಕೆಗೆ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತ ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನು ಕರೆತಂದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೊದ ಮೊದಲು ಯೋಚಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ಭೂವಡ ಸಮ್ರಾಟನು ಸವಿೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ಬರುವಷ್ಟು ಅವಕಾಶವುಳ್ಳದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಯೋಗಿನಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿದಳು; ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹಸ್ತಕರಿಗೆ ಯೋಗಿಗಳ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದಳು. ಏಳೆಂಟು ಜನರು ಕಾವೀವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತ ಆಕೆಯು ಸೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯತೊಡಗಿದರು. ಆಕೆಯು ಗುಪ್ತಚಾರರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಇಟ್ಟ ನೈನಿಕರಿಗೆ ತಾನು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಸೋದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಕೊಂಡಳು. ಬಳಿಕ ಅವಳು ಕ್ಷಣ ಸೇವಕರ ಮುಖಾಂತರ ಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದಳು. ಅದೇನೆಂದರೆ:—‘ಸೇನಾಪತೀ, ಭಂಡಾರೀ ರಾಜರ ಅಜ್ಜಿಯಂತೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವದೇನೆಂದರೆ, ನೀನು ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬರತಕ್ಕ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಬಹು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಗುಹೆಯ ಉಪವನಕ್ಕೆ ಕರೆತರಬೇಕು. ಈ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜಗುರುಗಳಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಿ, ಮೊದಲು ಉಪವನಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು, ನಾವು ಯೋಚಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವು ಕೊನೆಗಾಣುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಕಾರ್ಯಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹುಮಾನವು ಕೊಡಲ್ಪಡುವದು.’

ಯೋಗಿನಿಯ ವೇಷದ ವಿಮಲೆಯ ಸೇವಕರು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಬಹು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಯಾವ ಪಾಪವನ್ನೂ ಅರಿಯದ ಆ ಸೇನಾಪತಿಯು ವಿಮಲಾದೇವಿಯು ಹೇಳಿಕಳುಹಿದ ಸಂಗತಿಯು ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿದನು. ಅವನು ಸಮ್ರಾಟನು ಎಷ್ಟುದೂರ ಇರುವನು? ಅವನು ನಮ್ಮ ನಗರದ ಕಡೆಗೆ ಬರುವನೋ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವ ದೊಂದು ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನೋ ಎಂಬದನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚುವದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಕಡೆಯವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ವಿಮಲೆಯ ಸೇವಕರು ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ನಿಜಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬಾರದೆಂದು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಕಾಯುಕೊಂಡು ನಿಂತರು; ಮತ್ತು ಆತನು ತಾವು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ವಿಮಲೆಗೆ ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಒಬ್ಬಬ್ಬರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ವಿಮಲೆಯು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಹೋದದೊಂದು ಸುಖವಾಯಿತೆಂದು ತನ್ನ ಮನಬಂದಂತೆ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿರಲು, ಇತ್ತ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಂಪೆಯು ಅಣ್ಣನಿಂದ ವಿಮಲೆಯ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಇವಳು ಇಷ್ಟೇಕೆ ಹಗೆತನ ತಾಳಿರಬಹುದು? ಒಂದುವೇಳೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಈಕೆಯ ಗಂಡನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಇವಳು ಪತಿಯೊಡನೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹಗೆತನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಗಂಧನಿಗೆ ಇರದೆ ಇದ್ದ ಸಿಟ್ಟು ಪೌರುಷವೂ ಇವಳಲ್ಲಿ ದೆಯಲ್ಲವೆ? ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇವಳು ಹೀಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಏನು ಗುಪ್ತ ಕಾರಣವಿದೆಯೋ ತಿಳಿಯದು! ನನಗಂತೂ ಇದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರುವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಈಕೆಯ ಚರಿತ್ರವು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವಳು ವಿಕೃಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯಳೇ ಇರಬಹುದು. ಎಲಾ! ಇದೆಂಥ ನೋಜಿಗೆವು! ಪತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇವಳು ಹೀಗೆ ತಿರುಗಿ ಯಾವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವಳು? ಪರಪುರುಷರ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿ, ಅವರಿಂದ ತನ್ನ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ, ಇವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ತನ್ನ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿ, ಗಂಡನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಇವಳು ಲೋಕವಂದ್ಯಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತು ಆರ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಇದು ಉಚಿತವೂ ಆಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಈ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಅವಳು ವಿಮಲೆಯ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ದೋಷವಿರಬಹುದೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ಅವಳು

ಒಂದು ದಿನ ವಿಮಲೆಯು ಭಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಸರಂಜಾಮು ದೊಡನೆ ಆಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು; ಆದರೆ ಜಂಪೆಯು ಈ ಕೃತಿಯು ವಿಮಲೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಬರವಣವಾಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವಳು ಇದುವರೆಗೆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಜಂಪೆಯು ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೊರಬೀಳುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಮಲೆಯು ಕ್ರೋಧಸಂತಪ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಜಂಪೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಆಕೆಯ ನಿರ್ಭಕ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಜಂಪೆಯು ಬಹು ಮರ್ಯಾದೆವಂತಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸಹ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಬಂದ ದಾರಿಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದಳು. ತಿರುಗುವಾಗ ಅವಳು ವಿಮಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು ಮಾತ್ರ; ಜಂಪೆಯು ಸರಿವಾರವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತಾದ ಬಳಿಕ ವಿಮಲೆಯು ಗುಹೆಯ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಶ್ವಾಸಗರೆದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ವಿಘ್ನಗಳು ಬರಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧಿಸುವ ಅಕ್ಷಣವಿಲ್ಲೆಂದು ಅವಳು ಬಹು ದೀರ್ಘಜಂತೆಗೆ ಒಳಗಾದಳು.

೧೨ ಚಂಪೆಯ ಸರಳಹೃದಯ!

ಸ್ರವ್ರಾಟನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜ್ಯದ ಸನಿಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ವಿಮಲೆಯ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಅದೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸೇನಾಪತಿಯು ತುಸ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿ ಸವ್ರಾಟನ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸವ್ರಾಟನಿಗೆ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಗುಪ್ತಚಾರರು ವಿಮಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ವೇಗದಿಂದ ಸಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಚಾರರು ಹೇಳಿದ ಈ ಸುದ್ದಿಯಿಂದ ವಿಮಲೆಗೆ ಹೇಳಕೂಡದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆಕೆಯು ಆಶ್ರಮದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಕೆಲ ಜನ ತಿಷ್ಠರೊಡನೆ ಫಲ-ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸವ್ರಾಟನಡೆಗೆ ಕಳುಹಿದಳು.

ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕಾವಿಯ ಕವನಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಮಾಲೆ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರ ಭಸ್ಮ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಆವುಗೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಸರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಮಲೆಯು ತಿಷ್ಠರು ಸವ್ರಾಟನನ್ನು ಕಂಡು ಫಲ-ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಆಗ ಸವ್ರಾಟನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಅವರ ಗುರುತು ಸಂಜಯಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಪೂರ್ವ ಸಂಕೇತದಂತೆ

ನೇನಾಪತಿಯಾದರೂ ವಿಮಲೆಯು ಆ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿ, ಇವರು ನಮ್ಮ ರಾಜಗುರುಗಳ ಶಿಷ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಸೇನಾಪತಿಯು ಈ ಮಾತುಗಳು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ನಿಜವೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದವು. ಅವನು ರಾಜಗುರುಗಳ ದರುಶನ ವನ್ನಿಚ್ಛಿಸಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಕೆಲಸವಾಯಿತೆಂದು ಸೇನಾಪತಿಯು ಹಿಗ್ಗಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವನು ವಿನಯದಿಂದ: -“ದೊರೆಗಳ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ನಡಕೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದು, ತನ್ನ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಗುಹೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡನ್ನು ಹೊರಳಿಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.

ಸಮ್ರಾಟನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಮೊದಲು ರಾಜಗುರುಗಳ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟನು. ಆ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಗುಹೆಯು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ದೂರವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಮ್ರಾಟನು ಗುಹೆಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ರಾಜಗುರುವೆಂದು ವಿಮಲೆಯು ಛಿಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಇತ್ತ ಕುಟಿಲ ಹೃದಯದ ವಿಮಲೆಯು ಸಮ್ರಾಟನು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಇಳಿಸಬೇಕು? ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಬೇಕು? ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಬೇಕು? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದ ಬಳಿಕ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಇದುವರೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಹೊರತು ಅನ್ಯರಾಗಲೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ; ನನ ಶಿಷ್ಯರು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಹಾತ್ಮರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವರು; ಹಾಗೂ ಇದೇ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ಮುಂದಾಗರೂ ವರ್ತಿಸುವರು; ಆದರೆ ನನ್ನ ಈ ದುಷ್ಕೃತಿಯು ಗಾಳಿಯು ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಬಡಿಯುವಂತಿಲ್ಲ; ಹಾಗಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳೆಲ್ಲ ನಿಮಿಪಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೈಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಖ್ಯವಿಧಿಯನ್ನು ನಾನೇ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿಯೋಚಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ಅವಳು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ಬಂದಕೂಡಲೆ ಯಾವ ಯಾವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು; ಮತ್ತು ಸಮ್ರಾಟನು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಒಳಗೆ ಕರೆತರದೆ ಸೈನ್ಯದ ಬೀಡು ಬಿಡಿಸಿದ ಬಳಿಕ ದರುಶನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವನನ್ನು ಕರೆತರಬೇಕು. ಹೊರಗಿನ ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನನಗೋಸ್ಕರ ಬಂದು ಆಸನವನ್ನೂ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಗೋಸ್ಕರ ಬಂದು ಆಸನವನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ವಿಮಲೆಯು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿ, ಸಮ್ರಾಟನು ತೀರ

ಹತ್ತರ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗುಹೆಯನ್ನು ಸೇರಿದಳು; ಮತ್ತು ಗುಹೆಯ ದ್ವಾರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ತಳವೂರಿದ ಬಳಿಕ ನನಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಕೆಲಜನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಬಳಿಕ ಅವಳು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆಡ್ಡಾಡುತ್ತ ಈ ದಿನ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ತೃಪ್ತವಾಗುವ ಯೋಗವು ಬಂತೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿ, ತನಗೆ ಸರಿಕಂಡಂತೆ ಮದ್ದಿನ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಸಾಲೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಡಿಸಿದಳು.

ಹೀಗೆ ವಿಮಲೆಯು ತನ್ನ ಒಳಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿರಲು, ಇತ್ತ ಸಮ್ರಾಟನು ಗುಹೆಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಬಹು ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು; ಅಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಪುಷ್ಪ-ಫಲವೃಕ್ಷ ಗಳು ಅದೇ ಚಿಗಿತು ಸೊಗಸನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಶಾಲವಾದ ಬೈಲು, ಮೇಲೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಳ; ದಂಡಾಳುಗಳಿಗೆ ನೀರು-ನೆಳಲುಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಹಾದುಗಳು ಮಧುರ ನೀರಿನಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಅದೊಂದು ರಮಣೀಯವಾದ ಉದ್ಯಾನವೆಂಬಂತೆ ತೋರಿತು; ಆದರೆ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಉದ್ಯಾನವು ಹೊಸದೆಂದು ಕಂಡು ಬರಲು, ಅವನು ಈ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ರಚಿಸಿರುವರೋ-ಹೇಗೆಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅವನು ಭಂಡಾರೀರಾಜನ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ರಾಜಗುರುಗಳು ಬಂದು ನಿಂತಂದಿನಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಡೆದಿದೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೇನಾಪತಿಯು ಪಾರಾದನು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ರಾಜಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ರತಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಕಂಡು ಬರದ್ದರಿಂದ, ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಸೇನಾಪತಿಯ ಮಾತಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಸಂಶಯ ಒರಹತ್ತಿತು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ನಿಜವಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಆದರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಿದ್ದರೆ, ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಅವನು ನಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಇಲ್ಲಿ ಅವನ ಗುರುಗಳು ಇದ್ದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ವೈಭವದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಪರಿವಾರವೇ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಈ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಈ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಸಿರಬಹುದು! ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, 'ರಾಜಗುರುಗಳೆಲ್ಲಿ? ಮೊದಲು ಅವರ ಧೂಲಿ ದರುಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ' ಎಂದು ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಮಲೆಯ ಶಿಷ್ಯರು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಕಂಡು 'ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವು ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಶಾಂತವಾಯಿತೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರುಗಳ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವೆವು. ಗುರುಗಳು ಈಗ ಯೋಗ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಭೆಟ್ಟಿಯು ಆಗಲಾರದು. ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತ

ಕಾಲ ಮಾತ್ರ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ' ಎಂದು ಮಧುರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ವೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಇಳಿಸಿದರು. ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಅವನ ಎಡಗಣ್ಣು-ಎಡಭುಜಗಳು ಸ್ಫುರಣಗೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದವ. ಶಕುನಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ದಿನ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದದ್ದರಲ್ಲ ಏನೋ ದುರ್ಯೋಗವಿರುತ್ತದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಹತ್ತಿತು. ಈ ಅಸಮಾಧಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ರಾಜಗುರುಗಳ ಸಂದರ್ಶನದ ಮಾರ್ಗಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡನು.

ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡು ಬೀಡು ಬಿಡತಕ್ಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಳವೂರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕುದುರೆ, ಒಂಟಿ, ಆನೆಗಳ ಪ್ರಚಂಡ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ನಿನಾದಮಯವಾಯಿತು. ರಮ್ಯವಾದ ಆ ಉದ್ಯಾನವು ಅಸಂಖ್ಯ ಸೈನಿಕರ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಹುಡಿಯೊಡೆದು ಕೆಂದೂಳವು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಉಡ್ಡಾಣ ಮಾಡತೊಡಗಿತು. ಆ ದೂಳವು ವಿಮಲೆಯ ಕೃಷ್ಣಹೃದಯವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿವೇದಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸಾಗುವದೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರಿತು. ಹೀಗೆ ಗುಹೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವು ನಡೆದಿರಲು, ಗುಹೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಿಮಲೆಯು ಸಮ್ರಾಟನ ಆಗಮನವನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಳು; ಮತ್ತು ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಕ್ಕಡವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮದ್ದಿನ ಚೀಲಗಳಿಗೆ ಕೊಳ್ಳೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದಳು. ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮಲೆಯೊಬ್ಬಳೇ; ಅವಳು ಒಳಗೆ ಯಾರನ್ನೂ ಬರಗೂಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸಮ್ರಾಟನ ಪ್ರಾಣಹರಣ ಮಾಡುವ ಆ ಮಹಾಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಉದ್ಯತಳಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮದ್ದಿನ ನೂರಾರು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಳು. ಆ ಮದ್ದಿನ ಅರ್ಧಭಾಗವು ಸುಟ್ಟರೆ ಸಾಕು; ಇಡಿ ಗುಹೆಯು ಹಾಲು ಅದರ ಮೇಲಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರು ಚೂರು-ಚೂರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು! ಇರಲಿ.

ವಿಮಲೆಯು ಎಲ್ಲ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮದ್ದು ಓಮ್ಮೆಲೆ ಹಾರಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಳು. ವೊದಲನೆಯ ಚೀಲಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಅದು ಕಡೆಯ ಚೀಲಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಮುಟ್ಟುವ ವರೆಗೆ ಹಾರಬಾರದೆಂದು ಆ ಚೀಲಕ್ಕೆ ಮಂದ ಜ್ವಾಲಾಗ್ರಾಹಿಯಾದ ಮತ್ತು ಬಹು ಉದ್ದವಿರುವ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ್ದಳು. ಇದರಂತೆ ಅವಳು ಬತ್ತಿಗಳು ಸುಡುವ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಎರಡನೆಯ ಮೂರನೆಯ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬತ್ತಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತ ನಡೆದಿದಳು; ಇದರಂತೆ ಅವಳು ಕೊನೆಯ

ಜೀಲದ ವರೆಗೂ ಲೆಕ್ಕದಂತೆ ಬತ್ತಿಗಳ ಆಳತೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಕೈಮದಂತೆ ಜೀಲಗಳಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲನೆಯ ಜೀಲದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭರದಿಂದ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ನಡೆದಳು; ಆದರೆ ಆಕೆಯು ಎರಡು ಜೀಲಗಳಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮೂರನೆಯ ಜೀಲಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಬೀಕೆ ನ್ನುಟ್ಟರಲು, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಯಾರೋ ಆಕೆಯ ಕೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದರು!

ವಿಮಲೆಯು ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದು: 'ಘಾತವಾಯಿತು!' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಕೈಹಿಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಮಾಚಾರ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೈಯನ್ನು ಕೊಸರಿಕೊಳ್ಳಿ ಹವಣಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ಕೈಹಿಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ವಿಮಲೆಗಿಂತ ಬಲಿಷ್ಠವಿದ್ದದರಿಂದ ಆಕೆಯು ಆಟವು ಸಾಗದಾಯಿತು. ಆಕೆಯು ಗುದುಮುರುಗೆ ಹಾಕಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪುರುಷನಿರದೆ ಸ್ತ್ರೀಯಿರಬೇಕೆಂಬದು ಆಕೆಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನನ್ನ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅದಾವಳು ವಿಘ್ನಕಾರಿಣಿಯಾಗಿರಬಹುದು? ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರು ಬಲವಾಗಿ ಕಾಡುಕೊಂಡಿರಲು, ಅದಾವಳು ಒಳಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು? ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಂತೂ ಅಲ್ಲ. ಮೈ-ಕೈಗಳು ಮೃದುವಾಗಿರುವದರಿಂದ ನನಗೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡಿದ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ, ರೊಚ್ಚಿನಿಂದ ಕೊಸರಹತ್ತಿದಳು. ವಿಮಲೆಯು ತರ್ಕದಂತೆ ಕೈ ಹಿಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀಯಿದ್ದದರಿಂದ, ವಿಮಲೆಯು ಆವೇಶಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೈ ಕೊಸರಿಕೊಂಡು ವಿಮಲೆಯು ತಿರುಗಿ ನಿಂತಳು. ಆಗ ಆಕೆಗೆ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಅಸ್ಪಷ್ಟರೂಪವು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ವಿಮಲೆಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸಂತಾಪಗೊಂಡು:—“ನೀಚಳೇ, ಹೊತ್ತು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡೆಯಾ? ಆಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಕೃತಿಯೇ ನನಗೆ ಮುಳುವಾಯಿತಲ್ಲ! ಆ ಹಾಳು ರಾಜಮಂದಿರಕ್ಕೆ ನೆಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೀನು! ಹಾಯ್-ಹಾಯ್! (ರೊಚ್ಚಿನಿಂದ) ಇವಳ ಗಂಟಲನ್ನು ಸೀಳಿ ರಕ್ತಪಾನ ಮಾಡಲಿಯಾ!” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ, ಆಕೆಯು ಮೈಮೇಲೆ ಎರಿಹೋದಳು. ಆ ಆಗಂತುಕ ಸ್ತ್ರೀಯಾದರೂ ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಗುಪ್ತಾಡುತ್ತ ಗುಹೆಯ ಬಾಗಿಲ ವರೆಗೆ ಹೋದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳಿಹಚ್ಚಿದ ಜೀಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಬತ್ತಿಗಳು ಸುಡಲು, ಅವೆರಡೂ ಜೀಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಮದ್ದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸ್ಫೋಟವಾಯಿತು. ಅದರ ಆಘಾತಕ್ಕೆ ಆ ಗುಹೆಯ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗವು ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದು, ಅದರ ಮೇಲಿದ್ದ ನೂರಾರು ಜನ ಸೈನಿಕರು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ರವಾದರು!

ಆ ಮದ್ದು ಹಾರುವಾಗ ಭಯಂಕರ ಸಪ್ಪಳವಾಯಿತು. ಆ ಸಪ್ಪಳದಿಂದ ಎನೋ ಘಾತವಾಯಿತೆಂದು ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾದ ಸಮ್ರಾಟನು ಎದ್ದು

ನಿಂತನು. ಕೂಡಲೆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾ-ಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು. ಸಮ್ರಾಟನು ಹಾ-ಹಾ ಕಾರವುಂಟಾದಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗಲು, ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರವು ಹೊಳೆಯಿತು. ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಳವಾದ ಕೂಡಲೆ ವಿಮಲೆಯ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅಂಜಿ ದೂರ ಓಡಿದರು. ಆಗ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಟವು ಬಂದಂತೆ ತೋರಿತು. ಕೂಡಲೆ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಪ್ರಯಾಣಸೂಚಕ ಕಹಳೆಯು ಧ್ವನಿಗೈಯ್ಯಲು ಅದೇ ಕಂಠಲಯನ್ನಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಹಾಗೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಹೇರಿದರು. ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವರು ತಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಗಳನ್ನು ಟೀಂಕಕ್ಕೆ ಬಿಡಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಸೈನ್ಯವು ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಡಿಸಲು, ಸಮ್ರಾಟನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ನೆಲಮನೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ವೋಸದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಹರಣ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವನೆಂಬದು ಅವನಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಯೊಡನೆ ಗುಹೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಪಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತಹ ಒಂದು ಬಂಡಗಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಗುಹೆಯ ಮುಖವಿರುವದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಒಳಕೆ ಅವನು ಆ ಮುಖದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು, ಒಳಗೆ ಯಾರೋ ಇಬ್ಬರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಗುದ್ದಾಡುತ್ತ ಹಾಗೂ ಕುನಸಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಆಡುತ್ತಿರುವ ರೆಂಬದು ತಿಳಿಯಿತು. ಸೇನಾಪತಿಯು ಮುಖಕ್ಕೆ ಆನಿಸಿದ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ದೂಡಿ ಒಳಹೊಕ್ಕನು. ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನೂ ಹೊಕ್ಕನು. ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಗುದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳ ಗುರ್ತು ಚನ್ನಾಗಿ ಹತ್ತಿತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ಗುರ್ತಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋಯಿತು.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಈ ಪುರುಷದ್ವಯರು ಒಳಗೆ ಬರಲು, ವಿಮಲೆಯ ಆವೇಶವು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿತು. ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಂತಪ್ತಳಾಗಿ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿದ್ದವು! ಅವಳ ಯೋಗಿನಿಯ ವೇಷವು ವಿದ್ರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಆ ಆಗಂತುಕ ಸ್ತ್ರೀಯ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಆಗಿ ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲುಗಳು ಕೆದರಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಹರಿದು ಚಿಂದಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಮುಖವೂ ಕೈ-ಕಾಲುಗಳೂ ಧೂಲಿಯಿಂದ ಆವರಿಸಿದ್ದವು. ಕೈ-ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತವು ಹೊರಚಿಮ್ಮುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವೇಷದಲ್ಲಿರುವ ಅವೆ ರಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಗುರುತು ಹತ್ತಿದರೂ ಮಾತಾಡಿಸುವ ಧೈರ್ಯ

ವಾಗದೆ, ಸಮ್ರಾಟನು ದಂಗಳಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು! ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಕತ್ತಲು ಗವಿದದ್ದರಿಂದ ಗುಹೆಯ ವಿಸ್ತಾರವೆಷ್ಟು? ಒಳಗೆ ಏನಿರುವದು? ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಚಿತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ನಿಂತು ಕೊಳ್ಳಲು, ಆ ಆಗಂತುಕ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಮೈ ಕೈಗಳನ್ನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಬಂದು: “ಅಣ್ಣಾ, ನಿನಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ!” ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮ್ರಾಟನು:

“ತಂಗೀ, ಚಂಪಾದೇವೀ, ಇದೇನದ್ಭುತವು? ನಿಮ್ಮಣ್ಣನು ನಮಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಕೈ ತೋರಿಸಿದನು.”

ಚಂಪೆಯು (ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ):— ಸಮ್ರಾಟನೇ, ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರವು ಬೇರೆಯಿರುವದು. ನೀನು ಹೇಗೂ ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಉಳಿದಿರುತ್ತೀ. ನಿನಗೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಈ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಸಮ್ರಾಟ: ಚಂಪಾದೇವೀ, ಹೀಗೆಯೇ ಸುಮಾತುಗಳಿಂದ ಮರುಳು ಗೊಳಿಸಿ, ಯಾರ ಜೀವವನ್ನು ಘಾತಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿರುವಿ? ನಿಮ್ಮ ಭಯಂಕರ ಕೃಷ್ಣಕಾರಸ್ಥಾನಗಳು ಇದೇ ಈಗ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವವು. ನೂರಾರು ಜನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಒಲಿಗೊಟ್ಟರೂ ಬುದ್ಧಿಬಾರದಷ್ಟು ಮಡ್ಡರು ನಾವಿರುತ್ತೇವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರೇನು? ಸರಿ. ಸರಿ! ಚಂಪಾದೇವೀ, ನಿಮ್ಮಣ್ಣನು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನು ಒಳಿತಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ನೋಡೋಣ, ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವದೆಂಬದನ್ನು? ಭೂವಡ ಸಮ್ರಾಟನ ಗಂಟಲಿಗೆ ಗಾಣಹಾಕ ಬೇಕೆಂದು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿರುವ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನು, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯದ ದಿವಸಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಬೇಕಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ.

ಚಂಪೆಯು(ಗಾಒರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸವು ಕೆಟ್ಟಿತೆಂದು ತಿಳಿದು):--ಸಮ್ರಾಟನೇ, ಮೊದಲು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನಷ್ಟು ಕೇಳು. ಅನಂತರ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯುಕ್ತಕಂಡದ್ದನ್ನು ಮಾಡು; ಎದುರಿಗೆ ಭಗವೀವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವ ಈ ಯೋಗಿನಿಯು ನಿಜವಾದ ಯೋಗಿನಿಯಲ್ಲ; ಇವಳೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯಿರುವಳು. ಇವಳ ಹೆಸರು ವಿಮಲೆಯಂತೆ; ಈಕೆಯ ಗಂಡನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಕಸಿದು ಕೊಂಡಿರುವೆಯಂತೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಇವಳು ಸಂತಾಪಗೊಂಡು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ, ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಜನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳಂತೆ! ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಅಧಮವೃತ್ತಿಗೆ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನನಾಗಿರಲು, ಅವನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಈಕೆಯು ಬೇಕುಬೇಕಾದಂಥ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಳಂತೆ;

ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲ ಪರಮದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ನಮ್ಮಣ್ಣನನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಿದವಳಿ
ವಳು. ಈ ವಿಮಲೆಯು ಅವನಿಂದ ವಚನ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಈ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ
ವಾಗಿ ಮದ್ದಿನ ಜೀಲಗಳನ್ನಿರಿಸಿ, ಗುಹೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀನಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ
ಪ್ರಶಸ್ಥ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಎತ್ತುಗಡೆಗೆ ನಿಂತಳು. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ
ಸಹಾಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನೇ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು; ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಪರಮೌದಾ
ರ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿ ನಾನು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬರಲು, ನಿನ್ನ ಸುಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು
ವಿಮಲೆಯು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದ ಕ್ಷುದ್ರ ಆರೋಪವು ಅಸತ್ಯವಿಧಾನದ್ದೆಂದು
ಆತನಿಗೆ ಸಂದಿಗ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ಕೃತ್ರಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು
ತಾನೇ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನವೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲಾದ್ದ
ರಿಂದ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಈ ಮಹಾಸಂಕಟವು ತಪ್ಪುವದೆಂದು ನಾನು ಒಂದ
ಮರುದಿನವೇ ಭದ್ರಗಡಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ನಾನಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನ
ವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿದ್ದೆನು. ಇಂದು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ
ಚರರು ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಆಗ ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮಿಡುಕಿ,
ಅನ್ಯ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಬೇಗನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ
ಈ ಗುಹೆಯ ವರೆಗೆ ಇರುವ ಸೋಪಾನ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಾನೇ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದೆನು.
ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇವಳು ಮದ್ದಿನ ಜೀಲಗಳಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು.
ಕೆಲಸವು ಕೆಟ್ಟಿತೆಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಂದು ಇವಳ ಕೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದೆನು.
ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇವಳು ಎರಡು ಜೀಲಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದ್ದಳು. ಒಳಿಕೆ ಇವಳು ನನ್ನ
ಸಂಗಡ ಗುದ್ದಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಕೊಳ್ಳಿ ಕೊಟ್ಟ ಅವೆರಡು ಜೀಲಗಳು ಹಾರಿದವು.
ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ಜೀಲಗಳಿರುವವು; ಈಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿ; ನಾನು ನಿಮಗೆ
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಮೇಲೆಗೆ ಚಂಪೆಯು ಮಾತನಾಡಲು, ಸಮ್ರಾಟನು ವಿಗಲಿಸುತ್ತಾ ವಿಮ
ಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಚಂಪೆಯು ಒಳಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ತರಿಸಿ, ಗುಹೆ
ಯೊಳಗಿನ ವಿಮಲೆಯ ಕಾರಣ ಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಿದಳು. ಸಮ್ರಾಟನು ಬಾಯ
ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು! ಚಂಪೆಯು ಆಯತಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು
ಮದ್ದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸ್ಫೋಟವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಇತಿಶ್ರೀಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಅಂದನು.
ವಿಮಲೆಯ ಕಾರಣವು ಈ ಮೊದಲೇ ಆತನಿಗೆ ಪಾವಗಡದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ
ಬಂದಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಸ್ತುತದ ಈ ಸಾಹಸವು ವಿಮಲೆಯದೇ ಎಂದು
ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಆಗ ಚಂಪೆಯು ಸರಳಹೃದಯವು ಆತನಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ
ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು.

೧೪ ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗ.

ಯಾವದೊಂದು ಸಂಗತಿಯು ಗುಪ್ತವಿರುವ ವರೆಗೇ ಅದರ ಮಹತ್ವವು; ಬೈಲಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಅದರ ಅಂಜಿಕೆಯು ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಗುಹೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನ ಭೀತಿಯು ದೂರವಾಯಿತು ಅವನು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಕಾವಲಿರಿಸಿ ಪ್ರಯಾಣೋನ್ನು ಖವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವನು ಗುಹೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ಥವಾದ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಹೊಡೆಯಿಸಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದನು.

ಇತ್ತ ವಿಮಲೆಯು ಸಮ್ರಾಟನಿಂದ ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಅವಳಿಗೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತು. ಒಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ತಲ್ಲೇನ ತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧಿಸದಿದ್ದರೆ, ಕಡೆಗೆ ಆ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾದ ಹುಚ್ಚೇ ಅವರನ್ನು ಆವರಿಸಿಬಿಡುವದು. ಅದರಂತೆ ವಿಮಲೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಆಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಆಕೆಯ ಚಾತುರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳೂ, ಪೌರುಷವೃತ್ತಿಯೂ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮಾಯವಾದವು. ಅವಳ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಹುಚ್ಚು ಕಳೆಯು ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರವೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಮರುಗಿ, ಆಕೆಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಚಂಪಾದೇವಿಯ ದಾಸಿಯರನ್ನು ಅವಳ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ನಿಯಮಿಸಿದನು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ವಿಮಲೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಲ್ಲದಾಗ ಅವನ ನಗರಿಗೆ ಹೋಗುವದು ಅಪ್ರಶಸ್ಥವೆಂದು ಚಂಪೆಯ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾರದೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಬಿಳಿಸಿದನು. ಅವನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯನ್ನು ದಾಟುವದಕ್ಕೂ, ಭಂಡಾರೀರಾಜನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುವದಕ್ಕೂ ಮೇಳು ಬಿದ್ದಿತು ಆಗ ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರರು ಬಂದ ಸಂಗತಿಯು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಿಷ್ಕಪಟ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನ ಭೆಟ್ಟಿಯನ್ನಿಚ್ಛಿಸಿ, ಅದರಂತೆ ರಾಯಭಾರಿಯೊಡನೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನಾದರೂ ನಿಷ್ಕಪಟ ಸ್ವಭಾವದವನಾದ್ದರಿಂದ, ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಸಮ್ರಾಟನ ಹಾಗೂ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಭೆಟ್ಟಿಯ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಹಾಗೂ ಸುಂದರವಾದ ಮಂಟಪವು ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇಂಥ ದಿವಸ ಪರಸ್ಪರರು ಪರಸ್ಪರರ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ

ಬರತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆ ದಿವಸ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ನೂತನ ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಹಾಗೂ ದಂಡನಾಯಕರೊಡನೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಆಗಮನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡುವ ದಿದ್ದದರಿಂದ, ಮಂಟಪದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಅವರ್ಣನೀಯವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಮಂಟಪವು ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಂಟಪದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜರತಾರಿಯ ಛತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣದ ಸುಳುವುಗಳು ತೆಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಮಂಟಪವು ಬಹು ಏಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಸರದಾರ. ಸಾಮಂತಾದಿ ಜನರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರಗತಿಯ ಆಸನಗಳು ಮಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು.

ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಾರ್ಗಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನು ವಂದಿಗಳ ಜಯ-ಜಯಕಾರಗಳೊಡನೆ ಮಂಟಪದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಆಗ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಮಂಟಪದ ಹೆಜ್ಜೆಗಿಳಿದು ವಂದನೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಕರೆತಂದು ಉಚಿತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿಸಿದನು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ವಿಮಲೆಯ ಭಯಂಕರ ಕಾರಸಾ ನದಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನು ಸುರಕ್ಕೆ ತವಾಗಿ ಉಳಿದದ್ದಕ್ಕೆ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಆತನ ಅಭಿನಂದನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸರಳಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತನ್ನಿಂದಾದ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಚಂಪೆಯೂ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನೂ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳು ಒಂದೇ ಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅವರಿಬ್ಬರ ನಿಷ್ಕಪಟ ಹೃದಯವು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಒಳಕ ಆತನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು. ಉಭಯತರಲ್ಲು ಮೈತ್ರೀಭಾವವು ಅಂಕುರಿಸಿತು. ಒಳಕ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಆರಮನೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸದೆ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿದನು. ಆತನ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ವಿೂರುವದು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೂ ಅಶಕ್ಯವಾಯಿತು.

ನಿಯಮಿತ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಬಹು ಸವಾರಂಭದೊಡನೆ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಒಳಕ ಒಂದು ದಿನ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಾಗ ಸಮ್ರಾಟನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಮುಂದೆ ಕಿರುಮಂಜೇ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲು ಕೊಳೆಯುತ್ತ ಬಿದ್ದಿರುವ ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೀರ್ತಿಸಂಹನ ಈ ಅನ್ಯಾಯವು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು;

ಮತ್ತು ಯಾವ ಯಾವ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಆತನ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿರುವರೆಂಬದೂ ಅವಗತವಿತ್ತು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಕಿರುಂಜಿಯ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವನಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಮ್ರಾಟನೊಡನೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಮೈತ್ರಿಯು ಒದಗಿದೊಂದು ಮಹಾಲಾಭವೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಬಳಿಕ ಅವರಿವರೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ, ಕಿರುಂಜಿಯ ಕೋಟೆಯು ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗುವದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಅನುಮತಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕ ವೇಷಾಂತರಿಸಿದ ಗುಪ್ತಹೇರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಮಲೆಯ ಸಹಾಯಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾದ ಮಾಲೋಜಿ ವೊಡಲಾದವರು ಇದ್ದರೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ರಬಹುದು. ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ವಿಮಲೆಯ ಕಾರಸ್ಥಾನವು ಬೈಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಕೆಲಸವು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಯಿತೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಾಲೋಜಿಯು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ಸಮ್ರಾಟನೆದುರಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳವಾಗಿ ನಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಎಲ್ಲ ಗುಪ್ತಹೇರರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಸಮ್ರಾಟನು ಅಧೋಮುಖನಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಮಾಲೋಜಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ: ಮಾಲೋಜಿರಾಯರೇ, ನೀವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ! ನಮ್ಮಂತೆ ನೀವೂ ರಾಜರಿರುತ್ತೀರಿ. ಇತ್ತ ಬರಿ; ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಗೌರವದಿಂದ ಮಾಲೋಜಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ, ವಿಮಲೆಯ ಬಿನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ವಿಮಲೆಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ಈ ರೀತಿ ಅಧಮ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದ್ದು ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಹತ್ತಿತು. ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳ ನಾಶ ಮಾಡಿಲ್ಲ; ಕ್ಷಾತ್ರಪೌರುಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿಲ್ಲ; ಕ್ಷುದ್ರಸ್ತ್ರೀಯ ಬಿನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ವೃಥಾವಾಗಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತ ಬಿದ್ದೆನಲ್ಲ! ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಅವನ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಿದವು. ಆಗ ಅವನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಯುಕ್ತ ವಾಣಿಯಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನೇನಂದರೆ: “ಮಹಾರಾಜ, ನನ್ನಂಥ ಕುಟಿಲನನ್ನು ತಾವು ಈ ರೀತಿ ಗೌರವಿಸಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಘನತರವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದೇ ಸರಿ! ನಾನು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಕೇಳಿದ್ದೆನು; ತಮ್ಮ ಆ ಸೌಜನ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಇಂದು ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದೆನು; ಆದರೆ ನನ್ನ ದುರ್ಭವದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಯ

ವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಯೋಗವು ನನಗೆ ಒದಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ನಾನು ರಾಜ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಬಳಿಕ ನಿಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಿರಲು, ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದುರ್ಬಲವು ನನ್ನನ್ನು ತಡೆ ಹಾಕಿತು. ನಾನು ವಿಮಲೆಯ ಬಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ನಿಮಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗ್ಗಿದೆನು. ಈಗ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಲು ಸಹ ಆಯೋಗ್ಯನಿರುತ್ತೇನೆ!'

ಮಾಲೋಜಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಅನುತಾಪ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ನಂಬಿಗೆಯಾಯಿತು. ಗುರ್ಜರ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಹವಣಿಸುವ ಸಮ್ರಾಟನು ಮಾಲೋಜಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ, ಅವನಿಗೆ ಸಮಯೋಚಿತ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹರುಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ವನ್ನಿತ್ತನು. ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಸೇವಕರಿದ್ದರು. ಅವರು ನಾಚಿಕೊಂಡು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಗಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಉಳಿದ ಮೂವರು ವಿಮಲೆಗೋಸ್ಕರ ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಥಾನ ಗಳಿಂದ ಬಂದವರು. ಅವರು ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನೇ ಹೊಂದಿದರು.

ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರೀ ಸೈನ್ಯವು ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿತು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಮಾಲೋಜಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ವಾಗಬಾರದೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನನ್ನು ಐದು ಸಾವಿರ ರಾಹುತರ ಮೇಲೆ ಅಧಿ ಕಾರಿಯನ್ನಾ ಗಮಾಡಿದನು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಶತ್ರುವಾದದ್ದರಿಂದ, ಮಾಲೋ ಜಿಯು ಹುರುಪುಗೊಂಡನು. ಕಿರುಮಂಜೀ ದುರ್ಗವನ್ನು ಮುತ್ತುವದಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿನ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನೊಡನೆ ದಂಡಯಾ ತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಸಮ್ರಾಟನು ನ್ಯಾಯಪ್ರಿಯನೂ ಸರಳ ಮನಸ್ಸಿನವನೂ ಇರು ವನೆಂಬದು ಮಾಲೋಜಿ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಆತನೊಡನೆ ಬಹು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೈನ್ಯವು ಸಾಗಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಆಗ ಸಮ್ರಾಟನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದ್ದೇನೆಂದರೆ: -- "ನಾನು ಗುರ್ಜರ ದೇಶ ದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಇಂದಿಗೆ ಎಂಟು ತಿಂಗಳುಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದವು. ಈ ಅವಧಿ ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಕಾಳಗಗಳು ಉಂಟಾಗದಿದ್ದರೂ, ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದುರ್ಗಗಳು ನನ್ನ ಕೈವಶವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವವು. ಪಾವುಗಡದ ಗಿರಿ ಸಿಂಹನು, ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು, ಭಂಡಾರೀ ರಾಜ, ಮಾಲೋಜಿ ಮೊದಲಾ ದವರು ನನ್ನ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ನನಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವ ಗುರ್ಜರ ನೀರನೂ ಅಡ್ಡ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಗುರ್ಜರ ಭೂಪ್ರದೇಶವು ನಿರೀ

ಯಾವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮಾತ್ರ ಅನ್ನುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇದು ವರೆಗೂ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಏಕಭಕ್ತಾಧಿಪತ್ಯವು ಇರದ್ದರಿಂದ, ಶಕ್ತಿಯ ಏಕೀಕರಣವು ಮಾತ್ರ ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಷಯಲಂಪಟಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಶೌರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ನಷ್ಟಪ್ರಾಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಏನೇ ಇರಲಿ. ಇದು ವರೆಗೆ ವಿಜಯವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು. ಮೊನ್ನೆ ವಿಮಲೆಯ ಘಾತುಕಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಚಂಪಾದೇವಿಯು ದ್ವೇಷಯೋಗದಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಳು. ಹಾಯ್ ಹಾಯ್! ವಿಮಲೆಯು ಎಷ್ಟು ಸಾಹಸಿಯವಳು? ನಾನವಳಿಗೆ ವಶನಾಗದ್ದರಿಂದ, ಇಷ್ಟು ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದಳಲ್ಲವೇ? ಭಲಾ! ವಿಮಲೆ, ನಿನ್ನಂಥ ಗಟ್ಟಿಗರಾದ ಹೆಂಗಸರು ಸಿಗುವುದು ದುರ್ಲಭವೇ ಸರಿ. ಆದರೂ ನೀನು ನಮಗೆ ಪಾವ್ನುಗಡದ ಕಿಲ್ಲೆಯನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೀ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವು. ನಾನು ಕಿರುಮಂಜೀ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ವರೆಗೆ ಚಂಪಾದೇವಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಈ ಸಮ್ರಾಟನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಂದೂ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಲಾರನು. ಇರಲಿ. ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತೆರಳುವಾಗ ವಿಮಲೆಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದುರಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಜಯವು ಸಿಕ್ಕರೆ, ಇಡಿ ಗುರ್ಜರ ದೇಶವು ಕೈವಶವಾದಂತೆಯೇ ಸರಿ! ಯಾಕಂದರೆ, ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಈ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕೈ ಹಾಕುವರು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಪರಾಭವವಾದರೆ, ಮುಂದೆ ಅವರು ತಲೆಯನ್ನೇ ಎತ್ತುವದಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ. ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುಣ್ಯವು ಹೇಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ!

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಅನೇಕ ವಿಧ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರಲು, ಇತ್ತ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ: ‘ಭಲೆ, ಸಮ್ರಾಟನು ಒಂದು ಯೋಗ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿರುವನು. ಸಮ್ರಾಟನಲ್ಲಿ ರತಕ್ಕ ಗುಣಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವವು. ಬಹುಶಃ ಶೌರ್ಯವೂ ಕ್ಷಮೆಯೂ ಒಂದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಈ ಅರ್ಥವೇ ಯೋಗವನ್ನು ಈತನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂಥವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ, ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಪರುನಾರೀ ನೋದರತ್ನ, ಶರಣಾಗತರಲ್ಲಿ ಆದರಭಾವ, ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪಾರಗಾಣಿಸುವದರಲ್ಲಿ ದೃಢನಿಶ್ಚಯ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿರುತ್ತಿರಲು, ಅವನೆದುರಿಗೆ ಆದಾವನಿಂದ ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕಾದೀತೆ? ನೀತಿವಂತನ ಕಾರ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿಕ್ಕಿರವಿ

ರುತ್ತದೆ. ಸಮ್ರಾಟನು ಒಳ್ಳೇ ನೀತಿವಂತನೆಂತಲೇ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜಯ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ವಸ್ತುತಃ ಸಮ್ರಾಟನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದೈವಶಾಲಿಯಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಿಮಲೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸಜ್ಜಿಲದಿಂದಲೇ ಉಳಿದನೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಚಂಪೆಯ ಮೇಲೆ ಆತನು ಉಪಕಾರದ ಹೊರೆ ಹೊರಿಸದಿದ್ದರೆ ಆಕೆಯು ಹೀಗೆಲ್ಲಿ ಸಾಯಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು? ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರತ್ವವಾದರೂ ಅವನಿಗೆಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು?" ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವರಿಬ್ಬರಂತೆ ಮಾಲೋಜಿಯೂ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಹಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅವನು ವಿಮಲೆಯನ್ನು ಪೂರಾ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೇಡು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹಾಕಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನನ್ನು ತಾನೇ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಾದರೂ ಒಲಾಘ್ಯನಿದ್ದ ದರಿಂದ ದುರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಜಡವಾಗಬಹುದು. ಅದರೂ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಪಂಕ್ರಮವನ್ನೂ ಆತನ ಸಹಾಯಕರ ಪಂಕ್ರಮವನ್ನೂ ನೋಡಿಬಿಡೋಣ? ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು.

ಪ್ರಯಾಣೋನ್ಮುಖವಾದ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡು ಸಯಣದ ಮೇಲೆ ಸಯಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಿಂದ ಸಾಗಿ ಕಿರುಮಂಜಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಸೈನಿಕರಿಗೂ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪ್ರಕ್ಷವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಭೂಮಿಯು ಬಹು ಫಲವತ್ತಾದದ್ದು; ಬಂಜಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದೇ ಅಪರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ದುರ್ಗವು ಇನ್ನೂ ಬಹುದೂರವಿರುತ್ತಲೇ ಕಾಣತೊಡಗಿತ್ತು. ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಒಂದ ಹಾಗೆ ಆ ದುರ್ಗದ ರಮಣೀಯತೆಯೂ, ಭದ್ರತೆಯೂ ನಿಜ್ಜಳವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು. ಸಮ್ರಾಟನು ಇದುವರೆಗೆ ಅಸಂಖ್ಯ ದುರ್ಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ದುರ್ಗವನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹು ಎತ್ತರವಾದ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಆ ದುರ್ಗದ ಕಟ್ಟಡವಿತ್ತು. ಕಡಿದಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ಆ ಬೆಟ್ಟವೇ ಮೊದಲು ಬಹು ಉನ್ನತವಿದ್ದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಹು ಆಳವಾದ ಗೋಡೆಗಳಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ದುರ್ಗವು ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಗಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸುರಂಗ ಹಾಕುವದು ಕೂಡಾ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಅಶಕ್ಯವಿತ್ತು.

ಆ ದುರ್ಗದ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕೊತ್ತಳಗಳು ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ

ಗಡಿಬಿಡಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವು. ಸೈನಿಕರು ಆ ದುರ್ಗವನ್ನು ನೋಡಿ: “ಅಬ್ಬಾ! ಏನು ದುರ್ಗವಿದು? ಶಾಬಾಸ್! ಈ ದುರ್ಗವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಪೌರುಷವು! ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಒಗಟಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಈ ಗುರ್ಜರ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಎಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದರು. ಸೈನಿಕರಂತೆ ಸೈನ್ಯದ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಬಾಹು ಸ್ಫುರುಣವಾಗ ತೊಡಗಿತು. ನಿಜವಾದ ಶೂರರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಕೆಲಸವು ಗಂಟುಬಿದ್ದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಹೇಡಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮ್ರಾಟನ ಕರ್ನಾಟಕ ದಂಡಾಳುಗಳು ಅಂಥ ಹೇಡಿಗಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಚಾಚ್ಚು ಲ್ಯವಾದ ಶೌರ್ಯವು ರೋಮರೋಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು; ಅಂತೇ ಆ ದುರ್ಗವುವಾದ ದುರ್ಗದ ದರುಶನದಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣ ಚಟವಟಿಕೆಯು ತೋರಿ ಬಂದಿತು. ಹಾಹಾ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವು ದುರ್ಗವನ್ನು ಒಳಿಸಿ ತಳವೂರಿತು.

ಈ ಮೇರಿಗೆ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡು ದುರ್ಗವನ್ನು ಒಳಿಸಿ ತಳವೂರಲು, ದುರ್ಗಾಧಿಪತಿಯಾದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಗಡಬಿಡಿಸಿದನು. ಅವನು ಸಮ್ರಾಟನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ದೂರಿನಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಕೈ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಯುದ್ಧದ ಸೌರಣ್ಯವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಹೀಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತನ್ನ ನಗರಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವನಿಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಅವನು ಈಗ ಪದ್ಮಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಗುಪ್ತಚಾರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ತರಿಸುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಅಜಾಗರೂಕನಾಗಿರಲು, ದುರ್ಗದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತಳವೂರಿದ ಸಮ್ರಾಟನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜ, ಮಾಲೋಜಿ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸೇನಾಪತಿ ಇವರೊಡನೆ ದುರ್ಗವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ದುರ್ಗದ ದರುಶನದಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಂತೋಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿಯೇ ದುಃಖವಿದೆಂಬದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಅವನಲ್ಲುಂಟಾಯಿತು.

ಬಳಿಕ ಅವನು ಆ ದುರ್ಗದ ಬಹಿರಂಗ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದನು. ಅಂತರಂಗದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಯುಕ್ತಿಕೋವಿದರಾದ ಗುಪ್ತಚಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಅವರು ಯುಕ್ತಿ-ಪ್ರಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ವೇಷಾಂತರಗಳಿಂದಲೂ ದುರ್ಗಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ, ದುರ್ಗದ ಭದ್ರತೆಯನ್ನೂ ಅಂತರ್ರಚನೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಬಂದು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಹೇಳಲು, ಆತನು ಸ್ತಂಭಿತನಾದನು!

೧೯ ಕಲ್ಪನಾಮಯ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು.

ಬ್ರೇಳಗುಮುಂಜಾವಿನ ಸಮಯವು; ತಾರಕೆಗಳು ನಿಶ್ಚೇಜವಾಗುತ್ತಲಿವೆ. ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ಕೆಂಪು ಪ್ರಕಾಶವು ಗಗನಾಂಗಣವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಬಿಡುವಂತೆ, ಸರಸರನೆ ಏರುತ್ತಲಿದೆ. ಹಕ್ಕಿ-ಪಕ್ಕಿಗಳು ಕಿಲಿ-ಬಿಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಧರಿತ್ರಿಯನ್ನು ನಿನಾದಮಯವಾಗ ಮಾಡಿ, ನಿದ್ರಾಪರವಶರಾದವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿವೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯು, ಮನದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತ ಸಂವಿ-ಗೊಂದಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸ ಹತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗದ ಬಹು ಎತ್ತರವಾದ ಒಂದು ಕೊತ್ತಳದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಭವ್ಯಪುರುಷನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಉನ್ನತವಾದ ಎದೆಯೂ ಉದ್ದವಾದ ತೋಳುಗಳೂ ಆತನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನು ವೀರರಿಗುಚಿತವಾದ ಪೋಷಾಕನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಮೂಕಭಾವದಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ, ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಮನದಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಬಟಗುಡತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಹಲ್ಲುಗಳು ತುಟಿಗಳನ್ನು ಆಘಾತಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರುಣಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಹಳ ಹೇಳುವದೇನು? ಬರಬರುತ್ತ ಆ ಪುರುಷನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹುಚ್ಚನಾದನು. ಅವನ ಮೈಯು ನಡುಗಹತ್ತಿತು. ಆ ಸಂತಾಪದ ಭರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸ್ಮೃತಿಹೀನನಾದನು; ಆದರೆ ಅವನ ಆಯುಸ್ಸೂತ್ರವು ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿ ಇದ್ದದರಿಂದ ಕೊತ್ತಳದ ಅಡ್ಡಗೋಡೆಯು ಅವನನ್ನು ತಡೆದಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಬಿಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ ಉರುಳಿ, ಅವನ ಅಸ್ತಿಗಳು ಕೂಡಾ ಸಿಗುವದು ದುಸ್ತರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು!

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಕೊತ್ತಳದ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಪುರುಷನು ಬೀಳಲು, ಕೊತ್ತಳದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೇವಕರು ಧಾವಿಸಿ ಒಂದರು. ಅವರು ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಶೈಶ್ಯೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೆರೆದು ಆತನು:—“ರಾಮಸಿಂಗ, ಇಷ್ಟೇಕೆ ಗಾಬರಿಯಾಗಿರುವೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ರಾಮಸಿಂಗನು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದನು. ಬಳಿಕ ಆ ಪುರುಷನು ಪುನಃ ಅವನುಗಚ್ಚುತ್ತ: “ರಾಮಸಿಂಗ, ಆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಉದ್ಧಟತನವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ? ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ದಂಡಿಸಲು ಒಂದಿರುವನಂತೆ! ನಾನು ಅಪ್ಪಾಸರದ ಬಹು ಜಲುವೆಯಾದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವೆನೆಂದು ಇವನಿಗೆ ಹೃದ್ರೋಗ ಹತ್ತಿರುವಂತೆ. ಆ ತಲೆತಿರುಕ

ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಇವನು ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವೆನೆಂದು ಅಭಯ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ನಂತೆ! ಕೊಡಲಿ, ಇವನ ಅಭಯದಾನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆಯಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹೀಗೆ. ನಾನು ಇಂದು ಪದ್ಮೆಯೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಈತನ ಈ ಅಸಾಗ ಸೈನ್ಯವು ಆ ಬಳಿಕ ಏನು ಮಾಡುವದು? ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಪಶುಭೋಗಿತಳಾದ ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಒಯ್ದು ಆ ಮುದಿಹದ್ದಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಲಿ! ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ನಾನು ಪದ್ಮೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಗಲಿ; ಶತ್ರುಗಳು ಎದೆಯ ಮೇಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಆಕೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಮೂಗು ಕೊಯ್ದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. ಯಾಕೆ, ರಾಮಸಿಂಗ, ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಮಾಡಿಯೇ ತೋರಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಈ ಉದ್ಧಾಮನು ಈ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ, ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿ ರಲು, ಕೋಟಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಪ್ತಳವಾಯಿತು. ಆ ಸಪ್ತಳಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಎದೆಯು ಧಸ್ಸೆಂದಿತು! ಕೆಲಸವು ಘಾತವಾಯಿತೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಕೊಡಲೆ ಅವನು ಸಪ್ತಳವಾದ ಸ್ಥಳದ ಕಡೆಗೆ ಓಡತೊಡ ಗಿದನು. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪಹರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾವಲುಗಾರರೂ ಅತ್ತ ಓಡ ಹತ್ತಿದರು. ಸಮ್ರಾಟನು ಕೋಟಿಯ ಬುಡಕ್ಕೆ ಸುರಂಗ ಹಾಕಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಲ್ಪ ನೆಯು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಲು, ಅವನ ಆ ಕಲ್ಪನೆಯು ನಿಜವಾಗಿತ್ತು.

ಸುರಂಗದ ಆಘಾತದಿಂದ ಕೋಟಿಯ ಗೋಡೆಯ ಒಂದೆರಡು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಳಚಿಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟರ ಹೊರತು ಕೋಟಿಯ ಭದ್ರತೆಗೆ ಭಂಗವುಂಟಾಗಿಲ್ಲ. ಶತ್ರುಗಳು ಬಿಟ್ಟದ್ದಲ್ಲಿ ಕೊರೆದು ಸುರಂಗ ತುಂಬುವ ವರೆಗೆ ಅಜಾಗರೂಕರಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈಯ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ದಕ್ಷರಾದ ಹೊಸ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವನು ಎಲ್ಲ ಕೊತ್ತಳಗಳ ರಕ್ಷಕರಿಗೂ ಚನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ತಾನು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವನು ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ದಿವಾಣಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ರಣ ಥೋಡನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನೊಡನೆ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು:

ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹ: - ಮಿತ್ರನೇ, ಭೂವಡನ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ? ನಮ್ಮ ದುರ್ಗದ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗವನ್ನು ಸುರಂಗದಿಂದ ಹಾರಿಸಿ, ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ

ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಯತ್ನವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವನಪುನಿಗೂ ನಮ್ಮ ದುರ್ಗವು ಹಣೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈಗ ಹಾಕಿದ ಸುರಂಗದಿಂದ ಬರಿಯ ಎರಡುಕಲ್ಲು ಗಳುಮಾತ್ರ ಆದರಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಸುರಂಗ ಹಾರಿದಾಗ ಆದ ಸಪ್ತಳಕ್ಕೆ ನಾನು ಬೆದರಿ ಬಿದ್ದೆನು. ಪೂರ್ಣ ಘಾತವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸುದೈವ ದಿಂದ ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗವು ಒದಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ; ಆದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾವು ಹೀಗೆಯೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಜಾ ಗರೂಕತೆಯು ಭೂವಡನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಫಲದ್ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

ರಣಭೋಡ: - ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹಾ, ಮಾಡುವದೇನು? ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಪ್ರಾರಂ ಭಿಸಬೇಕು. ಶತ್ರುಬಲವು ನಮ್ಮ ಬಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಿರುವದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ದುರ್ಗದ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲ; ನಮಗೆ ದುರ್ಭೇದ್ಯವಾದ ಕೋಟಿಯಿರು ತ್ತದೆ. ಅವರು ಒಂದು ವರುಷದವರೆಗೆ ಹೀಗೆ ಮುತ್ತಿದರೂ ಕೋಟಿಯು ಅವ ರಿಗೆ ಕೈವಶವಾಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಂಜುವದೇಕೆ? ಹಾಗೂ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಆ ನಮ್ಮ ಮೂವರು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ನಾನು ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತ ರಾಜರುಗಳಿಗೂ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಗುರ್ಜರ ದೇಶದ ಮಾನಸನ್ನು ಕಾಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದೇತೀರುವರು. ಆ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಸಹಾಯಕರಾದರೆ ಭೂವಡನು ಒದುಕಿ ಹೋಗುವದೇ ಕಲಣವಾಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿ. ಈಗ ನೀನು ವಿಶೇಷ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡ. ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ- ನೀರುಗಳ ಸಂಗ್ರಹವು ವಿಪುಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಭೂವಡನಿಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಕಾಲ ವಿಲಂಬವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನಾ ಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನಷ್ಟು ಮಾಡೋಣ.

ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹ: - ಮಿತ್ರನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ನಿಜ; ಆದರೆ ಶತ್ರುವು ಬಲಿ ಸ್ತನ್ನಿದ್ದರಿಂದ, ನಾವು ಕಾಲವಿಲಂಬ ಮಾಡುವದು ನಮಗೇ ಘಾತುಕವಾಗು ತ್ತದೆ ಯಾಕೆಂದರೆ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಭೇದೋಪಾಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ನಾಳೆಯ ದಿನ ವೊದಲು ನಾನು ಪದ್ಮೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡುವದೇ ಸಮ್ರಾಟನ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ; ನಾನು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನೊಂದು

ನೆರವೇರಿಸಿದರೆ, ಅವನ ಅರ್ಧ ಕುದಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು. ಬಳಿಕ ಮರು ದಿನವೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವದು ನಮಗೆ ಕ್ಷೇಮಕರವಾಗಿದೆ; ನಮ್ಮ ದಂಡಾಳುಗಳು ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಮದ್ದು-ಗುಂಡುಗಳ ಮಳೆಗರೆದು, ದಿನಾಲು ಅವರನ್ನು ಯಮಸದನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸ ಹತ್ತಿದರೆ ಸಮ್ರಾಟನು ತಾನೇ ಸ್ಥಳ ಬಿಡುವನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಾಜರಿಂದ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯವು ಬಂದರೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಅವರ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡಿ ಬಿಡೋಣ!

ವಿಷಯ ಲಂಪಟನಾದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಸಮ್ರಾಟನ ಬಲವನ್ನರಿಯದೆ ಈ ರೀತಿ ತಾನೇ ತನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು, ರಣಭೋಡನು ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ರಣಭೋಡನು ಒಬ್ಬ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನಾಗಿದ್ದು, ಪದ್ಮಿಯ ಆಶೆಯಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಬೆನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಮಯವು ದೊರೆತರೆ ಪದ್ಮಿಯನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ್ದನು. ಮನಸ್ಸಿನ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅವನಿರುವರೆಗೂ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಗೊಟ್ಟಿ ದಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿ ಆಪ್ತಾಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಪದ್ಮಿಯ ಅಪಹರಣಕ್ಕೆ ಸಂಧಿಯು ಸಿಗ ದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಪರಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಮ್ರಾ ಟನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಪದ್ಮಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನು ನಿರಾಶನಾಗಬೇ ಕಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ಕಾಲವಿಲಂಬ ಮಾಡಿ ಶತ್ರುನಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದ ಪದ್ಮಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ದ್ದನು; ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಪದ್ಮಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವ ನಿರ್ಧಾರ ವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಪ್ರಿಯ ಸಾಹಕರೇ, ವಿಷಯಲಂಪಟಗಳು ಯಾವ ದ್ರೋಹಕ್ಕೂ ಹೆದರು ವದಿಲ್ಲ. ಮಿತ್ರದ್ರೋಹವನ್ನಾಗಲಿ ಬಂಧುದ್ರೋಹವನ್ನಾಗಲಿ ಅವರು ಲಕ್ಷಿಸುವ ದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ರಣಭೋಡನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಪದ್ಮಿಯು ತನಗೆ ದೊರೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ತಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಯೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ರಣಭೋಡನು ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಲು ಅದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಪಶ್ಚಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ನಾಳಿನ ದಿವಸ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಹೇಗೆ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು; ತಾನು ಯಾವ ಯಾವ ಉಡುವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು; ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಿಯು ಈಗಾದರೂ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಉಭಯ ಮಹನೀಯರು ಪದ್ಮೆಯ ಅಂಗಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ಯೋಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರಲು, ಇತ್ತ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮೆಯು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕೊರಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದಳು; ಅವಳು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾರಾಗೃಹದ ವಾಸಿ ನಿಯಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ ವೈಭವವು ಅವಳಿಗೆ ಜೀಕಾದಷ್ಟಿತ್ತು. ಅವಳ ವಾಸಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾದ ಮಂದಿರವಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಧಗಳಾದ ರಾಜಭೋಗ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳಿದ್ದವು. ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ದಾಸಿಯರು ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಪದ್ಮೆಯು ಆ ರಾಜಭೋಗ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ತಪ್ಪದೆ ತನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೂರ್ಖನಾದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನನ್ನು ಕಣ್ಣಿತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೀವ ಧಾರಣದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಯು ಎಂದಾಗುವದೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಸತ್ಪತ್ನಿಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಂಥ ವಿಷಯ ಲಂಪಟಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವದು ಅವಳಿಗೆ ವಿಷತುಲ್ಯವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ದೈವದುವಿವಾಹದಿಂದ ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಒಂದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವೇ ಪರಮ ಔಷಧವೆಂದು ಅವಳು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಪದ್ಮೆಯು ಹೀಗೆ ಅಗಾಧವಾದ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲೂ ಕೊರಗಿ ಕೊರಗಿ ಶುಷ್ಕಳಾಗಿರಲು, ಒಂದುದಿನ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಾಗ ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ರಮಿಸಹೋಗಿ ಅವಳಿಂದ ಮುಖಭಂಗಿತನಾದರೂ ನಾಳೆಯ ದಿನ ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಕನ್ಯಾ ಅಪಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೋದನು. ಅವನ ಆ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪದ್ಮೆಯ ಮೇಲೆ ವಜ್ರಾಘಾತವಾದಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ತೀರಾ ಹೈರಾಣವಾದಳು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಉದಾರಳಾಗಿ ವಿಷಪ್ರಾಶನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅವಳು ವಿಷದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬಾಯಿಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿರಲು, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಯಾರೋ ಆಕೆಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಅವಳು ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಲು ತನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುವರ್ಯರ!! ಪದ್ಮೆಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವಳು ಕೈಯೊಳಗಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಸುಟಿ ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿವರ್ಯರ ಜರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಯೋಗಿಗಳು ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿ:-“ತಂಗೀ-ಪದ್ಮೆ, ಹೀಗೇಕೆ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತಳಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ಪದ್ಮೆಯು ಕಂಠವು ಬಿಗಿದು ಬಂದಿತು. ಅವಳ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಡದಾದವು; ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಅಶ್ರುಗಳು ಧಾರೆಗಟ್ಟಿ ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು; - ತನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರು

ಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತಳು. ಬಳಿಕ ಯೋಗಿವರ್ಯರು ಶೋಕ ಮಗ್ನ ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಸಂತ್ಪಿಸಿ: --“ತಂಗೀ, ಇಂಥ ಆಸುರೀ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬೇಡ; ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದನು; ನೀನು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆ; ಆದರೂ ಭಗವಂತನು ನಿನ್ನ ಮಾನವನ್ನು ಇದು ವರೆಗೆ ಕಾಯ್ದಿರುವನು. ಮುಂದಾದರೂ ಕಾಯುವನು. ಸಂಶಯಪಡಬೇಡ. ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವೆ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಕೂಡಲೆ ಅದೃಶ್ಯರಾದರು. ಪದ್ಮೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವಳು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಯೋಗಿಗಳು ಅಹ್ಯಶ್ಯವಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಕಿಂಚಿತ್ ವಿಪಾದಪಟ್ಟರೂ ಅವರು ತನಗೆ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯಿಂತೆ ಆಕೆಯು ಪರಮಾನಂದಪಟ್ಟಳು; ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸುಖವು ಹೀಗೆ ಸಿಗುವದೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದರೂ ಬಗೆ ಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬಳಿಕ ಅವಳು ಯೋಗಿಗಳ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಈ ರೀತಿ ವಿಮಲೆಯು ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿ ಉಲ್ಲಸಿತ ಚಿತ್ತಳಾಗಿರಲು, ತಾನು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಪದ್ಮೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಅವಳು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಕೂಡಲೆ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು. ದಿನಾಲು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಮೆಯು, ಈ ದಿವಸ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅವಳು ಕಿಡಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದುರ್ಗದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ಪ್ರಭುಲಿಲಿತವಾದ ಕಳೆಯು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತು. ಒಣಗುವ ಎಳೆಯ ಸಸಿಯು ಮಳೆಯಾಗಲು ಜೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮನೋಹರವಾಗಿ ತೋರುವಂತೆ ಪದ್ಮೆಯು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ನವಜೀವನ ವುಂಟಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಚಿಂತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು; ಸಂತೋಷವೇ ಯೌವನವಾದದ್ದರಿಂದ, ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ಪದ್ಮೆಯ ರೂಪಾತಿಶಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಅಶಕ್ಯವಾಗಿತ್ತು; ಆಕೆಯ ಶರೀರವು ಎಷ್ಟು ಕೃಶವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದೆಲ್ಲ ಆ ನೂತನ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿತ್ತು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಪದ್ಮೆಯ ಇಂಥ ಅಲೌಕಿಕಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬೆರಗಾಗಿ ನಿಂತನು. ಇವಳು ಪದ್ಮೆಯು ಅಹುದೋ-ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಕೂಡಾ ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದುಹೋಯಿತು. ಉತ್ತರ

ಕೃಣದಲ್ಲಿ ಅವನು ಈಶಿಯು ನಿಜವಾಗಿ ಪದ್ಮಿಯೇ ಆಗಿರುವಳೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಈಕೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಸಂತೋಷವು ಯಾತರಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ತಾನು ಒಳಗೆ ಹೋದರೆ ಈಕೆಯ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಭಂಗವುಂಟಾದೀತೆಂದು ಹಾಗೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಕಾಮಿಗಳು ಅನ್ಯ ಸಂದರಿಯರ ಅಂಗ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ತಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಎಂದು ಹೆಚ್ಚು ಕೊಂಡು, ಮನಃಕಲ್ಪಿತ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು; ಆದರೆ ಕಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅಥಮನಾದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಪದ್ಮಿಯ ಸಂತೋಷವು ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ತಾನು ಪದ್ಮಿಯ ಎದುರಿಗೆ ನಾಳೆಗೇ ನಿನ್ನ ಲಗ್ನವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದೂರಪಡಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ಇಷ್ಟು ಸಂತೋಷಭರಿತಳಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ಯೋಚನೆಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದವು. ಆಕೆಯ ಸುಂದರ ರೂಪವು ಅವನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಪದ್ಮಿಯು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ವಿಷಯಕವಾಗಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತಾಳಿ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತಳಾದ್ದರಿಂದ ಇಂದಿಗೆ ತಾನೇ ಧನ್ಯನೆಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಧನ್ಯವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪದ್ಮಿಯ ಸುಂದರ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ತಲ್ಲೀನವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಸುಖ ಸ್ವಪ್ನಗಳು ಬೀಳತೊಡಗಿದವು. ಪದ್ಮಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ಮೋಹವು ಅವನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ತಾನು ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿಯಿದ್ದು, ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇರದೆ ಪದ್ಮಿಯು ಪ್ರೇಮವೊಂದು ಕೊರತೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು ಅವನು ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ನೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಇಂದಿನ ದಿವಸ ಆ ಕೊರತೆಯು ತುಂಬಿ ಬಂದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗಸೌಖ್ಯವೇ ಲಭಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಗಳು ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿರುವ ವರೆಂಬ ಅರಿವು ಕೂಡಾ ಅವನಿಗೆ ತಪ್ಪಿತು. ಪದ್ಮಿಯ ಆನಂದವೃತ್ತಿಯ ನೆನಪು ಅವನಿಗೆ ಪುನಃಪುನಃ ಆಗುತ್ತಿ ಅವನು ಮೈಮರೆತನು. ವಿಷಯ ಕಾಮುಕರು ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಕೂಲ ಕಾಲವು ಒಂಟೆಂದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಭ್ರಾಂತರಾಗುವರು ಅವರಿಗೆ ಕೂತಲ್ಲ-ನಿಂತಲ್ಲ ಆ ವಿಷಯವೇ ಕಾಣುವದು.

ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಿಗೂ ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ: “ಪದ್ಮಿಗೆ ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯು ಸಾಕಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಇಂದು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ತನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದು

ಕಂಡು ಬಂದದರಿಂದ, ನಿರುಪಾಯಳಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದಕ್ಕೆ ಉದ್ಯಕ್ತಳಾಗಿರಬಹುದು. ಏನೇ ಇರಲಿ; ಪದ್ಮೆಯು ಮೈಭಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಅಡ್ಡಾಡ ಹತ್ತಿ ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿದ್ದೊಂದು ನನ್ನ ಸುದ್ದಿ ವವೇ ಸರಿ! ಇಂಥ ಸುರಸುಂದರಿಯು ಒಲಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆಣೆಯೇನು? ನಾನು ಅವಳೊಡನೆ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ-ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಸೌಖ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವೆನು. ನಿಕಟ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನಸ್ಸು ಒಲಿಯುವದೆಂಬದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ನಾನು ಆಗ್ಗೇ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ಒಲುಮೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಪ್ರೇಮ ಭಂಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಕೈ ಕಾಡದ್ದು ಕಡೆಗೆ ಸುಖಕರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು!” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ನಾಳಿಗೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವೇಳೆಗೆ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು? ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು? ತಾನು ಹೇಗೆ ಅಲಂಕೃತನಾಗಬೇಕು? ದುರ್ಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಶೃಂಗರಿಸಬೇಕು? ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪ್ರೀಯಪಾಠಕರೇ, ವಿಷಯಲಂಪಟಗಳ ಮಾತು ಹೀಗೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಅವರು ಕೊನೆಯ ವರೆಗೂ ಭ್ರಾಂತಿಮಯವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವರು. ಆ ಕಲ್ಪನೆಗಳೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಮೃತ್ಯುಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯುವ ಬಲೆಗಳೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಾದರೂ ಇಂಥ ಕಲ್ಪನಾಮಯ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಬುದ್ಧಿಶೂನ್ಯನಾದನು.

೨೦ ಯುದ್ಧೋಪಕ್ರಮ.

ಗ್ರಿಂದು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವವು; ಕಿರುಮಂದಿಯ ದುರ್ಗದಲ್ಲೆಲ್ಲ ದೀಪೋತ್ಸವ; ಬೀದಿಗಳೆಲ್ಲ ತಳಿರು ತೋರಣಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾಗಿವೆ. ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಳಗಳ ಮೇಲೆ ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳು ನರ್ತಿಸತೊಡಗಿವೆ. ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳ ಸುನಾದವು ಕೇಳಬರತೊಡಗಿದೆ; ಇದಾವುದನ್ನೂ ಅರಿಯದೆ ಪದ್ಮೆಯು ತನ್ನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಚನವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಜಪುರೋಹಿತರು ಆಕೆಯ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿ ಪದ್ಮೆಯು ದಂಗಾದಳು. ಆಕೆಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅವಳು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬೀಳಲು ಧೂತನಾದ ಪುರೋಹಿತನು ಮುಂಬಂದು ನಿಜಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒಚ್ಚಿಟ್ಟು:—
 “ರಾಜಪುತ್ರೀ, ಈಗ ಶತ್ರುಗಳು ನಮ್ಮ ದುರ್ಗವನ್ನು ಮುತ್ತಿದ್ದು, ನಿನ್ನನ್ನು

ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕೆ ಈ ದುರ್ಗಾಧಿಪತಿಗಳು ನಮಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ನಡೆ; ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದು, ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಪದ್ಮೆಯು ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವಳಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪುರೋಹಿತರು ಸಜ್ಜನರೂ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಅವಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ತೆ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಪುರೋಹಿತರೂ ಇರಬಹುದೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದಳು, ಆದರೆ ದುರ್ಜನನಾದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಪುರೋಹಿತನು ದುರ್ಜನನಿರುವನೆಂಬದು ಪಾಪ! ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ಅವಳು ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಾಳಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕೊಡಾಡುತ್ತ ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆದಳು.

ಹೀಗೆ ವೋಸಗೊಳಿಸಿ ಪುರೋಹಿತನು ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದನು. ಗೋರಜ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಸಮಾರಂಭವು ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರು. ಸರನಾರಿಯರಿಂದ ಸಭೆಯು ಸಂದಟಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮಂಟಪವು ಆಸ್ರತಿಮ ವೈಭವದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು; ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಲವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ವಾರನಾರಿಯರು ತಮ್ಮ ಮಂಜುಳ ಕಂಠದಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಚಿತ್ತವನ್ನಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಉತ್ಸವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಟಪವನ್ನು ಕಂಡು ಪದ್ಮೆಯ ಎದೆಯು ಧಸ್ಸೆಂದಿತು. ಪಿತೃದರ್ಶನೋತ್ಸುಕವಾದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕುಗ್ಗಿತು. ಆಗ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಪುರೋಹಿತನು ಘಾತಮಾಡಿದನೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿದಳು. ಅವಳ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಂಪನವುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಸಿಬಿದ್ದಳು! ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇವರು ಸಾಧುಜೀವಿಗಳು, ಇವರು ಅಸಾಧುಗಳು ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸುವದು ಪರಮ ಕಠಿಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಹೊರತು ಸಾಧುತ್ವ-ಅಸಾಧುತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಆನಂತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವೋಸ ಹೋಗಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾಗುವವು!

ಪದ್ಮೆಯು ದುಃಖದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿ ಕೂಡಲು, ದುರ್ಜನನಾದ ಆ ಪುರೋಹಿತನು ಆಕೆಯನ್ನು ಬಲುಮೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡೊಯ್ದು ವಿವಾಹ ಸಮಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿದನು. ಆಗ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಿಗಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಸಲ್ಲ! ಆತನು ಪುರೋಹಿತರನ್ನು

ಶತಶಃ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ರಾಜಧರ್ಮೋಚಿತವಾದ ವಿಧಿಯಿಂದ ಬೇಗನೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವಸರಪಡಿಸಿದನು. ಸ್ವಭಾವತಃ ದೌರ್ಜನ್ಯವುಳ್ಳ ಆ ಪುರೋಹಿತನು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ದುರ್ಜನನಾಗಿ, ಪದ್ಮೆಯು ಸಾವಿರಾರು ಚೇಳು ಕಡಿದಂತೆ ವ್ಯಥೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ತಳಕು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಪುರೋಹಿತನ ಹವಣಿಕೆಯು ಕೈಗೂಡುವ ಯೋಗವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದು ವಿಧಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಬಹುದಾಗಿ ತೋರಿತು. ಪುರೋಹಿತರು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಗಡಿಬಿಡಿಯನ್ನು ನಡಿಸಲು, ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮಂದೊಮ್ಮೆ ಗೊಂದಲವೆದ್ದಿತು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನೂ ಸಭಿಕರೂ ಇದೇನೆಂದು ಗಾಬರಿಯಾಗುತ್ತಿರಲು ೪೦-೪೫ ಜನರದೊಂದು ಗುಂಪು ವಿವಾಹ ಮಂಟಪವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಅವರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸಶಸ್ತ್ರರಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಡೆಯ ಬಂದವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲಸವು ಘಾತವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಆಯುಧಾಗಾರಕ್ಕೆ ಓಡಿದನು. ಸಭೆಯೊಳಗಿನ ಸರದಾರರು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿರಿದರು; ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಮಂಟಪವು ಕಾಳಗದ ಕಣವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ ಕೈಗೆ ಕೈಹತ್ತಿತು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಖಡ್ಗಧಾರಿಯಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳ ಪಾರುಪತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂತನು; ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಹೊಡಿ, ಬಡಿ, ಕಡಿ, ಎಂಬ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದಿತು. ಮೊದ ಮೊದಲು ಶತ್ರುಗಳು ೪೦ ೫೦ ಜನರಿದ್ದವರು ಈಗ ಸಾವಿರಾರು ಜನರಾದರು; ರಾಕ್ಷಸರಂತೆ ಇವರು ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವರೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಯಿತು; ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡೊಯ್ದರು!

ಪ್ರಿಯ ಪಾಠಕರೇ, ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮಂದೊಮ್ಮೆ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ವಿವಾಹ ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆತನ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಗೂಡಿಸಿದವರು ಬೇರೆಯಾರೂ ಇರದೆ, ಆತನ ಪ್ರಬಲ ಶತ್ರುವಾದ ಭೂವಡ ಸಮ್ರಾಟನೇ ಆಗಿದ್ದನು! ಆತನು ಮುನ್ನಾದಿನ ರಾಹುಟಿಯಲ್ಲ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರಲು ಗುಪ್ತಚಾರರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾದ ಅಜಯಸಿಂಹನು ಬಹು ಸಾಹಸಪಟ್ಟು:- "ನಾಳೆಗೆ ಪದ್ಮೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಆ ನೀಚನಾದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಮಾಡುವನು" ಎಂದು ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಂದು ಉಸುರಿದನು; ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನಿಚ್ಚಳವಾದವು. ತಾನು ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷಣದಾಸನಿಗೆ ಪದ್ಮೆಯ ಕನ್ಯಾ

ವಸ್ಥೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತಗಲದಂತೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವೆನೆಂದು ವಚನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಆಕೆಯ ಪಾಣಿ ಗ್ರಹಣಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಕೆಲಸವು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವದೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಅವನಿಗೆ ತಾನು ವಚನಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದಂದಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಟಿಯುತಲಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಅಜಯನಂಥ ಸಾಹಸಿಯನ್ನು ಗುಪ್ತಚಾರರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಆ ಚಿಂತೆಯು ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲು, ಈ ರೀತಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಅಂಜನ ಹಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಆತನ ಶೌರ್ಯವು ಉದ್ದೀಪಿತವಾಯಿತು. ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ? ಇಂಥ ಅಭೇದ್ಯ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಸುಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಡಿಸಲಿ? ಎಂಬ ಹೇಡಿ ವಿಚಾರಗಳು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೋಂಕಲಿಲ್ಲ; ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದವರು ತಮ್ಮ ವಚನಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಲ್ಲಿ ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಉದಾರರಾಗಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವರಲ್ಲದೆ, ಹೇಡಿಗಳಂತೆ ಹಳ ಹಳಿಸುತ್ತ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ತೇಜಸ್ವಿಗಳ ಶೌರ್ಯವು ಪ್ರಖರ ವಾಗುವದು. ಅವರ ಶೌರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸತ್ಯವೇ ಸಂಜೀವಿನೀ ಔಷಧಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವದು. ಅದರಂತೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಅವಸ್ಥೆ ಯಾಯಿತು. ಅವನು ನಾಳಿನ ದಿನ ಹೊತ್ತು ಮುಣುಗುವದರೊಳಗಾಗಿ ಕೋಟಿ ಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು ಇಲ್ಲವೆ ಧಾರಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪತನ ಹೊಂದು ವೆನು, ಎಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು!!

ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಭೀಕರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಹಾ-ಹಾ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಂಡಿನ ಲೈಲ್ಲ ಪವರಿಸಿತು. ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸೈನಿಕರೂ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸೈನಿಕನಿಗೂ ಇಮ್ಮಡಿ ಉತ್ಸಾಹವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಗೆ ಲಗ್ನಿಹತ್ತಿ ಸಾವಿರಾರು ಕಾಲಾಳುಗಳ ಸಾವಿರಾರು ಆನೆಗಳ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ; ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಮುರಿದು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸತಕ್ಕದ್ದೇ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯ ವಾದರೂ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೋಟೆಯ ಅಂತರ್ರಚ ನೆಯನ್ನು ಒಲ್ಲವನಾದ್ದರಿಂದ, ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಧುಡುಂ ಪ್ರವೇಶವು ಒಂದುವೇಳೆ ಯಶಸ್ಕರವಾದರೂ ಅಸಂಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯಾಗುವದೆಂಬದೇ ಆತನ ತಕವಾ ಗಿತ್ತು. ಒಂದುವೇಳೆ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಗದಿದ್ದರೆ ರಂತೂ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಘಾತವಾ ಗುವದೆಂದು ಅವನು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ

ಇತ್ತು. ಕೋಟಿಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವನ್ನು ಮುರಿಯುವದೆಂದರೆ ಸಾವಿರಾರು ಆನೆಗಳ ಸಾವಿರಾರು ಕಾಲಾಳುಗಳ ಪ್ರಾಣಾಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಾಧಿಸದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ದೈವವಶಾತ್ ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಬಹು ಮುರಿಯುಳ್ಳ ಒಳ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಸೇರುವದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಿತ್ತು. ಒಳಕೋಟೆ ಹಾಗೂ ಹೊರಕೋಟೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡು ಶತ್ರುಗಳ ಎಟಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದೇ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಕಡೆಗೆ ಈ ಯಾವ ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳಿಗೂ ಸೊಪ್ಪುಹಾಕದ ಸಮ್ರಾಟನು ಏನೇ ಆಗಲಿ ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ದಿನ ಕೋಟೆಗೆ ಲಗ್ನಿ ಹೆಚ್ಚಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಬಗೆಯ ಕೃತನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕಂಡು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ನಿರುಪಾಯನಾದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಹಿತಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯು ನೆನಪಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಆನಂದದಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಏಕಾಂತಕ್ಕೆ ಕರೆ ದೊಯ್ದು: ತನಗೆ ಹೊಳೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೂ ಕಾರ್ಯಸಾಧಕವಾದ ಹೊಸ ದಾರಿಯು ದೊರೆತದ್ದಕ್ಕೆ ಬಹು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಕಿರುವಂಜೀ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ದುರ್ಗಗಳಿಗಿರುವಂತೆ ಎರಡು ಕಳ್ಳದಾರಿಗಳಿದ್ದವು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನಿಗೆ ಆ ದಾರಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂವೆಂಬದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು; ಒಂದು ದಾರಿಯು ಅರಮನೆಯಿಂದ ನೆಲಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮೈಲಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಟ್ಟವಾದ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಹೆಯ ವರೆಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸಾಲ್ಕು ಮೈಲುಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಗುಹೆಯ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ದಾರಿಯು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಸಾಧಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಹೊಸ ದಾರಿಯು ಇದೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಸಮ್ರಾಟನೂ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನೂ ಕೂಡಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಜೋರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ದುರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆ ನೀಚನ ಶಾಸನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು; ಮತ್ತು ಸಂಗಡ ಎಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು? ಹಿಂದಿನಿಂದ ಎಷ್ಟು ಜನರು ಬರಬೇಕು? ಎಂಬ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ, ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಮೊದಲು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನೂ ಸಮ್ರಾಟನೂ ಆರಿಸಿದ ಐವತ್ತು ಜನ ಶೂರರೊಡನೆ ಹೋಗಿ ನೆಲ

ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ದುರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು; ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಜನರೊಂದಿಗೂ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಸೇನಾಪತಿಯು ಬರತಕ್ಕದ್ದು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೇನಾಪತಿಯು ಪ್ರಚಂಡ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವ ವಿಚಾರಗಳು ನಡೆದು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ರಾಟನೂ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನೂ ಏವತ್ತು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಅಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗುಹೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು; ಆದರೆ ಅವರು ಯಾವ ವಿಘ್ನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹಾಗೇ ಸಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಒಳಗಿನ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಭಂಡಾರೀರಾಜನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೋಟೆಯ ಹೆಚ್ಚು ಗಿಲವನ್ನು ತೆರೆದು, ಹೊರಗಿನ ತಮ್ಮ ದಂಡನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನಿಗೆ ಗುಹೆಯಿದ್ದ ಸ್ಥಳದ ವಿಸ್ಮರಣೆಯಾಗಿ ಎತ್ತೋ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಅವರು ಬೆಳಗು ಹರಿಯುವ ವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಡ್ಡದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೇ ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು; ಬೆಳಗಾಗಲು ಇವರಂತೆ ದಾರಿಸಿಗದೆ ಪೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಂಡಾರೀಸೇನಾಪತಿಯೂ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಜನರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಒಳಕೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದರು. ಕೆಲಸವು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವದೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನು ಮಿಡುಕತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಸಮ್ರಾಟನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಬರತೊಡಗಿದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ-ಧರ್ಮ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನಿಗೆ ದಾರಿಯು ಸುಳುವು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಒಳಕೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಧ ಮೈಲಿನ ಅಂತರದಲ್ಲಿರುವ ಗುಹೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರು; ಅವರು ಗುಹೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಸಂಗವು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನದಿದ್ದರಿಂದ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನಿಗೂ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೂ ಆಯಾಸವೆಂದು ಎಂತಹದೋ ಎಂಬಂತಾಗಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ನೂತನ ಉತ್ಸಾಹವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರಂತೆ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ ಹುರುಪು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಗುಹೆಯ ಮುಖವು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದ ಒಂದು ಕಂದರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಹಲವು ತರದ ವೆಳೆಗಳು ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಆ ಮುಖರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಗುಡ್ಡದ ವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಕಾವಲುಗಾರರು ಗುಡಸಿಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಒಂದ ಈ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಂಡು

ಗಾಬರಿಯಾದರು. ದುರ್ಗವನ್ನು ಮುತ್ತಿದ ಶತ್ರುಗಳ ಸೈನ್ಯವೇ ಇದು ಇರಬಹುದೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಸೈನಿಕರ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಗುಹೆಯ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಇದನ್ನು ಚಾಣಾಕ್ಷನಾದ ಸಮ್ರಾಟನು ದೂರಿನಿಂದಲೇ ಕಂಡು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನಿಗೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಬಹುಶಃ ಅವರು ದ್ವಾರರಕ್ಷಕರಿದ್ದು, ನಮ್ಮೀ ಆಗಮನವನ್ನು ಅವರು ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವರಿಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಟ್ಟನೆ ಬಂದಿತು. ಅವರನ್ನು ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಗೊಡಬಾರದೆಂದು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕಾಲ್ತೆಗೆದು ಗುಹೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಓಡಿದನು. ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನೂ ಧಾವಿಸಿದನು. ಉಳಿದ ಸೈನಿಕರೂ ಓಡಿದರು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಮುಖಕ್ಕೆ ಆಸಿಸಿದ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಳಹೋಗಲು ಮೊದಲು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕಾವಲುಗಾರರು ಅವಸರವಸರದಿಂದ ಗೊರವೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನೂ ಸಮ್ರಾಟನೂ ಒಳಸೇರುವದಕ್ಕೂ ಮೇಳುಬಿಟ್ಟಿತು. ಕಾವಲುಗಾರರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಆ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ಗುದ್ದಿ ಅವರ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಉರಿಯುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡನು; ಮತ್ತು ಅವರಿಬ್ಬರು ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಲು ತಮ್ಮ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವು ಎಲ್ಲರೂವದೆಂಬದನ್ನು ಹುಡುಕಹತ್ತಿದನು. ಇಂಥ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನಿಗಿಂತಲೂ ನಿಷ್ಣಾನನನು; ಆದರೆ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಪೂರ್ವಜರು ಬಹು ಯುಕ್ತಿಕೋವಿದರಾದ್ದರಿಂದ ದ್ವಾರವು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಸಿಗಬಾರದೆಂದು ವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರಕಾರದಿಂದ ದ್ವಾರರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಇದೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಹೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರಬೇಕಲ್ಲದೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವದ ಗುಹೆಯೆಂದು ಕೂಡಾ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ಗುಹೆಯ ರಚನೆಯನ್ನಾದರೂ ಬಹಳ ಆಡಂಬರ ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಚೌರಸಾಕೃತಿಯ ನಾಲ್ಕು ಕೋಣೆಗಳಿದ್ದವು; ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಗಣವಿತ್ತು; ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ನಾಲ್ಕೂ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರವು ಸಿಕ್ಕದಾಯಿತು. ಸಮ್ರಾಟನೂ ಶೋಧಿಸಿದನು; ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಾಸು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಸಮ್ರಾಟನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಆಗಹತ್ತಿತು. ಇಂದು ಸಂಜೆಯ ಒಳಗಾಗಿ ದುರ್ಗವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವೆನೆಂದು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೂ, ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ದಾಸನಿಗಿತ್ತ ಅಭಯವೂ ಇಂದು ಮಣ್ಣು ಕೂಡುವನೆಂದು ಅವನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದನು. ಈ ಗುಹೆಗೆ ಬರುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲ ಒಡೆದು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ತಾನು ಜಾಣನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಹತ್ತಿತು; ಹೊತ್ತು ಗತಿಸಿ ಹೋಯಿತು; ಕೀರ್ತಿಸಂಹನು ಪದ್ವೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವ ಸಮಯವು ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ನನ್ನಿಂದ ಎಂಥ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯವಾಯಿತಲ್ಲ! ಎಂದು, ಎಂದೂ ನಿರಾಶಪಡದೆ ಇದ್ದ ಸಮ್ರಾಟನು ಈಗ ನಿರುತ್ಸಾಹಿಯಾದನು; ಅವನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನಿಗೂ ಸಾವಿರಾರು ಜೇಳು ಕಡಿದಷ್ಟು ವ್ಯಥೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ನಾನು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಈ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನಾದೀತು? ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಆ ಸಮರ್ಥನು ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಕಾರ್ಯಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ವಚನಗಳನ್ನು ಭಂಗಪಡಿಸಿದಂತಾಯಿತು; ಹಾಯ್! ಹೀಗೆ ನಾವು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಫಲವು ಬರಲು ಏನು ಕಾರಣವಿದ್ದೀತು? ನಾನು ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಪರದಾರಾಗಮನದಂಥ ಪಾಪಾಚರಣೆಗಳನ್ನೆಸಗಿಲ್ಲ. ಸಮ್ರಾಟನಲ್ಲಾದರೂ ಈ ಒಗೆಯ ದೋಷಗಳಿದ್ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪಾಪವಿಶೇಷದಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ನನುಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀತು? ಭಗವಾನ್ ಎಕಲಿಂಗಜೇ, ನಮ್ಮಿಂದ ಆದ ಅಪರಾಧವಾದರೂ ಏನಿರಬಹುದು? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನಾದರೂ ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಉಭಯತರೂ ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಕಲ್ಪನಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ತೀಘ್ರಗತಿಯಿಂದ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಉಭಯತರೂ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರಲು, ಚಿಂತಾತೀರೇಕದಿಂದ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ: “ನೀಚಾ, ಕೀರ್ತಿಸಂಹಾ, ಈ ದಿನ ಉಳಿದು ಕೊಂಡೆಯಾ? ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯು ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡುವೆಯಾ? ಮಾಡು; ನಿನ್ನನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ದುರ್ಗವನ್ನೂ ಅರೆಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿ, ಒಮ್ಮೆ ಬಲಗಾಲನ್ನೆತ್ತಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅವೃಳಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ನೆಲ ಅದಿರಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿತು. ಪದಾಘಾತದಿಂದ ಆದ ಸಪ್ತಳಕ್ಕೆ ಆತನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನಿಷ್ಕಳವಾಗಿ ತೆರೆದವು. ಇಲ್ಲ ಏನೋ ಚಮತ್ಕಾರವಿದೆಯೆಂದು ತಾನು ನಿಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಓರೆಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಹಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಕಡು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆ ಹಲಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲು, ಒಳಗೆ ಪ್ರಶಸ್ಕವಾಗಿ ಮಾರ್ಗವಿರು

ವದೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೂ ಹರುಷವಾಯಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗೋರವೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಬೆಳಕಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಳಗೆ ಇಳಿದು, ಮುಂದೆ ಹತ್ತುವ ಎರಡು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ದಾಟಿದರು. ಆ ಒಳಕೆ ಅವರಿಗೆ ಸರಳವಾದ ನೆಲಮಾರ್ಗವು ಹತ್ತಿತು. ಅವರು ಸರಸರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ ಹತ್ತಿದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುವಾಗ ಅವರಿಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆನಂದವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಅಸದಳವು! ಬಹು ತೊಂದರೆಪಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಇಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವ ಯೋಗವು ಬರಲು, ಹೀಗೆ ಆನಂದವೆನಿಸುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿರುವುದು.

ಸಮ್ರಾಟ ಹಾಗೂ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜ, ಇವರೊಡನೆ ಐವತ್ತು ಜನ ಶೂರರೂ ಭರದಿಂದ ನಡೆದರು. ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಸೇನಾಪತಿಯು ಗೋರವೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿ ಸಿ ಅವುಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಸಾಗಿದನು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಾಹಸಪಟ್ಟು ಜೋರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಬಂದ ಸಮ್ರಾಟನು ಈ ಪ್ರಕರಣದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ವಿವಾಹ ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆತನ ಸರದಾರರೊಡನೆ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿ ಕಾದಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಪೌರಷವನ್ನೂ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ರೊಚ್ಚಿ ಗೆದ್ದು ಉತ್ಸಾಹ ಶೂನ್ಯನಾದರೂ ಹಂಗುದೊರೆದು ಕಾದಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗೊಂದಲವೇಳಲು ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರೂ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ವಿವಾಹ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿಯೇ ಯುದ್ಧೋಪಕ್ರಮವಾಯಿತು.

೨೧ ಶೌರ್ಯಸಂಜೀವನ.

ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಛೋಟುಸಿಂಗನು ಬಹು ಧೂರ್ತನಿದ್ದನು. ಅವನು ಮೊದಲು ಶತ್ರುಗಳು ಒಳಹೊಕ್ಕ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿಸುವ ಎತ್ತುಗಡೆ ಮಾಡಿದನು. ಛೋಟುಸಿಂಗನ ಈ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ಜನ ಸೈನಿಕರು ಆ ಜೋರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಛೋಟುಸಿಂಗನು ಆ ಜೋರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಬರತಕ್ಕವರನ್ನು ತುಂಡರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ;

ಆ ಮಾರ್ಗದ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಛೋಟು ಸಿಂಗನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಾರ ಬಂದ ಮಾಡಲು, ಒಳಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡಿನವರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಗುಹೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟರು; ಆದರೆ ಗುಹೆಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾವಲುಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೇವಕ ನೋವನು ಶತ್ರುಗಳು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ್ದ ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅವ ರೊಡನೆ ಗುಹೆಯೊಳಗಿನ ಜೋರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೌದೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಅವಕ್ಕೆ ಬಿಂಕೀ ಹಚ್ಚಿದ್ದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರು ಗುಹೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟ ರಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯು ಅವರನ್ನು ದಹಿಸಹತ್ತಿತು. ಹೊಗೆಯು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದುಗಾಣದಂತಾಯಿತು. ಹಾಯ್-ಹಾಯ್! ಆ ಬಡಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಾಂತ ಸಮಯವೇ ಬಂತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಪಾರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನೆಲಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸರಿಸಹತ್ತಿದಂತೆ ಅವರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಹತ್ತಿದರು ಇವರಿಗಿಂತಲೂ ವೇಗಶಾಲಿಯಾದ ಧೂಮ್ರವು ಹಾ-ಹಾ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ನೆಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ, ಒಳಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಆ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಮರಣೋನ್ಮುಖರನ್ನಾಗ ಮಾಡಿತು.

ಜೋರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಭಯಾನಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ನಡೆದಿರಲು, ಇತ್ತ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಗವು ಅತಿ ನಿಕರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ, ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ರವಾಗತೊಡಗಿದ್ದರು. ಜೋರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ಛೋಟುಸಿಂಗನು ಕೋಟಿಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಕಾವಲನ್ನಿರಿಸಿ, ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿ, ಕಾಳಗ ನಡೆದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೈನಿಕರು ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆಂತ ಹತ್ತುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನ ಒಬ್ಬ ದಂಡಾಳುವು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಹತ್ತು ಜನರೊಡನೆ ಕಾದಬೇಕಾಯಿತು. ಕೋಟಿಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತೆರೆದು ಹೊರಗಿನ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ, ಇದ್ದಷ್ಟು ಜನರಿಂದಲೇ ಕಾದಾಡುವ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಸಂಗವು ಆತನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಆರಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ೫೦ ಜನರೂ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಾಕ್ರ ಮಿಗಳಿದ್ದರು. ಇವರು ಅರಮನೆಯ ವಿವಾಹ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸರದಾರ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಕಾದುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ

ಸೇನಾಪತಿಯು ತನ್ನ ಒಂಭತ್ತುನೂರು ಜನ ಸೈನಿಕರಿಂದ ಕೂಡಿ, ಅರಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ವೊದಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ; ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬಣಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಸುಲಕ್ಷಣವಲ್ಲೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಅನಿಸಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಅವನು ಭಂಡಾರಿ ರಾಜನಿಗೆ ಸನ್ನೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಈ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಕಾದಾಡುತ್ತ ಕಾದಾಡುತ್ತ ಅರಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದನು; ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಭಂಡಾರಿ ರಾಜನ ಉಳಿದ ಸೈನಿಕರೂ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನೂ ಅವನ ಸೈನಿಕರೂ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಬರಬರುತ್ತ ಕತ್ತಲಾಗಿ ಸ್ವಜನ ರಾರು-ಶತ್ರುಗಳಾರು? ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೈನಿಕರು ಪಂಜುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಆ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದರು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೈನಿಕರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಂಜು ಹಿಡಿದು ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಹಿತಕರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಆಗ ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದನು. ಭಂಡಾರಿ ರಾಜನೂ ಸಮ್ರಾಟನೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಆ ಸೈನಿಕರ ಹುರುಪು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅವರು ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಝಳಪಿಸುತ್ತ, ಶತ್ರುಗಳ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಈ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೈನಿಕರು ನಾಚಿಕೊಂಡು ಜೀವದ ಹಂಗುದೊರೆದು ನಿಂತರು. ಅವರ ಆವೇಶವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡು ಎಷ್ಟು ನಿಗ್ಗರದಿಂದ ಕಾದಿದರೂ ಶತ್ರುಗಳ ಸಂಖ್ಯಾಬಾಹುಲ್ಯದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಬಿಟ್ಟರೇ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಹತ್ತಿದರು. ಎರಡು ತಾಸುಗಳ ವರೆಗೆ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಲು, ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೈನ್ಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಡಿದರೂ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡು ಅರ್ಧಕ್ಕರ್ಧ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವು ಕ್ಷಯಿಸಹತ್ತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮ್ರಾಟನೂ ಭಂಡಾರಿರಾಜನೂ ಖತಿಯೊಂಡರು. ನಿಜವಾದ ವೀರನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷವು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದಂತೆ ಆವೇಶವು ಹೆಚ್ಚುವದು! ಅದರಂತೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಹಾಗೂ ಭಂಡಾರಿ ರಾಜನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು. ಅವರು ಅರಿಬಲದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಒಂದೇಸವನೆ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದರು. ಆ ರಣಧೀರರಿಗೆ ಇಡಿಯ ದಿವಸ ಊಟವಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಹೊರತು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಹಗಲು ಅವರು ಪಾರಿ ನಡೆದು ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಎರಡು ತಾಸು ಕಾದಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕುಗ್ಗದೆ, ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದದರಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಶೌರ್ಯದ ಝರಿಯು ಅದಾವದಿತ್ತೋ ತಿಳಿಯದು!

ಅರಿಭಯಂಕರನಾದ ಸಮ್ರಾಟನು ಚಕ್ರದಂತೆ ತಿರುಗುತ್ತ ಅರಿಬಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ಕುರಿಗಳ ಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ತೋಳವೇ ಹೊಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ಸಮ್ರಾಟನ ಹಾಗು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಖಡ್ಗಗಳಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ದಂಡು ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಬೀಳತೊಡಗಿತು. ಹಾ-ಹಾ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹಾ-ಹಾ ಕಾರವೇ ಉಂಟಾಯಿತು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಬಲವು ಕಾಲೆಗೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಓಡಿ ಹೋಗುವ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹೀಯ್ಯಾಳಿಸಿದನು. ಕ್ಷಾತ್ರವೀರರಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಬಂದರೂ ಲೇಸೆಂದು ಓಡಿ ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಸಾಯಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೆ ಗೆದೆಯಬೇಕು, ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ತಿರುಗಿದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೈನ್ಯವು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಪುನಃ ಮುತ್ತಲು, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಆತನ ಶಕ್ತಿಯು ಕುಂಠಿತವಾಯಿತು. ಅವನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗಗಳ ಅಸಂಖ್ಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ರಕ್ತವು ಹೊರಚಿಮ್ಮುತ್ತಿತ್ತು. ಕೈಯೊಳಗಿನ ಧಾಲು ಯಾವಾಗಲೋ ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಸಮ್ರಾಟನಂತೆಯೇ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅವರ ಸೈನಿಕರಾದರೂ ನಿರ್ವಿಣ್ಣರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಶತ್ರುಗಳು ಬಂದು ಮುತ್ತಲು, ಸಮ್ರಾಟನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿದ್ದರೆ ಅರಿಗಳಿಂದ ಕೊಯ್ಗುರಿಯಂತೆ ಕೊಯ್ಗುಲುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಆ ವೀರನು ಯಾವದಕ್ಕೂ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕದೆ, ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಕಡೆಗೇ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪುನಃ ಅವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನೂ ಮುಂದೊರೆದನು. ಈ ಉಭಯ ವೀರರು ಈ ರೀತಿ ಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವಧರ್ಮಪಾಲನವೆಂಬ ಸತ್ಯವು ಅವರನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಉತ್ಸಾಹಪೂರಿತರನ್ನಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಿರುವದೋ, ಅಲ್ಲಿ ಜಯವಿರುವದೆಂಬದು ಸೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ದಂಡು ಎಲ್ಲ ನಿಃವಾತವಾದರೂ ತಮಗೆ ಆಪಜಯ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವು ಅವರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸ್ಥಿತಿಯಿತ್ತು. ಜನ್ಮದಾರಭ್ಯ ಅವನು ಪಾಪಕರ್ಮಿಯು. ವಿಷಯಲಂಪಟತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಆಯುಷ್ಯವು ಹರಣವಾಗಿತ್ತು. ಧರ್ಮವೆಂಬದು ಎಂತಹದೋ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮದ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದ ಅವನು ಅಂತಃಸತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಹುಲಿಬೆಂಡಿನಂತೆ ಹಗುರಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ- ಅದೂ ವಿಷಯಲಂಪಟತ್ವ ಭಂಗದಿಂದುಂಟಾದ- ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆವೇಶವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡರೂ ಆ ಆವೇಶವು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಉಳಿಯದಾಯಿತು. ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ತಾಸುಗಳ ವರೆಗೆ ಕಾದಿದರೂ ಶತ್ರು

ಗಳು ನಾಶವಾಗಲೆಂದು ಅವನ ಹೃದಯವು ದಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಉತ್ಸಾಹವು ಶೂನ್ಯವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಧರ್ಮಸತ್ವದಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವೂ ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಲ್ಲಿ ನಿರುತ್ಸಾಹವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು, ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬಿಟ್ಟು, ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ರಕ್ತವನ್ನು ತನ್ನ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಆಹುತಿ ಗೊಟ್ಟರೆ, ಈ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಮೂಲವೇ ಕಡಿಮೆ ಹೋಗುವದೆಂದು ಅವನ ವಿಶಾಲವಾದ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋಚಿತು. ಇದು ವರೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೂ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಿಗೂ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸಮ್ರಾಟನ ಆರಿಸಿದ ದಂಡಾಳುಗಳು ಅವನನ್ನು ಸಮ್ರಾಟನೆದುರಿಗೆ ಬರಗೊಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವನು ಸಂಧಿ ಸಾಧಿಸಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದನು. ಈ ಪಾಪಿಯ ಆಯುಷ್ಯವು ತುಂಬಿತೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನು ಹಿಗ್ಗಿದನು. ಉಭಯತರಿಗೂ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿತು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಯುದ್ಧಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಉಭಯಪಕ್ಷದ ಸೈನಿಕರೂ ತಟಸ್ಥರಾದರು. ಮೊದಲು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವನ ಮೇಲೆ ಖಡ್ಗಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದನು. ಕೊಡಲೆ ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಅವನ ಕಡತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಮೇಲೆ ಖಡ್ಗಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದನು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಿಗೆ ಧಾಲಿನ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತು; ಮೇಲಾಗಿ ಅವನು ಸಮ್ರಾಟನಷ್ಟು ದಣುವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಪರೆಯುಚ್ಚಿದ ನಾಗರಹಾವಿನಂತೆ ಚಪಲತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಅಸುವನ್ನು ಹೀರಲು ಹವಣಿಸಹತ್ತಿದನು; ಆದರೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಎಷ್ಟೇ ದಣಿದವನಾಗಿದ್ದರೂ ಆನೆಯ ಮುಂದೆ ಆಡಿನ ಪೌರುಷವೆಂಬಂತೆ, ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಆವೇಶದ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು. ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನೊಡನೆ ಎನೋದವಾಗಿ ಅರ್ಧತಾಸಿನ ವರೆಗೆ ಕಾದಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಮೇಲೆ ಖಡ್ಗಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು, ಅದು ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಜಾರಗಡತದಿಂದ ತಾಕಿ ಬಲವಾದ ಗಾಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಆಗ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ರೋಚು ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರತಿಖಡ್ಗಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಲು, ಅದು ತಪ್ಪದೆ ಆ ನರಾಧರ್ಮನ ಹೃದಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಆತನು ಹಾಯ್ ಪಡ್ಲೆ! ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಪತನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ನರಾಧರ್ಮನಾದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಲು, ಅವನ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಹಾ-ಹಾಕಾರವುಂಟಾಯಿತು. ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಒಕ್ಕೇ ಹುರುಪನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸೇನಾಪತಿಯು ಹೃದಯ

ದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಣಜ್ಯೋತಿಯು ಹೊರಟು ಹೋದಂತೆ ತಟಸ್ಥನಾದನು. ವೈರಿಗಳು ಅಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯಾಕರಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜಯಸಿಗುವದೆಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಮರಣದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಶೂನ್ಯನಾದನು. ಆಗ ಅವನು ಕೆಲ ಜನ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಕೋಟಿಯ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು; ಆದರೆ ಕೋಟಿಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವವನು ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಹತವೀರ್ಯನಾದನು. ಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ದಂಡಾಳುಗಳೊಡನೆ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಶತ್ರುಗಳು ಶರಣು ಬರಲು, ಸಮ್ರಾಟನು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಶತ್ರುಗಳು ತಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಶಾಂತತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಕೋಟಿಯ ಕೊತ್ತಳದ ಮೇಲೆ ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಜಯಧ್ವಜವು ಮೆರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು! ಚಂದ್ರಜ್ಯೋತಿಯೆಂಬ ದೀಪದ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುವ ತಮ್ಮ ವಿಜಯಧ್ವಜವನ್ನು ನೋಡಿ, ದುರ್ಗದ ಹೊರಗಿದ್ದ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಆತ್ಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಸೇನಾಪತಿಯಂತೂ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಯ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ತಮ್ಮನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ಹವಣಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ದುರ್ಗದ ಹೊರಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡಿನವರು ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರಲು, ಇತ್ತ ಕೋಟಿಯೊಳಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಯುದ್ಧಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಪದ್ಮೆಯ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಯ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ತನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಯಾಕಂದರೆ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಬಟ್ಟು ದುರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು ಪದ್ಮೆಯ ಬಂಧವಿವೋಚನಕ್ಕಾಗಿಯೇ! ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಪದ್ಮೆಯು ಎಲ್ಲಿರುವಳೆಂಬದನ್ನು ಶೋಧಿಸಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಪದ್ಮೆಯ ಗುರುತು-ಪರಿಚಯಗಳು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೂ ಆತನ ಪಕ್ಷದವರಿಗೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ, ಆಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಆತನಲ್ಲುಂಟಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಜಯನು ಅವನಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದನು. ಗುಪ್ತಚಾರನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಜಯನು ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ, ಮರುದಿನ ಪದ್ಮೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣದ ಸಮಯವು ಬರುವ ವರೆಗೂ ದಾರಿ ನೋಡಿದನು;

ఆదరే సవ్రాటను దుర్గవన్ను కృవశ మాడికొళ్ళద్ద రింద, ఇన్ను ముందే నిశ్చయవాగి పద్మీయ వాణిగ్రహణవాగి హోగివదు. ఆ సరాధమ నాద కీర్తిసింహను తన్న ఇజ్ఞయన్ను ఈడేరిసికొళ్ళవను, ఎందు తిళిదు, అంతరంగదల్లి తోకసంతప్తనాద అవను దుర్గద యావదోల ఒందు మూలయల్లి శుళతుకొందిదను; ఆదరే హోత్తు ముళుగువ సమయకే దుర్గదల్లి కోలాలాహలవుంటాగలు ఇదేనేందు హోరబిదను. అవను అరమనేయ సమిపకే బరుత్తిరలు, సవ్రాటన ఆగమనద శుభ వార్తయు తిళియితు. కండలే అవను పద్మీయ మందిరకే హోగలు అల్లి యారూ ఇద్దిల్ల. ఒళక అవను బహు కష్టబట్టు అరమనేయన్ను ప్రవేలిసి, వివాహ మంటపదల్లి నోడిదను. అల్లి అవనిగే అనేక హేణ గళ హాగు కాదాడుత్తిరువ దండాళుగళ హోరతు బేరే యారూ కాణ లిల్ల. అవనిగే పద్మీయ ఎల్లి హోదళింబదు తిళియదాయితు. అవను యుద్ధద లుసాబరియన్ను బిట్టు పద్మీయ తోధకే నింతను; ఆదరే యుద్ధద గోందలద మూలక అవన కేలసవు సాధిసదాయితు; నోడిద కేలవేడెగళల్లి పద్మీయ కాణదాదళు. హీగాగి అవను సణ్ణ వోరే మాడికొండు తిరుగుత్తిదను. హీగిరలు యుద్ధవు నింత బళక మేలే హేళిదంతే సవ్రాటనిగూ అవనిగూ భేట్టియాగలు, సవ్రాటను:—

ఎను సరదారరే, నిమ్మ రాజపుత్రియెల్లి?

అజయ:— సవ్రాటనే, ఇదువరేగే ఆకేయ తోధవాగద్ద రింద నానూ గాబరియాగిరుత్తేనే.

అజయన ఈ మాతుగళింద సవ్రాటను మత్తిష్టు జింతేగోళగా దను. బళక అవను అజయనన్ను సహాయకే కరేదుకొండు ఎల్ల కడేగూ హుడుక తోడగిదను. భండారీ రాజను శరణు బంద కీర్తిసింహన స్సేనికరింద రణాంగణదల్లి మడిద ఏరరర వ్యవస్థే మాడిసలుపక్రమి సిదను.

ఇత్త పద్మీయ తోధకే హోరట సవ్రాటను అజయనన్ను హింబా లిసి తిరుగుత్తిరలు, అంతాపురద ఒందు కోణేయల్లి ఒబ్బు స్త్రీయు ఆక్రోశ మాడుత్తిరువదు కేళిసితు. కండలే ఆతను తన్న సంగడిగ రోడనే అల్లిగే హోదను. అజయను ముందరిదు హోగి అంతాపురద ఆ కోణేయ బాగిలవన్ను మురిదు ఒళహోకను. ఒళగే నడేద ప్రకార

ವನ್ನು ನೋಡಿ ಆತನ ಹೃದಯವು ಇಬ್ಬಾಗವಾಯಿತು. ಪದ್ಮೆಯು ದುಃಖಾಕುಲಳಾಗಿ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದು, ಅವಳ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ನರಾಧಮನು ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ನಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆಗದೆ ನಮ್ಮ ವಾಚಕರ ಪೂರ್ವಪರಿಚಿತನಾದ ರಣಭೋಡನೆಂಬ ನರಪಶುವಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಪದ್ಮೆಯ ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂಬದು ವಾಚಕರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ರಬಹುದು. ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ವಿವಾಹ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಗದ್ದಲವುಂಟಾದಾಗ ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡೊಯ್ದ ನೀಚನು ಇವನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಆ ವಿಷಯಲಂಪಟಿಯು ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡೊಯ್ದು ಅಂತಃಪುರದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿರುವದೊಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪದ್ಮೆಯನ್ನಿಳಿಸಿದನು; ಆದರೆ ದುಃಖಾತಿಶಯದಿಂದ ನಿರ್ವಿಣ್ಣ್ಯನಾದ ಪದ್ಮೆಯು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಮೂರ್ಛೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಳು! ಅವಳಿಗೆ ಬಂದ ಬವಳಿಯು ತಿಳಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನು ವಿವಾಹ ಮಂಟಪವನ್ನು ಮುತ್ತಲು, ಆ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ರಣಭೋಡನು ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿಯುವ ವರೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವಳು ಜೇತರಿಸಿಕೊಂಡೇಳಲು ಅವಳ ಮನವೊಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದನು; ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ಆ ಕುಲದೀಪಿಕೆಯು ಅವನನ್ನು ಧೀಕರಿಸಿದಳು. ಆ ನೀಚನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬೇಸತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಇವಳು ಸವಿಮಾತಿಗೆ ವಶವಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ಒತ್ತಾಯದಿಂದಾದರೂ ತನ್ನ ಕಾಮೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಪೂರ್ಣಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಈ ರೀತಿ ಪಶುವಿನಂತೆ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದ್ದನು. ಇನ್ನೊಂದು ಅರೆಗಳಿಗೆಯು ಗತಿಸಿದ್ದರೆ ಆ ಕಾಮುಕನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವವು ವಿಶೇಷವಿದ್ದದರಿಂದ, ಆ ನರಾಧಮನ ಶಾಸನಕ್ಕಾಗಿ ಅಜಯನೂ ಸಮ್ರಾಟನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಜಯನು ಕ್ರೋಧಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಖಡ್ಗದ ಒಂದೇ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಆತನ ತಿರಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿಡಿದನು!! ರಣಭೋಡನು ಗತಪ್ರಾಣನಾದನು. ಪದ್ಮೆಯು ಹಾಹಾರಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಸರದಾರನಾದ ಅಜಯನು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು ಆಕೆಯು ಪರಮಾನಂದಬಟ್ಟಳು; ಬಳಿಕ ಅಜಯನು ಆಕೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಮಹದುಸಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಮಾನವತಿಯಾದ ಪದ್ಮೆಯು ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಸುಕು ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಪದ್ಮೆಯು ಈ ರೀತಿ ಹಲವು ಕುತ್ತುಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧ ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದದ್ದಕ್ಕೆ

ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಎರಡು ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಹಗಲು ಆಹಾರ-ನಿದ್ರೆಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಗಾಯಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ಕೌಶಲೋತ್ಸಾಹವು ಯಥಾಸ್ಥಿ ತವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆತನಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಧರ್ಮ ಪ್ರಭಾವವೇ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಧರ್ಮಪ್ರಭಾವಕ್ಕೇ ಶೌರ್ಯ ಸಂಜೀವನವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

೨೨ ಕ್ರಿಯಾತಾರಿ-ಕ್ರಿಯಾಮಾರಿ!

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಮ್ರಾಟನು ಪದ್ಮೆಯ ಸಂಕಟಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒದಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಭಯಳನ್ನಾಗ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಕೋಟಿಯ ಹೊರಗಿನ ತನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನೂ, ಉಳಿದ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನೂ, ಕಿಂಬಹುನಾ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪರಿವಾರವನ್ನೂ ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವುಂಟಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಅವನು ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನೊಡನೆ ಕೋಟಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ತೆರೆಯಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆಗುವದರಿಂಗಳಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಬೆಳಗಾಗಿತ್ತು. ಸೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದಿನಮಣಿಯು ಉದಯಿಸುವ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಆರಕ್ತಕಿರಣಗಳು ಆಕಾಶವನ್ನಡರಿ ಇನ್ನು ಅವನು ಈಗಲೇ ಬರುವನು; ಎಂಬ ಸುವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಧರಿತ್ರಿಗೆ ಸಾರಿ ಸಾರಿಹೇಳುತ್ತಿವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುತ್ತಲೂ ತಂಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿ ಶಾಂತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲವನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಲು, ಅವನಿಗೆ ಕೋಟಿಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರವು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗೋಚರಿಸಿತು.

ದುರ್ಗದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೇನೆಯು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂದಕದ ಆಚೆಗೆ ಸೇನಾಪತಿಯು ಆಂಸಿದ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಒಳ ಸೇರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನಷ್ಟೇ? ಆದರೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯು ವಿೂರಿದ ಬಳಿಕ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಿ ಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕೋಟಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ದುರ್ಗವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವದೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಅವರು ಕೀರ್ತಿ ಸಿಂಹನ ದೂತರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸಮ್ರಾಟನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ದುರ್ಗದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ಸಿಗಲು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಳಗವನ್ನು ಹೂಡಿದರು. ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡಾಳುಗಳಾದರೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹಾತೊರೆ

ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೂಡಲೆ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೇನಾಪತಿಯು ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಸ್ವಲ್ಪ ಡಂಡನ್ನು ತಂದಿದ್ದನು. ಕೋಟಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಬದಲು ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಒಂದು ಮೈಲಿನ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಜೀಡು ದಿಟ್ಟಿರುವ ತಮ್ಮ ಪಾಳಯಕ್ಕೆ ವರದಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿದನು. ಪಾಳಯಕ್ಕೆ ಸುದ್ದಿಯು ಮುಟ್ಟಲು ಸಮ್ರಾಟನ ಅಪಾರವಾದ ಸೈನ್ಯವು ಹಾ ಹಾ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಿತು. ಸಮ್ರಾಟನು ದುರ್ಗದ ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದಾಗ ತಮ್ಮ ಸೈನಿಕರು ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಘನ ಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ನಡೆಸಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದು ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು. ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಬಾಹುಗಳು ಸ್ಫುರಣವಾಗತೊಡಗಿದವು. ತಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಬೇಗನೆ ಕಂದಕದ ಮೇಲಿನ ಪೂಲನ್ನು ಕೆಡಹಲು ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನ ಆ ಆವೇಶವನ್ನು ತಡೆದು, ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ:—

ಭಂಡಾರೀರಾಜ:—ಸಮ್ರಾಟನೇ, ಶತ್ರುಪಕ್ಷವು ಎಷ್ಟಿರುವದು, ಯುದ್ಧರಂಗವು ಹೇಗಿರುವದು ಎಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದ ಹೊರತು ನೀವು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವದು ಉಚಿತವಾಗದು; ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿಮಗೆ ಈಗಾದ ಶ್ರಮವು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವದು. ಈಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರೆ ಪುನಃ ನೀವು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲಾರರಿ, ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ಶತ್ರುಬಲವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನುಮ್ಮನೆ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವದು ಉಚಿತವಾಗದು. ರಾಜನು ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಕಾದಲಿಕ್ಕೆ ಹುರುಪೂ ಬರುವದು. ಸೈನ್ಯದ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ರಾಜನ ಸುರಕ್ಷಿತತೆಯೇ ಕಾರಣವಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನೀವು ಹೋಗಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ಹೋಗಿ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ನಿಮಗೆ ತಿಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮ್ರಾಟನು ನಕ್ಕು:—ಒಳ್ಳೇದು, ಮಿತ್ರನೇ, ನೀನಂದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ; ಆದರೆ ನನ್ನಂತೆ ನಿನಗೂ ಆಯಾ ಸವಾದದ್ದರಿಂದ, ನೀನೂ ಹೋಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ನೂರಾರು ಜನರೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸು; ಆತನು ನನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಹುರುಪನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ಪಾಳಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಭಾಷಣವಾದ ಬಳಿಕ ಭಂಡಾರೀರಾಜನ ಸೇನಾಪತಿಯು ನೂರಾರು ಜನ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಪೂಲಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಂದಕವನ್ನು ದಾಟಿ, ಕಾಳಗದ ಕಣಕ್ಕೆ ನಡೆದನು.

ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ದುರ್ಗವು ಕೈವಶವಾದದ್ದೊಂದು ಸಂತೋಷ; ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಲವತ್ತರವಾದ ಕುತೂಹಲ. ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬು ಗೆಯ ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಅವರು ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ತುಂಡರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ರಭಸಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವು ಹಿಂಜರಿಯಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದ ದುರ್ಗಾದಾಸನು ಹಿಂಜರಿಯುವ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಹು ಮಾಮಿಳಕವಾಗಿ ಪೂಜ್ಯಾತ್ಮಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಪೂಜ್ಯಾತ್ಮಾಹನೆಯಿಂದ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯವು ಏರಿ ಬರಲು ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತೆ ಒಳನುಗ್ಗಹತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತಾ ಗುತ್ತ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿ, ಸೂರ್ಯನು ಸತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದನು. ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ಮಡಿದರು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಸ್ನೇಹಿತ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಹತವೀಯಾರಾದರು. ಅವರು ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹಾ- ಹಾ ಅನ್ನುರಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವೆವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು; ಸೇರಿಗೆ ಸವ್ವಾಸೇರಿನಂತೆ ತಮ್ಮ ದಂಡಿಗಿಂತಲೂ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡು ಅಧಿಕವಿದ್ದದರಿಂದ, ತಮ್ಮ ಆಟವು ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ನಂಬಿಗೆಯಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಬರುವ ಹೊಸ ಸೇನೆಯ ಆಶೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮತ್ತೆ ಹುರಿದುಂಬಿ ಕಾದ ಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾದ್ದರಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರೂ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದರು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಒಳ್ಳೇ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಅರಿಗಳ ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಳಲು, ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದ ಶತ್ರುಪಕ್ಷವು, ಕಾಳಗದ ಕಣದಿಂದ ಕಾಲೆಗೆಯಿತು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನಿಕರು ಮೂರು ಮೈಲುಗಳ ವರೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಬಿನ್ನಟ್ಟಿ, ವಿಜಯಸಿಂಹ ಹಾಗೂ ವೀರಸಿಂಹ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದರು. ಉಳಿದವರು ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡಿದರು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಜಯಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತ ದುರ್ಗದ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿತು. ತನ್ನ ಸೈನಿಕರ ಕರಾಮತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ದುರ್ಗದ ಮುಖ್ಯ ಕೊತ್ತಳದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಮ್ರಾಟನು ಭಂಡಾರೀರಾಜನೊಡನೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು, ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಆತನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಸೈನ್ಯವು ಅಪಾರವಿತ್ತು; ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವು ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬೀಡುಬಿಡುವುದು ಅಶಕ್ಯವಿದ್ದದರಿಂದ, ದುರ್ಗದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸೈನ್ಯದ ತಳವೂರಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು.

ಮರುದಿನ ಸಮ್ರಾಟನು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಪಾರಿತೋಷಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಸೌರಣೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅಗಣಿತದ್ರವ್ಯವಿತ್ತು. ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಈ ನಿಧಿಯಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನು ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡು, ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅವರನ್ನು ಅವರವರ ಆಪೇಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನಿಂದಾಗಲಿ, ಆತನ ಸೈನಿಕರಿಂದಾಗಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅಪಮಾನವೂ ಅವರಿಗೆ ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮಗೆ ಶತ್ರುವಾದರೂ, ಸಮ್ರಾಟನ ದೊಡ್ಡ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕ ಆ ಇಬ್ಬರು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದರು. ಅವರು ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಷಯಕ್ಕಿದ್ದ ಶತ್ರುಭಾವವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟರು. ಸಮ್ರಾಟನಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಸೆರೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತರನ್ನಾಗ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ನೇಹಿತರಂತೆ ಕಂಡನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ರಾಟನು ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಪದ್ಮೆಯ ಬಂಧಮುಕ್ತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿದನು. ಅಪ್ಪಾಸರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಮಗಳ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ದಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಈ ಅಮೃತತುಲ್ಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಜೇತರಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ತಾನು ನೀಚನಾದ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನ ದವಡೆಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಪದ್ಮೆಗಾದರೂ ಪರಮಾನಂದವಾಗಿತ್ತು. ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಬರುವನೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿಯಂತೂ ಅವಳ ಆನಂದವು ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ವಿೂರಿತು.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದಿಂಡ-ಮುಂಡಗಳನ್ನು ಹುಡು-ಹುಡುಕಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯು ದೃಗ್ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಂಧವು ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಚಾರನು ಒಂದು ಅರಮನೆಯ ಜೋರವಾಗೆದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ದಂಡಾಳುಗಳು ಮಡಿದಿದ್ದು, ಅವರ ದುರ್ಗಂಧವು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಪಸರಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದನು; ಆದರೆ ಗುಹೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರ ಭಯಂಕರ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮವರೇ ಇಂಥ ವಿಪತ್ತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಕೊಟ್ಟಿರುವರೆಂದು ಪಾಪ! ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು? ಅವನು ಗುಹೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಸೇನಾಪತಿಯು ಒಳಗೆ ಸತ್ತ ದಂಡಾಳುಗಳು ತಮ್ಮವರೇ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸಮಗ್ರ ಜೋರ

ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ದಂಡು ಎನ್ನಿಲ್ಲೆಂದರೂ ಒಂದು ಕಾಲುಭಾಗ ದಷ್ಟು ನಾಶವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೂಳಿದ ಮುಕ್ಕಾಲುಭಾಗವು ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಬಳಲಬಾರದೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನು ಬಹು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನೈನಿಕರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸೈನ್ಯವು ಎವಿಧ ರೋಗಗಳ ಎಳತಕ್ಕೆ ಸಿಗದೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಬ್ಬ ಸರದಾರನನ್ನು ನೇಮಿಸಿ, ತಾನು ಮತ್ತೆ ಮಲೆತು ನಿಂತ ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಸಮಾಚಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಕೆಂದು ಸಮ್ರಾಟನು ಯೋಚಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಸಪರಿವಾರವಾಗಿ ದುರ್ಗದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಸಮ್ರಾಟನು ಅವನನ್ನು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಕೋಟಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಮುದಿ ಅರಸನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬಾ ನೋಡಿ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳನ್ನು ದುರಿಸಿದನು.

ಮಕ್ಕಳ ವೋಹವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎೂರಲಶಕೃವಾದ ಪಾಶವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು; ಅದರಲ್ಲಿ ಯೂ ಏಕಪುತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅದರ ವೋಹವು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡುವದು. ಇಂಥದರಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯು ಬಂದಿದ್ದ ರಂತೂ ಆ ವೋಹಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯುಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಒಲವಾದ ಆ ವೋಹವಾಶದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಪದ್ಮೆಯೊಬ್ಬಳೇ ಮಗಳೆಂಬದು ವಾಚಕರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ರಬಹುದು. ಆ ಮಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಧೀರೋದಾತ್ತ ಪುರುಷನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಆಶೆ, ಆದರೆ ಗುರ್ಜರ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಂಥ ಧೀರೋದಾತ್ತ ಪುರುಷನಾರೂ ಸಿಗದ್ದರಿಂದ, ಮಗಳ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮುಂದಮುಂದಕ್ಕೆ ದೂಡಹತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು, ದುರ್ಜನರ ದುರಾಗ್ರಹವಿಂದ ಮಗಳ ವಿಯೋಗವೇ ಅವನಿಗುಂಟಾದದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಹೃದ್ರೋಗವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೀಣನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನು ಆತನಿಗೆ ಅಭಿವಚನ ಕೊಟ್ಟು, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವನ ಪ್ರಾಣ ಬದುಕಿಸಿದ್ದನು. ಈಗ ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ಅಭಯವಚನವನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ಸತ್ಯಸ್ಥ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಸಮ್ರಾಟನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೇ ಅರ್ಪಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಯಿತು. ಹೀಗಿರಲು, ಅವನು ಸಮ್ರಾಟನ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವ ವೊದಲು ತನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳ ದರುಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಯೋಗಿಗಳು ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನನ್ನು

ಸನ್ಮಾನಿಸಿ, ನುಡಿದರೇನಂದರೆ: —“ಈಗ ನೀನು ಸಮ್ರಾಟನ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಟಿರುವೆಯಷ್ಟೇ; ಯಾವನ ಪುಣ್ಯಪ್ರತಾಪದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಗಳು ದುರ್ಜನರ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗದೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವಳೋ, ಆತನಿಗೇ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸು. ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಭಾಗ್ಯೋದಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಅವಳು ಸಮ್ರಾಟನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ಅಪಾರ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಳು.”

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೂ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಾದರೂ ಅದರಂತೆ ಇರುವದಕ್ಕೂ ಮೇಳು ಬಿದ್ದದರಿಂದ, ಆ ವೃದ್ಧನು ತುಂಬಾ ಆನಂದ ಪಟ್ಟು ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು, ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಸಮ್ರಾಟನ ಮುಂದೆ ಆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಆತನು ಸಮಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಸಮ್ರಾಟನು ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತನಗುಚಿತವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಉಳಿದ ಸೇನಾಪತಿ ಮೊದಲಾದವರು ತಮ ತಮಗುಚಿತವಾದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಹತ್ವದ ಮಾತು ಹೊರಡುವದೋ! ಎಂದು ಸಭಿಕರು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಭೆಯು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿತ್ತು. ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಅಜಯನೊಡನೆ ಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಸಮ್ರಾಟನು ಆತನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಆ ಮುದುಕನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನೇನಂದರೆ: —“ಸಮ್ರಾಟನೇ, ನೀನು ಅತ್ಯಂತ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯೆ! ಯಾಕಂದರೆ, ಆಡಿದಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವದು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳ ಹೊರತು ಅನ್ಯರಿಗೆ ತಕ್ಕವಾಗದು. ಪದ್ಮೆಯನ್ನು ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಉಳಿಸಿ ನನಗೊಪ್ಪಿಸುವದಕ್ಕೆ ನೀನು ವಚನ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಕಾರ್ಯವ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವವು ಎಷ್ಟಿರುವದೆಂಬದು ಸಹಜವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು. ಇರಲಿ. ಮಗಳ ವಿವಾಹದಿಂದ ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾದ ನನಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿ, ನೀನು ಅಖಂಡ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆ. ಪುಣ್ಯಪ್ರತಾಪಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಭೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದೇನಂದರೆ: ಯಾವ ನಿನ್ನ ಭುಜಬಲ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನನ್ನ ಮಗಳು ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ಸುದಿನಗಳನ್ನು ಕಂಡಳೋ, ಆ ನಿನ್ನ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಅವಳು ಶೋಭಿಸುವಳು. ನಿನಗೆ ಪದ್ಮೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿರುವೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಪದ್ಮೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೋ; ನಾನು ಹೇಗೂ

వృద్ధునాగిరువేను. నన్న గురుగళాద నిరంజన యోగిగళ ఆశ్రమదల్లిద్దు, జన్మసాధక్యవన్ను మాడికొళ్ళువేను.’

ఈ మేరేగి వృద్ధలక్ష్యణదాసను మాతనాడి సుమ్మనాగలు, సభి కరిగే అత్యంతానందవాయితు. ఎల్లరూ వృద్ధ లక్ష్యణదాసన మాతిగే తమ్మ ఆనందవన్ను ప్రదర్శిసిదరు. బళియల్లి కుళిత భండారి రాజ నిగూ తుంబా సంతోషవాయితు. సమ్రాటను మాత్ర మోనవాగి కుళితు మనస్సినల్లియే ఆలోచిసిదనేనందరే:—“లక్ష్యణదాసన మన స్సినల్లి బంద ఈ విచారవు నన్న కేలసక్కే తుంబా సహాయకారియాగు వదు. యాకందరే, ఈతను కేడువ కన్నీకేయన్ను పరిగ్రహిసువదరింద, గుజర భూమియు ననగే పరకీయవాగదే ఇల్లి నన్న సామ్రాజ్యవు స్థిరవాగువదు. ఇల్లియ జనరిగూ నన్న విషయవాగి అభిమానవు బిళి యువదు.”

హిగే సమ్రాటను మనస్సినల్లియే యోచిసుత్తిరలు, భండారి రాజను సమ్రాటనన్ను కురితు:—“సమ్రాటనే, యాక? వృద్ధ లక్ష్యణ దాసర మాతిగే నిన్న అభిప్రాయవేనేంబదన్ను తిళుకిసలిల్లవల్ల? సమ్రా టను ఁను ణుత్తర కేడువనేయి? ఎందు సభికరు ణుత్సుకరాగిరువరు. నానంతూ వృద్ధ లక్ష్యణదాసరేడనే నిన్న సంబంధవు బిళియబీకేందు మనఃపూర్వకవాగి ఇచ్చిసుత్తేనే. యుద్ధవు ముగిద బళిక నానే ఈ ప్రస్తాపవన్ను వృద్ధ లక్ష్యణదాసరేదురిగే తేగేయబీకేందు మాడిద్దెను; ఆదరే అనాయాసవాగి అవరే ఈ సంగతియన్ను నిమ్మ ముందే ఇట్టిద్ద రింద ననగే పరమానందవాగిదే. అవశ్యవాగి పాణిగ్రహణ ముహూర్తవ వన్ను ఈ దుగడల్లియే జరుగిసి నమగే సంతోషవన్నుంటు మాడ బీకు, ఎందు నుడిదను. భండారి రాజన ఈ మాతుగళగే సమ్రాటను ఒప్పికేండను. కిగుమంజీయ దుగడల్లియే పాణిగ్రహణ ముహూర్ తవవు నేరవేరబీకేందు గొత్తాయుతు. సమ్రాటనల్లియ క్రియేయు అత్యంత పరిశుద్ధవాగిరువదరిందలే ఆతనన్ను జయలక్ష్యయు వరిసిదళి ల్లదే, గుజర భూపుత్రరిగే అప్రాప్యళాద పద్దీయు కేడా అవనిగే మాలేయన్ను ఠాకువళాద్దరింద, లోకదల్లి ‘క్రియాతారి-క్రియావారి’ ఎంబ నాణ్ణు డియుంటాగిదేయేందు సభికరు మాతనాడికేండరు.

೨೩ ಉಪಸಂಹಾರ.

ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದ ನಂತರ ಹಗಲು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ, ದುಃಖದ ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಸುಖದ ದಿವಸಗಳು ಬರುವವೆಂಬದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದದ್ದು; ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ದುಃಖದ ದಿವಸಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವಾಗ ಸಹನಶೀಲತೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಇಲ್ಲದ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಭಾವೀ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಮಣ್ಣುಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು; ಆದರೆ ಸಹನಶೀಲತೆಯುಳ್ಳ ಕೆಲ ಜನರು ಈಶ್ವರೀಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ದುಃಖದ ದಿವಸಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ತಮ್ಮ ಸತ್ತದ ಬಲದಿಂದ ಸುಖದ ದಿವಸಗಳನ್ನು ಕಾಣುವರು. ಅದರಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಉರ್ಘ ಪದ್ಮೆಯು ಬಹು ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ತನ್ನ ಸತ್ತದಿಂದಲೇ ಸುದಿನಗಳನ್ನು ಕಂಡಳು.

ಇಂದು ರೂಪಸುಂದರಿಯ ವಿವಾಹ; ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗವು ಅಸಂಖ್ಯ ತಳೆರು- ತೋರಣಗಳಿಂದ ಸುಮನೋಹರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಲಿದೆ. ಅಸಂಖ್ಯ ಜನ ರಾಜರೂ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೈಭವಗಳೊಡನೆ ದುರ್ಗದ ಕೆಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ತಳವನ್ನು ಊರಿದ್ದರಿಂದ, ಅದೊಂದು ಸುಂದರವಾದ ರಾಜಧಾನಿಯಂತೆ ಪರಿಶೋಭಿಸತಲಿದೆ; ಹೀಗೆ ಕಿರುಮಂಜಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು, ಸಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ವೈಭವಾನುಸಾರವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾದ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಪದ್ಮೆಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಗುರ್ಜರ ರಾಷ್ಟ್ರದೇವತೆಯೇ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಬಂದು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕುವಂತೆ ರೂಪಸುಂದರಿಯು (ಪದ್ಮೆಯು) ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕುವಾಗ ಪರಿಶೋಭಿಸಿದಳು!! ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಆನಂದದಿಂದ ನಲಿದಾಡಿದನು. ಪದ್ಮೆಯು ಸಮ್ರಾಟನ ರಾಣಿಯಾಗಿ ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿವರ್ಯರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಶತಶಃ ಅಭಿವಂದಿಸಿದಳು.

ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವವು ಅಪೂರ್ವವಾಯಿತು. ಆತನ ಧುಜಸರಾಕ್ರಮದ ಕೀರ್ತಿಯು ಗುರ್ಜರ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಧೈರ್ಯವು ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಸಮ್ರಾಟನ ಈ ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವದ ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರ ಬರುವದೊಂದೇ ತಡ; ಬಡ ಬಡ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ಪಾಣಿಗ್ರಹಣದ ಮರುದಿನ ಸಮ್ರಾಟನು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ನೆರೆಯಿಸಿದನು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮಂತ ರಾಜರೂ ಗುರ್ಜರ

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಸ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರೂ ಸಭೆಯನ್ನಲಂಕರಿಸಿದರು ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಸಮ್ರಾಟನ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ವಂದಿಗಳು ಪರಾಕನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಮುಂದರಿದು ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಗುರ್ಜರ ರಾಜರು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವಾಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಮಂತರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಲಕ್ಷಣ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದರು! ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗದ ವಿಷಯದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರೂ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಬರುವರೆಂಟು ತನ್ನ ತರ್ಕವು ನಿಜವಾದ್ದರಿಂದ, ಸಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಅಪರಿಮಿತ ಆನಂದವಾಗಿ, ಆತನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವದ ಸಾಮಂತರನ್ನು ಬಹು ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸಮಸ್ತ ಸಾಮಂತ ರಾಜರು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವಾಗ ಸಮ್ರಾಟನ ಜೊತೆಗೆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ರೂಪಸುಂದರಿಯೂ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಈ ಮೊದಲು ಆಕೆಯ ವಾಣಿಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ರಾಜರು ಈಗ ಆಕೆಯ ಎದುರಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ನಾಚಿಕೊಂಡರು ರೂಪಸುಂದರಿಯು ಸಮ್ರಾಜ್ಞಿಯಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರು ಆಕೆಯ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಸಾಮಂತ ರಾಜರುಗಳ ಕಿರೀಟಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸಮ್ರಾಟನ ಸಿಂಹಾಸನವು ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲು, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಒಡಮೂಡಿತು. ಸಭಿಕರು ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತರಾಗಿ ಆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಆಸನದಿಂದೆದ್ದು ಬಂದು, ಆ ದಿವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಿಗೆ ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು. ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಈ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದೀಪ್ತನಾದ ಸಮ್ರಾಟನು, ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ಅಭಿವಂದನದಿಂದೆಚ್ಚು ತಾನೂ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದಿಳಿದು ಆ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಸಭೆಗೆ ಸಭೆಯೇ ಉತ್ಥಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಪದ್ಮೆಯೂ ಆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು.

ಪ್ರಿಯಪಾಠಕರೇ, ಆ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯು ಯಾರೆಂಬದು ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನ ಗುರುಗಳಾದ ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರು. ಸಮ್ರಾಟನು ಅವರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತಾನು ಅವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತಬ್ಧತೆಯುಂಟಾಗಲು,

ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳು ಸಮಸ್ತರನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದರೇನಂದರೆ:—“ಪ್ರಿಯ ಜನರುಗಳಿರಾ. ನಾನು ವನವಾಸಿಯು; ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಗುರ್ಜರ ರಾಜರುಗಳು ನಡಿಸಿದ ಅನನ್ವಿತ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿದರೆ, ಮೈಕೂದಲುಗಳು ನೆಟ್ಟ ಗಾಗುವವು. ಅವರ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂತಸ್ತಳಾದ ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಈ ಸಮ್ರಾಟ ಭೂವಡನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿದಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗಾದರೂ ತಾಸನದ ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅವನಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಧರ್ಮನಿರತರನ್ನಾಗ ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ಈ ಯೋಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮನಿರತರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಈ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ನೋಡಿಯಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಮಂತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮವು ಬೇಕು; ರಾಜರಿಗೆ ಶೌರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳು ಜಾಗ್ರತ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಧರ್ಮವು ಬೇಕು; ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರ ಶೌರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳು ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಮಕ್ಕು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವವು. ಜಾಗ್ರತರಾಗಿರಿ, ಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ಕೀರ್ತಿ ಶಾಲಿಗಳಾಗಿರಿ; ಗುರ್ಜರ ಭೂದೇವತೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿರಿ!!”

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದೃಶ್ಯರಾದರು. ಸಮ್ರಾಟನಿಗೂ ಎಲ್ಲ ಸಭಿಕರಿಗೂ ತುಂಬಾ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರು ಯೋಗಿವರ್ಯರನ್ನು ಮಹಾತ್ಮರೆಂದು ತಿಳಿದರು; ಹಾಗೂ ಅವರನ್ನು ಶತಶಃ ಅಭಿವಂದಿಸಿದರು. ಗುರ್ಜರ ಭೂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ನಾಚಿಕೊಂಡು ಇತರರ ಅನನ್ವಿತ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪವ ಮಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಸಮ್ರಾಟನ ಜಯಜಯಕಾರವಾಗಿ ಸಭೆಯು ವಿಸರ್ಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಸಮ್ರಾಟನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮಾಲೋಜಿಯು ಕಿರುಮಂಜಿಯ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಪಂಚಾಸರದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದನು. ಕೇಸರಿಸಿಂಹ ಉರ್ಘ ಕೀರ್ತಿಸಿಂಹನು ಅಪಹರಿಸಿದ ಅವನ ರಾಜ್ಯವು ಆ ದುರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಅವನ ವಶವಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನು ಸಮ್ರಾಟನ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿ ಗುರ್ಜರ ಸಾಮಂತರಾಜರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕನಾದನು. ಸಮ್ರಾಟನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಭಂಡಾರೀ ರಾಜನ ತಂಗಿಯಾದ ಚಂಪೆಯೂ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಸಮ್ರಾಟನು ಆಕೆಯ ಪತಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಸರದ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು,

ಚಂಪೆಯನ್ನು ಬಹು ವಿಧವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಉಭಯ ತರಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದನು. ಚಂಪೆಯ ದಾಸಿಯರಿಂದ ರಕ್ಷಿತಳಾಗಿರುವ ವಿಮಲೆಯ ಹುಚ್ಚು ಹಾಗೇ ಇದ್ದದರಿಂದ, ಆಕೆಯ ಜನ್ಮಾಂತ್ಯದ ವರೆಗಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಚಂಪೆಯೇ ವಹಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯ ಈ ಪರಿಣೀಪಕಾರ ಬುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಮ್ರಾಟನು ತುಂಬಾ ಆನಂದಪಟ್ಟನು. ಬಳಿಕ ವೃದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸನು ಸಮ್ರಾಟನನ್ನೂ ರೂಪಸುಂದರಿಯನ್ನೂ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ನಿರಂಜನ ಯೋಗಿಗಳ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕುರಿತು ತೆರಳಿದನು. ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಂತ ರಾಜರು ಸಮ್ರಾಟನ ಔದಾರ್ಯವನ್ನೂ, ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದುರ್ಗಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಗುರ್ಜರಪ್ರಜೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ-ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನ ಜಯಜಯಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಆತನ ಮೇಲುಪಂಗಡಿಯಿಂದ ಗುರ್ಜರ ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿಗಳು ಸುಮಾರ್ಗ ಪ್ರವರ್ತಕರಾದರು. ಗುರ್ಜರ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತು!

ಸಂಪೂರ್ಣ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಭಿ. ಪ. ಕಾಳೆ, ಇವರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಾಲಕಿಯ

“ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿ”ನಲ್ಲಿ

ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

